GRZEGORZ NOWAK

ENCYKLOPEDIA OKRĘTÓW WOJENNYCH

21

LEXINGTON SARATOGA

cz. 2

AJ-PRESS

USS *Saratoga* (CV–3), 6 listopada 1942 roku

skala 1 : 1000

mal. Tadeusz Skwiot

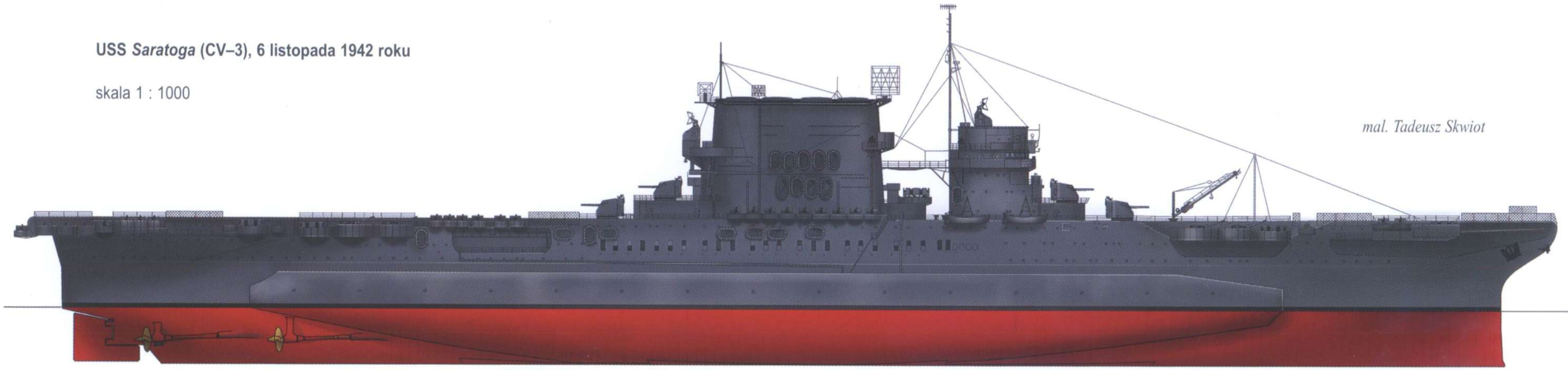

USS *Saratoga* (CV–3), 7 września 1944 roku.
Lewa burta okrętu w kamuflażu Ms 32/11A
skala 1 : 1000

mal. Jacek Głowacki

USS *Saratoga* (CV–3), 7 września 1944 roku.
Prawa burta okrętu w kamuflażu Ms 32/11A
skala 1 : 1000

mal. Jacek Głowacki

ENCYKLOPEDIA OKRĘTÓW WOJENNYCH

GRZEGORZ NOWAK

LEXINGTON SARATOGA

CZ. 2

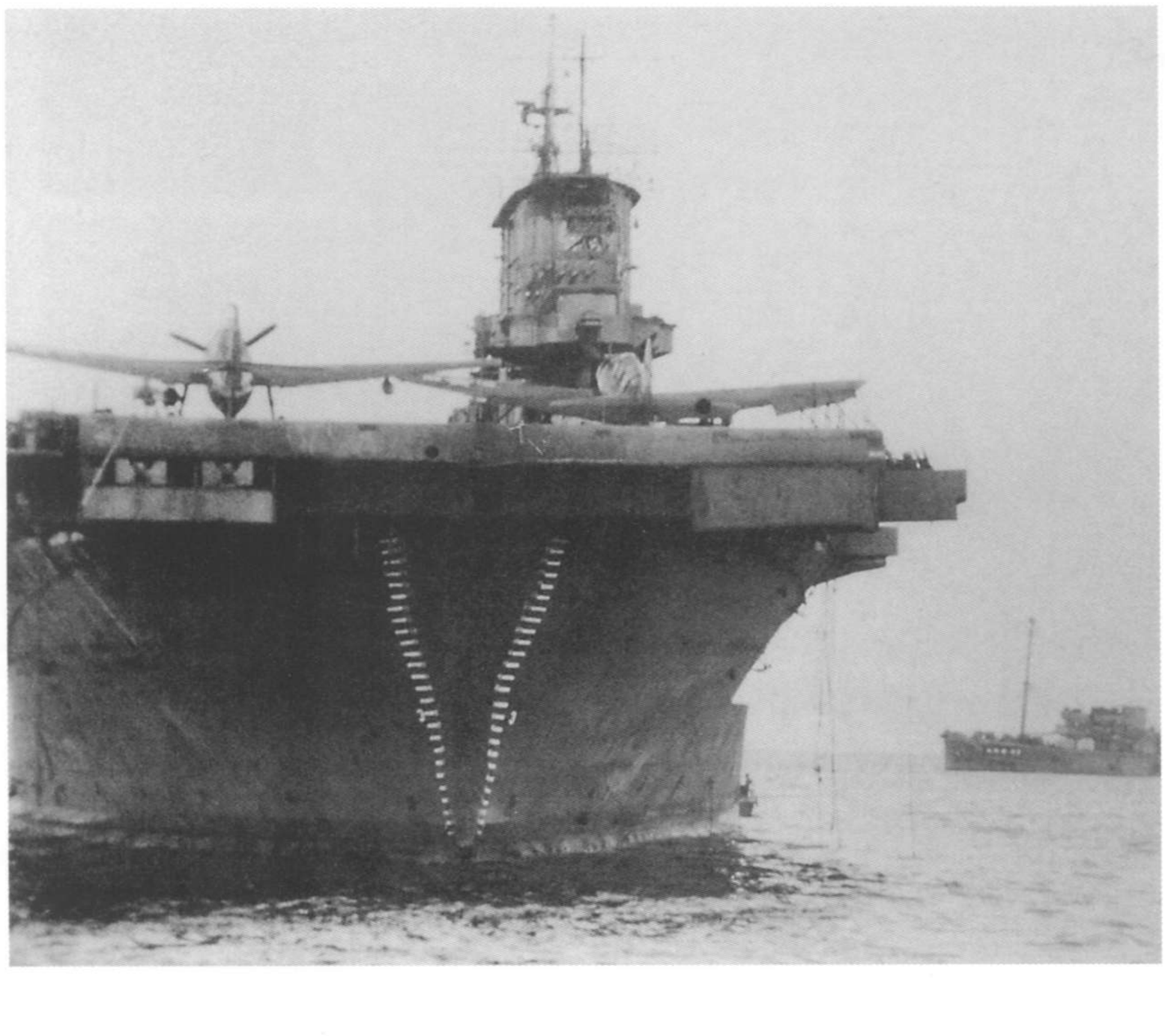

AJ•PRESS

AJ – PRESS
P. O. Box 98
80–305 GDAŃSK 5
tel./fax: (+48–58) 344 99 73
tel. kom. 0–601 31 18 77
e–mail: aj–press@home.pl
www: http://aj–press.home.pl

Red. nacz. serii: **Adam Jarski**
Rys. na okładkę: **Grzegorz Nawrocki**
Plansze barwne: **Jacek Głowacki, Tadeusz Skwiot**
Rysunki: **Tadeusz Skwiot, Jacek Żurek, Witold Hazuka, Łukasz Kania**
Proj. graf. okładki i strony tytułowej: **Adam Jarski**
Redakcja: **Andrzej Habasiński**
Korekta: **Małgorzata Szulist**
Skład: **Tadeusz Skwiot, Katarzyna B. Kwiatkowska**

Druk: **Drukarnia POZKAL**, ul. Cegielna 10/12, 88-100 Inowrocław tel. (0–52) 354 27 00

Dystrybucja krajowa: **„AJaKS“** ul. Lubelska 30–32 03–802 Warszawa tel./fax (0–22) 619 60 51 e-mail: ajaks@home.pl

Dystrybucja zagraniczna: **„AJaKS“** tel./fax: (+48–22) 619 60 51 POLAND

„INTERMODEL“ 267 24 Hostomice, P.S. 28 tel./fax: (+42) 316–494491 CZECH REPUBLIC

„*AIR*CONNECTION“ Box 21227 R.P.O Meadowvale Mississauga ON L5N 6A2 CANADA phone: (+1) 905 785–0016 fax: (+1) 905 785–0582 sale@airconnection.on.ca

ISBN 83-7237-073-7

sto osiemdziesiąta druga publikacja AJ-Pressu

COPYRIGHT © AJ–PRESS, 2001

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej publikacji nie może być kopiowana w żadnej formie ani żadnymi metodami mechanicznymi i elektronicznymi, łącznie z wykorzystaniem systemów przekazywania i odtwarzania informacji bez pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form by any means electrical, mechanical or otherwise without written permission of the publisher.

Jeśli posiadacie ciekawe zdjęcia samolotów, broni lub okrętów różnych państw, szczególnie z okresu wojen lub konfliktów zapraszamy do współpracy przy przygotowywaniu następnych publikacji wydawnictwa AJ–PRESS. Oryginały zdjęć zostaną zwrócone. Prosimy o kontakt w celu omówienia szczegółowych warunków.

If you have any photos of aircraft, armor or ships of any nation, particularly wartime ships snapshots, please share them with us and take part in preparing next AJ–PRESS books. All photos will be copied and returned to the owner. Please contact us to get further information about financial terms.

Na okładce

USS *Lexington* w bitwie na Morzu Koralowym, 8 maja 1942 roku. *(mal. Grzegorz Nawrocki)*

Na stronie tytułowej

USS *Saratoga* po pierwszej próbie z bronią jądrową w atolu Bikini (Able Test). Okręt odniósł nieznaczne uszkodzenia i wziął udział w następnej próbie. *(US Navy)*

Uwaga

Z początkiem roku Wydawnictwo AJ–Press zmieniło siedzibę. Nasz nowy adres:
Wydawnictwo AJ–Press
ul. Chrobrego 32, 80–423 Gdańsk
Numery telefonów 559–78–82 oraz 763–18–92 są już nieaktualne. Prosimy dzwonić pod numery:
tel./fax (058) 344–99–73
tel. kom. (601) 31–18–77
Za związane z tym utrudnienia bardzo przepraszamy wszystkich naszych Klientów i Współpracowników.

Nowości

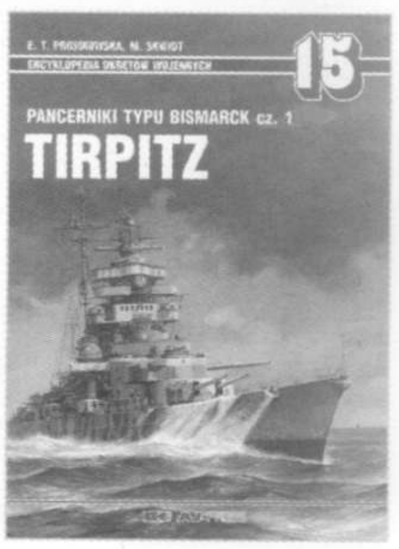

W przygotowaniu:

Monografie Lotnicze:

nr 45 Me 109 cz. 4
nr 52 Hawker Hurricane cz. 2 (z trzech)
nr 57 P–51 Mustang cz. 3 (ostatnia)
nr 59 i 60 Bell P–39, P–63 cz. 2 i 3 (z trzech)
nr 69, 70 P–38 Lightning cz. 2 i 3 (z trzech)
nr 73 PZL P.7 cz. 2 (ostatnia)

Malowanie i Oznakowanie:

nr 6 i 7 Luftwaffe 1935–45 cz. 6 i 7

Encyklopedia Okrętów Wojennych:

nr 16 Pancerniki typu Bismarck cz. 2 Tirpitz

Tankpower:

nr 5 PzKpfw Panther vol. 5 opracowania o Jagdpanther, Tiger

Bitwy i Kampanie:

nr 3 Polska Marynarka Wojenna w 1939 roku cz. 2
nr 5 Korea 1950–53 Działania powietrzne
nr 7 Wojna falklandzka 1982
nr 8 Miniaturowe okręty podwodne

LEXINGTON, *SARATOGA* — KALENDARIUM

(archiwum A. Szewczyka)

KALENDARIUM USS *LEXINGTON*

Lata dwudzieste

26 kwietnia 1917 roku

W stoczni Bethlehem Steel's Fore River w Quincy (stan Massachusetts) został zamówiony okręt oznaczony sygnaturą CC–1, któremu nadano nazwę *Lexington* dla upamiętnienia zwycięskiej bitwy pod *Lexington* (dziś miasto w stanie Massachusetts) w 1775 roku, czyli z okresu walki z Anglikami o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

8 stycznia 1921 roku

Położenie stępki odbyło się dopiero po upływie niemal czterech lat, przede wszystkim z powodu wojny w Europie; prawie cały amerykański przemysł stoczniowy zaangażowany był wówczas w priorytetową budowę seryjną czterokominowych niszczycieli, potrzebnych flocie w tym okresie.

1 lipca 1922 roku

Kadłub *Lexingtona* (którego budowa w postaci krążownika liniowego została wcześniej zawieszona) był gotów w 33,8%. Tego dnia podpisano decyzję o podjęciu dalszych prac przy budowie okrętu, który według zmienionych planów miał ostatecznie stać się lotniskowcem.

3 października 1925 roku

Odbyła się uroczysta ceremonia wodowania kadłuba. Żona Asystenta Sekretarza US Navy, Theodore D.

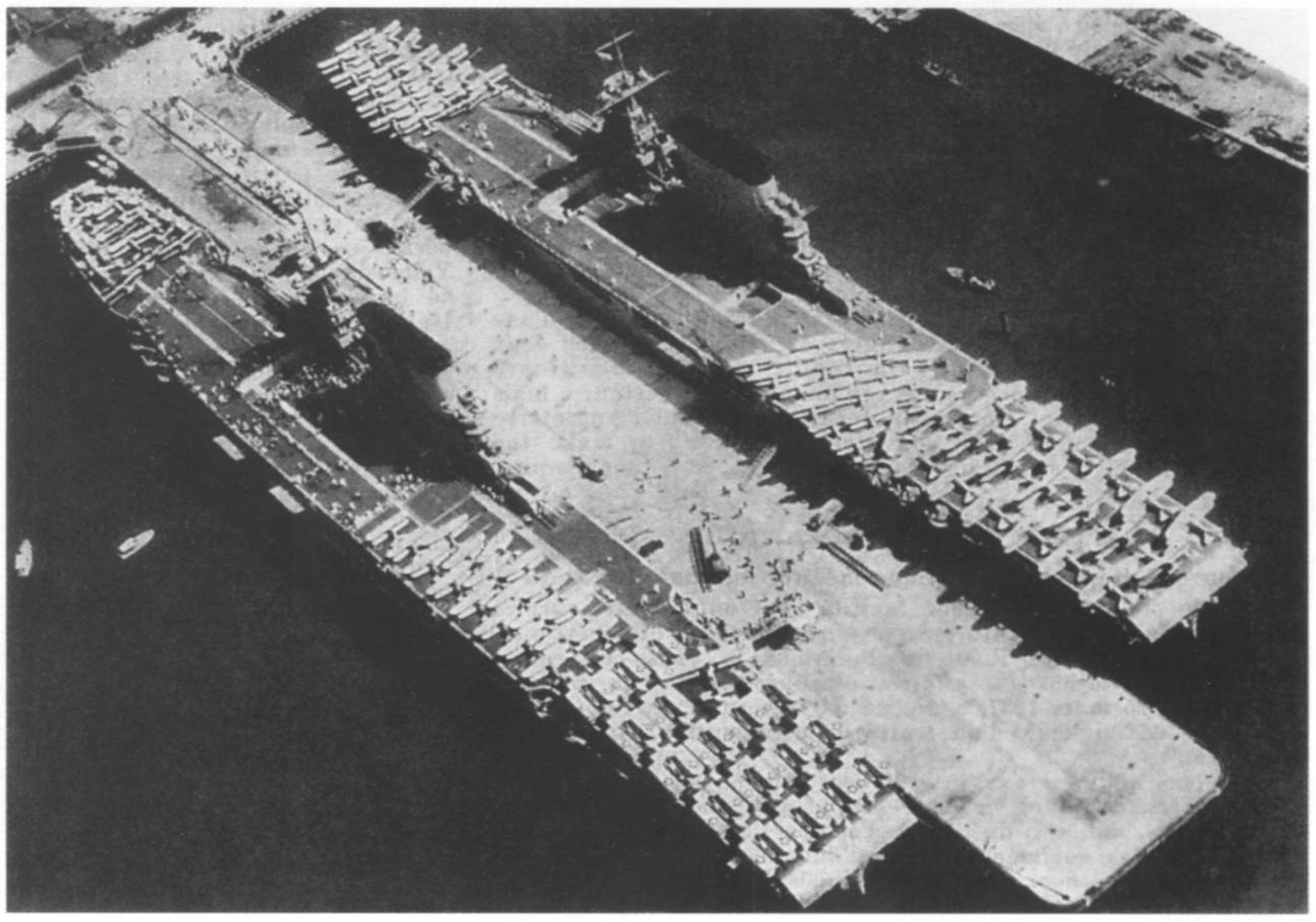

USS *Saratoga* i siostrzany okręt USS *Lexington* podczas postoju w Nowym Jorku.

(US Navy)

USS *Saratoga* na tle panoramy Manhattanu.

(archiwum A. Szewczyka)

Myśliwce Boeing F4B–4 z VF–6B na pokładzie USS *Saratoga*. Z tyłu widoczny jest *Lexington*, a za nim *Ranger*.

(National Archives)

Poniżej: Bombowce Great Lakes BG–1 z VB–4 na pokładzie USS *Lexington*.

(US Navy)

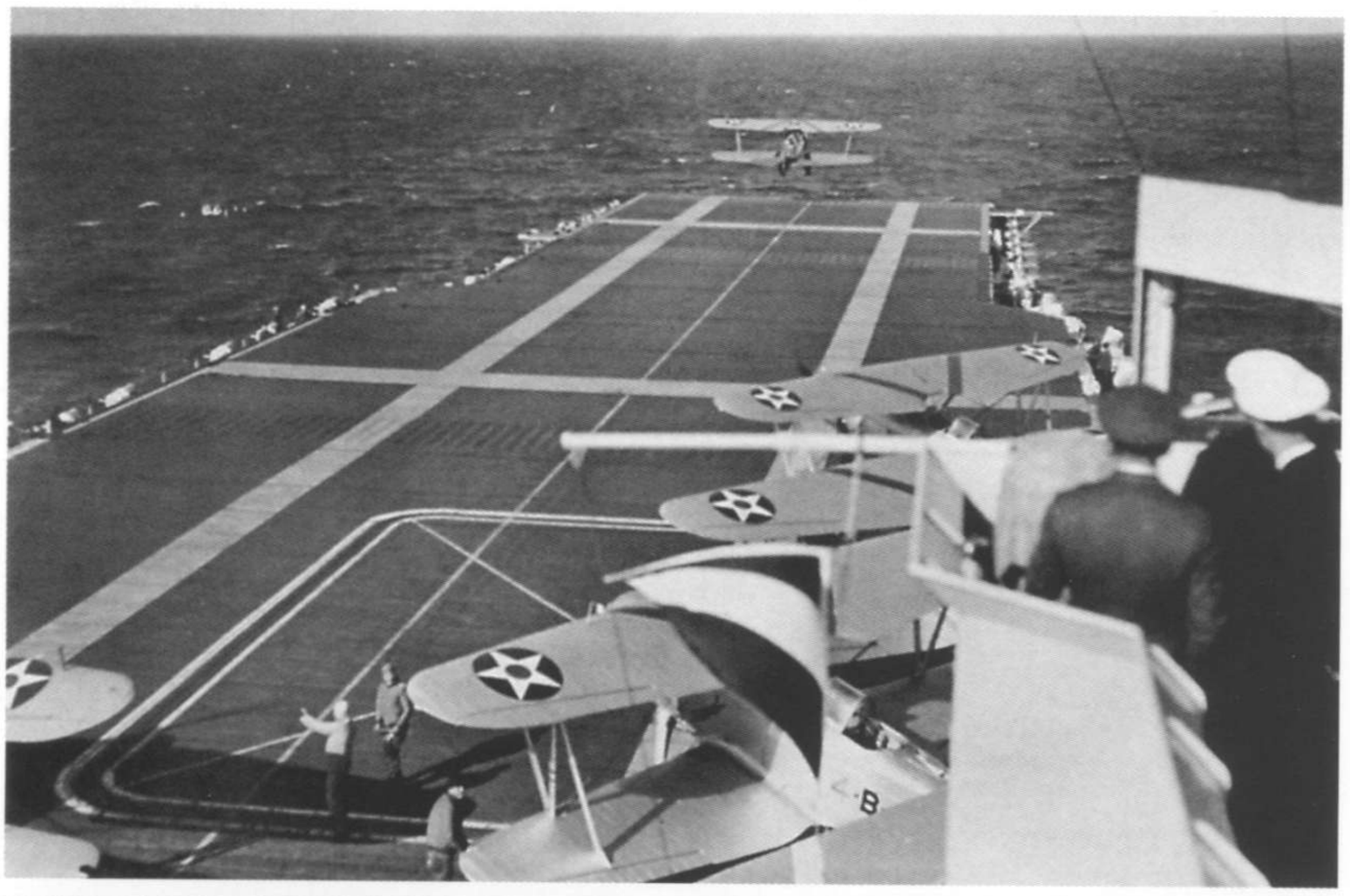

Robinson — matka chrzestna nowego, wielkiego lotniskowca — rozbiła butelkę szampana o burtę okrętu, po czym kadłub spłynął na wodę (tak się złożyło, iż kiedy w 1942 roku, już po zatopieniu starego „Lexa", wodowano kolejny kadłub lotniskowca typu *Essex* i zdecydowano się nadać mu imię bohaterskiego poprzednika, matką chrzestną ponownie została Theodore D. Robinson, co bynajmniej nie przyniosło pecha nowej jednostce, która istnieje po dziś dzień i pełni rolę okrętu-muzeum).

W chwili wodowania kadłub *Lexingtona* wypierał 25.517 ton i posiadał zanurzenie 5,87 m. Z uwagi na niespotykaną dotąd w amerykańskich stoczniach długość kadłuba nowego okrętu wojennego (ponad 270 m!), zaistniała konieczność wyhamowania wzrastającej prędkości spływającego po pochylni ogromnego kadłuba w taki sposób, aby zmieścił się w basenie portowym (długość basenu o niespełna 65 metrów przewyższała długość kadłuba). Do tego celu wykorzystano 12 specjalnych łańcuchów i kotwic pływających (o łącznej masie 1400 ton!) oraz cztery kotwice pływające (320 ton) umocowane wokół czoła podbudowy pochylniowej. Kadłub (można rzec — na uwięzi) spłynął bezpiecznie na wodę, przemieszczając się z prędkością 8,14 metra na sekundę.

10 kwietnia 1927 roku

Trwa budowa okrętu cumującego przy nabrzeżu wyposażeniowym. Instalowane są windy hangarowe, układane deski z drewna tekowego na pokładzie lotniczym. Jednocześnie trwa montaż nadbudówki oraz czterech kominów połączonych w jedną szeroką konstrukcję, obudowaną z zewnątrz, długą na 24 m. Do końca miesiąca ukończona zostaje konstrukcja wieży dowodzenia, zabudowana na osnowie trójkolumnowego masztu głównego.

14 grudnia 1927 roku

Po przeprowadzeniu prób w basenie portowym, lotniskowiec *Lexington* uroczyście przekazano do służby w US Navy. Na pierwszego dowódcę mianowano komandora A. W. Marshalla.

5 stycznia 1928 roku

Lexington, pomimo wielkich obaw co do tego, czy zmieści się pod przęsłem mostu Weymouth Bridge (Washington Street), znajdującego się przy wejściu do portu w Quincy, szczęśliwie opuścił basen portowy, po czym wyruszył w swój pierwszy krótki rejs do Bostonu.

11 stycznia 1928 roku

Bezpośrednio po przekazaniu flocie *Lexington* wszedł do suchego doku nr 3 stoczni Boston Navy Yard, gdzie ogromne powierzchnie części podwodnej kadłuba oczyszczono i pomalowano na nowo. Usunięto wówczas także z rufy okrętu (uznane za całkowicie nieprzydatne) trzy wielkie dźwigary, na których rozpięta była sieć, jak również cztery kotwice zawoźne, umocowane do pokładu lotniczego i wiszące na rufie po dwie z każdej burty.

Po krótkim pobycie w stoczni *Lexington* opuścił Boston, biorąc kurs na Zachodnie Wybrzeże, zatrzymując się jedynie nieco dłużej na czas przyjęcia swoich grup lotniczych, oczekujących na zaokrętowanie w Hampton Roads. Kiedy okręt przeszedł Kanał Panamski, dołączył do składu Floty Pacyfiku (rozka-

Bombowiec nurkujący Martin BM–1 startuje z USS *Lexington*, 1934 rok.

(US Navy)

Oficer sygnałowy sprowadza Boeinga F3B–1 z VB–2 na pokład USS *Saratoga*, 1929 rok.

(US Navy)

zem z 7 stycznia 1928 roku) z przydziałem do bazy w San Pedro w Kalifornii, ze stocznią macierzystą w Bremerton (znaną później jako Puget Sound Navy Yard w Bremerton).

kwiecień 1928 roku

Lexington kotwiczył w San Francisco, gdzie przygotowywano zespół okrętów do planowanych wielkich manewrów Floty Pacyfiku w rejonie Hawajów. Ostatecznie z tych ćwiczeń zrezygnowano, a lotniskowiec *Lexington* zakotwiczył w porcie San Diego. Tam jego samoloty torpedowe wraz z samolotami z *Saratogi* przeprowadzały ćwiczenia w atakach torpedowych.

lipiec 1928 roku

Bliźniacze lotniskowce nadal prowadzą ćwiczenia. Przeprowadzane są operacje lotnicze z uwzględnieniem ataków lotniczych na krótkich i długich dystansach, a także strzelania artyleryjskie z ośmiocalowych dział lotniskowców.

16 sierpnia 1928 roku

„Lex" i „Sara" wpływają do San Diego. Tam, z okazji uroczystości oddania nowego lotniska wojskowego z udziałem Sekretarza Floty Curtisa Wilbura, samoloty z obu lotniskowców (w sumie ponad 135 maszyn) z polecenia adm. Reevesa zaaranżowały małą rewię lotniczą, specjalnie dla Sekretarza Floty.

4 września 1928 roku

Lexington opuszcza San Diego, aby udać się do Bremerton. W Puget Sound Navy Yard okręt poddany zostaje okresowym przeglądom i drobnym remontom.

styczeń 1929 roku

W okresie międzywojennym US Navy przeprowadzała coroczne ćwiczenia, zwane Zagadnieniami Floty (Fleet Problems), mające na celu wypróbowanie wielu nowych, często czysto teoretycznych aspektów morskiej strategii i taktyki działania US Navy. Szczególną uwagę koncentrowano na ogromnych obszarach Pacyfiku, potencjalnym teatrze działań dla floty mającej chronić interesy USA w tej ważnej ekonomicznie strefie wpływów.

Pierwszymi tego rodzaju ćwiczeniami, w których uczestniczył nowy lotniskowiec *Lexington*, były Zagadnienia Floty nr IX, zatwierdzone przez US Navy w styczniu 1929 roku. Flotę Pacyfiku podzielono na dwie grupy: siły Błękitnych — mające za zadanie ochronę Kanału Panamskiego i siły Czarnych — atakujących. *Lexington* został przydzielony do Błękitnych z zadaniem głównym przeprowadzenia operacji rozpoznania i obserwacji. Na lotniskowcu *Saratoga*, przydzielonym do floty Czarnych, stworzono „jądro" sił uderzeniowych. Był to wówczas niezwykły, zupełnie nowatorski plan.

23 stycznia 1929 roku

O godzinie 00.00 *Saratoga* wraz z lekkim krążownikiem *Omaha* wypłynęły bez dodatkowej eskorty, udając się na miejsce spotkania zupełnie inną drogą niż zaplanowano, aby tym sposobem zbliżyć się do

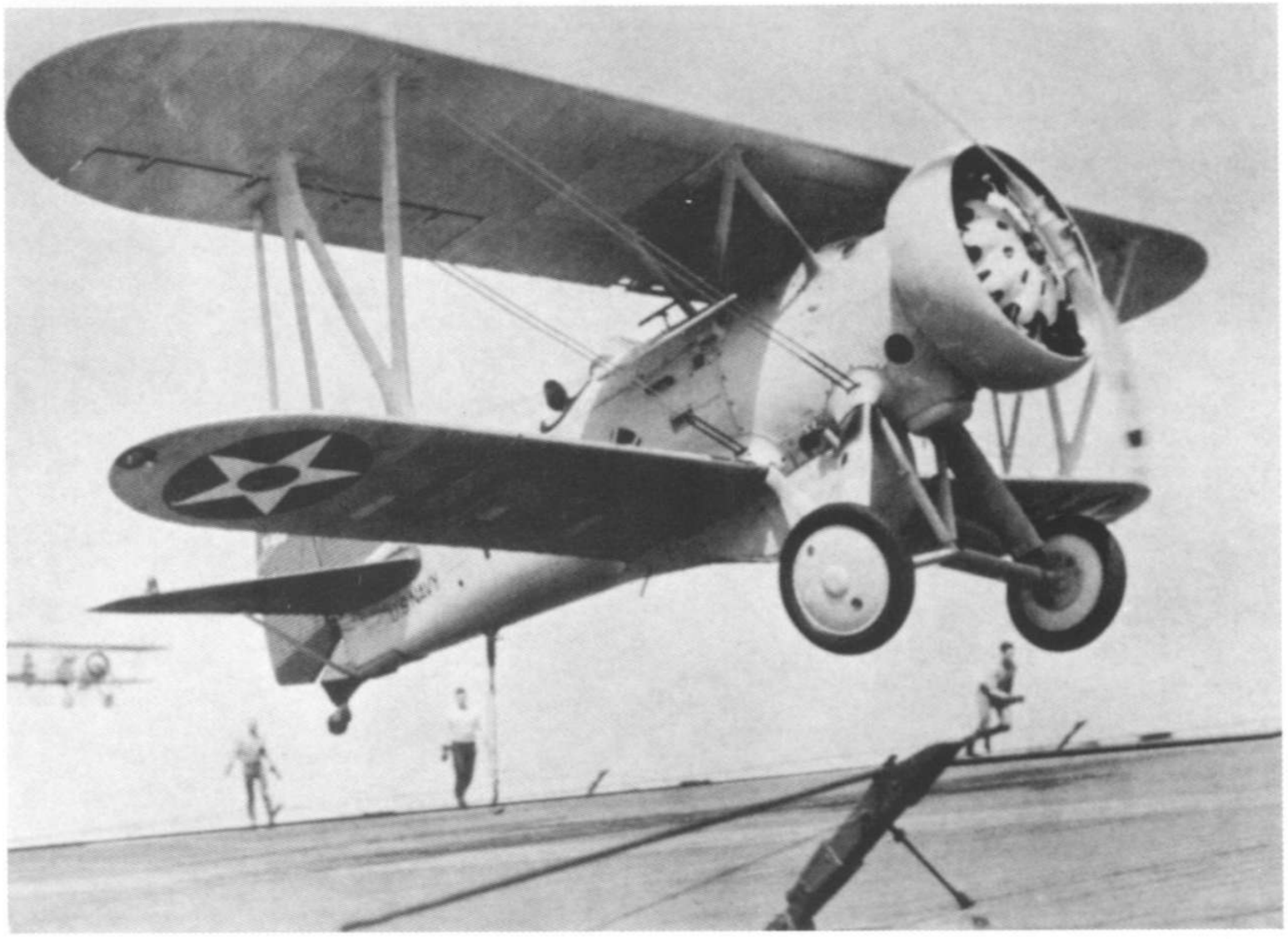

Powyżej: F4B–3 właśnie uchwycił hakiem linę na pokładzie USS *Saratoga*. Samolot pilotuje dowódca VF–1B „High Hat" LCDR F. P. Sherman, początek 1932 roku. *(US Navy)*

Mała pomyłka przy lądowaniu i ten Vought SU–1 z VS–2 „wylądował" na stanowiskach artylerii przeciwlotniczej.

(US Navy)

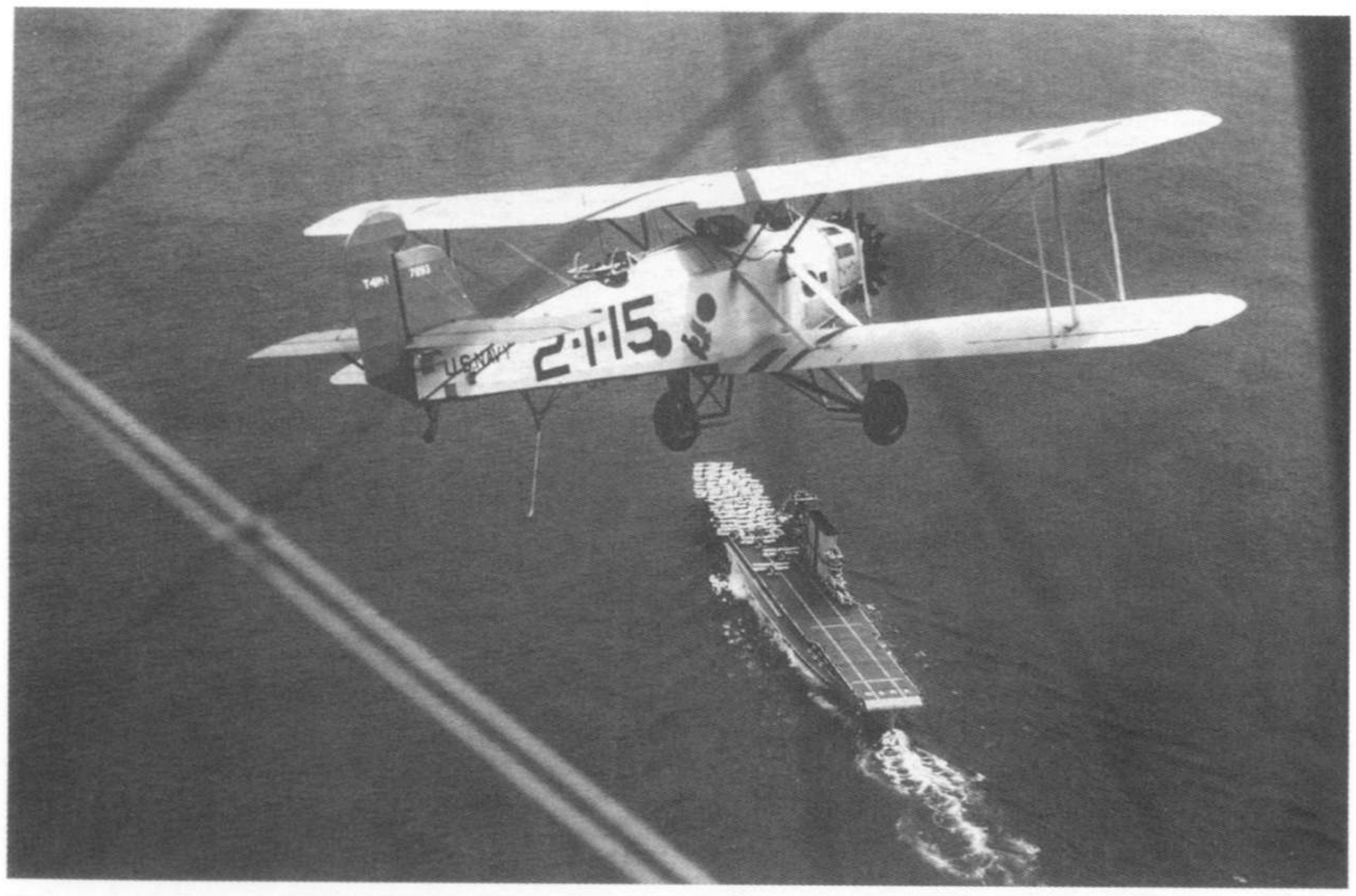

Martin T4M–1 podchodzi do lądowania na pokładzie USS *Saratoga*, 1932 rok. Zwraca uwagę wysunięty hak do lądowania.

(National Archives)

Powyżej: Martin T4M–1 z VT–2 po niefortunnym lądowaniu na pokładzie USS *Saratoga*.

(US Navy)

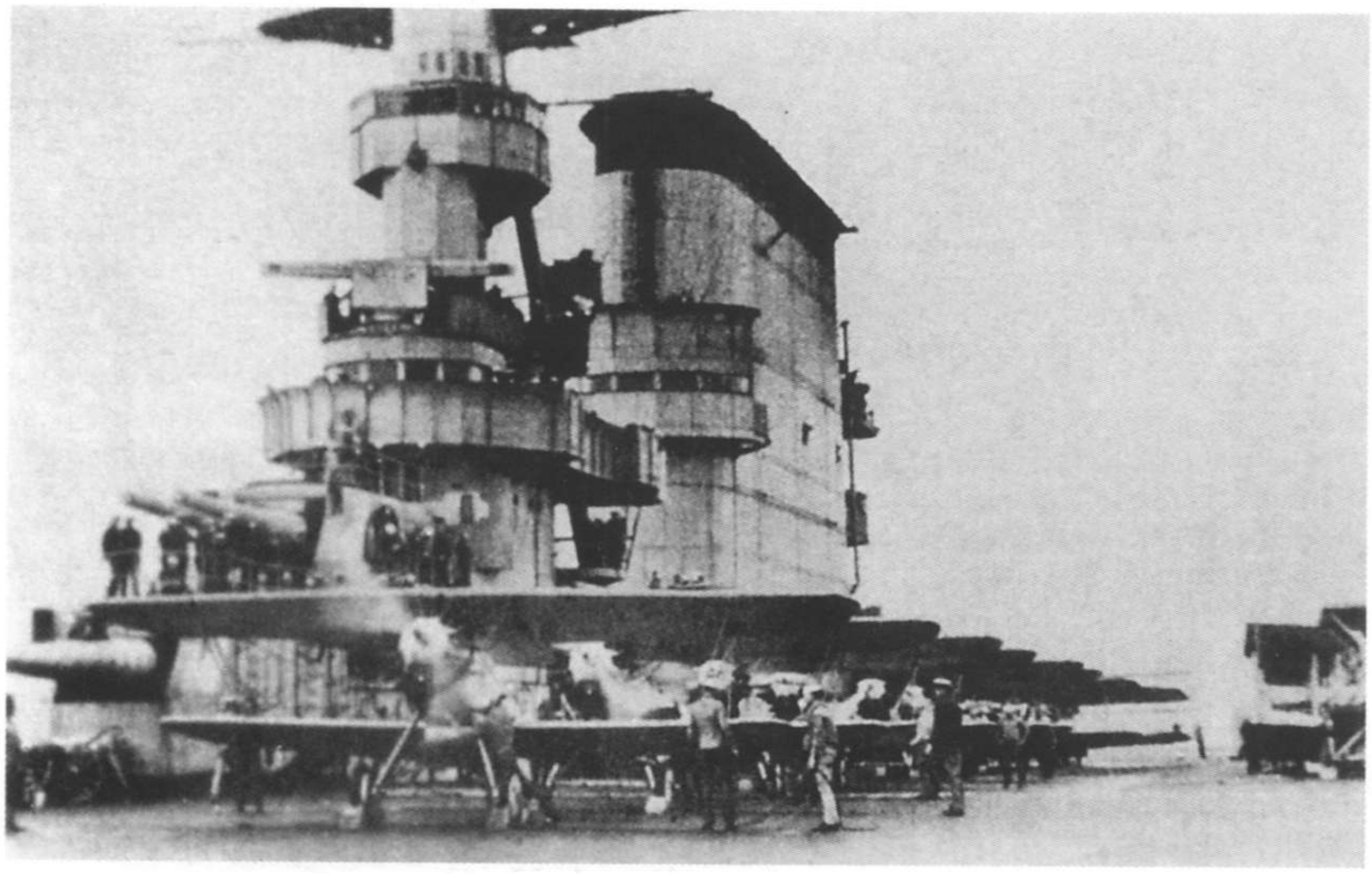

Rząd myśliwców Boeing F2B przygotowanych do startu z USS *Saratoga*, 1928 rok.

(National Archives)

Zatoki Panamskiej od strony południowej; tam dołączyły do pancerników sił Czarnych, co nastąpiło rankiem 26 stycznia na wyznaczonej pozycji w Zatoce Panamskiej. Wówczas z pokładu *Saratogi* wystarowały samoloty mające na celu „zbombardowanie" Kanału Panamskiego. Pancerniki stanowiące trzon sił uderzeniowych, poruszając się z niewielką prędkością wschodnim kursem, podążyły w asyście 18 niszczycieli na wyznaczone miejsca spotkania z *Saratogą*. Ten wydzielony z sił uderzeniowych zespół okrętów, wbrew oryginalnym założeniom, stworzył okazję do przeanalizowania sytuacji nie przewidzianej w planach, czyli przeprowadzenia ataku od południa, zamiast spodziewanego od strony zachodniej.

Podejście floty Czarnych od strony południowej nie obyło się bez niespodziewanych incydentów: 25 stycznia *Saratoga* została teoretycznie „zatopiona" przez samoloty „obrońców" startujące zarówno z pokładu *Lexingtona*, jak również z baz lądowych znajdujących się w rejonie Kanału Panamskiego. Kontynuowano jednak ćwiczenia i 26 stycznia o godzinie 4.58 *Saratoga* przeszła do ataku, wysyłając w nocy 83 samoloty, które „w teorii" kompletnie zburzyły kanał. W ogólnym zamieszaniu samoloty z lotniskowca *Lexington*, niejako przy okazji, „zatopiły" własny lotniskowiec, biorąc go omyłkowo za wyglądającą niemal tak samo *Saratogę*.

Wszyscy uczestnicy tej swoistej gry wojennej rozumieli sztuczność scenariusza i dostrzegali słabe strony zaplanowanego ataku. Wnioski, jakie wyciągnięto na podstawie opinii obserwatorów zaokrętowanych na lotniskowcu *Saratoga*, wskazywały jednoznacznie, że w przypadku nieodpowiedniego zabezpieczenia i osłony, jakie tego typu jednostce powinny zapewnić pozostałe okręty wojenne uczestniczące w akcji, okręt typu *Saratogi* jest podczas ataku na zamkniętą bazę lotniczą nieprzyjaciela zupełnie nieprzydatny. Były jednak i dobre strony — obserwator floty Czarnych zwrócił uwagę na fakt, iż po raz pierwszy lotniskowiec stał się głównym elementem sił uderzeniowych floty, czego dotąd nikt nie praktykował.

Inną nie przemyślaną ideą okazała się koncepcja użycia wszystkich samolotów w ataku na Kanał Panamski. Praktyka wykazała, że część samolotów należało pozostawić w celu ochrony przed ewentualnym atakiem sił powietrznych przeciwnika na własny lotniskowiec. Choć lotniskowiec — okręt duży i silnie uzbrojony — wydawał się sam sobie zapewniać dostateczną ochronę, nie był jednak w stanie — jak pokazała praktyka — samodzielnie obronić się bez wsparcia własnych samolotów.

Wszyscy uczestnicy ćwiczeń byli zgodni co do tego, że koncepcja użycia lotniskowca jako „jądra" zespołu uderzeniowego floty jest godna uwagi. Należało jeszcze dopracować szczegóły i na bieżąco wyciągać wnioski z eksploatacji posiadanych już lot-

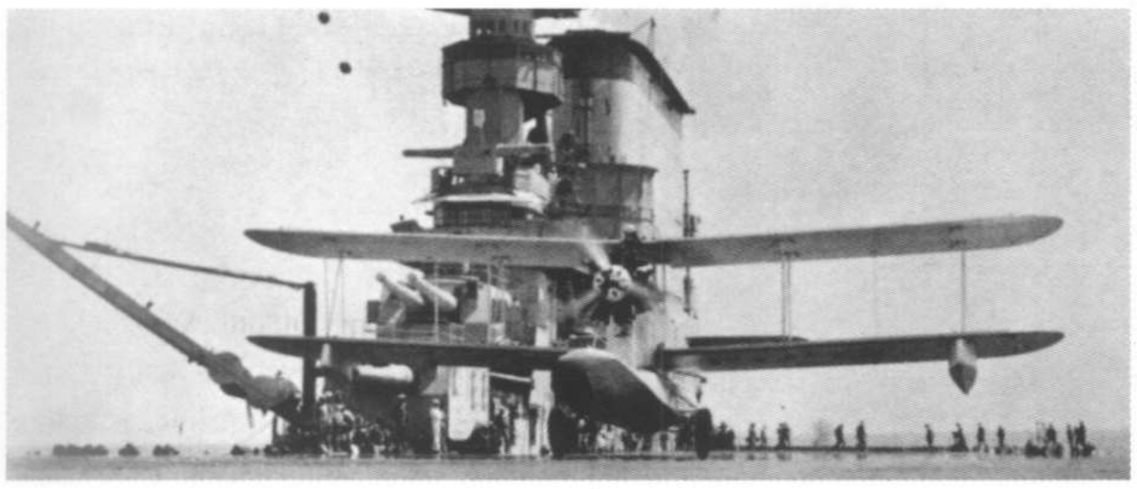

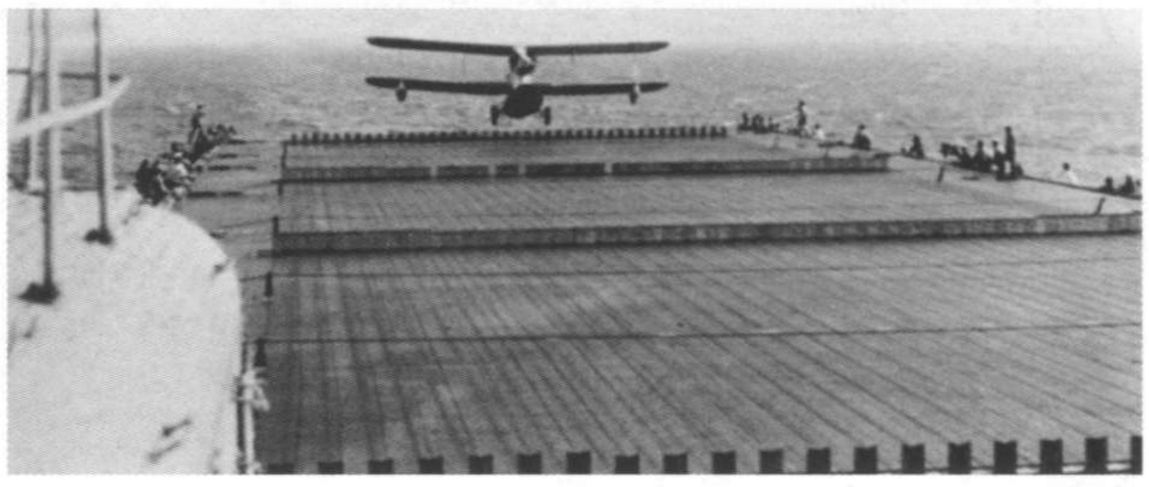

Sekwencja lądowania amfibii Loening OL–8 (1–J–5) z VJ–1B na pokładzie USS *Lexington*, 1928 rok. *(oba zdjęcia US Navy)*

niskowców, aby w przyszłości uniknąć podobnych niepowodzeń, w rodzaju „zatopienia" *Saratogi* oraz *Lexingtona* w czasie ćwiczeń w rejonie Kanału Panamskiego.

15 grudnia 1929 roku

Równo rok po wejściu *Lexingtona* do służby nadarzyła się niecodzienna sposobność do nietypowej demonstracji olbrzymiej mocy jego napędu turboelektrycznego. Północno-zachodnie wybrzeże Pacyfiku, a szczególnie miasto Tacoma (około stu tysięcy mieszkańców) w stanie Waszyngton, zostało w 1929 roku dotknięte niespodziewaną suszą. Najbardziej uciążliwym skutkiem ubocznym suszy była awaria miejskiej elektrowni hydroelektrycznej, zapewniającej miastu dostawy energii. Z powodu niedostatecznej ilości przepływającej wody (za niski poziom wody w pobliskim jeziorze, z którego ją doprowadzano), generatory nie były zdolne do wytworzenia choćby minimalnej ilości mocy, by zaspokoić potrzeby mieszkańców miasta.

Władze Tacomy, wiedząc o obecności *Lexingtona* i *Saratogi*, zacumowanych w porcie sąsiedniego Bremerton, gdzie poddawano je drobnym naprawom po zakończeniu prób morskich, zwróciły się do Marynarki z prośbą, by jeden z potężnych okrętów udostępnić w charakterze pływającej „elektrowni", do czasu zażegnania kryzysu energetycznego.

Marynarka wojenna zgodziła się pomóc w pokryciu zapotrzebowania na energię elektryczną dla miasta i z zadowoleniem przyjęła zobowiązanie zasilania aglomeracji do czasu, dopóki Tacoma nie upora się z problemem suszy. Ustalono nawet cenę — jeden cent za kilowatogodzinę dostarczonej mocy. *Lexingtona* dokowano zatem przy nabrzeżu w porcie Tacoma 15 grudnia 1929 roku, a dwa dni później rozpoczął zasilanie miasta w energię. Okręt dostarczał średnio około 12.000 kW w czasie 12 godzin każdego dnia przez okres kolejnych 30 dni. Pozwoliło to na odtworzenie właściwego poziomu wody w zbiornikach i na podjęcie pracy przez generatory miejskiej hydroelektrowni.

Lata trzydzieste

10 marca 1930 roku

Lexington wraz z *Saratogą* wzięły udział w kolejnych wielkich manewrach floty — Fleet Problems X; „Lex", wchodzący w skład floty Czarnych, wysłał swoje samoloty przeciwko bliźniaczej jednostce, stanowiącej trzon floty przeciwnika. „Sara", po skutecznym nalocie samolotów bombowych, została „trafiona" w pokład startowy.

20 maja 1930 roku

Z okazji objęcia urzędu przez nowego prezydenta, Herberta Hoovera, US Navy zorganizowała rewię floty na wodach Hampton Roads, w której oprócz okrętów liniowych, krążowników, niszczycieli i okrętów podwodnych wzięły udział także lotniskowce *Saratoga* i *Lexington*.

24 czerwca 1930 roku

Nowym dowódcą „Lexa" zostaje mianowany, w miejsce kmdr. F. D. Berriena, kmdr Ernest J. King, późniejszy dowódca US Navy z lat II wojny światowej.

9–10 lutego 1931 roku

„Lex" i „Sara" odbywają wspólne ćwiczebne operacje lotnicze w rejonie Kanału Panamskiego.

20 stycznia 1933 roku

Obydwa bratnie lotniskowce rozpoczęły przygotowania do rejsu na Hawaje. Wypłynęły 23 stycznia, aby od 6 lutego wziąć udział w manewrach floty

Myśliwski Grumman F3F–1 z VF–6B startujący z pokładu USS *Saratoga*, 1936 rok. W tle widoczne są wieże działowe kalibru 203 mm.

(National Archives)

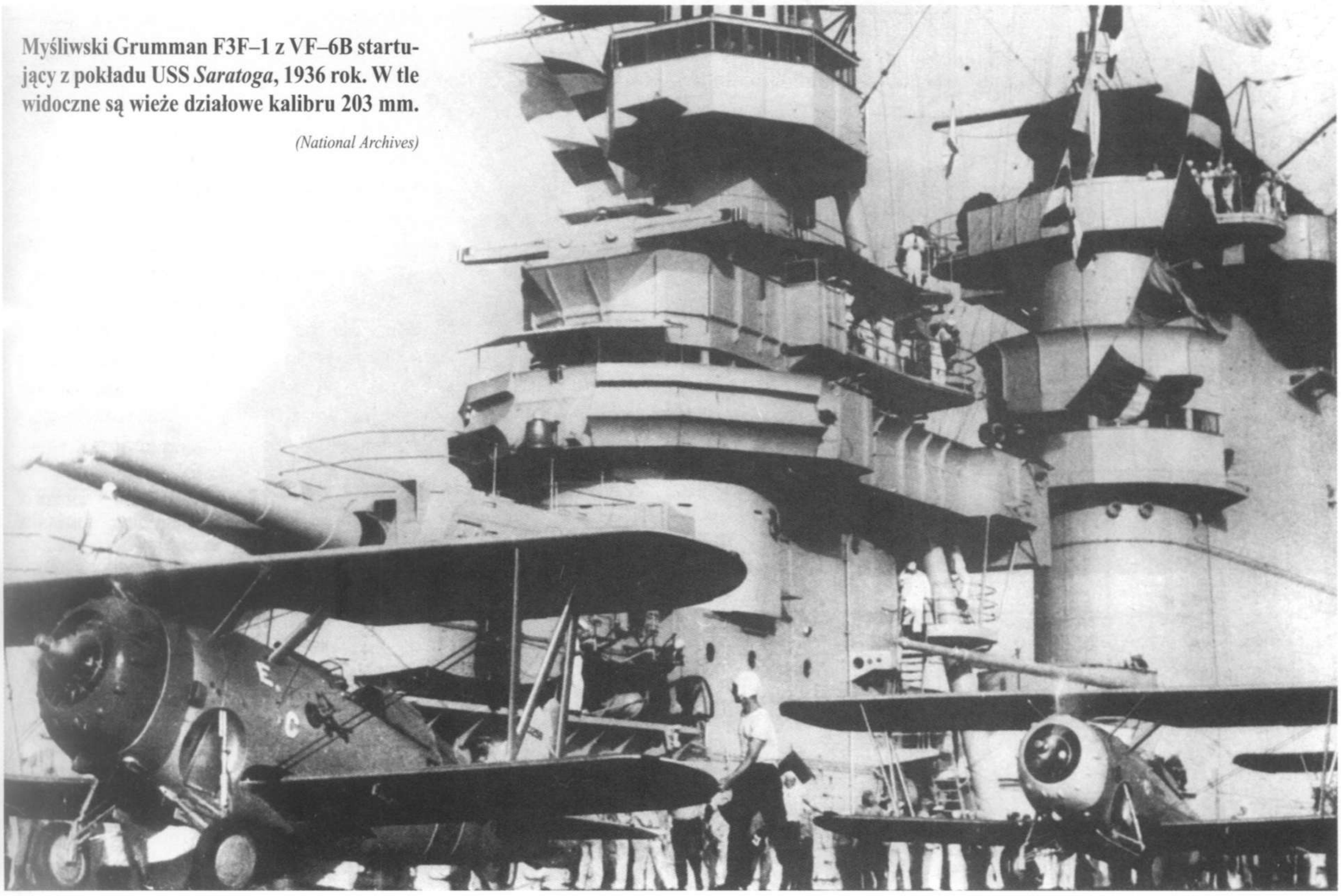

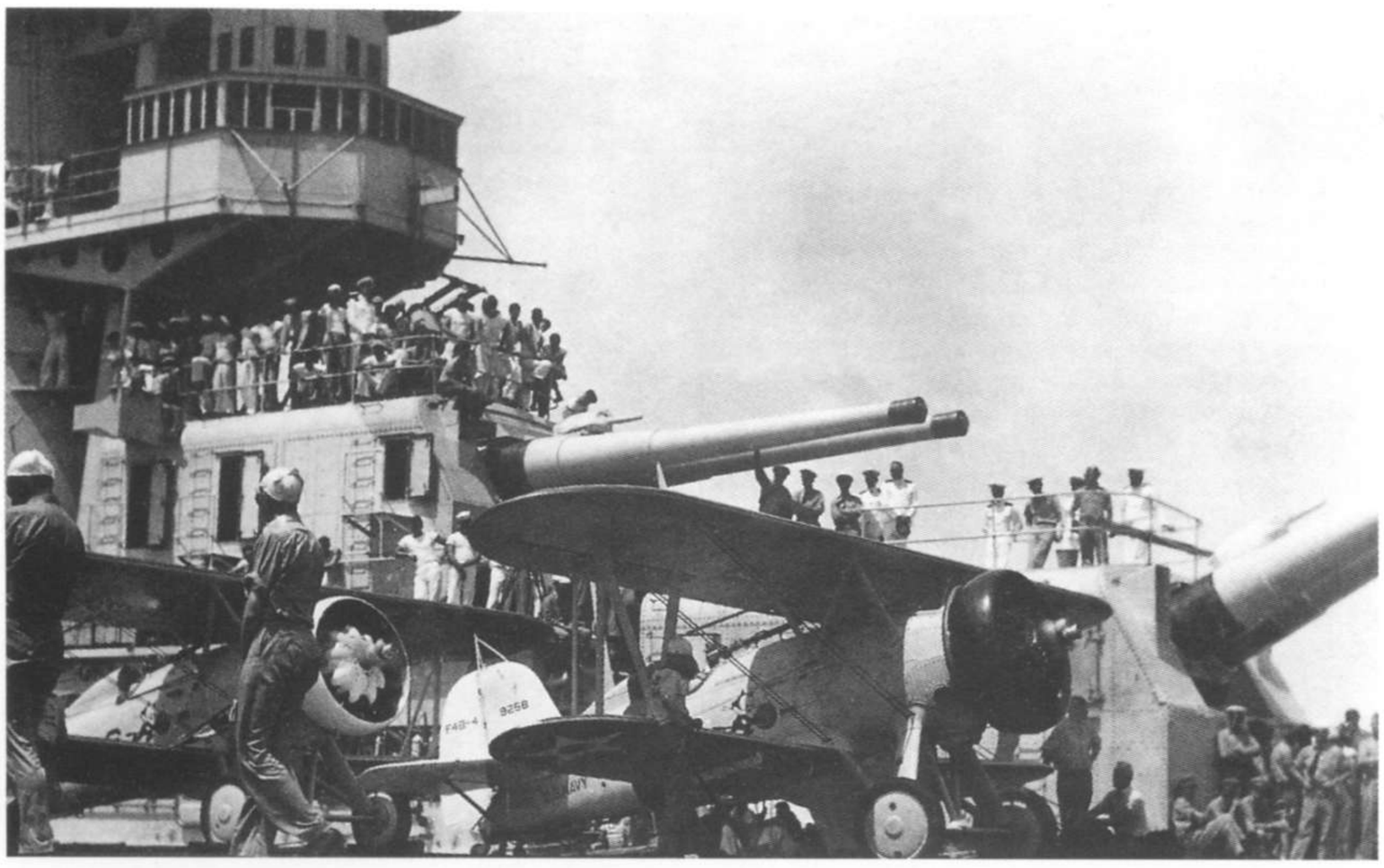

F4B–4 z VF–6B przygotowujący się do startu 17 maja 1934 roku.

(US Navy)

Zgrupowanie bombowców Vought SB2U–1 z VB–3 na dziobie USS *Saratoga*, 8 lutego 1938 roku. Samolot na pierwszym planie, 3–B–4, należał do dowódcy drugiej sekcji (białe elementy identyfikacyjne).

(National Archives)

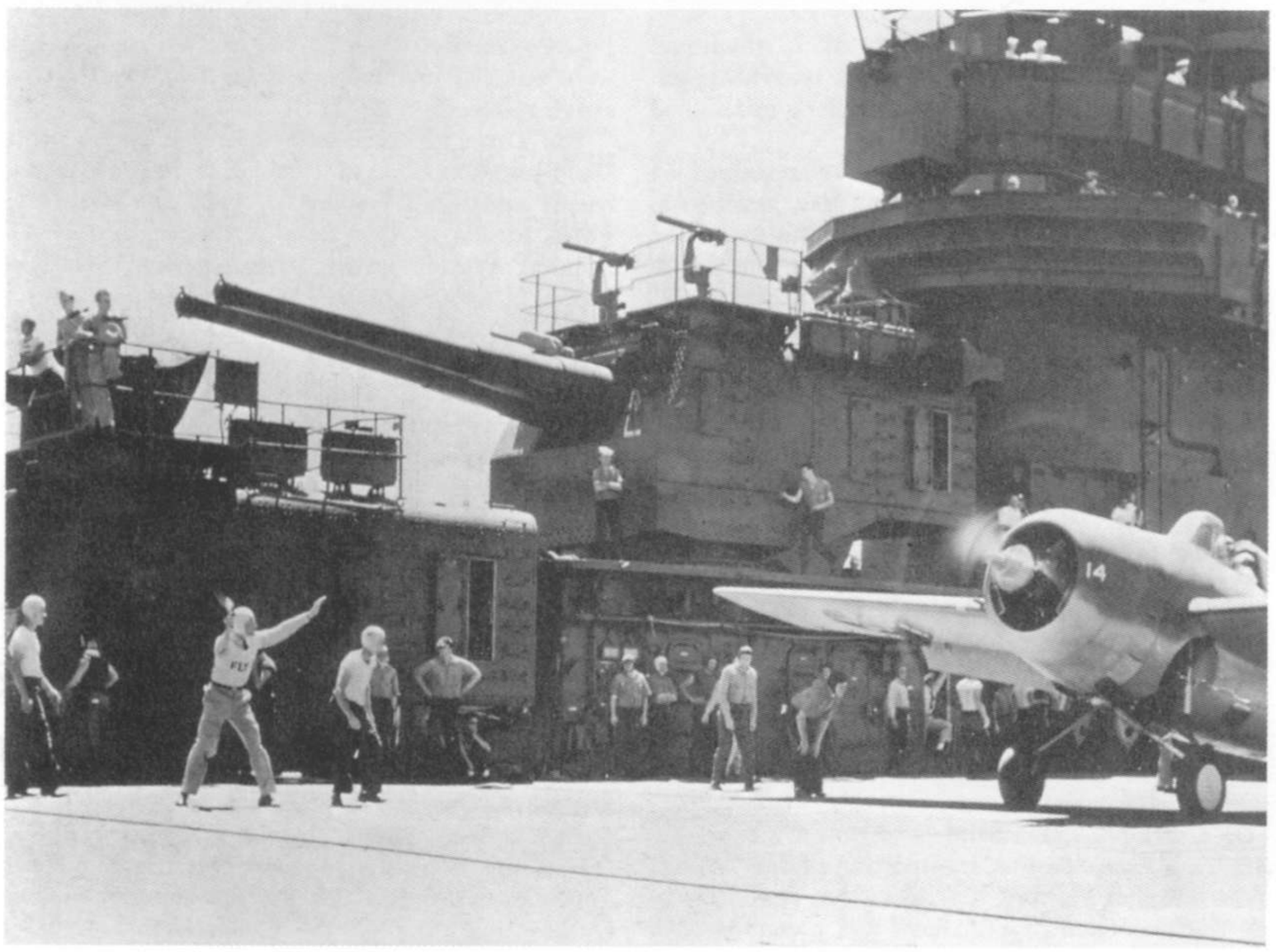

Grumman F4F–3 *Wildcat* startujący z pokładu *Lexingtona* na patrol bojowy (Combat Air Patrol), druga połowa 1941 roku.

(National Archives)

Fleet Problems IV. Oprócz nich w manewrach uczestniczył stary *Langley*.

29 kwietnia 1933 roku

Lotnictwo *Lexingtona*, przebywającego w morzu w rejonie Coronado Roads, prowadziło wspólne taktyczne operacje lotnicze wraz z dywizjonami *Saratogi*. Piloci zapoznawali się z nowymi samolotami myśliwskimi Curtiss F 11 C–2 *Goshawk*, które właśnie wchodziły na wyposażenie dywizjonów myśliwskich amerykańskich lotniskowców.

9–19 sierpnia 1933 roku

Lexington oraz dwa pozostałe amerykańskie lotniskowce przeprowadziły wspólne manewry w rejonie północnej części San Francisco.

21 sierpnia 1933 roku

„Lex" powrócił do Puget Sound Navy Yard w Bremerton.

maj 1934 roku

Lotniskowiec *Lexington*, podobnie jak *Langley* i *Saratoga*, wziął udział w wielkiej prezydenckiej rewii floty na cześć nowego prezydenta USA, Franklina D. Roosevelta (goszczącego na pokładzie krążownika *Indianapolis*) na wodach w pobliżu Nowego Jorku. W paradzie wzięło udział ponad 90 okrętów.

12 czerwca 1934 roku

Nowym dowódcą „Lexa" (w miejsce kmdr. C. A. Blakely'a) został mianowany kmdr A. B. Cook.

6 września 1934 roku

Samoloty z *Lexingtona* wzięły udział w wielkim *air show* w rejonie Virginia Capes.

25 października 1934 roku

„Lex" wraz z „Sarą" przebywały w rejonie Panamy, gdzie dywizjony lotnicze uczestniczyły w ćwiczeniach floty.

12 kwietnia 1935 roku

W Coronado Roads „Lex" rozpoczął przygotowania do Gier Wojennych 1935 roku.

kwiecień 1935 roku

Long Beach. Początek przygotowań *Saratogi*, *Lexingtona* oraz nowo oddanego do służby lotniskowca *Ranger* (CV–4) do ćwiczeń floty Fleet Problems XVI. Okręty zgrupowały się w Long Beach i San Diego. Zaplanowane ćwiczenia miały na celu rozegranie i rozpoznanie sytuacji w przypadku, kiedy prawdopodobnym przeciwnikiem mogłaby stać się flota japońska. Wywołało to niezadowolenie Japonii, której Cesarska Marynarka Wojenna wystosowała oficjalny protest, określający manewry amerykańskie jako część kampanii skierowanej przeciwko Dalekiemu Wschodowi.

Lotniskowce wypłynęły z Coronado 29 kwietnia, a w dwa dni później wpłynęły do San Francisco.

1 maja 1935 roku

Wielka armada złożona ze 177 okrętów (w tym wszystkie cztery lotniskowce US Navy, na pokładzie których znajdowało się łącznie 477 samolotów)

i 55.000 ludzi opuściła zachodnie wybrzeże USA, kierując się w stronę Wysp Hawajskich.

25 maja 1935 roku

Błękitna Flota zakończyła ostatni etap manewrów wielką rewią lotniczą pod niebem Honolulu. Udział wzięło 225 samolotów z pokładów *Saratogi*, *Lexingtona* i *Rangera*. Po zakończeniu manewrów okręty wyruszyły w rejs powrotny na zachodnie wybrzeże USA.

sierpień 1935 roku

„Lex" i „Sara" odbywają wspólne dla swoich dywizjonów lotniczych ćwiczenia w rejonie Coronado Roads.

wrzesień 1935 roku

Lexington przechodzi w Puget Sound Navy Yard przegląd i modernizację — dobudowane zostają dziobowe i rufowe sponsony dla artylerii plot. oraz galeryjka wokół komina, w celu zainstalowania karabinów maszynowych Browninga 12,7 mm, w miejsce galeryjki i platformy dla reflektorów.

27 lutego 1936 roku

Lexington, *Saratoga* i *Ranger* przejmują samoloty z dywizjonów lotniskowca *Langley*, który zostaje skierowany do Mare Island z zamiarem generalnej przebudowy na transportowiec wodnosamolotów.

8 stycznia 1937 roku

Początek kilkudniowego szkolenia załóg samolotów z *Lexingtona* w zakresie obrony przeciwlotniczej

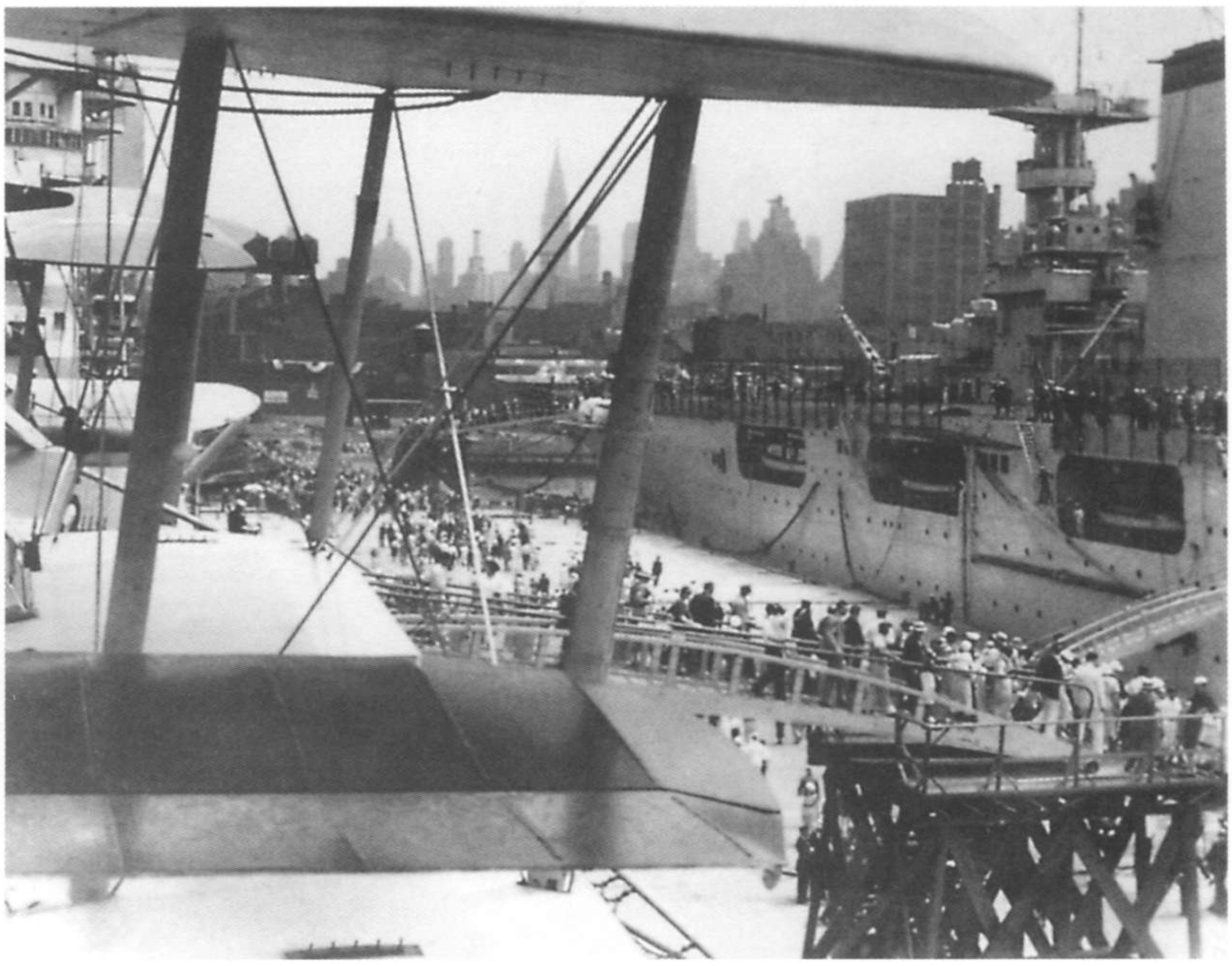

Powyżej: *Lexington* podczas wizyty w Nowym Jorku, widziany z USS *Saratoga*, 1933 rok.

(US Navy)

USS *Saratoga* sfotografowana 7 listopada 1931 roku. Widoczny jest skrót nazwy okrętu na początku pasa do lądowania.

(US Navy)

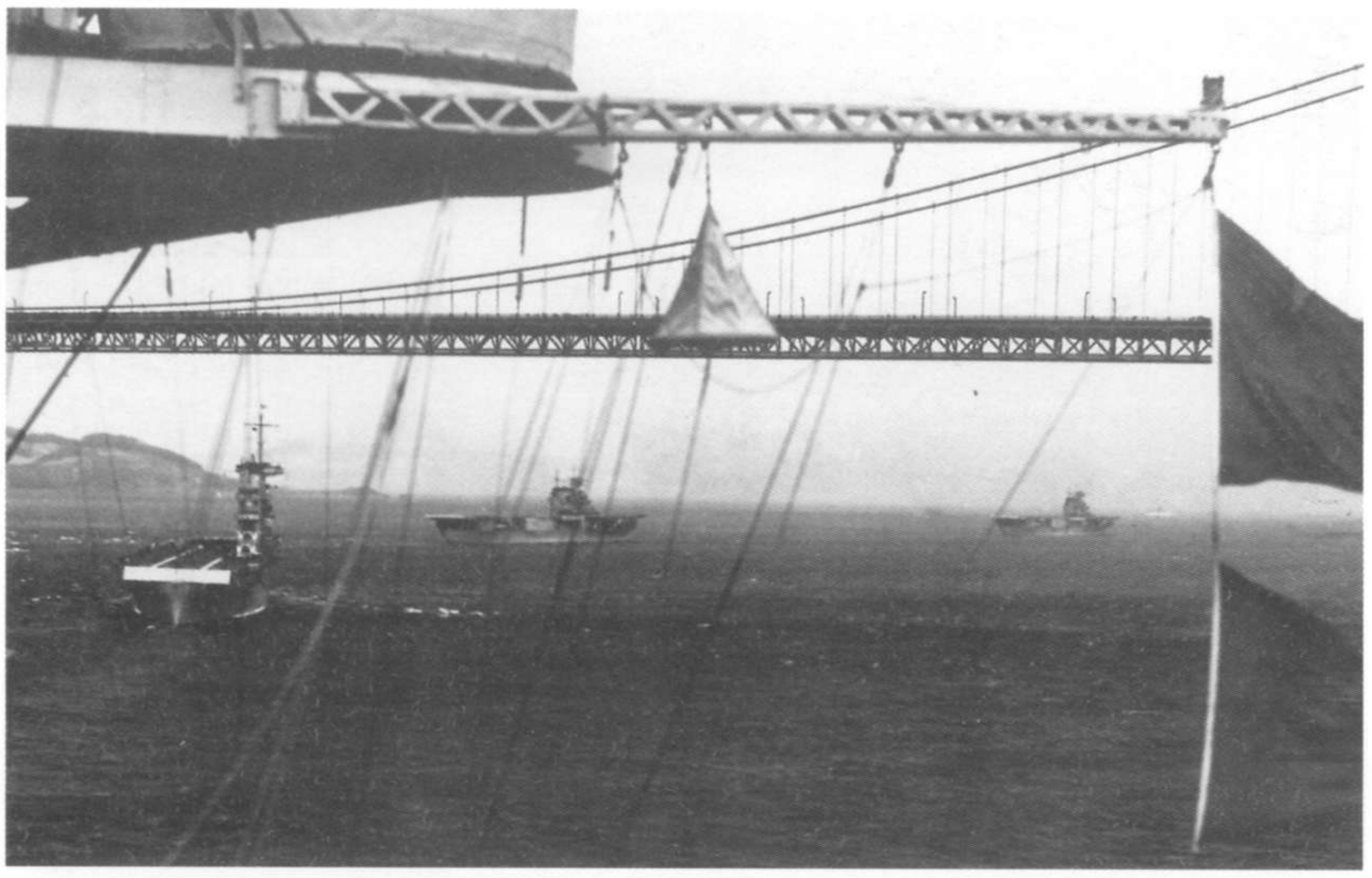

Lotniskowce: *Enterprice*, *Yorktown* i *Saratoga* wpływają do zatoki San Francisco w dniu 1 lipca 1939 roku na otwarcie Golden Gate International Exposition. Zdjęcie wykonane jest z mostku na *Lexingtonie*, poprzez gąszcz linek sygnałowych.

(US Navy)

Poniżej: USS *Saratoga* i USS *Lexington* przy przylądku Diamond Head.

(US Navy)

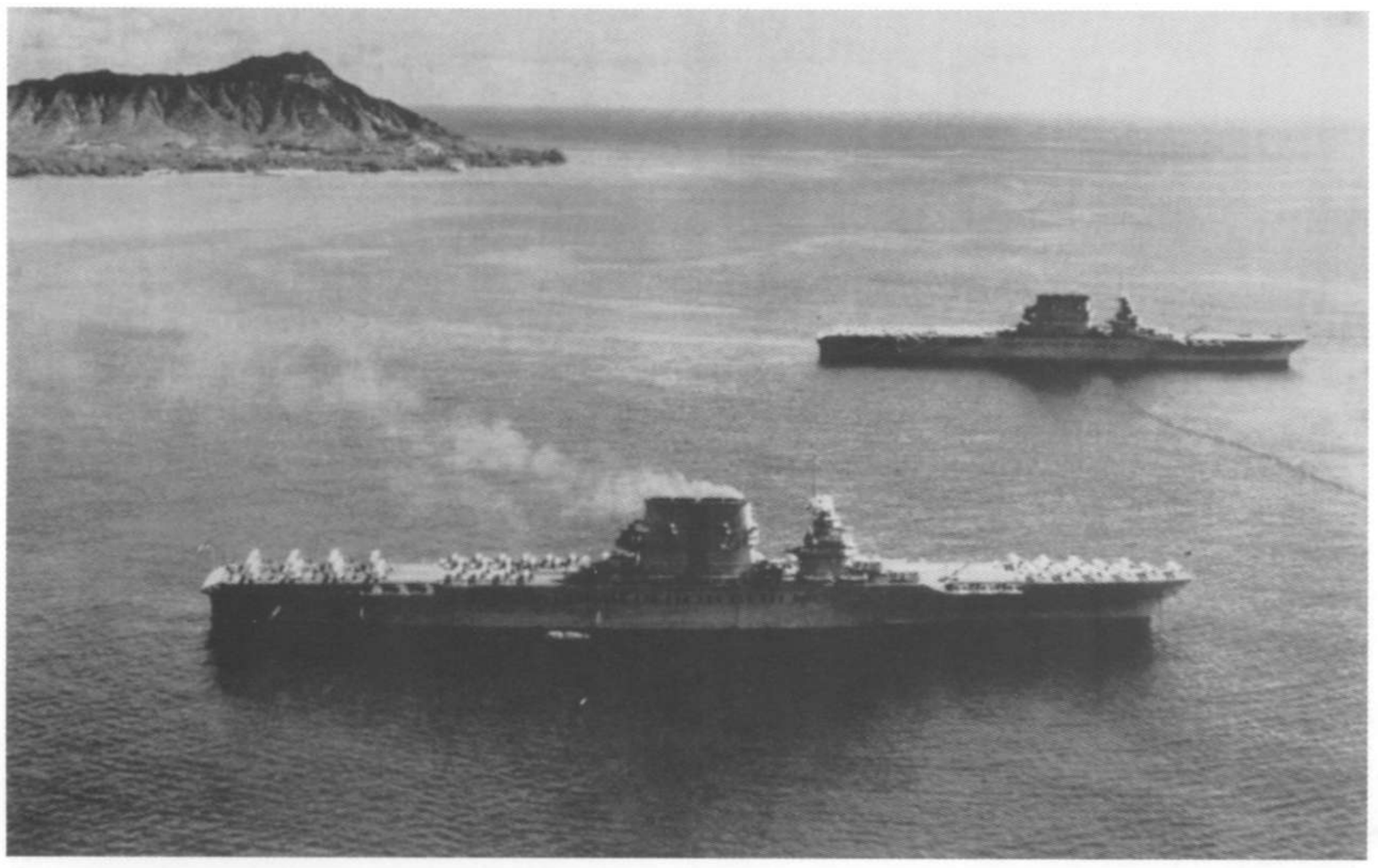

Poniżej: USS *Lexington* w asyście holowników opuszcza stocznię New York Shipbuilding Corp. w Camden, pierwsza połowa lat dwudziestych.

(National Archives)

okrętu, znajdującego się tymczasem na macierzystych wodach w rejonie San Diego.

kwiecień 1937 roku

Lexington, *Saratoga* oraz *Ranger* wzięły udział w manewrach floty Fleet Problems XVIII przeprowadzonych w rejonie Hawajów. W ćwiczeniach brał także udział *Langley*, występujący już w roli transportowca wodnosamolotów. Jego hydroplany symulowały atak lotniczy na wyspy Midway.

luty 1938 roku

Saratoga wraz z *Lexingtonem* wspólnie odbyły ćwiczenia w ramach Gier Wojennych w rejonie Coronado Roads. Okręty powróciły do San Diego 21 lutego, gdzie rozpoczęły przygotowania do kolejnych manewrów Fleet Problems XIX, których scenariusz tym razem przewidywał wyimaginowaną inwazję na wybrzeże Kalifornii.

marzec–kwiecień 1938 roku

Kolejne manewry, w jakich wziął udział „Lex" u boku *Saratogi* i *Rangera*, odbyły się w rejonie Hawajów, skąd 21 kwietnia *Lexington* powrócił do San Francisco. W dwa dni później samoloty „Lexa" i „Sary" poprowadziły symulowany atak powietrzny na Mare Island Navy Yard, który zakończył się całkowitym sukcesem operacyjnym. Uzyskano m.in. „trafienie" tendra lotniczego *Wright*.

Ciekawostkę we wspomnianych powyżej manewrach stanowi fakt, iż ów niecodzienny, ćwiczebny przecież atak na własną bazę obserwowała — bardzo uważnie — załoga japońskiego zbiornikowca…

luty 1939 roku

Lexington uczestniczył w kolejnych manewrach Fleet Problems XX.

czerwiec–lipiec 1939 roku

„Lex", „Sara" oraz dwa nowe lotniskowce: *Yorktown* (CV–5) i *Enterprise* (CV–6) wzięły udział w wielkiej gali floty pod mostem Golden Gate w San Francisco. Okręty opuściły San Francisco 17 lipca 1939 roku.

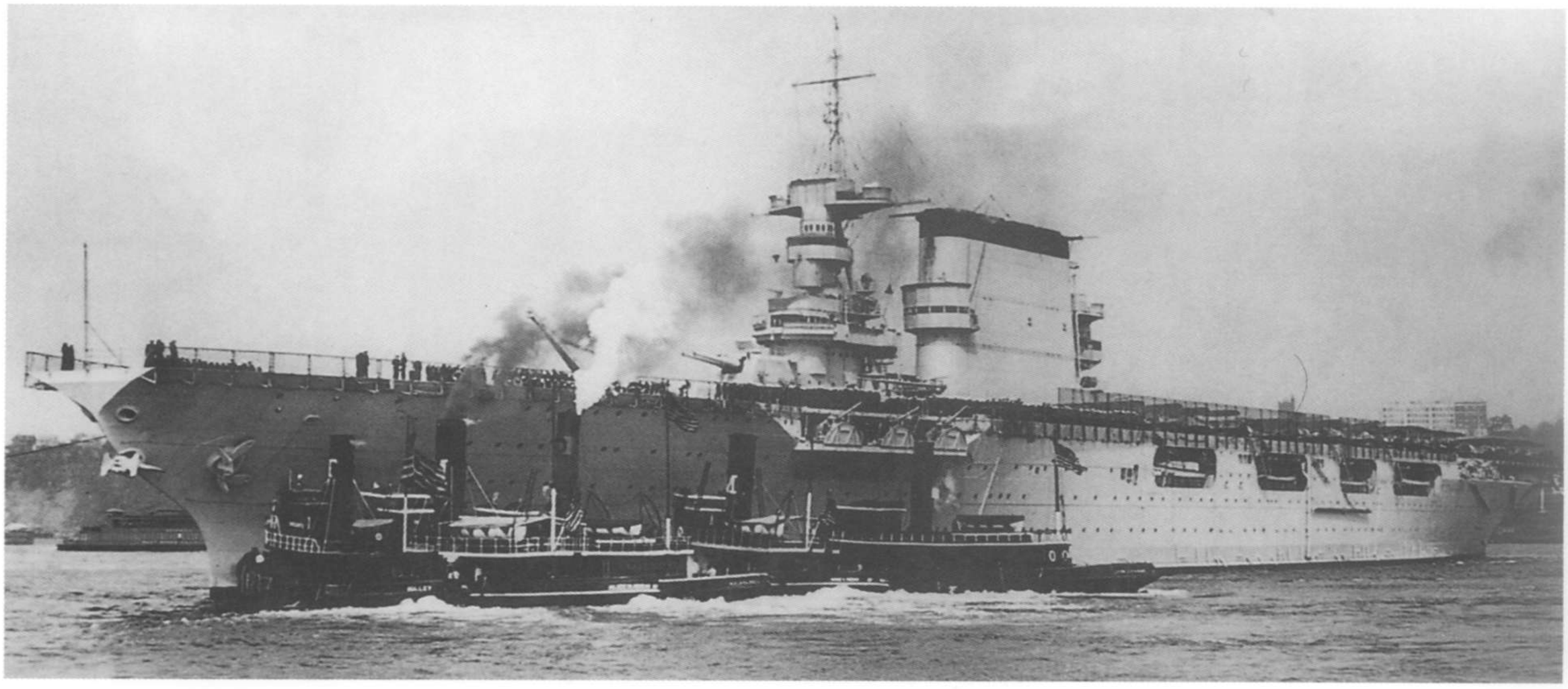

Lexington i *Saratoga* widoczne z pokładu nowego lotniskowca *Yorktown*.

(National Archives)

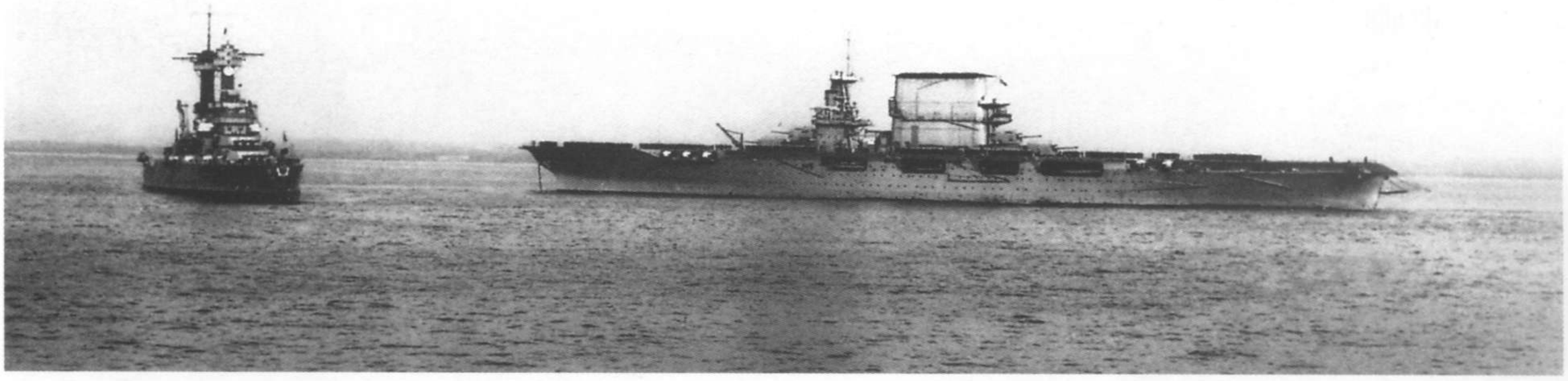

Powyżej: USS *Saratoga* i USS *California* w rejonie Coronado, 22 marca 1928 roku.

(US Navy)

Poniżej: USS *Saratoga* zakotwiczona na wodach Zatoki San Francisco, 4 maja 1932 roku. W tle widoczne inne okręty zespołu.

(National Archives)

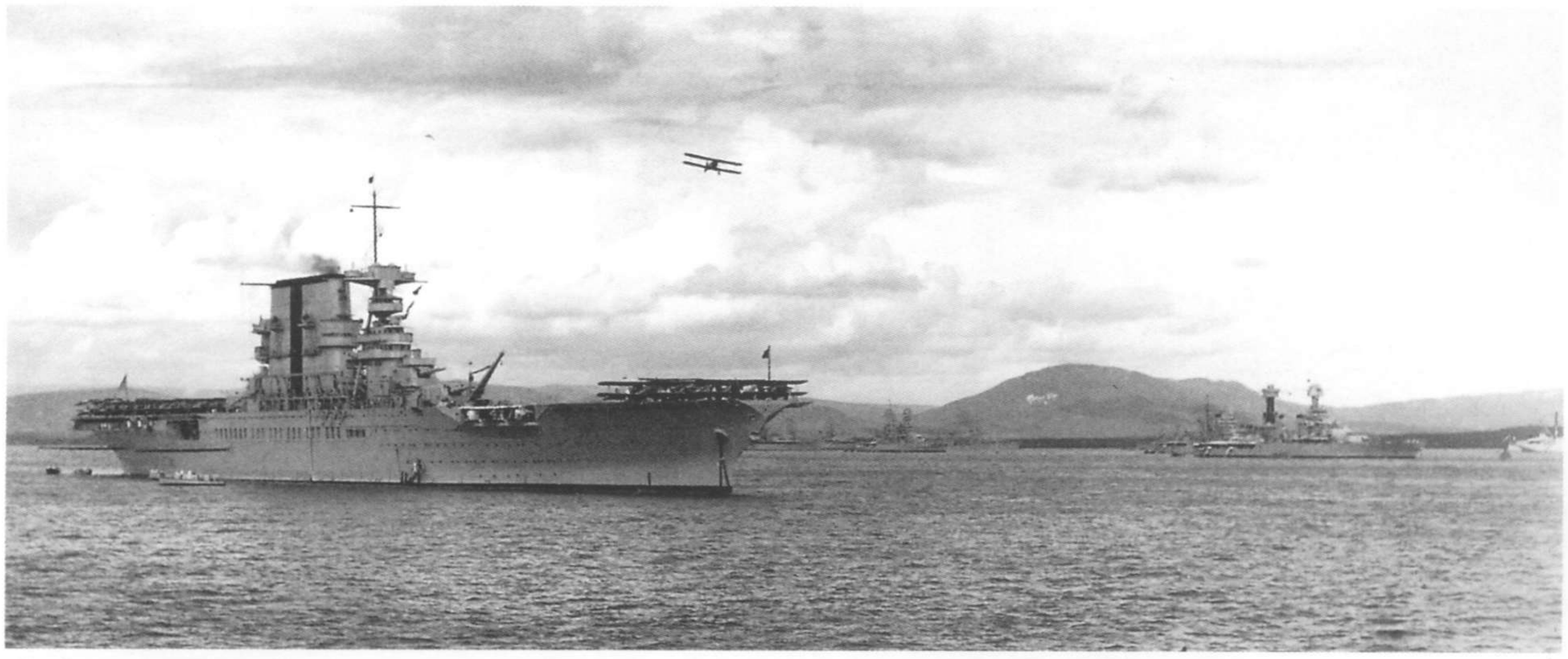

Poniżej: USS *Saratoga* zakotwiczona w rejonie Coronado.

(US Navy)

listopad 1939 roku

Miesiąc ten zapisał się udziałem *Lexingtona* w towarzystwie „Sary" i *Yorktowna* w szkolnych operacjach lotniczych, jakie miały miejsce w rejonie Coronado Roads. Po ich zakończeniu, 23 listopada okręty wróciły do Long Beach. Po 27 listopada ponownie wyszły w morze, prowadząc dalsze planowe szkolenie.

kwiecień 1940 roku

Ostatnie przed wybuchem wojny na Pacyfiku manewry floty w ramach Fleet Problems XXI, również z udziałem *Lexingtona*. Tym razem rejonem ćwiczeń były wody przybrzeżne Hawajów.

listopad 1940 roku

„Lex" i „Sara" opływają wody w rejonie Coronado Roads i San Clemente, w ramach ćwiczeń z obrony przeciwlotniczej oraz strzelań artyleryjskich. W dniu 9 listopada zawinęły do Los Angeles Harbor, a od 12 listopada ponownie znalazły się na pełnym morzu, kontynuując intensywne szkolenie grup lotniczych.

czerwiec 1941 roku

Lexington zostaje dokowany w Pearl Harbor i poddany przeglądowi, połączonemu z doraźną modernizacją. Na szczycie komina w części dziobowej zainstalowany zostaje m.in. nowy radar okrętowy CXAM–1.

październik 1941 roku

Okręt wraz z Battle Fleet przebywa w rejonie Hawa-

jów. Załoga *Lexingtona* przechodzi szkolenie artyleryjskie z wykorzystaniem radaru CXAM–1.

5 grudnia 1941 roku

Lotniskowiec *Lexington* (dca komandor Frederic C. Sherman) w asyście trzech ciężkich krążowników (*Chicago*, *Portland* i *Astoria*) oraz pięciu niszczycieli (*Porter*, *Flusser*, *Mahan*, *Lamson*, *Drayton*) wypłynął z bazy marynarki w Pearl Harbor i udał się w kierunku wyspy Midway. Na pokładzie dodatkowo znajdowało się 18 bombowców nurkujących SB2U–3 *Dauntless* z 231. Dywizjonu Rozpoznawczo-Bombowego lotnictwa piechoty morskiej oraz 36 myśliwców F2A *Buffalo*, które miały wzmocnić tamtejszy garnizon.

II wojna światowa

7 grudnia 1941 roku

Około godziny 8.00 rano, na cztery godziny przed planowanym startem samolotów odkomenderowanych do garnizonu na wyspie Midway, *Lexington* — znajdujący się około 450 mil od wyspy — otrzymał wiadomość o zaskakującym nalocie japońskiego lotnictwa na bazę amerykańskiej marynarki w Pearl Harbor. Natychmiast wykonał zwrot na kontrkurs. Kilka godzin później otrzymał rozkaz połączenia się z zespołem wiceadm. Williama F. Halseya, dowodzącego zespołem Task Force 8. Zespół ten (z lotniskowcem *Enterprise* w składzie, a także trzema ciężkimi krążownikami i dziewięcioma niszczycielami) powracał właśnie z misji dostarczenia samolotów myśliwskich F2A na wyspę Wake. Około godziny 18.00 z *Lexingtona* wystartowały samoloty rozpoznawcze SB2U, ale poszukiwania japońskich lotniskowców okazały się bezskuteczne i *Dauntlessy* powróciły na pokład lotniskowca z niczym.

8 grudnia 1941 roku

Około godziny 10.00 dochodzi do spotkania całego

Powyżej: USS *Saratoga* (w głębi) w basenie stoczni Puget Sound w Bremerton. Na pierwszym planie krążownik *Louisville*.

(National Archives)

Poniżej: USS *Lexington* na ćwiczeniach, przełom lat dwudziestych i trzydziestych.

(archiwum A. Szewczyka)

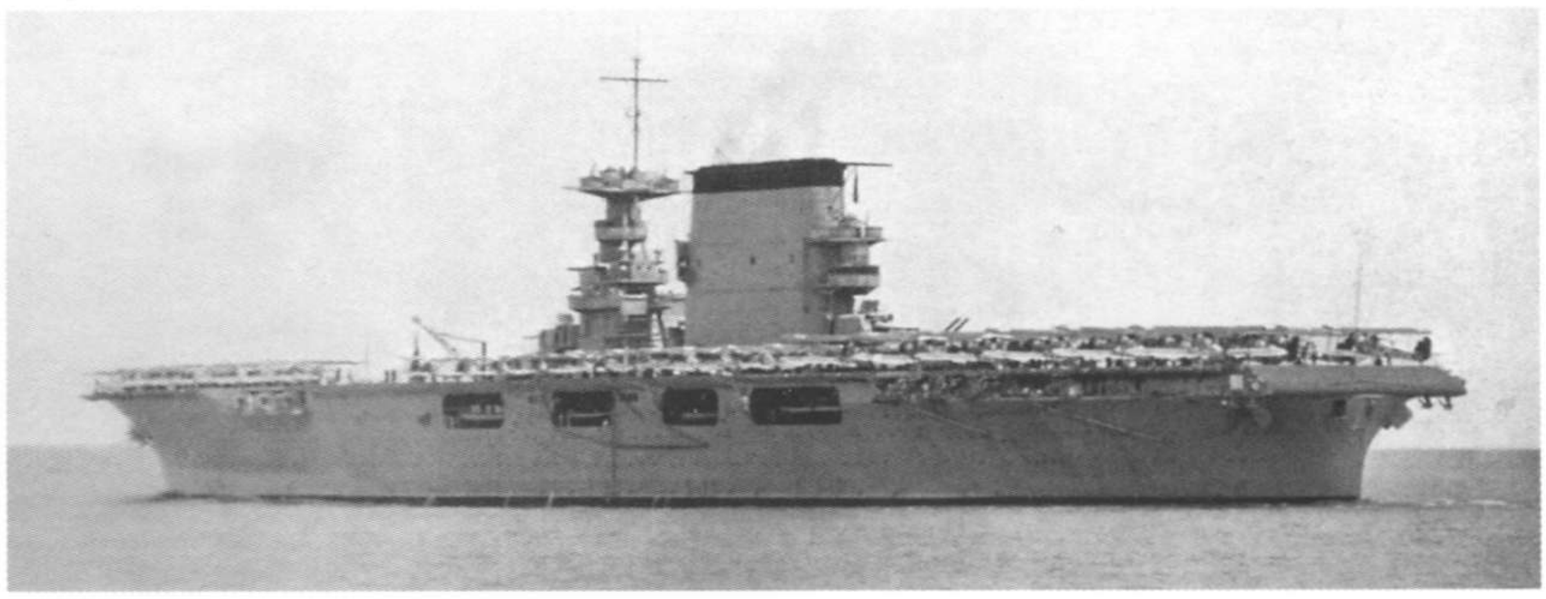

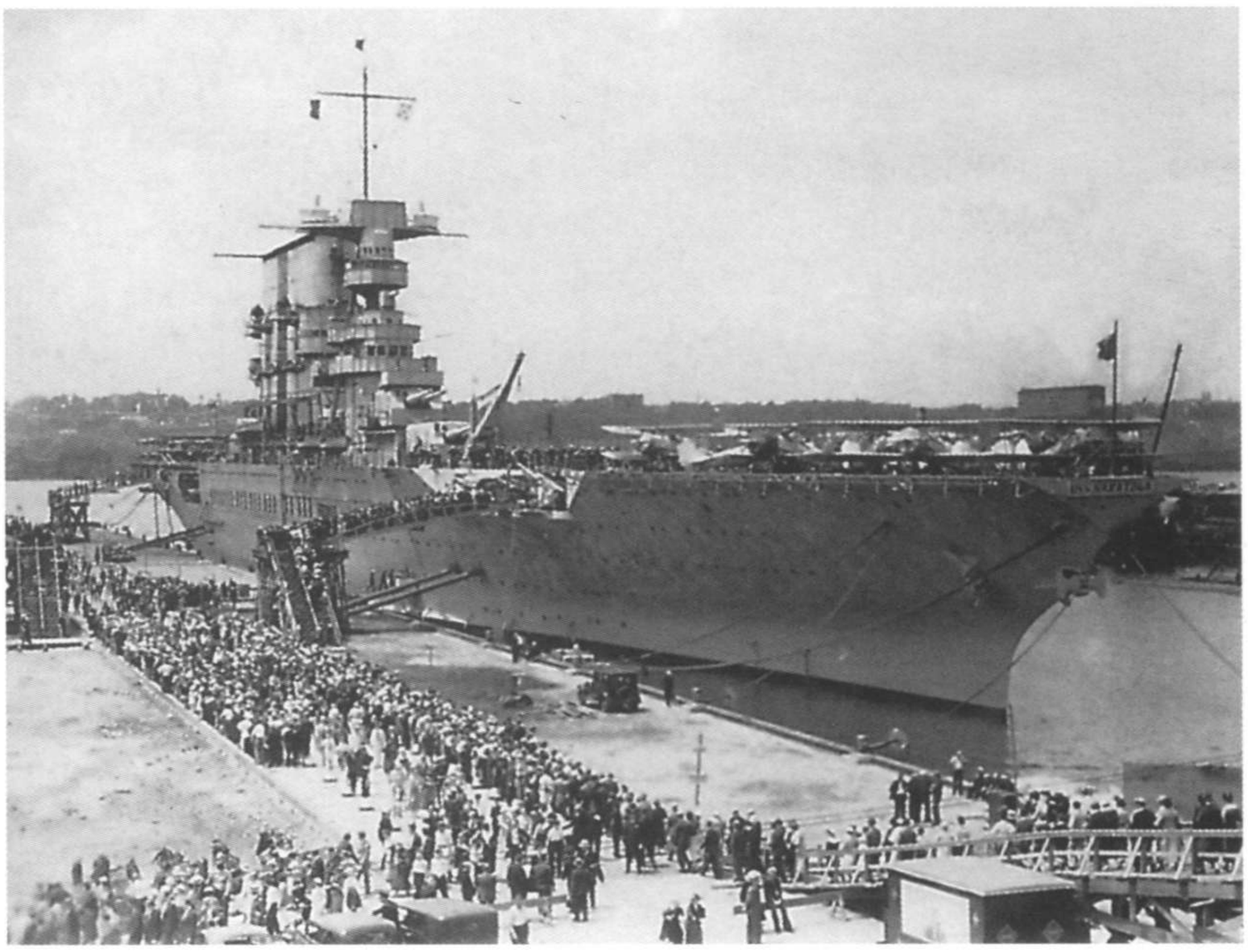

Nowojorczycy w dniu Święta Narodowego zwiedzający USS *Saratoga*.

(National Archives)

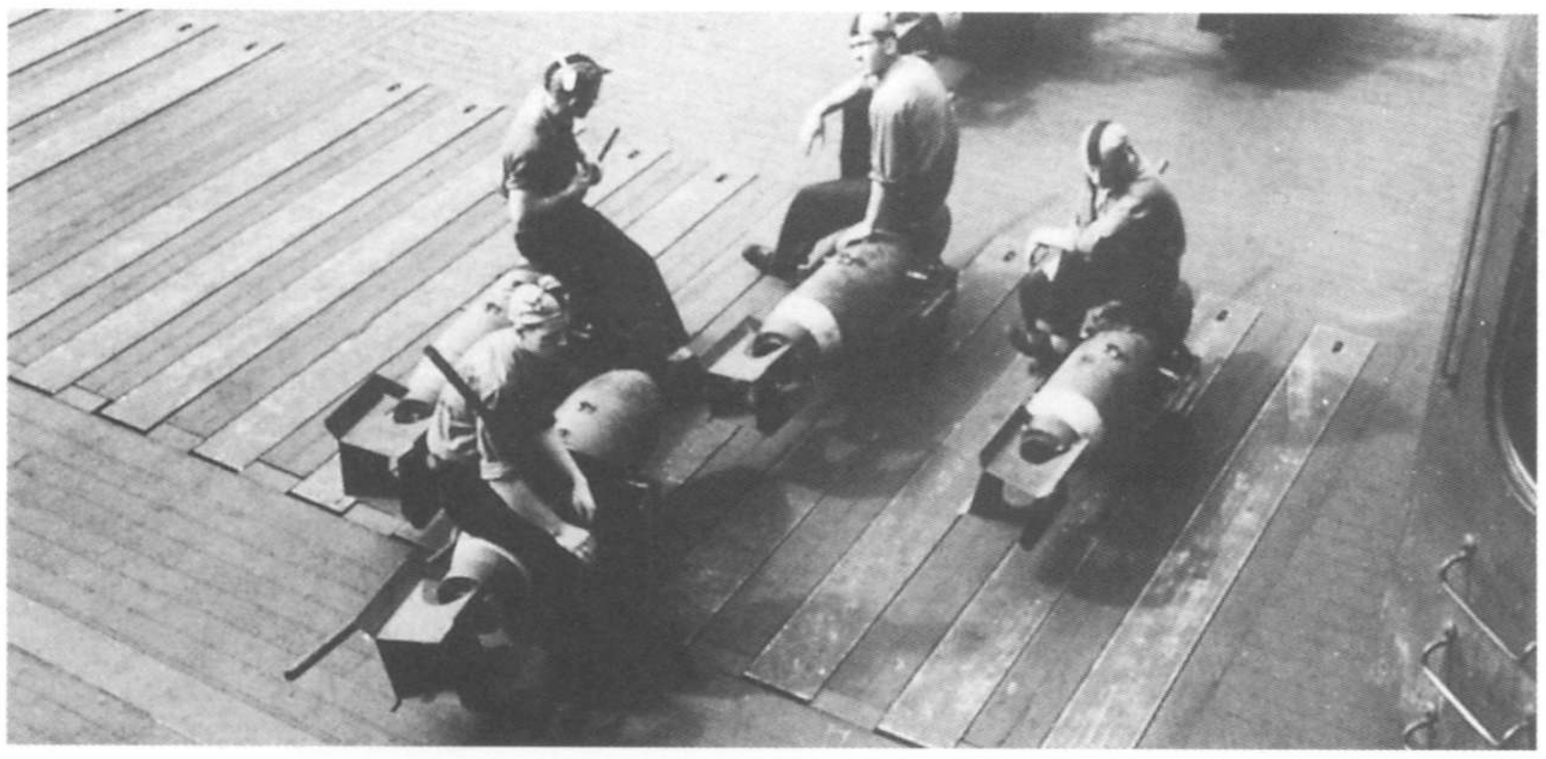

Załoga pokładowa oczekuje na rozkaz podwieszenia 500-funtowych bomb pod brzuchy *Dauntlessów* na pokładzie USS *Saratoga*, 16 maja 1944 roku.

(US Navy)

zespołu TF–8 Halseya z lotniskowcem *Lexington*, do którego dołączają wkrótce — na pozycji 22°N i 162°W (ok. 120 mil od wyspy Kanai) — ciężki krążownik *Indianapolis* oraz pięć niszczycieli. Okręty kilkakrotnie były informowane o obecności Japończyków, były to jednak fałszywe alarmy i samoloty rozpoznawcze wracały na swe pływające bazy, nie napotykając żadnej jednostki z zespołu japońskiego, który w tym czasie daleko na północy oddalał się od Hawajów. Wieczorem zespół wiceadm. Halseya wpłynął do zdruzgotanej bazy Pearl Harbor.

14 grudnia 1941 roku

Zorganizowano pospiesznie nowy zespół Task Force 11 pod dowództwem wiceadm. Wilsona Browna Jr., którego jednostką flagową został *Lexington*. Lotniskowiec w asyście ciężkich krążowników: *Indianapolis*, *Chicago*, *Portland* i kilku niszczycieli wypłynął z Pearl Harbor, udając się w kierunku wysp Marshalla, gdzie według danych wywiadu marynarki miały znajdować się okręty japońskie. Poza tym samoloty z *Lexingtona* miały zaatakować wyspę Jaluit, prawdopodobną bazę japońskich wodnosamolotów.

16 grudnia 1941 roku

Po odebraniu meldunku o odnalezieniu japońskiego lotniskowca, z pokładu *Lexingtona* wystartowało 29 *Dauntlessów* i siedem *Wildcatów* — w rzeczywistości jednak, zamiast japońskiego celu, na oceanie odnaleziono na podanej pozycji amerykańską barkę amunicyjną, która zerwana z holu okrętu warsztatowego *Antares* od 7 grudnia opuszczona dryfowała swobodnie po wodach Pacyfiku.

17 grudnia 1941 roku

Lexington wraz z okrętami eskorty uczestniczył w ćwiczeniach obrony przeciwlotniczej.

20 grudnia 1941 roku

Wiceadmirał Brown, obawiając się ataków japońskich okrętów podwodnych i lotnictwa na swój zespół okrętów, zdecydował się nie zapuszczać w głąb

Po prawej i poniżej: Dwa ujęcia USS *Saratoga* z samolotami zaparkowanymi na pokładzie. Na rufie widoczne są bombowo-torpedowe samoloty Martin T4M–1 ze złożonymi do tyłu skrzydłami, pośrodku zaparkowano myśliwskie Boeing F4B–4; pierwsza połowa lat trzydziestych.

(oba zdjęcia archiwum A. Szewczyka)

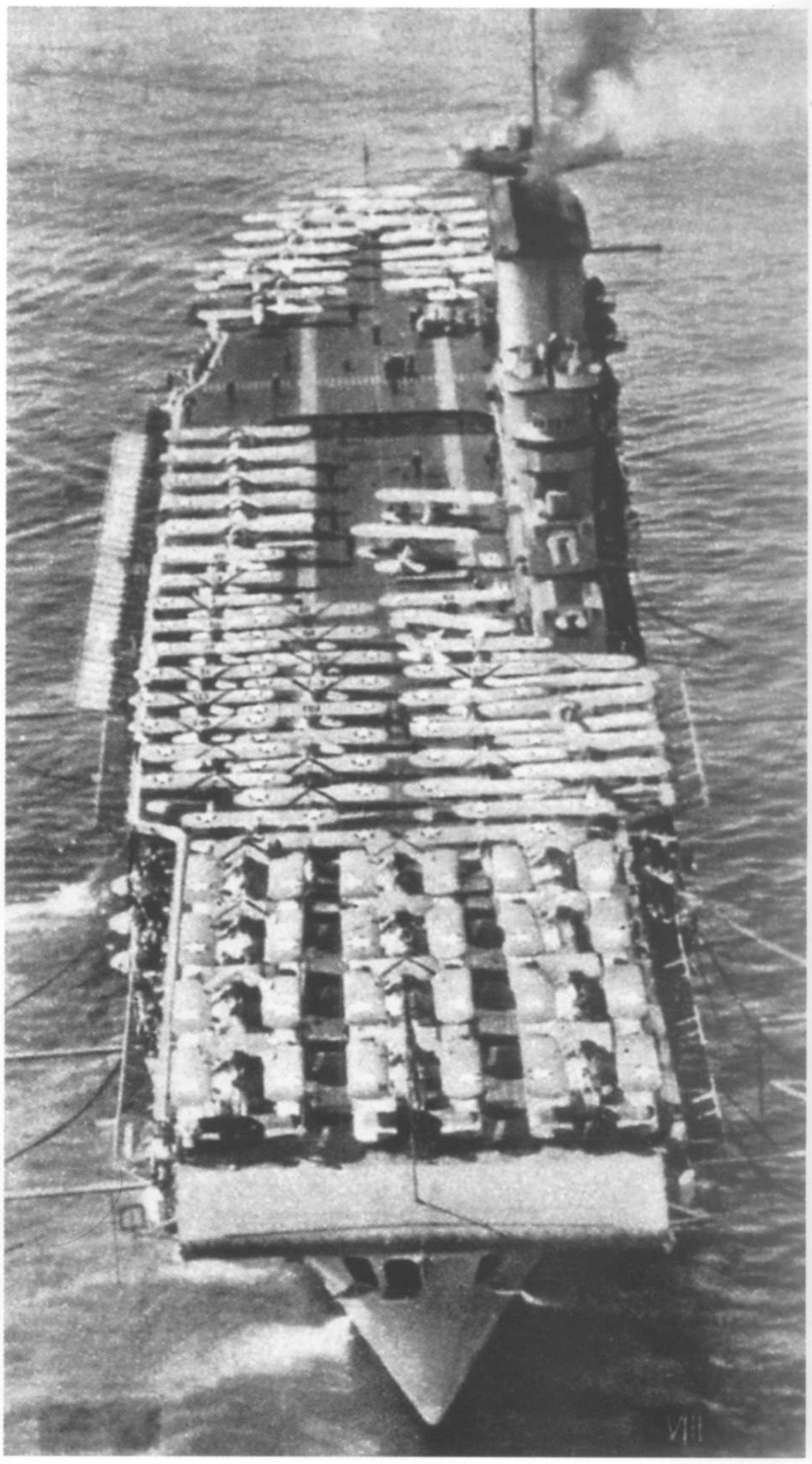

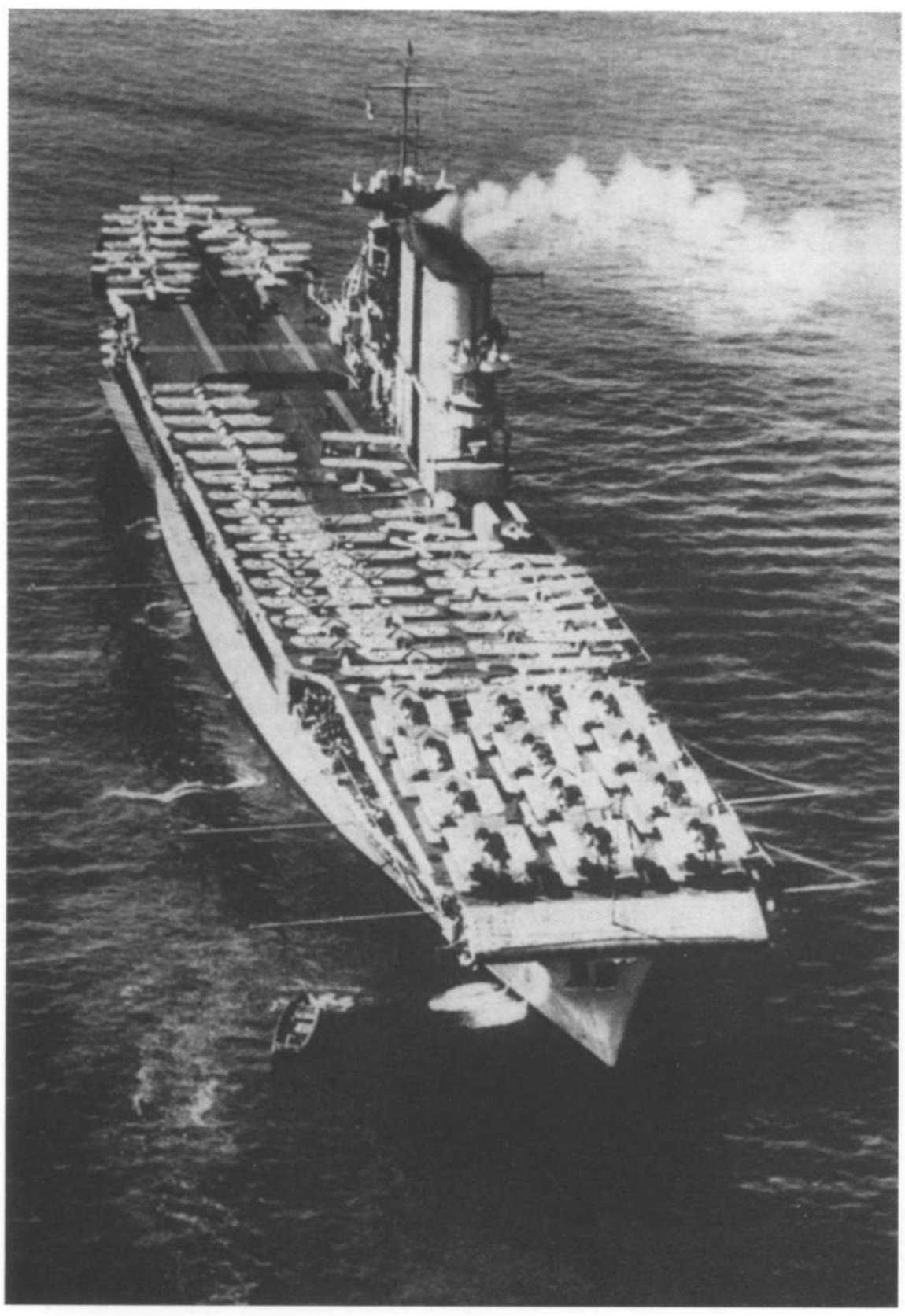

Śródokręcie USS *Saratoga*, 1935 rok.

(National Archives)

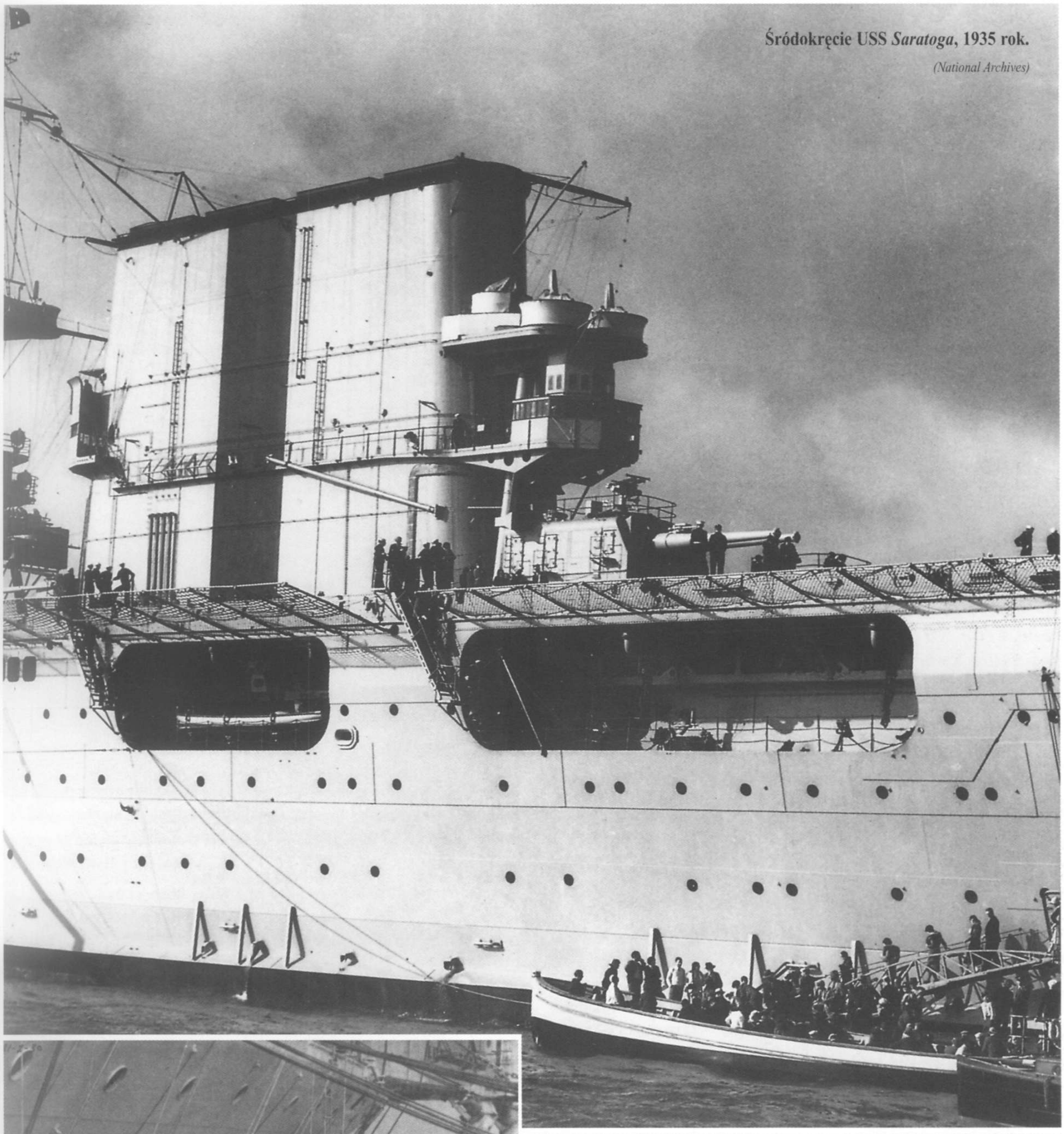

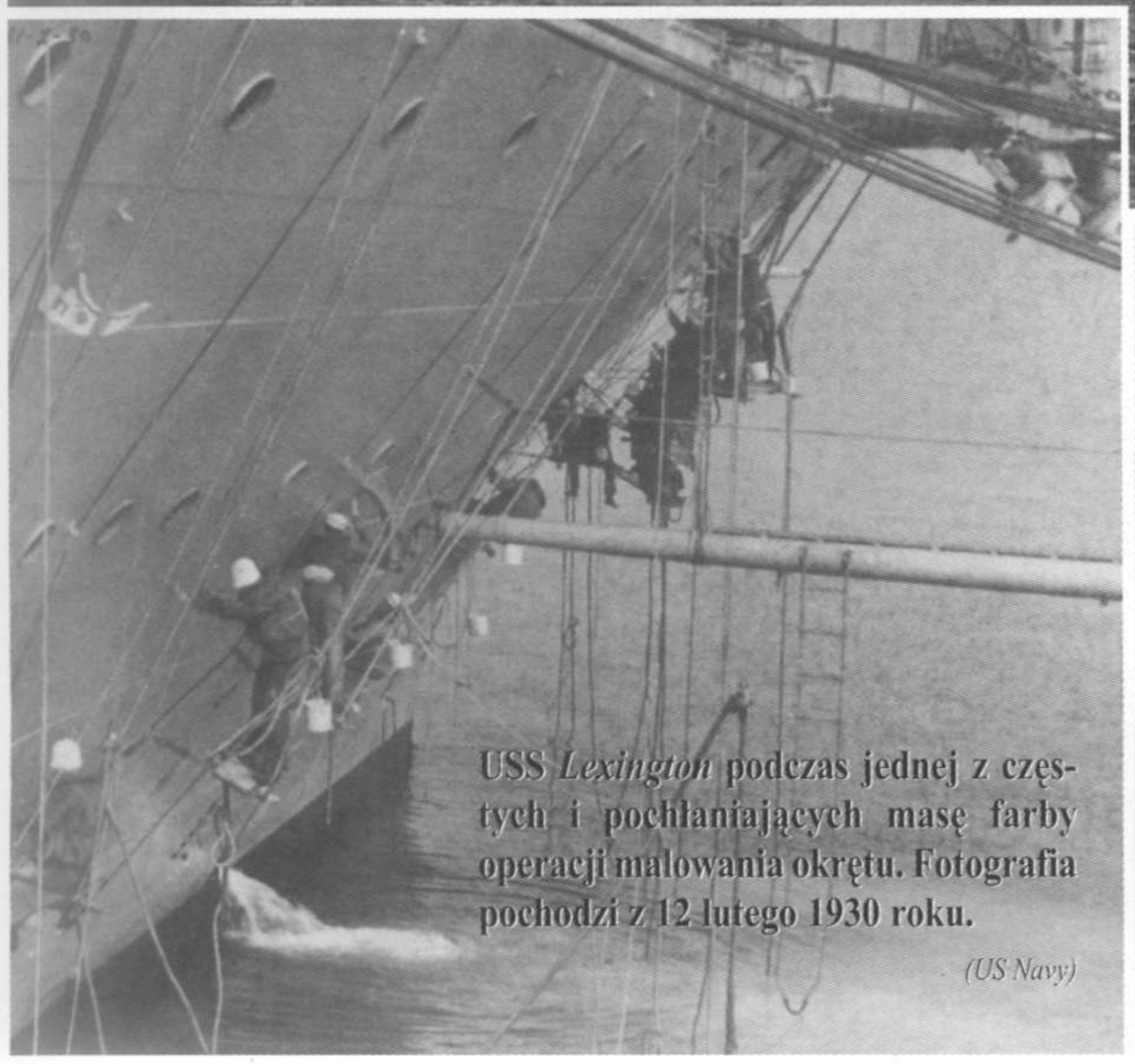

USS *Lexington* podczas jednej z częstych i pochłaniających masę farby operacji malowania okrętu. Fotografia pochodzi z 12 lutego 1930 roku.

(US Navy)

Stanowisko przeciwlotnicze na USS *Lexington*. W tle — lądujący *Devastator*.

(US Navy)

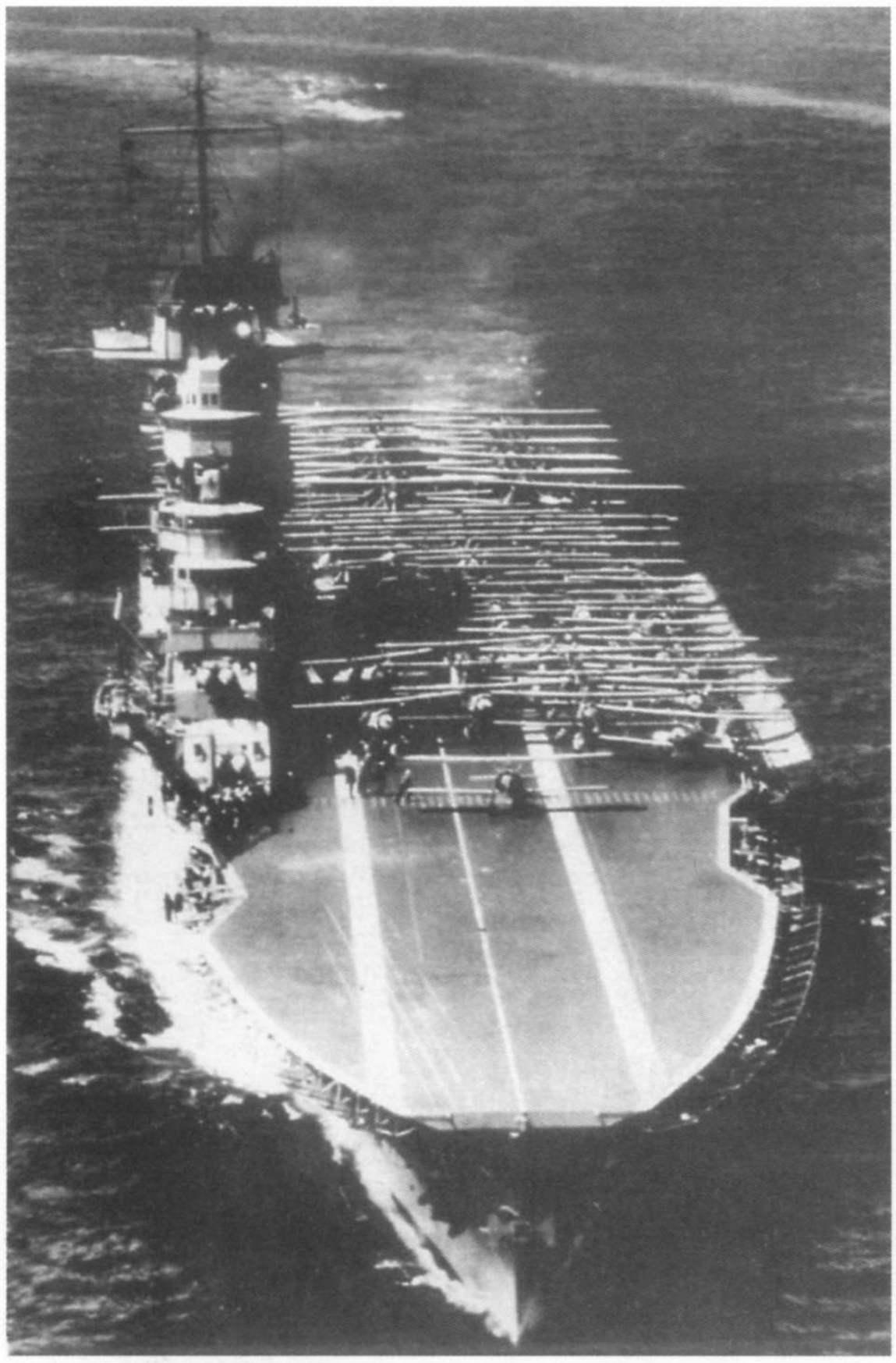

USS *Saratoga* — pierwotnie budowana jako krążownik liniowy, a ukończona wraz z *Lexingtonem* na lotniskowiec.

(US Navy)

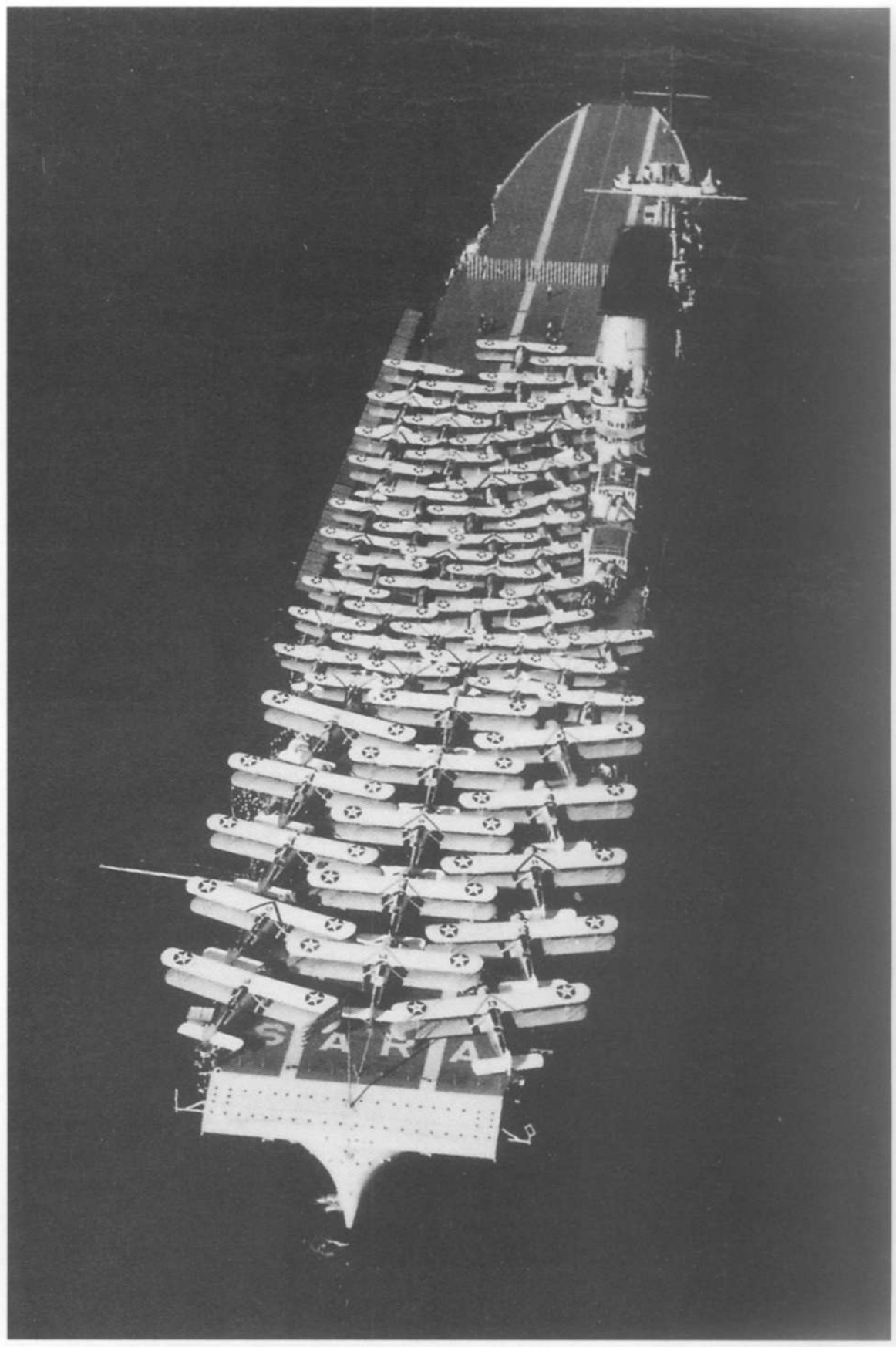

W pełni załadowany samolotami pokładowymi pokład startowy USS *Saratoga* w dniu 16 lutego 1937 roku na wodach Zatoki Coranado.

(US Navy)

archipelagu wysp Marshalla. Rezygnując z misji przeciwko Marshallom, Brown zdecydował się zaatakować wyspę Makin, którą w ostatnim czasie zdobyli Japończycy, jednak nowy dowódca Floty Pacyfiku, wiceadm. W. S. Pye, rozkazał skierować *Lexingtona* wraz z całym zespołem TF–11 w kierunku walczącej wyspy Wake. Nieco wcześniej w stronę Wake wypłynął zespół TF–14, pod dowództwem kadm. Franka J. Fletchera, z lotniskowcem *Saratoga*.

22 grudnia 1941 roku

Po otrzymaniu wiadomości o upadku Wake i zajęciu jej przez Japończyków, z dowództwa Floty Pacyfiku odebrano rozkaz odwołujący obydwa zespoły TF–11 i TF–14, nakazujący jednocześnie niezwłoczny powrót do Pearl Harbor.

22 stycznia 1942 roku

Zespół wiceadmirała Browna wypłynął z Pearl Harbor z misją wykonania ataku na zajętą przez Japończyków wyspę Wake. Miała to być część większej operacji, której celem miały być ataki na wyspy w archipelagu Marshalla oraz Gilberta przeprowadzone przez TF–8, z lotniskowcem *Enterprise* w składzie oraz nowo utworzoną TF–17, której trzon stanowił świeżo sprowadzony z Atlantyku na Pacyfik lotniskowiec *Yorktown*. Jednak już w dzień po wypłynięciu *Lexington* zmuszony był powrócić do bazy, ponieważ zespół utracił swój jedyny zbiornikowiec

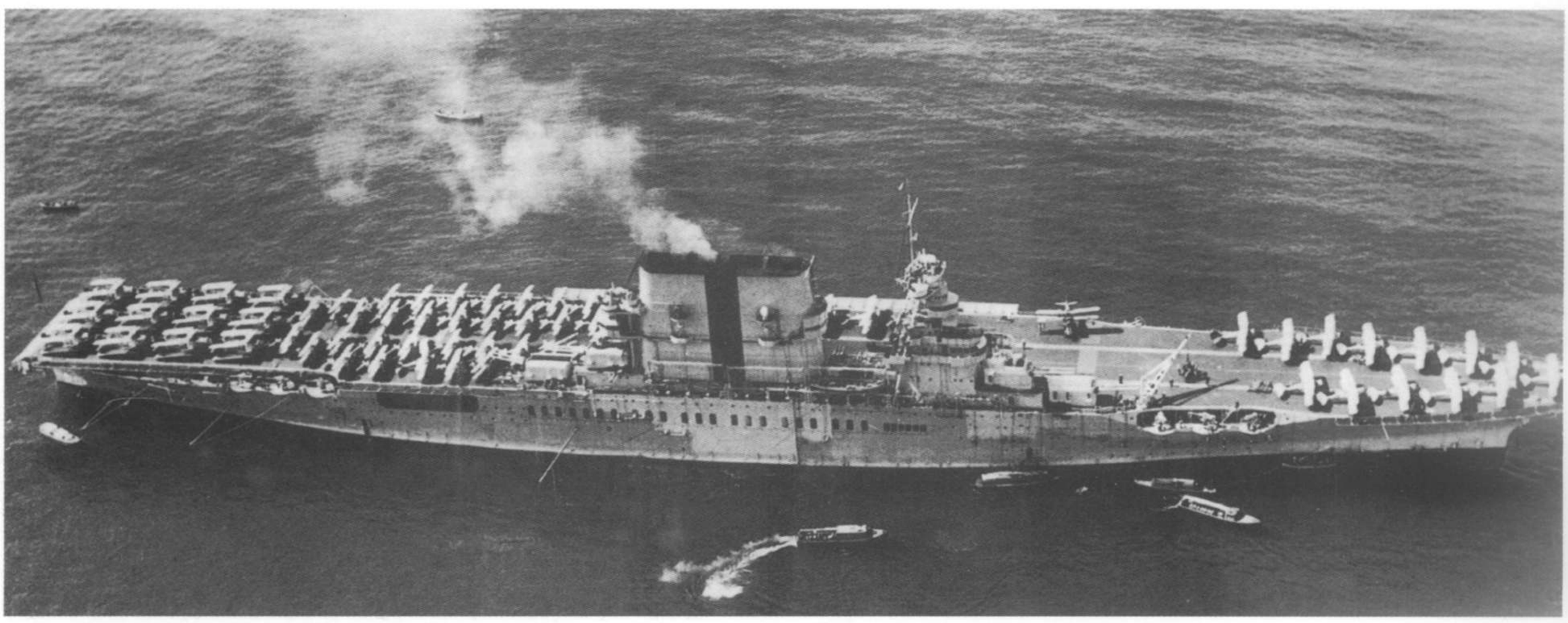

Rząd samolotów torpedowych TBD–1 *Devastator* z VT–3 w oczekiwaniu na sygnał startu z pokładu USS *Saratoga*. Samoloty posiadają już nowe malowania Non-specular Light Gray na wszystkich powierzchniach, wprowadzone w grudniu 1940 roku. Na kadłubach wprowadzono również małe znaki państwowe.

(National Archives)

TBD–1 z VT–3 na pokładzie USS *Saratoga*, 1938 rok. Na pierwszym planie samolot dowódcy, 3–T–1 (BuNo 0279), oczekuje na sygnał oficera startowego.

(National Archives)

Na sąsiedniej stronie u dołu: USS *Saratoga*, 1935 rok. Na pokładzie startowym zaparkowane są bombowce Martin BM–1, za kominem stoją myśliwce Boeing F4B–4, na rufie zaś samoloty torpedowe Martin T4M–1.

(US Navy)

Personel pokładowy przygotowuje TBD–1 z VT–3 do startu na pokładzie USS *Saratoga*. Samolot na drugim planie (3–T–2) ma już zdjęte klocki unieruchamiające i właśnie rozpoczyna rozbieg.

(National Archives)

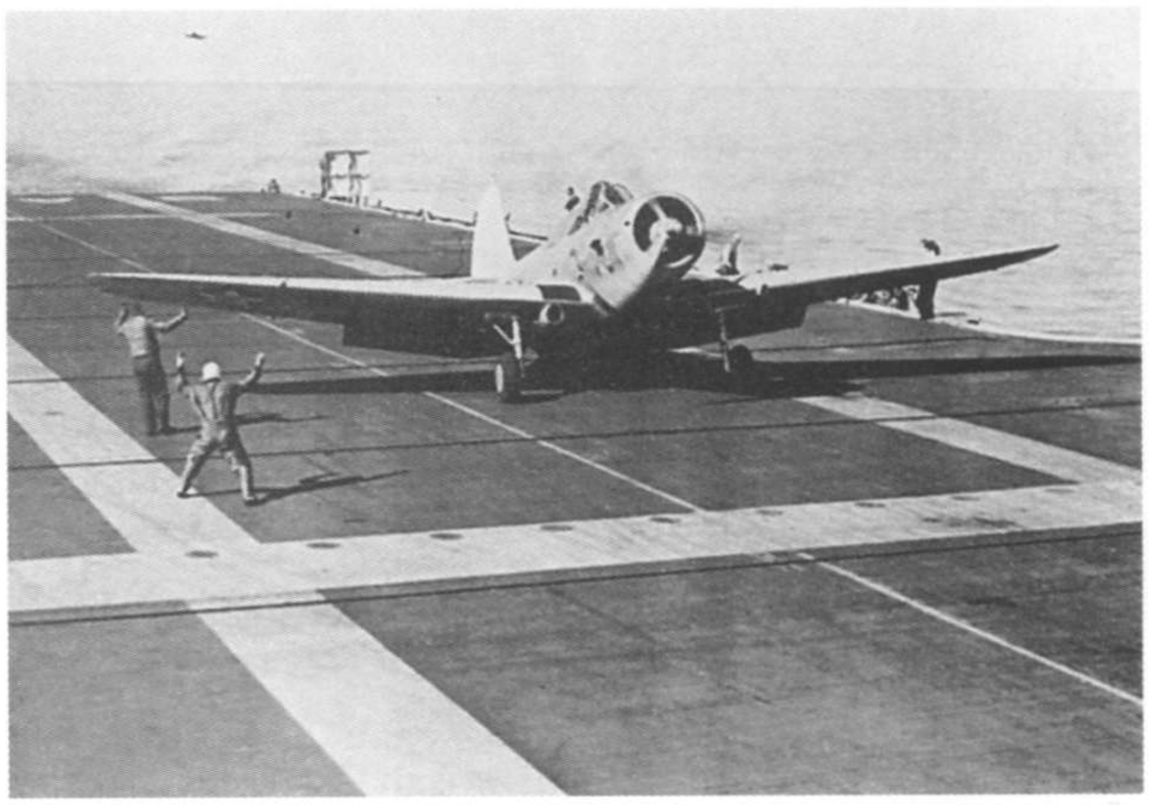

TBD–1, 3–T–18 (BuNo 0288) wykonuje 38.000. lądowanie na pokładzie USS *Saratoga*, 26 stycznia 1938 roku. *Saratoga* była zwana „Okrętem Szczęśliwych Lądowań".

(US Navy)

TBD–1 *Devastator* z VT–3 ląduje na pokładzie USS *Saratoga*. Oficer lądowań (LSO — Landing Signal Oficer) przygotowuje się do przekazania sygnału o zamknięciu przepustnicy silnika.

(National Archives)

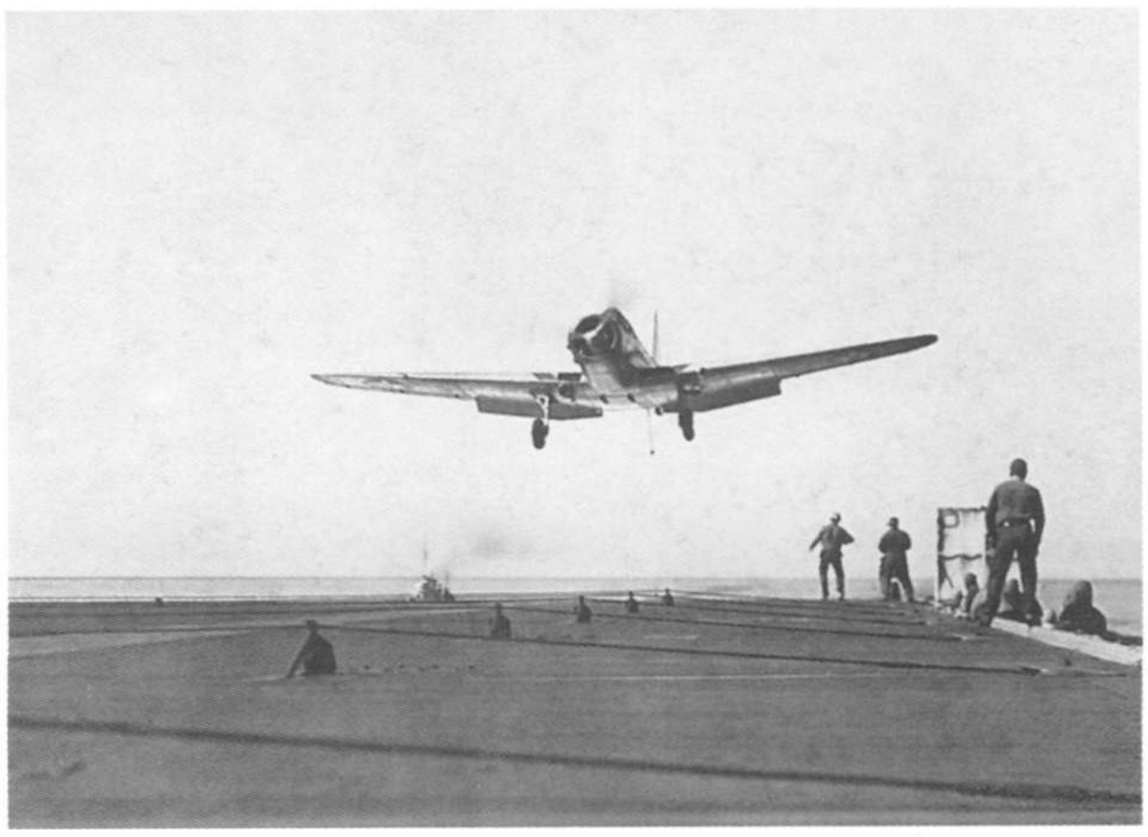

USS *Saratoga* podczas rewii prezydenckiej, 31 maja 1934 roku. W dolnej części pasa na kominie namalowane jest godło „Crowing Cock".

(NHC)

— *Neches* — który padł ofiarą japońskiego okrętu podwodnego I–72.

31 stycznia 1942 roku

Lotniskowiec *Lexington* w składzie TF–11 wyszedł z Pearl Harbor i wyruszył w charakterze lotniczej eskorty konwoju płynącego w kierunku wysp Fidżi. W asyście ciężkich krążowników: *Minneapolis*, *Indianapolis*, *Pensacola*, *San Francisco* oraz dziesięciu niszczycieli lotniskowiec miał osłaniać konwój złożony z ośmiu transportowców. Choć poważnie obawiano się wrogich okrętów podwodnych, rejs przebiegł bez zakłóceń.

7 lutego 1942 roku

Na wysokości wyspy Canton nastąpiło rozdzielenie konwoju. *Lexington* odłączył się wraz z czterema transportowcami i skierował w kierunku Wyspy Bożego Narodzenia. Nie niepokojony przez Japończyków dotarł w dwa dni później do Samoa, a 14 lutego osiągnął rejon na wschód od Nowych Hebrydów, gdzie pozostawił transportowce „pod opieką" niszczycieli. Sam zaś udał się 16 lutego kursem wzdłuż Nowych Hebrydów w kierunku nowych baz japońskich w Rabaulu i Kavieng.

20 lutego 1942 roku

Zbliżający się do Rabaulu zespół TF–11 został dostrzeżony przez patrolującą japońską łódź latającą *Mavis*. Wprawdzie japońskie samoloty patrolowe zostały jeszcze wcześniej dostrzeżone na radarze lotniskowca i szóstka *Wildcatów* z *Lexingtona* zdołała zestrzelić trzy jednostki przeciwnika — niestety obecność amerykańskiego zespołu przestała być już tajemnicą, co pozbawiło TF–11 elementu zaskoczenia, na które tak bardzo liczono.

Na rezultaty nie trzeba było długo czekać. Wkrótce nad zespół wiceadm. Browna nadleciało od strony Rabaulu 17 bombowców G4M1 „Betty" w dwóch falach. Amerykanie na szczęście byli już gotowi do odparcia ataku. Z pokładu *Lexingtona* wystartowały niemal wszystkie sprawne *Wildcaty*, a zaraz po nich bombowce nurkujące. Przeciwnik zaatakował formacją dziewięciu bombowców. W wyniku zaciętej walki Amerykanom udało się zestrzelić osiem maszyn japońskich. Dziewiąty samolot, wprawdzie nieco później, jednak także został zestrzelony przez *Dauntlessa* z *Lexingtona*.

Kiedy pilotom amerykańskim kończyło się już paliwo, nad zespołem okrętów pojawiła się następna dziewiątka japońskich samolotów. Z pokładu lotniskowca poderwano rezerwową parę *Wildcatów*. Dowódca klucza, porucznik E. B. „Butch" O'Hare, miał swój dzień: w krótkim czasie udało mu się samodzielnie zestrzelić trzy wrogie bombowce, a dwa kolejne uszkodzić na tyle, że nie były już zdolne do wykonania ataku na *Lexingtona* (za ten wyczyn O'Hare otrzymał Medal Honoru, przyznawany przez Kongres Stanów Zjednoczonych). Nad lotniskowiec ostatecznie przedarły się tylko cztery bombowce japońskie, jednak okręt skutecznie wymanewrował wszy-

USS *Saratoga*, połowa lat trzydziestych. Na pokładzie cała grupa lotnicza lotniskowca: bombowe Martin BM–1, myśliwskie Boeing F4B–4 oraz samoloty torpedowe Martin T4M–1. *(archiwum A. Szewczyka)*

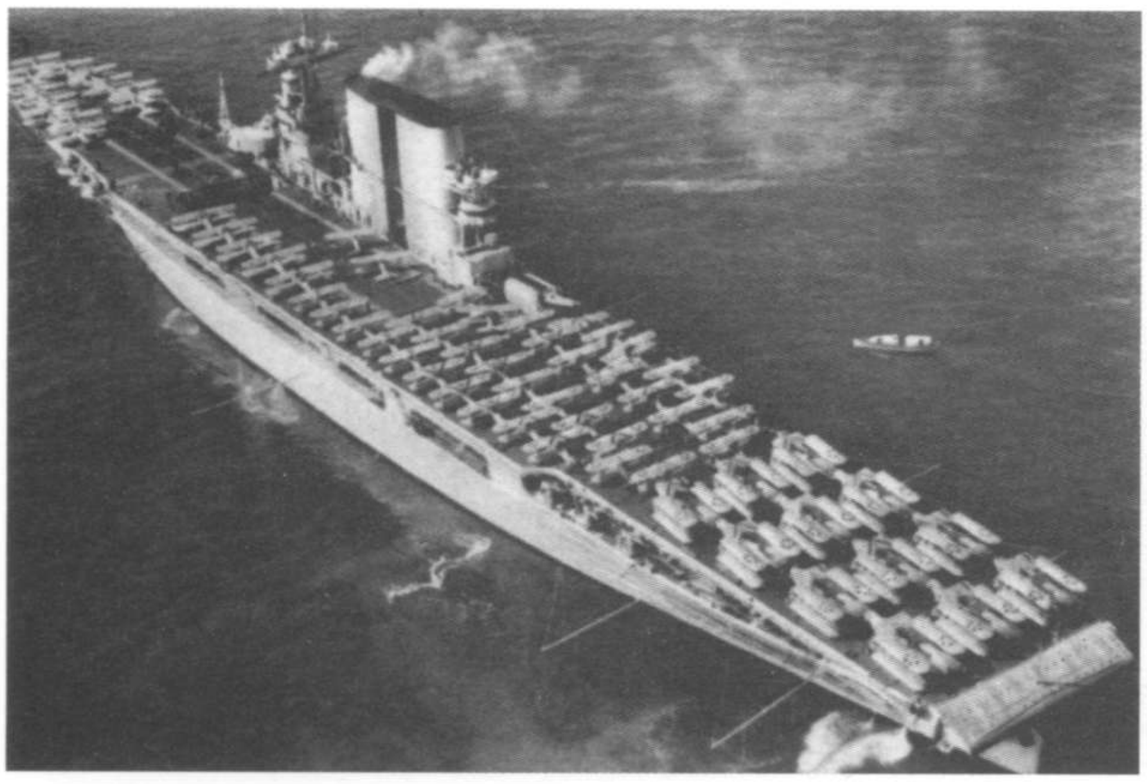

***Saratoga* na wodach San Francisco Bay, 1930 rok. Na pokładzie widoczne są (od rufy): Martin T4M–1, Vought *Corsair*, Curtiss F6C, Boeing F2B.** *(US Navy)*

USS *Saratoga* w dniu 6 czerwca 1935 roku. Na rufie widoczny jest lądujący samolot.

(archiwum A. Szewczyka)

stkie zrzucone bomby. Wrogimi maszynami natychmiast zajęli się piloci myśliwców. Bilans ataku przedstawiał się następująco: napastnicy stracili w sumie 15 bombowców „Betty", zaś obrońcy jedynie dwa *Wildcaty* i jednego pilota.

Atak japońskiej formacji spowodował jednak zmianę planów. Ponieważ podstawowy element powodzenia planowanej akcji, jakim było zaskoczenie, należało wyeliminować, dlatego też wiceadm. Brown zarządził odwrót.

6 marca 1942 roku

W pozycji 16°30' S i 165°E zespół wiceadm. Browna (wraz z lotniskowcem *Lexington*) połączył się z zespołem kadm. F. J. Fletchera, który z kolei w oparciu o lotniskowiec *Yorktown* zakończył eskortę dużego konwoju transportowców amerykańskich płynących do Australii. Zespół połączonych sił, obecnie w sile dwóch lotniskowców, skierował się w kierunku Morza Koralowego, skąd lotnictwo pokładowe planowało zaatakować bazę japońską w Rabaulu.

Zanim jednak do tego doszło, 8 marca Japończycy zajęli Lae i Salamaua na północno-wschodnim wybrzeżu Nowej Gwinei. Ten fakt zmienił plany Amerykanów, którzy podjęli decyzję o kontrataku na Lae i Salamaua, zanim Japończycy zdołają się umocnić. Atak zaplanowano na dzień 10 marca.

10 marca 1942 roku

Z pokładów obu lotniskowców wystartowało łącznie 61 *Dauntlessów*, 25 *Devastatorów* oraz 18 *Wildcatów*. Wyprawa dotarła nad cel, jednak straty zadane Japończykom okazały się niewielkie. Zdołano zatopić jedynie trałowiec, krążownik pomocniczy oraz jeden duży transportowiec. Amerykanie stracili przy tym jeden samolot.

Po przyjęciu samolotów na pokład, lotniskowce skierowały się do punktu tankowania paliwa.

16 marca 1942 roku

Lexington odłączył się od *Yorktowna* i wyruszył w rejs powrotny do Pearl Harbor, dokąd zawinął 26 marca.

26 marca 1942 roku

Samoloty z lotniskowca *Lexington* przetransportowano na ląd, natomiast sam okręt wprowadzono do doku. Nadszedł czas poddania jednostki doraźnemu remontowi. Wprawdzie „Lex" wymagał już o wiele poważniejszego remontu, jednak rozwój wydarzeń na Pacyfiku nie pozwalał na dłuższe wyłączenie cennego okrętu ze służby. W odpowiedzi na żądania oficerów *Lexingtona*, domagających się przebudowy pomostu bojowego na konstrukcję zamkniętą z szybami ze szkła przeciwodpryskowego, Biuro Okrętów odpowiedziało, iż nastąpi to w późniejszym terminie — podczas planowanego generalnego remontu, który będzie przeprowadzony według takich samych planów, jakie powstały przy modernizacji *Saratogi*.

28–31 marca 1942 roku

Podjęto decyzję o zdjęciu czterech wież dział 203 mm, które od dawna uważano za anachronizm na pokła-

Jedno z ostatnich zachowanych zdjęć USS *Lexington* — tuż przed bitwą na Morzu Koralowym.

(National Archives)

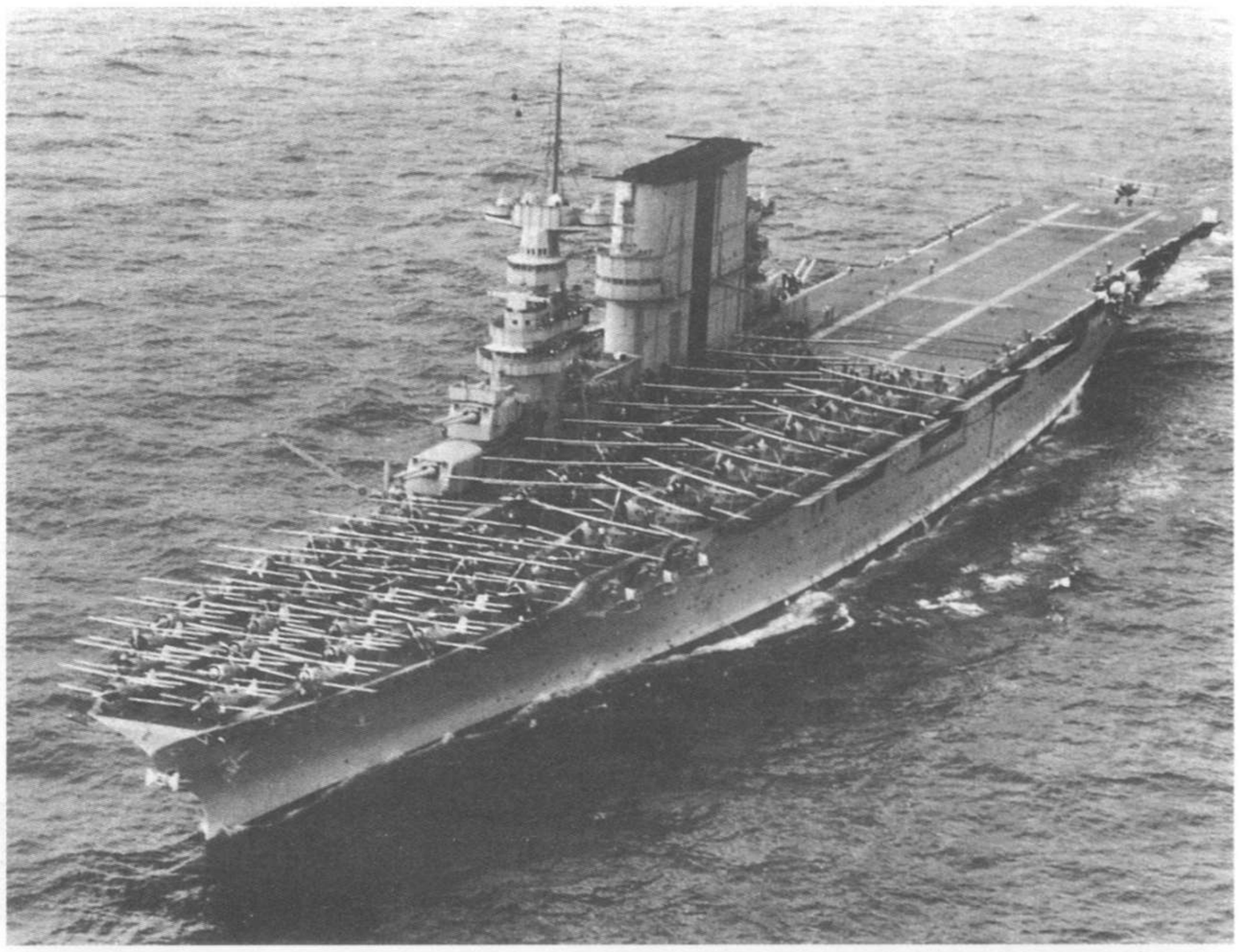

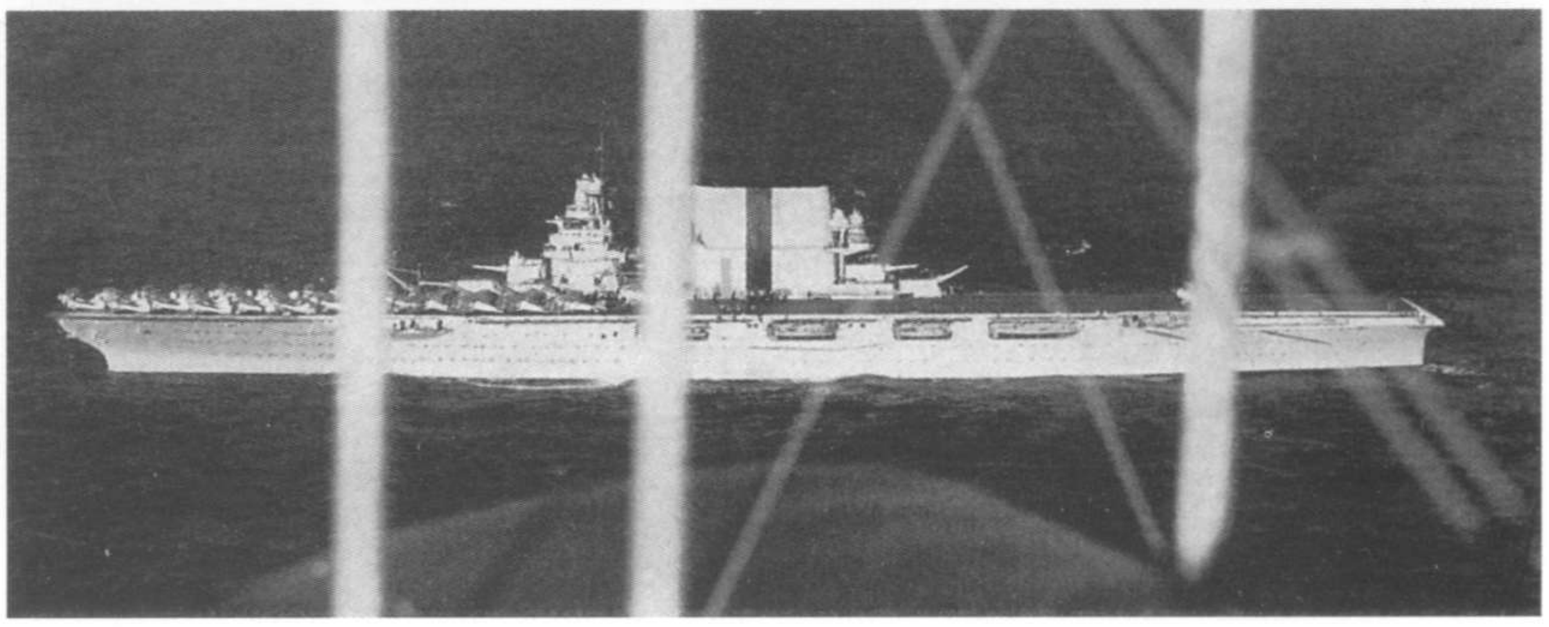

Powyżej: USS *Saratoga* widziana z kabiny samolotu torpedowego Martin T4M–1.

(US Navy)

Samoloty torpedowe T4M–1 startują z pokładu USS *Lexington*, 1934 rok.

(National Archives)

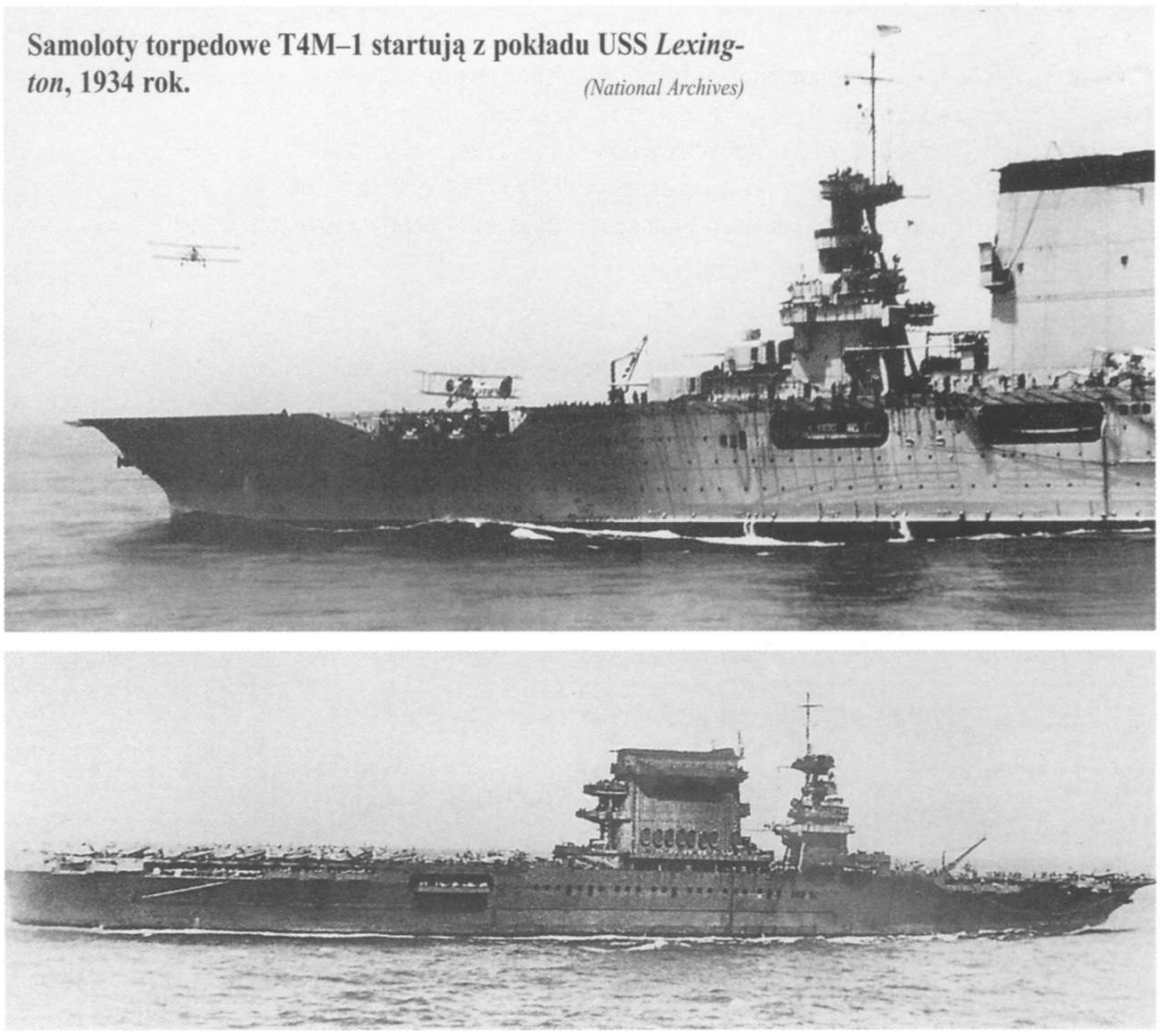

Grupa Lotnicza *Saratogi*, jesień 1941 roku. Na pierwszym planie SBD–2 z VB–3 i VS–3, za nimi *Devastatory* z VT–3.

(National Archives)

USS *Lexington* (CV–2) w drodze na Pacyfik, 11 października 1941 roku dostarcza samoloty do baz. Na dziobie widoczne są Brewster F2A *Buffalo*, dalej *Dauntlessy*, dalej *Devastatory* i na rufie reszta *Dauntlessów* z eskadry rozpoznawczej.

(National Archives)

dzie lotniskowca. W ich miejsce planowano zainstalować w przyszłości cztery wieże dział uniwersalnych kalibru 127 mm — jednak tymczasowo na ich miejscu zamontowano poczwórne zestawy działek przeciwlotniczych kalibru 28 mm Boforsa. Uzupełniono także małokalibrową artylerię przeciwlotniczą o kolejne 19 działek Oerlikona 20 mm (patrz rozdz. pt. Uzbrojenie). Lotniskowiec otrzymał także najnowszy radar wczesnego rozpoznania lotniczego typu CXAM–1, dla którego przewidziano miejsce na szczycie dziobowej krawędzi komina. Poza tym przeprowadzono typowe prace konserwacyjne, polegające na oczyszczeniu podwodnej części kadłuba z obficie oblepiających poszycie morskich żyjątek i pomalowaniu świeżą minią całej części podwodnej. Poddano także regeneracji wszystkie cztery śruby lotniskowca.

16 kwietnia 1942 roku

Remont lotniskowca dobiegł końca. Dwa dni wcześniej adm. Nimitz wydał rozkaz sformowania Task Force 11, grupującego *Lexingtona* wraz z eskortą pod dowództwem kadm. Aubreya J. Fitcha. Zespół ten niezwłocznie opuścił Pearl Harbor, kierując się wprost na Morze Koralowe, ponieważ według danych wywiadu amerykańskiego, Japończycy przygotowywali w tym rejonie operację pod kryptonimem MO, mającą na celu zdobycie twierdzy Port Moresby na Nowej Gwinei, co mogłoby stanowić bezpośrednie zagrożenie dla Australii, odległej zaledwie o 200 mil.

1 maja 1942 roku

Po połączeniu się zespołów *Lexingtona* i *Yorktowna* w pozycji 16° S i 161° 45' E (ok. 450 km na południowy zachód od Espiritu Santo na Nowych Hebrydach) na rozkaz adm. Nimitza dowództwo nad połączonym zespołem (Task Force 17) objął kadm. Frank J. Fletcher. W skład zespołu, poza wymienionymi lotniskowcami, wchodziło pięć ciężkich krążowników — *Minneapolis*, *New Orleans*, *Astoria*, *Chester* i *Portland*, a także dziewięć niszczycieli. Wkrótce dołączył zespół australijskich okrętów pod dowództwem kadm. J. C. Crace'a z krążownikami: *Australia*, *Canberra*, *Hobart* i amerykańskim *Chicago* oraz dwoma niszczycielami.

Remont F4F–3 z VF–3 na pokładzie hangarowym USS *Saratoga*. Widoczne są kadłuby *Devastatorów* i *Dauntlessów* ze zdemontowanymi skrzydłami, podwieszone pod stropem.

(National Archives)

2 maja 1942 roku

Lotniskowce rozpoczęły tankowanie paliwa z dwóch zbiornikowców towarzyszących TF–17 — *Neosho* i *Tippecanoe*. Ponieważ tankowanie *Lexingtona* miało potrwać jeszcze dwa dni, Fletcher wraz z *Yorktownem* (na pokładzie którego się znajdował) popłynął samotnie w głąb Morza Koralowego, wyznaczając ponowne spotkanie z „Lexem" na dzień 4 maja.

3–4 maja 1942 roku

Japońskie siły inwazyjne zajęły wyspę Tulagi w archipelagu Wysp Salomona. Dowiedziawszy się o tym, kadm. Fletcher zdecydował się na kontratak przy użyciu samolotów z *Yorktowna*. Dzień później 40 samolotów amerykańskich pierwszej fali, 38 drugiej i 21 trzeciej wykonało atak na japońską flotę inwazyjną zgromadzoną w rejonie Tulagi. Atak zakończył się zatopieniem niszczyciela *Kikuzuki*, trzech trałowców oraz czterech barek desantowych. Ponadto uszkodzono kilka innych okrętów.

Na wieść o zaatakowaniu Tulagi Japończycy przyspieszyli termin desantu na Port Moresby. W morze wyszły z Rabaulu wszystkie siły desantowe wyznaczone do tej operacji, jak również lotniskowce *Shokaku* i *Zuikaku* pod dowództwem wiceadm. Takeo Takagi, w asyście krążowników *Haguro* i *Myoko*, plus sześć niszczycieli.

5–6 maja 1942 roku

O godzinie 8.15 nastąpiło spotkanie zespołów TF–17 z *Yorktownem* i TF–11 z *Lexingtonem*. Przez całe dwa dni floty przeciwników pozostawały dla siebie niewidoczne, pomimo prowadzenia intensywnych patroli lotniczych. Dopiero kolejny dzień miał przynieść zmiany.

7 maja 1942 roku

O godzinie 7.36 japoński samolot rozpoznawczy z lotniskowca *Shokaku* wypatrzył amerykański zbiornikowiec *Neosho* w towarzystwie niszczyciela *Sims*, jednak z dużej wysokości pilot mylnie zidentyfikował okręty przeciwnika jako lotniskowiec osłaniany przez krążownik. Wkrótce cała powietrzna armada samolotów z pokładów *Shokaku* i *Zuikaku* wzbiła się w powietrze z zamiarem zatopienia amerykańskiego „lotniskowca". Zbiornikowiec i niszczyciel były w tej sytuacji bezbronnymi ofiarami. Niszczyciel otrzymał trzy trafienia bombami i w ciągu kilku minut zatonął. Zbiornikowiec wprawdzie okazał się odporniejszy, jednak trafiony wielokrotnie i płonący przez kilka dni, w końcu również poszedł na dno.

W tym samym czasie od zespołu Fletchera odłączył się zespół krążowników kadm. Crace'a (*Australia*, *Chicago*, *Hobart* oraz niszczyciele: *Walke*, *Perkins* i *Farragut*), aby w przypadku ewentualnej bitwy lotniskowców krążowniki mogły zaatakować japońskie siły inwazyjne zmierzające w kierunku Port Moresby.

Niebawem także amerykańskie rozpoznanie doniosło o pojawieniu się w polu widzenia dwóch japońskich lotniskowców w eskorcie czterech krążowników (choć w rzeczywistości błędnie przekazano meldunek).

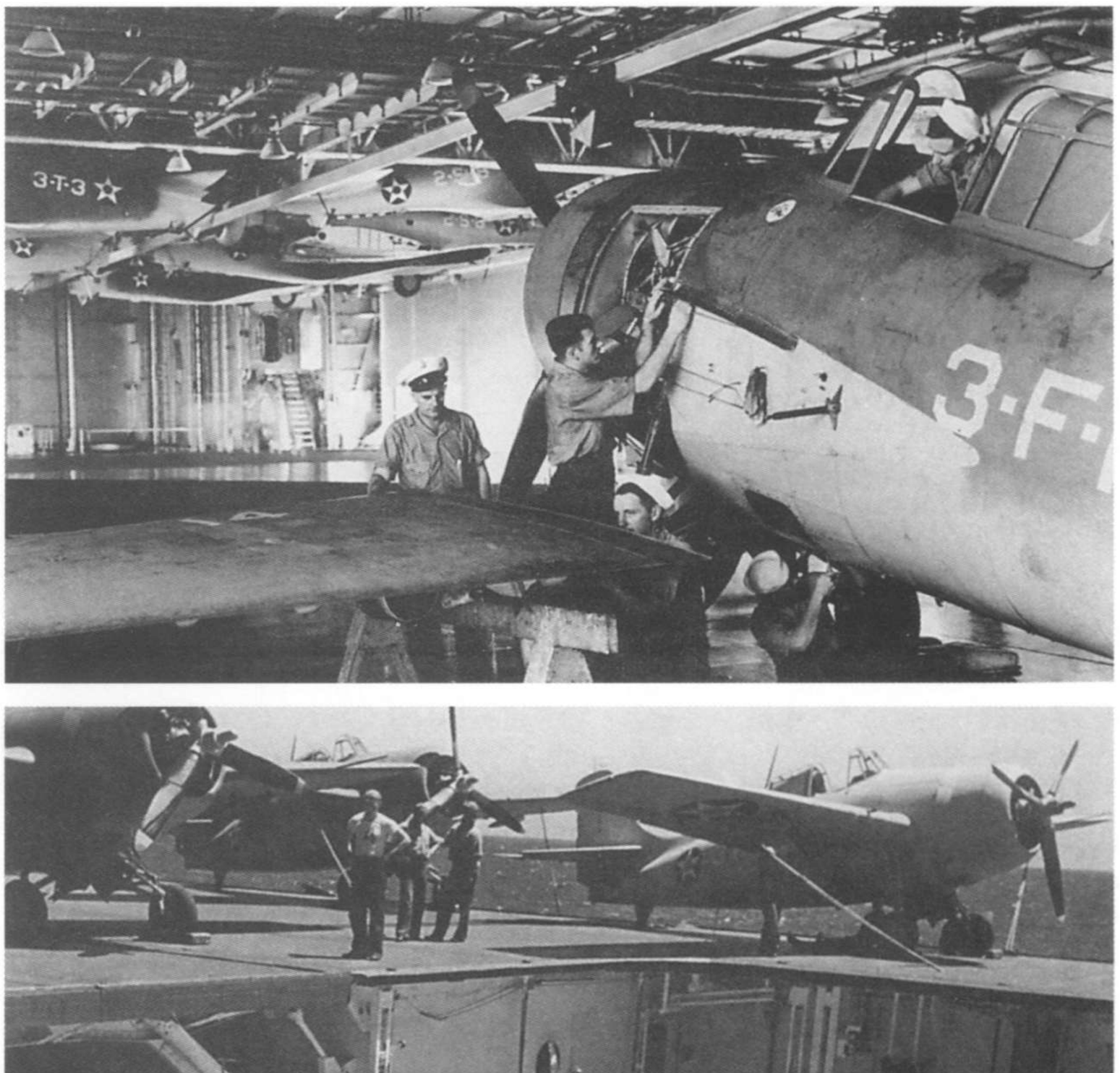

Późny seryjny F4F–3 z VF–3 na platformie podnośnika USS *Saratoga*, wiosna 1941 roku.

(National Archives)

TBD–1 3–T–11 z VT–3 przygotowuje się do lądowania na pokładzie USS *Saratoga*, druga połowa 1941 roku.

(National Archives)

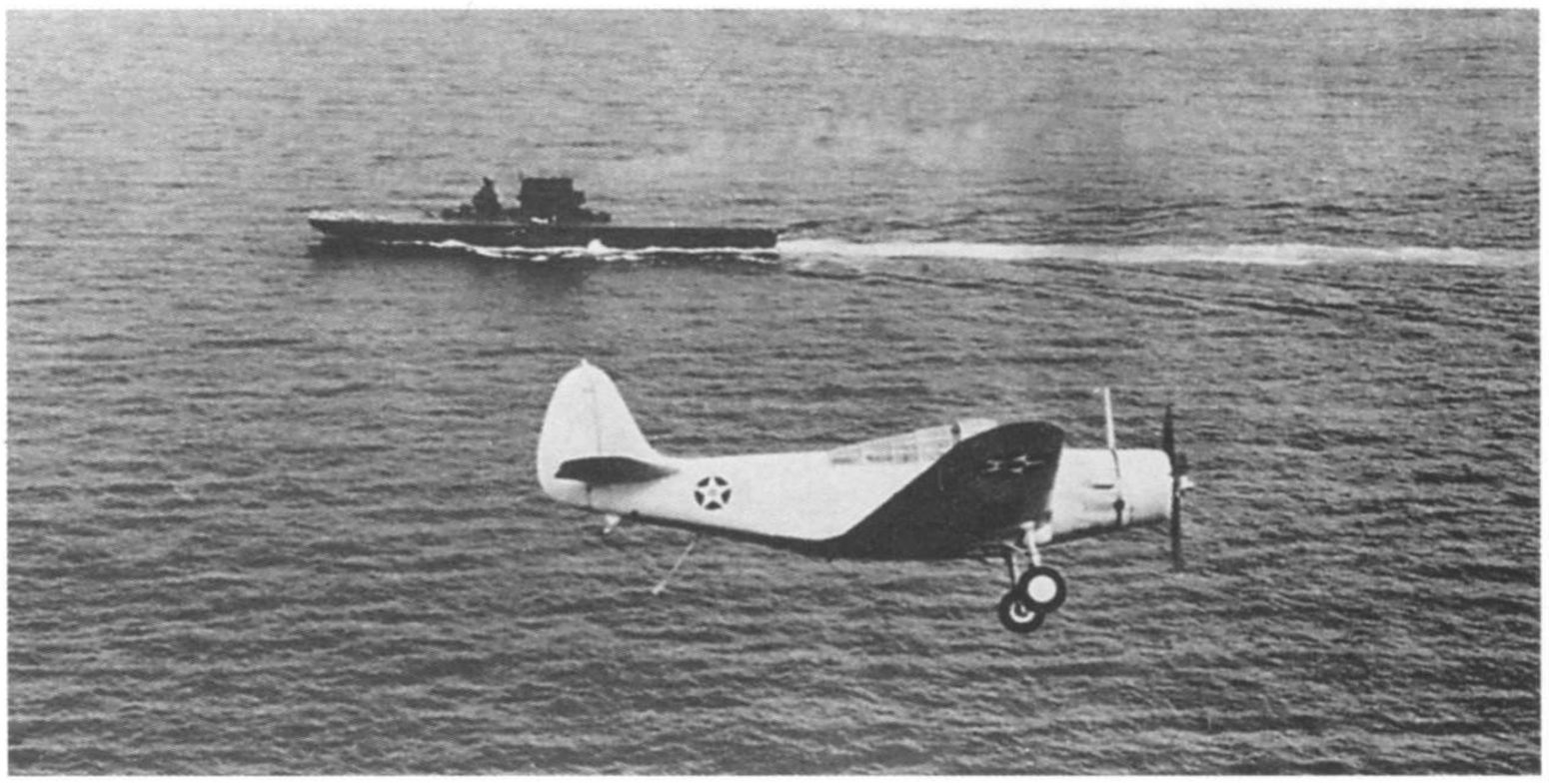

Enlisted Naval Aircraft Pilot (cywilny pilot kontraktowy Marynarki) G. Firebaugh przed F2A–3 *Buffalo* z VF–2 na pokładzie USS *Lexington*, grudzień 1941 roku, już po ataku na Pearl Harbor.

(National Archives)

Poniżej: Bombowce nurkujące Douglas *Dauntless* na pokładzie startowym USS *Lexington*.

(National Archives)

O godzinie 9.26 z pokładu *Lexingtona* zaczęły startować samoloty — ogółem lotniskowiec wysłał w powietrze 50 samolotów (dodatkowe 43 samoloty wysłał *Yorktown*) przeciwko — jak się wkrótce okazało — dwóm krążownikom i czterem niszczycielom. Szczęście tym razem sprzyjało Amerykanom, ponieważ zupełnie przypadkowo natrafili na siły osłonowe floty inwazyjnej, w skład których wchodził jeden lekki lotniskowiec *Shoho*.

Załogi *Dauntlessów* z *Lexingtona* jako pierwsze zaatakowały z lotu nurkowego japońskiego przeciwnika. Pierwsza i druga fala (łącznie 13 samolotów) wprawdzie nie uzyskała bezpośrednich trafień, jednak bomby upadały bardzo blisko lotniskowca, wzbijając ogromne gejzery wody. Trzecia fala bombowców, pod dowództwem kpt. Hamiltona, wykazała się większą skutecznością bojową, uzyskując cztery bezpośrednie trafienia *Shoho*, którego natychmiast ogarnęły płomienie. Do uszkodzonego lotniskowca „dobrała się" wówczas dwunastka torpedowych *Devastatorów* kpt. Jamesa H. Bretta Jr. Jak na paradzie, samoloty, atakując z dwu stron, ulokowały w kadłubie okrętu aż pięć torped. Kiedy *Devastatory* z *Lexingtona* zakończyły atak, nadleciały bombowbce SBD z VS–5 *Yorktowna*. Bombardowanie przebiegło jak na ćwiczeniach, ponieważ okręt japoński był już właściwie bezbronny. Efektem było 11 trafień. Przysłowiową kropką nad i był atak dziesięciu torpedowych TBD z VT–5 *Yorktowna* — według relacji lotników amerykańskich aż dziesięć torped trafiło w cel. Choć był to wynik nieco przesadzony, nie ulega wątpliwości, że ten atak przesądził o losie lotniskowca, który zatonął na pozycji 10° 29'S oraz 152° 55'E. Zginęło 638 marynarzy z załogi japońskiej jednostki.

Powojenna analiza wykazała, że w lotniskowiec *Shoho* trafiło 13 bomb i siedem torped. Amerykanie stracili przy tym tylko trzy *Dauntlessy* i *Devastatora*, poza tym kilka maszyn odniosło uszkodzenia.

Tymczasem o godzinie 8.20 wodnopłat z krążownika *Furutaka* odkrył amerykańskie lotniskowce. Ponieważ większość samolotów japońskich z *Zuikaku* i *Shokaku* była zaabsorbowana atakiem na „lotniskowiec" *Neosho*, Japończycy dopiero o godzinie 16.30 mogli wysłać 27 samolotów (12 „Vali" i 15 „Kate") przeciwko zespołowi Fletchera.

Już o godzinie 17.50 wrogie samoloty pojawiły się na ekranach radaru *Lexingtona*. Dało to Amerykanom możliwość przeciwdziałania; natychmiast poderwano z pokładu 22 *Wildcaty* i wysłano je na przechwycenie wroga. Do spotkania myśliwców z japońskimi samolotami bombowymi i torpedowymi doszło w odległości około 30 mil od zespołu okrętów Fletchera. W wyniku niespodziewanego ataku *Wildcatów* na formacje maszyn przeciwnika, zestrzelono aż osiem B5N2 „Kate" i jednego D3A1 „Val". Pozostałe japońskie maszyny pozbyły się swoich bomb i torped. Zmęczone całodzienną akcją załogi usiłowały w zapadającym zmroku odnaleźć swoje lotni-

skowce, ale dwukrotnie doszło do pomyłki; za pierwszym razem Japończycy uznali *Yorktowna* za swój *Zuikaku*, za drugim zaś razem o mało nie wylądowali na pokładzie *Lexingtona*; artylerzyści pokładowi, nie tracąc przytomności umysłu, zestrzelili jeden samolot. Ostatecznie z 27 samolotów wróciło zaledwie dziewięć maszyn.

8 maja 1942 roku

Rankiem zarówno zespół japoński wiceadm. Takagi z lotniskowcami *Shokaku* i *Zuikaku*, jak i siły kadm. Fletchera z *Yorktownem* i *Lexingtonem* znajdowały się dość blisko siebie, jednak ani Fletcher, ani Takagi nie znali dokładnie swoich pozycji.

O godzinie 8.38 na *Yorktownie* odebrano meldunek zwiadowcy lotniczego o odkryciu japońskiego zespołu. Nieco wcześniej pilot japońskiego samolotu zwiadowczego odnalazł grupę Fletchera i o godzinie 8.22 również nadał meldunek na macierzysty lotniskowiec.

W ciągu najbliższych 35 minut po godzinie 9.15 *Yorktown* wysłał w powietrze 24 *Dauntlessy* i dziewięć *Devastatorów* w osłonie sześciu *Wildcatów*. W dziesięć minut po odlocie samolotów z *Yorktowna* z pokładu *Lexingtona* wystartowało 15 SBD, 12 TBD i dziewięć F4F. Cała ta armada skierowała się w kierunku, gdzie powinny znajdować się okręty japońskie.

Zuikaku zdążył ukryć się w obszarze silnego szkwału, przez co nie został dostrzeżony przez atakujących Amerykanów, jednak taki sam manewr nie udał się *Shokaku* i na nim skupiły całą swą uwagę *Dauntlessy* i *Devastatory* z *Yorktowna*. Choć pierwsze bomby lotniskowiec wymanewrował, w końcu otrzymał trafienie jednym 250-kilogramowym pociskiem w pokład startowy. Po nurkowcach do ataku przystąpiły samoloty torpedowe, jednak żadna ze zrzuconych torped nie trafiła do celu.

***Lexington* przyjmuje samoloty podczas bitwy na Morzu Koralowym po południu 8 maja 1942 roku po ataku na *Shokaku*. Widoczny jest *Devastator* z VT–2 kołujący po pokładzie i F4F–3 *Wildcat* Johna Baina z VF–2.**

(National Archives)

W tym samym czasie na trop *Shokaku* natrafiły także samoloty z *Lexingtona*, choć załogom *Dauntlessów* nie dopisało już szczęście. Z wyjątkiem czterech maszyn reszta nie zdołała odnaleźć japońskich lotniskowców i z powodu braku paliwa zmuszona była wracać na pokład. Jednak cztery SBD wykonały atak z lotu nurkowego i jedna z bomb trafiła bezpośrednio w pokład startowy *Shokaku*. Atak na japoński lotniskowiec przeprowadziły także maszyny z VT–2, ale żaden z *Devastatorów* nie trafił.

Powracające na „Lexa" samoloty dostrzegły lecącą w stronę macierzystych okrętów japońską armadę. Z pokładów *Zuikaku* i *Shokaku* wystartowało 69 sa-

Spowite dymem F4F–3 na pokładzie startowym *Lexingtona*, późne popołudnie 8 maja 1942 roku. Pierwszy z prawej (42–) F–2 z pojedynczą klapką chłodzenia F4F–3 (BuNo 2531) był pilotowany przez Scotta Mc Cuskeya.

(National Archives)

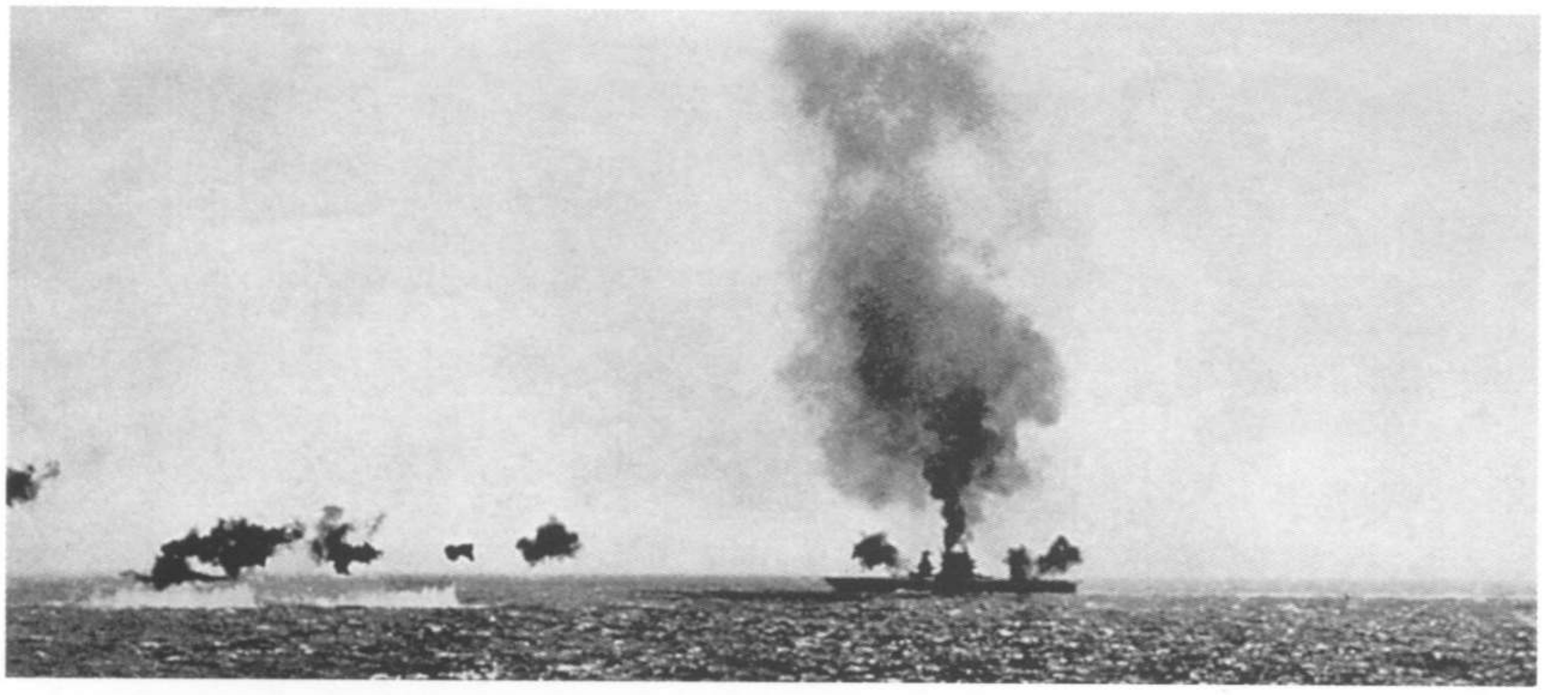

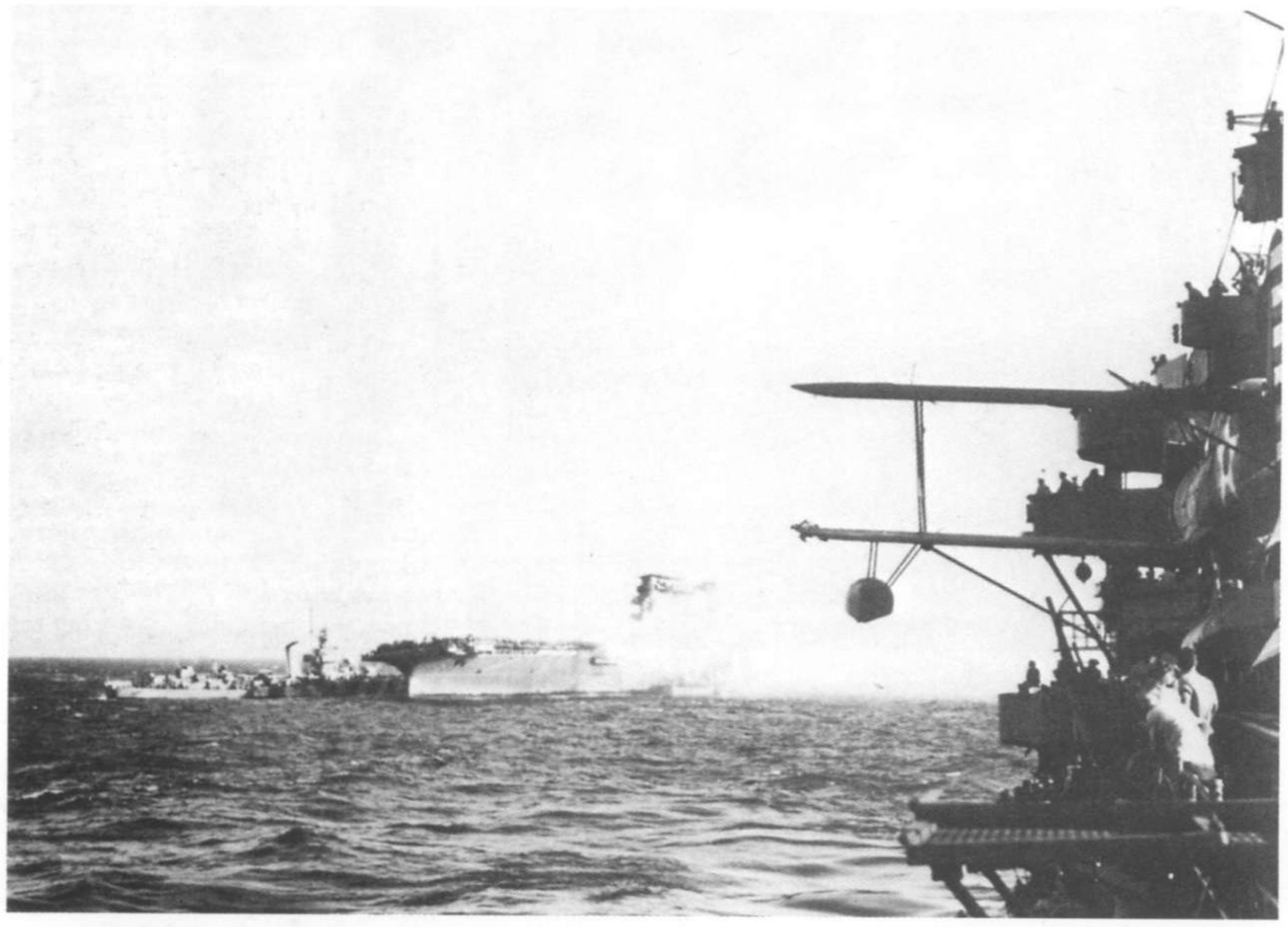

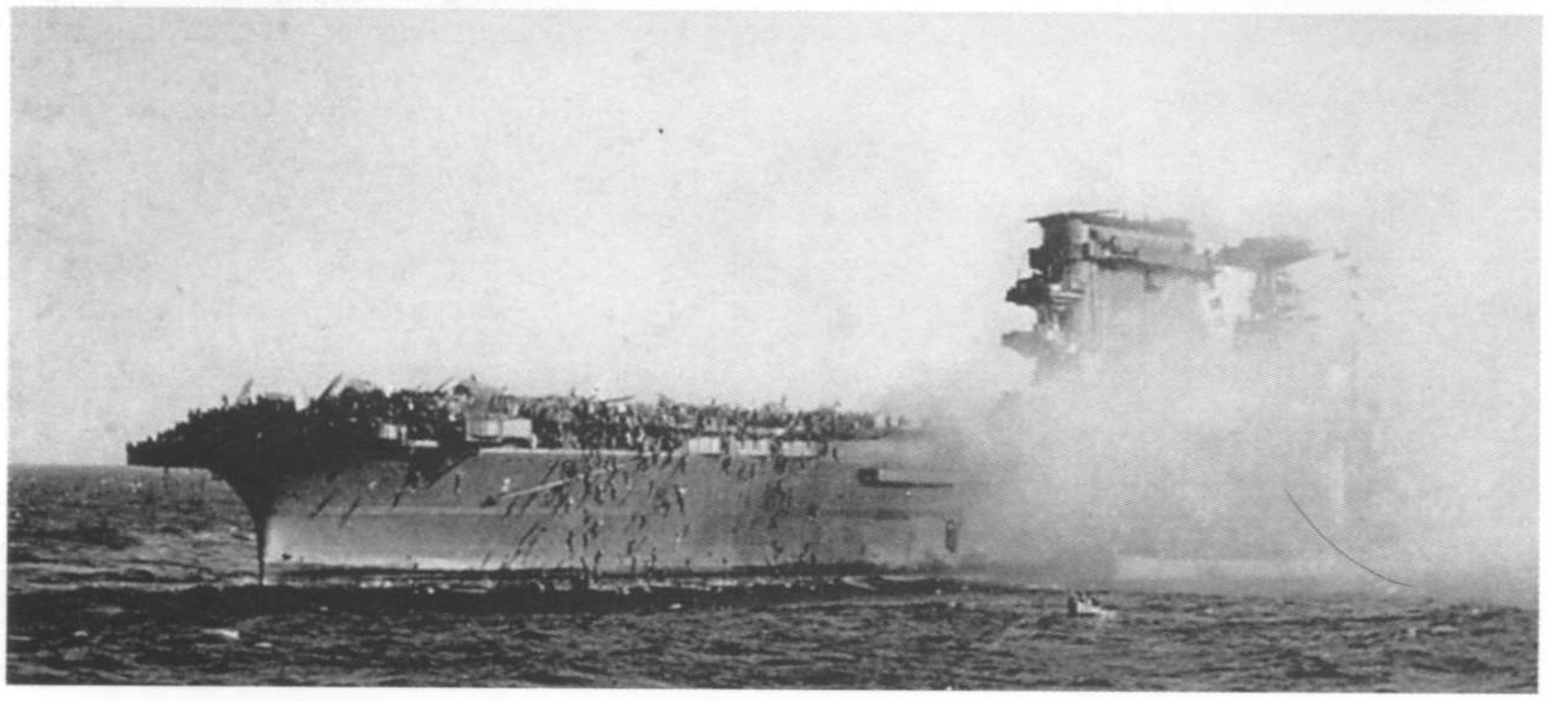

Ta strona i trzy górne fotografie strony sąsiedniej: Koniec olbrzyma *Lexingtona*... Od góry na tej stronie: atak samolotów torpedowych i trafienie *Lexingtona*, płonący okręt i udzielające mu pomocy jednostki eskorty, moment opuszczania okrętu przez załogę. Na sąsiedniej stronie: moment eksplozji oparów paliwa lotniczego i gwałtowny pożar okrętu. *(wszystkie zdjęcia US Navy)*

molotów (18 „Zeke", 33 „Vale" i 18 „Kate"), podzielonych na trzy grupy.

Japońskie samoloty zostały wykryte przez *Yorktowna* i *Lexingtona* w odległości 68 Mm. Amerykańskie okręty znajdowały się w strefie doskonałej widoczności. 14 japońskich samolotów torpedowych zeszło z wysokiego pułapu, obierając za cel większy z lotniskowców (*Lexingtona*), zaś cztery pozostałe „Kate" zaatakowały *Yorktowna*. Pomimo zaciętej obrony własnych, nielicznych zresztą myśliwców, japońskie maszyny zdołały przedrzeć się przez wewnętrzny pierścień obronny bez strat i przypuściły atak na *Lexingtona*. Cztery samoloty podeszły od prawej burty, cztery od lewej, biorąc okręt w „kleszcze". Pozostała szóstka oczekiwała na reakcję amerykańskiego okrętu. Niespodziewany atak *Dauntlessów* na formację japońskich samolotów torpedowych uszczuplił grupę o trzy maszyny. W rezultacie w stronę lewej burty „Lexa" zrzucone zostały trzy torpedy, a z lewej burty dwie. Dowódca lotniskowca, kmdr Sherman, zdołał wymanewrować swym wielkim okrętem wszystkie torpedy. Z pozostałej szóstki Japończyków oczekujących na swoją kolej trzy przypuściły atak na cel od strony lewej burty, w niewielkiej odległości od lotniskowca. Dwie z nich dosięgły okręt o godzinie 11.20. Pierwsza z nich eksplodowała w okolicy dziobu, druga trafiła na wysokości nadbudówki.

Podmuch eksplozji pierwszej torpedy uszkodził systemy hydrauliczne obu podnośników lotniczych, ponadto dziobowa winda zablokowała się na poziomie pokładu lotniczego. Lewoburtowe dziobowe zbiorniki paliwa lotniczego zostały nadwerężone i przez szczeliny w ściankach zaczęły gwałtownie ulatniać się opary benzyny, przedostając się do wszystkich sąsiednich pomieszczeń wewnątrz kadłuba lotniskowca. Drużyny systemu kontroli uszkodzeń natychmiast przystąpiły do uszczelniania popękanych zbiorników. Uszkodzeniu uległ także system wentylacyjny, a jego obsługa zmuszona była ewakuować się.

Trafienie drugiej torpedy okazało się jeszcze groźniejsze w skutkach. Eksplozja głowicy spowodowała przerwanie systemu gaśniczego okrętu, składającego się z trzech rurociągów instalacji wodnej. Silny wstrząs po wybuchu torpedy spowodował także uszkodzenie głównych zbiorników paliwa. Wyciekająca ropa znaczyła na wodzie ślad płynącego lotniskowca.

Niemal w tej samej chwili, kiedy „Kate" zakończyły swój atak, z wysokości około 6000 metrów zaczęły nurkować bombowce „Val". 19 japońskich maszyn skierowało się na *Lexingtona*, zaś pozostałe 14 zajęło się *Yorktownem*. Atak rozpoczął się w tym samym momencie, kiedy japońskie samoloty torpedowe zrzuciły swój pierwszy ładunek.

Pierwsze trafienie *Lexington* otrzymał 242-kilogramową bombą burzącą w lewą — dziobową — krawędź pokładu startowego. Z łatwością przebiła ona pokład i eksplodowała w pobliżu parku amunicyjnego dla jednego z dział pięciocalowych. Cała obsługa zginęła, a pomieszczenia ogarnęły płomienie.

Kolejne bomby, na szczęście dla okrętu, nie trafiały bezpośrednio. Okręt obramowany został wysokimi fontannami wody, choć jedna z bomb upadła na tyle blisko, że jej eksplozja spowodowała uszkodzenia poszycia kadłuba poniżej linii wodnej, przez które

wlewająca się gwałtownie woda zalała kilka przedziałów. Inny pocisk trafił w wielką nadbudówkę kominową, uszkadzając platformę kaemów 12,7 mm i raniąc część obsługi.

Znajdując się w ciężkiej sytuacji, nie rezygnując z walki, artylerzyści *Lexingtona* zestrzelili jeden bombowiec napastników, a kilka innych uszkodzili.

Pomimo ciężkich uszkodzeń, jakich doznał lotniskowiec, po odparciu nalotu okręt zaczął przyjmować swoje samoloty na pokład. Jego dwa pozostałe podnośniki były wciąż sprawne. Grupy awaryjne intensywnie pracowały pod pokładem przy przepompowywaniu paliwa z lewoburtowych zbiorników do prawoburtowych, w celu zmniejszenia 7° przechyłu jednostki, oraz przy tłumieniu pożarów. Obecni na lotniskowcu kadm. Fletcher wraz z kmdr. Shermanem mieli nadzieję, że uda się doprowadzić okręt do Pearl Harbor. Natychmiast po przyjęciu wszystkich powracających samolotów torpedowych rozpoczęto przebazowywanie ich na pokład *Yorktowna*, który również został uszkodzony w czasie nalotu Japończyków. Jego sytuacja nie była jednak aż tak groźna jak *Lexingtona*.

Choć szef drużyn przeciwpożarowych zapewniał, iż sytuacja pod pokładem lotniskowca jest już opanowana, okrętem wstrząsnęła nagle silna eksplozja wewnętrzna zgromadzonych tam oparów benzyny lotniczej. Zniszczeniu uległa centrala kierowania pracą drużyn przeciwawaryjnych. Przytłumione pożary wybuchły z nową mocą. O godzinie 14.45 *Lexingtonem* wstrząsnęła druga, jeszcze potężniejsza eksplozja wewnętrzna. Jej podmuch wypchnął ku górze dziobowy podnośnik, który znalazł się teraz powyżej pokładu lotniczego. Pożary rozszalały się na całej przestrzeni pokładu hangarowego. Kmdr Sherman zrozumiał, iż nie ma już szans na ocalenie okrętu. O godzinie 15.05 do burty lotniskowca podszedł niszczyciel *Morris*, aby pomóc w akcji gaszenia pożarów, jednak bez rezultatów. Palacze wygasili kotły, zwolnili zawory pary i o godzinie 16.30 turbiny okrętu przestały pracować. Nie sterowany lotniskowiec płynął jeszcze przez jakiś czas siłą rozpędu, zataczając niepełny krąg. Rannych i poparzonych ewakuowano z zagrożonych pomieszczeń i przekazano na pokład niszczyciela *Morris*. O godzinie 17.07 dowódca lotniskowca, kmdr Frederic C. „Ted" Sherman, wydał rozkaz opuszczenia okrętu. Niszczyciele: *Hammann*, *Morris* i *Andeson* sprawnie przeprowadziły akcję przejmowania załogi lotniskowca. Wkrótce nastąpiły kolejne eksplozje wewnętrzne. Okręt nabrał ponownie 7° przechyłu. Niebawem kolejne eksplozje w rufowej części okrętu wyrzuciły w powietrze rufowy podnośnik oraz szczątki ogarniętych pożarem samolotów pozostawionych na pokładzie.

Około godziny 18.41 niszczyciel *Phelps* otrzymał rozkaz dobicia płonącego wraku lotniskowca. Wystrzelone cztery torpedy ostatecznie przypieczętowały los *Lexingtona*. O godzinie 19.52 okręt przechylił się na lewą burtę i na pozycji 15° 12' S i 155° 270' E zatonął, zabierając ze sobą na dno Morza Koralowego zwłoki 216 członków załogi, którzy zginęli bezpośrednio w czasie ataku bądź też w czasie gaszenia pożarów. Wraz z okrętem utracono 36 samolotów.

Z tonącego okrętu ocalało ogółem 2770 ludzi. Uratowano także 19 samolotów, które przebazowano na *Yorktowna*.

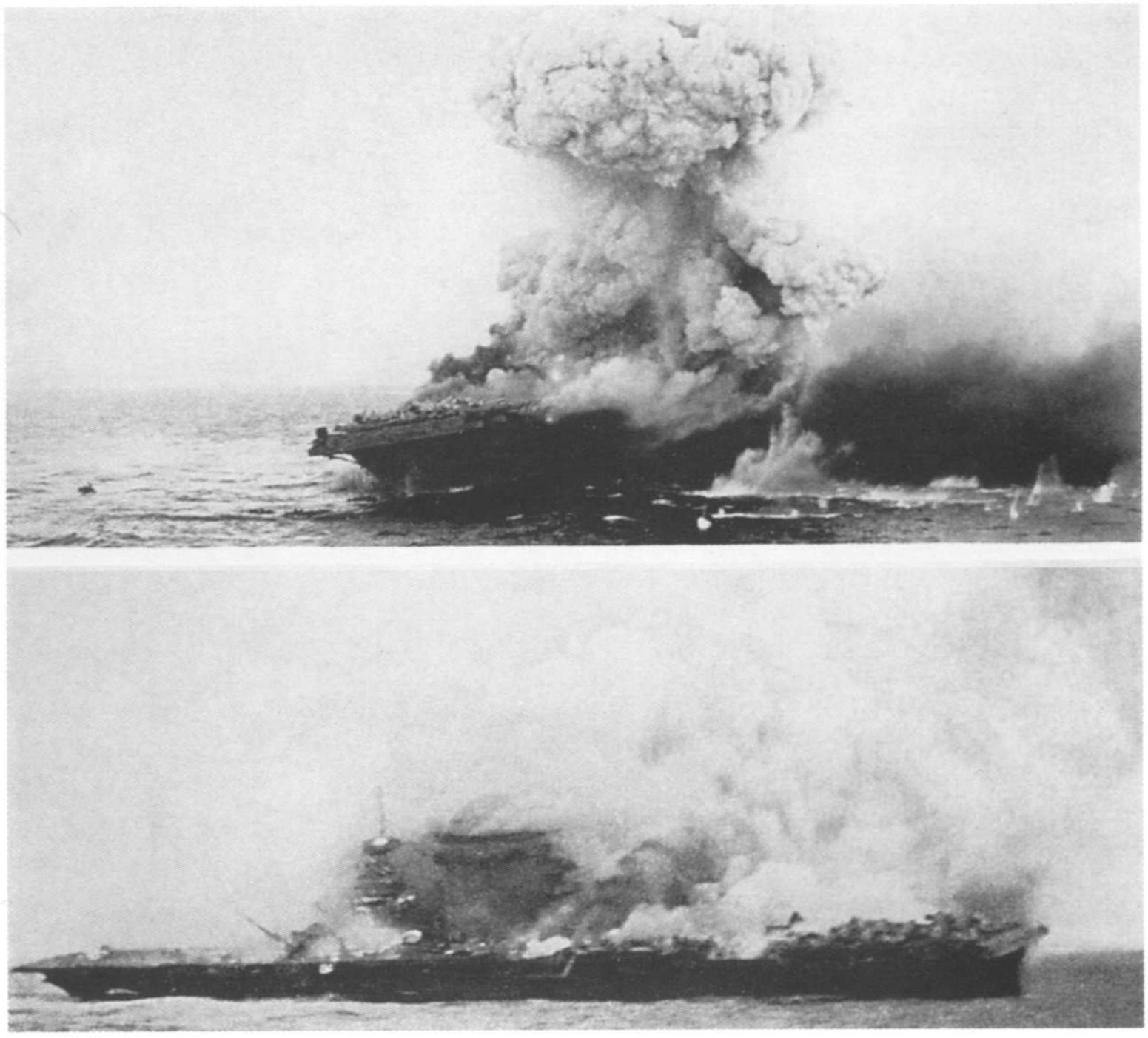

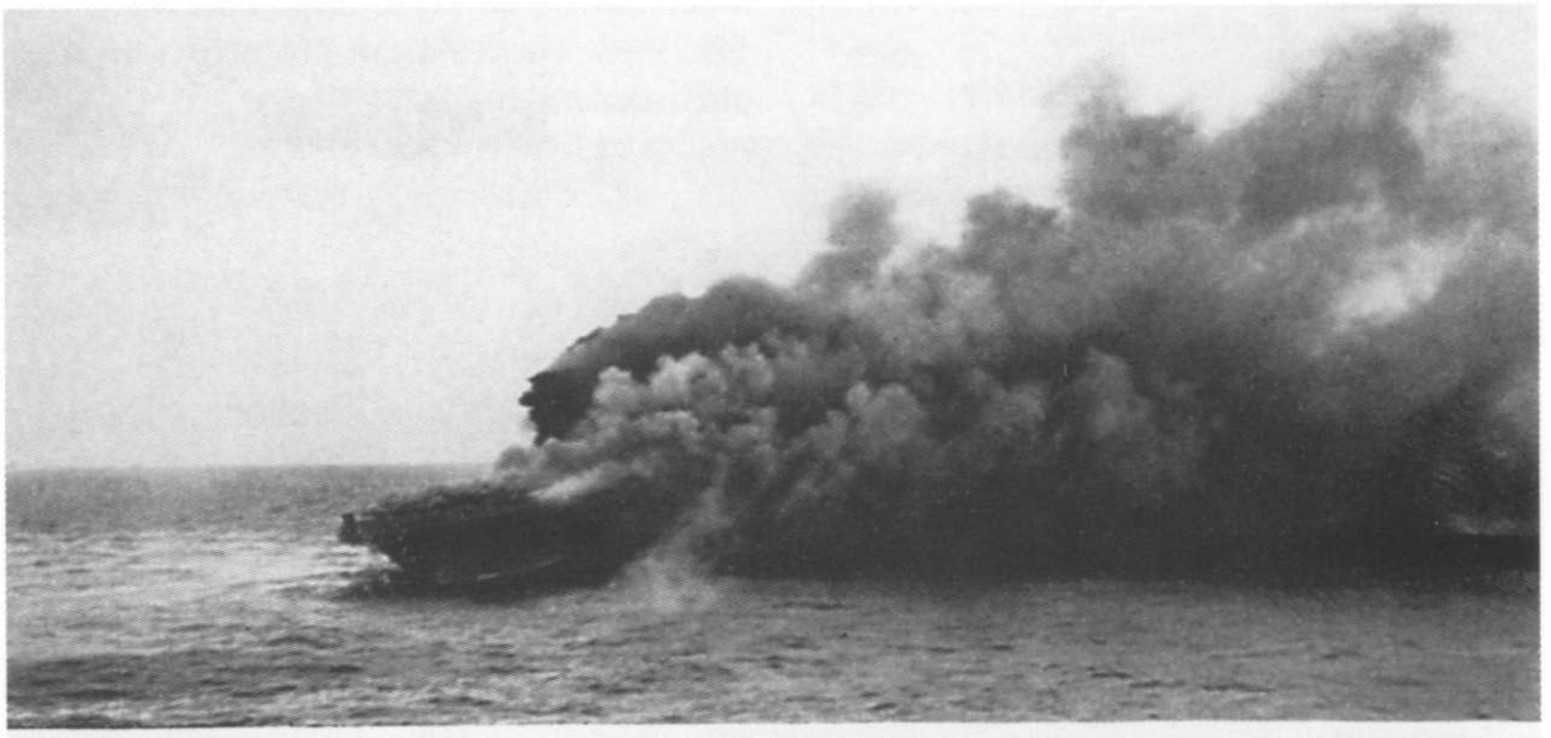

Dwaj bohaterowie Bitwy na Morzu Koralowym — John Leppla, pilot, oraz John Liska, strzelec-radiotelegrafista w *Dauntlessie* już po Bitwie na Morzu Koralowym pozują do serii zdjęć propagandowych. Podczas bitwy bazowali na zatopionym później *Lexingtonie*.

(National Archives)

KALENDARIUM USS *SARATOGA*

Lata dwudzieste

19 marca 1917 roku

Zostaje podpisany kontrakt ze stocznią New York Shipbuilding Co. w Camden (New Jersey) na budo-

Powyżej: Prace wykończeniowe po modernizacji *Saratogi* 14 maja 1942 roku. Widoczne są zamontowane uniwersalne, pięciocalowe działa (5in/38) w miejsce niepraktycznych i ciężkich wież ośmiocalowych.

(National Archives)

Poniżej: Pokład startowy USS *Saratoga* po uderzeniu kamikaze w rejonie Iwo Jimy 22 lutego 1944 roku. Widoczne są resztki żurawika i pozostałości po spalonym *Hellcacie*.

(National Archives)

wę trzeciego krążownika liniowego typu *Lexington*, oznaczonego sygnaturą CC–3. Jednostka otrzymała nazwę *Saratoga*. Był to już szósty okręt w historii US Navy noszący tę nazwę, upamiętniającą miejsce dwóch bitew z czasów wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych w dniach 19 września i 7 października 1777 roku.

25 września 1920 roku

Odbyła się ceremonia położenia stępki pod budowę krążownika liniowego USS *Saratoga* CC–3.

8 lutego 1922 roku

Wstrzymano całkowicie wszelkie prace przy budowie krążownika liniowego CC–3. Stopień zaawansowania prac wynosił 29,40 %.

1 lipca 1922 roku

Po podjęciu decyzji o adaptacji kadłubów krążowników liniowych dla lotniskowców, wznowiono prace na CC–1 (przemianowanym na CV–2) i CC–3 (odtąd CV–3).

7 kwietnia 1925 roku

Tego dnia odbyła się uroczystość wodowania gotowego kadłuba lotniskowca *Saratoga*. Matką chrzestną nowej jednostki została żona ówczesnego Sekretarza Floty, pani Curtis D. Wilbur.

19 marca 1917 roku

Na stanowisko dowódcy znajdującego się w trakcie prac wyposażeniowych lotniskowca powołano kmdr. Henry'ego V. Butlera, jednak kosztowne opóźnienia w budowie i wciąż przekładane terminy ukończenia komandor przypłacił utratą tego stanowiska. Ostatecznie na dowódcę mianowano człowieka doświadczonego (był to weteran wojny amerykańsko-hiszpańskiej), znającego doskonale problematykę wielkich okrętów wojennych, a co najważniejsze, lotnictwa — kmdr. Harry'ego E. Yarnella. Kmdr Butler pozostał jednak na okręcie na stanowisku pierwszego oficera.

19 marca 1917 roku

Po wydłużającym się wyczekiwaniu na ukończenie budowy (czas ten wykorzystano m.in. na skompletowanie załogi), okręt został uroczyście przekazany do służby. Po siedmiu latach przerywanej i znów wznawianej budowy lotniskowiec USS *Saratoga* włączono do US Navy.

16–23 listopada 1927 roku

Saratoga pozostała w stoczni Brown-Boveri Electrical Corporation's Shipyard (była New York Shipbuilding Co.), gdzie poddano próbom siłownię okrętową oraz maszyny.

6 stycznia 1928 roku

„Sara" zacumowała przy pirsie nr 8 w bazie marynarki wojennej w Filadelfii. Tego samego dnia holowniki wyprowadziły okręt w morze, celem przeprowadzenia pierwszych prób morskich.

23 stycznia 1928 roku

Po zakończeniu rejsu w okolicach wybrzeża Wirginii *Saratoga* zawinęła do Newport na Rhode Island. Dowódca lotniskowca, kmdr Yarnell, gościł na pokładzie szefa Biura Aeronautyki, adm. Williama Moffeta. W czasie kiedy odbywało się uroczyste przyjęcie wydane na cześć gościa, załoga pracowicie ładowała na okręt zapasy torped lotniczych. Tego samego dnia lotniskowiec gościł po raz pierwszy od czasu budowy osoby cywilne — mieszkańców Newport, którzy po raz pierwszy mieli okazję osobiście zetknąć się z tak potężnym okrętem wojennym.

27 stycznia 1928 roku

W czasie rejsu z Rhode Island na południe od Hampton Roads miało miejsce niecodzienne wydarzenie: na pokładzie „Sary" wylądował wielki sterowiec *Los Angeles* (ZR–3).

28 stycznia 1928 roku

Saratoga wypłynęła z Lynnhaven Roads w kierunku Kanału Panamskiego z 58 załogami dywizjonu VO–6M na pokładzie, który miał być dostarczony do Corinto w Nikaragui.

30 stycznia 1928 roku

Przeprowadzono ćwiczenia w tropieniu okrętu podwodnego. „Wrogiem" był własny okręt podwodny S–3.

4 lutego 1928 roku

Saratoga znalazła się u wybrzeży Panamy o godzinie 11.28. Po przejściu przez ciasne śluzy Kanału Panamskiego (nie obeszło się bez drobnych uszkodzeń okrętu, z powodu minimalnej różnicy szerokości okrętu i śluz kanału) lotniskowiec znalazł się na wodach Pacyfiku. O godzinie 16.10 przycumował do pirsu nr 7 w porcie Balboa, gdzie „zabawił" prawie dwa tygodnie. 11 lutego kmdr Yarnell gościł na pokładzie prezydenta Republiki Panamy.

14 lutego 1928 roku

Lotniskowiec opuścił wody Balboa Harbor i powrócił do Corinto. Czas w drodze powrotnej wykorzystano na przeprowadzenie ćwiczeń. W Corinto wyokrętowano dywizjon VO–6M z pokładu lotniskowca.

23 lutego 1928 roku

Oficerowie z *Saratogi* (H. Yarnell, M. Mitscher i K. Whiting) wzięli udział w spotkaniu na North Is-

Zdjęcia na tej stronie:

Gaszenie płonącego *Hellcata* po ataku japońskich kamikaze 23 lutego 1945 roku u wybrzeży wyspy Iwo Jima.

(wszystkie zdjęcia National Archives)

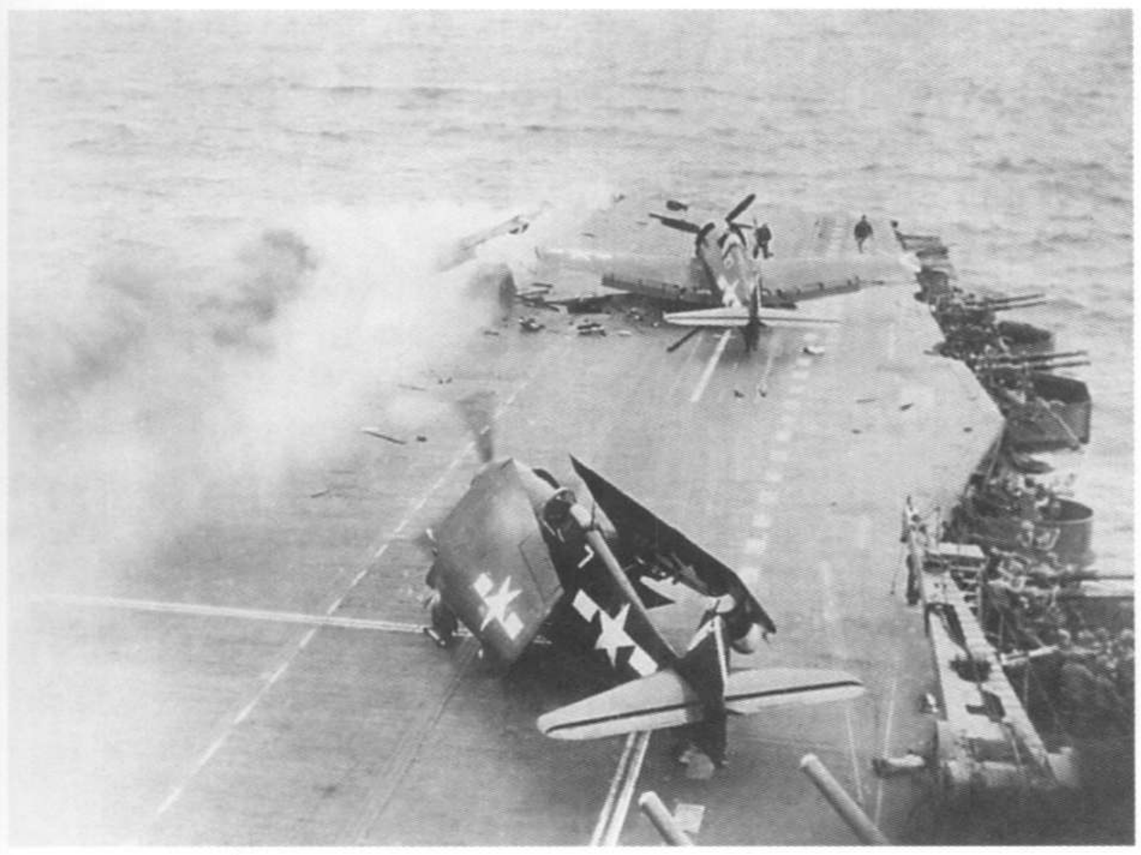

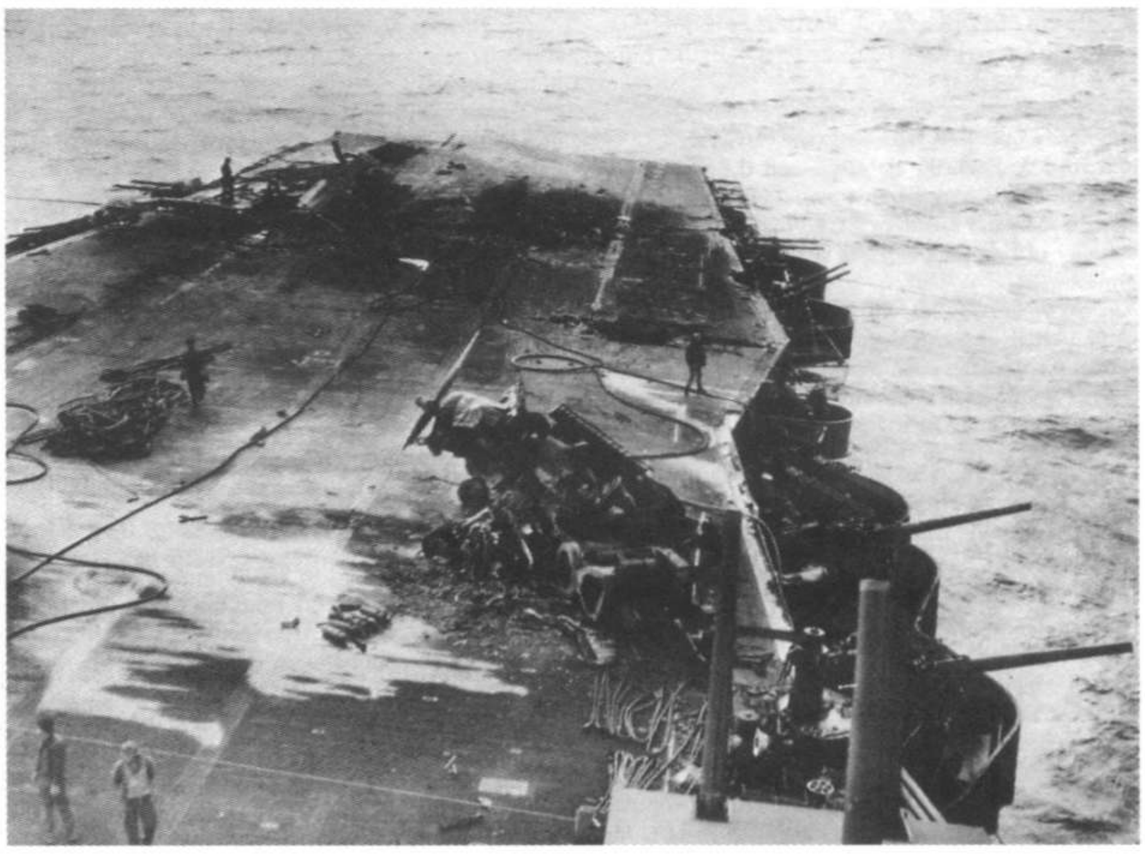

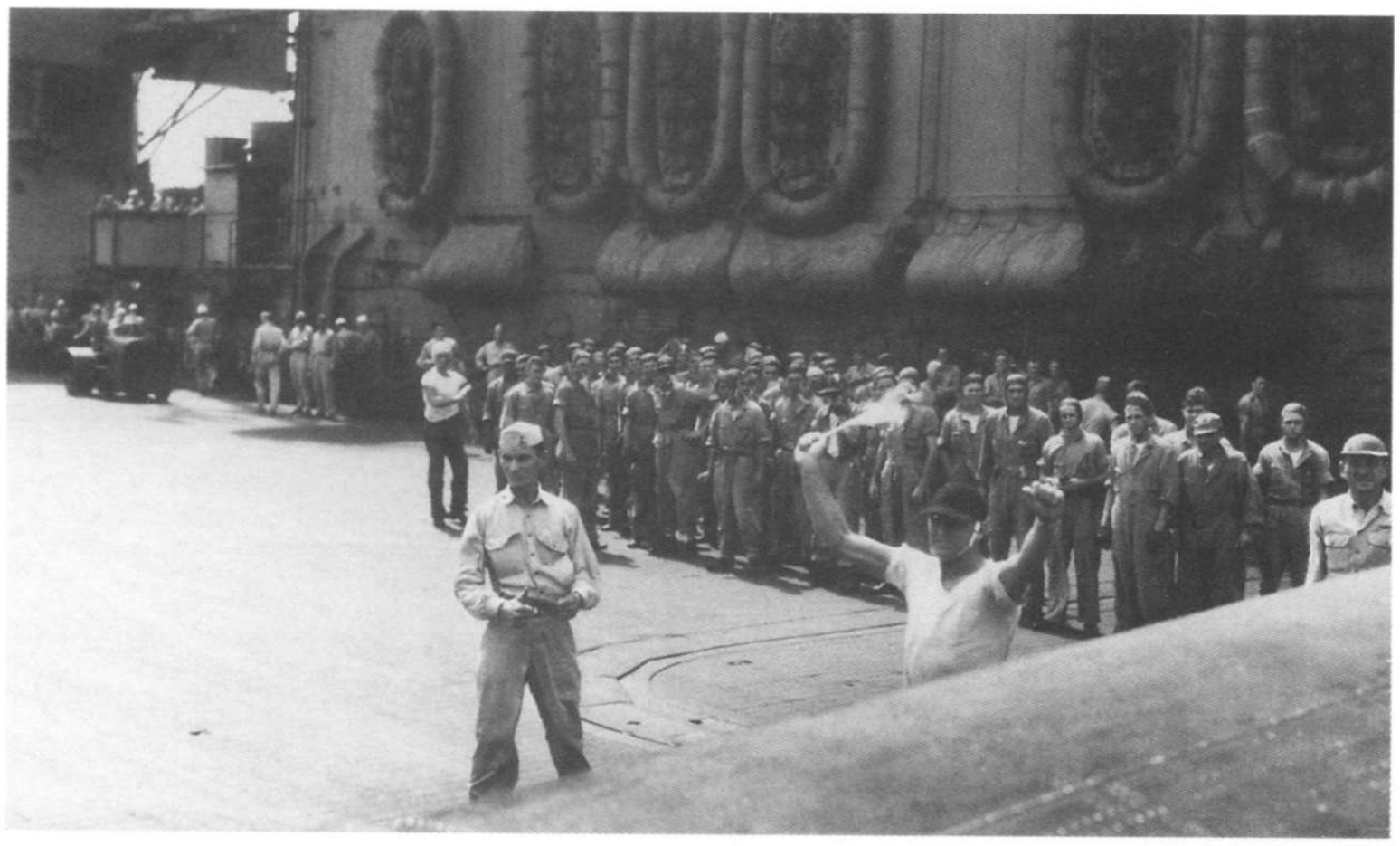

Pokład USS *Saratoga* podczas przygotowań do startu *Dauntlessa*. Dobrze widoczne są tratwy ratunkowe, zamocowane do ścianek nadbudówki.

(US Navy)

land z adm. Reevesem, ówczesnym szefem lotnictwa US Navy. Spotkanie było poświęcone problemom i sposobom szkolenia pilotów marynarki wojennej. Gośćmi tego spotkania byli oficerowie z Cesarskiej Japońskiej Marynarki Wojennej, a pośród nich kmdr Isoroku Yamamoto, późniejszy dowódca Połączonej Floty Japonii.

15–31 marca 1928 roku

Saratoga wraz z blisko 60 innymi okrętami US Navy wzięła udział w wielkich manewrach floty w rejonie u wybrzeży Kalifornii. Było to preludium do przygotowywanych Gier Wojennych w rejonie Hawajów, rozgrywanych w kwietniu 1928 roku.

maj 1928 roku

Lotniskowiec przebywał w Long Beach, gdzie poddany był próbom prędkości, a swoje testy przechodziły również pokładowe katapulty. 29 maja „Sara" wyruszyła do San Francisco, dokąd dotarła w dzień później.

czerwiec 1928 roku

Osiem holowników wprowadziło *Saratogę* do suchego doku nr 3 w Hunters Point Shipyard. Tam poddana została remontowi turbin. Dok opuściła w cztery dni później, skąd powróciła na kotwicowisko w San Francisco Bay.

18 czerwca lotniskowiec popłynął do San Pedro. Po drodze przetestowano generatory podczas sześciogodzinnego biegu z prędkością 10 węzłów, przeprowadzono również ćwiczenia artyleryjskie dla obsługi dział 203 mm i 127 mm.

19 czerwca „Sara" wchodzi do San Pedro. W sześć dni później okręt przechodzi próby prędkości na mili pomiarowej. Podczas pięciu prób lotniskowiec rozwinął prędkość 33 węzłów, bijąc rekord *Lexingtona* (30 w), zyskując w ten sposób miano najszybszego okrętu floty USA.

1 lipca 1928 roku

Powołany został dywizjon lekkich bombowców VB–2B, latający wciąż jeszcze na samolotach F2B–1. Dotychczasowy dywizjon myśliwski *Saratogi* (VF–1B) został wyposażony w samoloty Boeing F2 B–1.

lipiec–sierpień 1928 roku

Saratoga nadal przebywa w San Pedro, opuszczając macierzysty port jedynie na czas krótkich ćwiczeń z udziałem *Lexingtona* w rejonie San Clemente.

4 września 1928 roku

Saratoga wyrusza z San Diego w rejs do Puget Sound Naval Yard, dokąd przybywa dwa dni później. Tam przeprowadzono kolejny przegląd okrętu.

10 października 1928 roku

Tego dnia nastąpiła zmiana na stanowisku dowódcy okrętu. W miejsce awansowanego do stopnia kadm. Harry'ego Yarnella mianowany został kmdr John Halligan Jr.

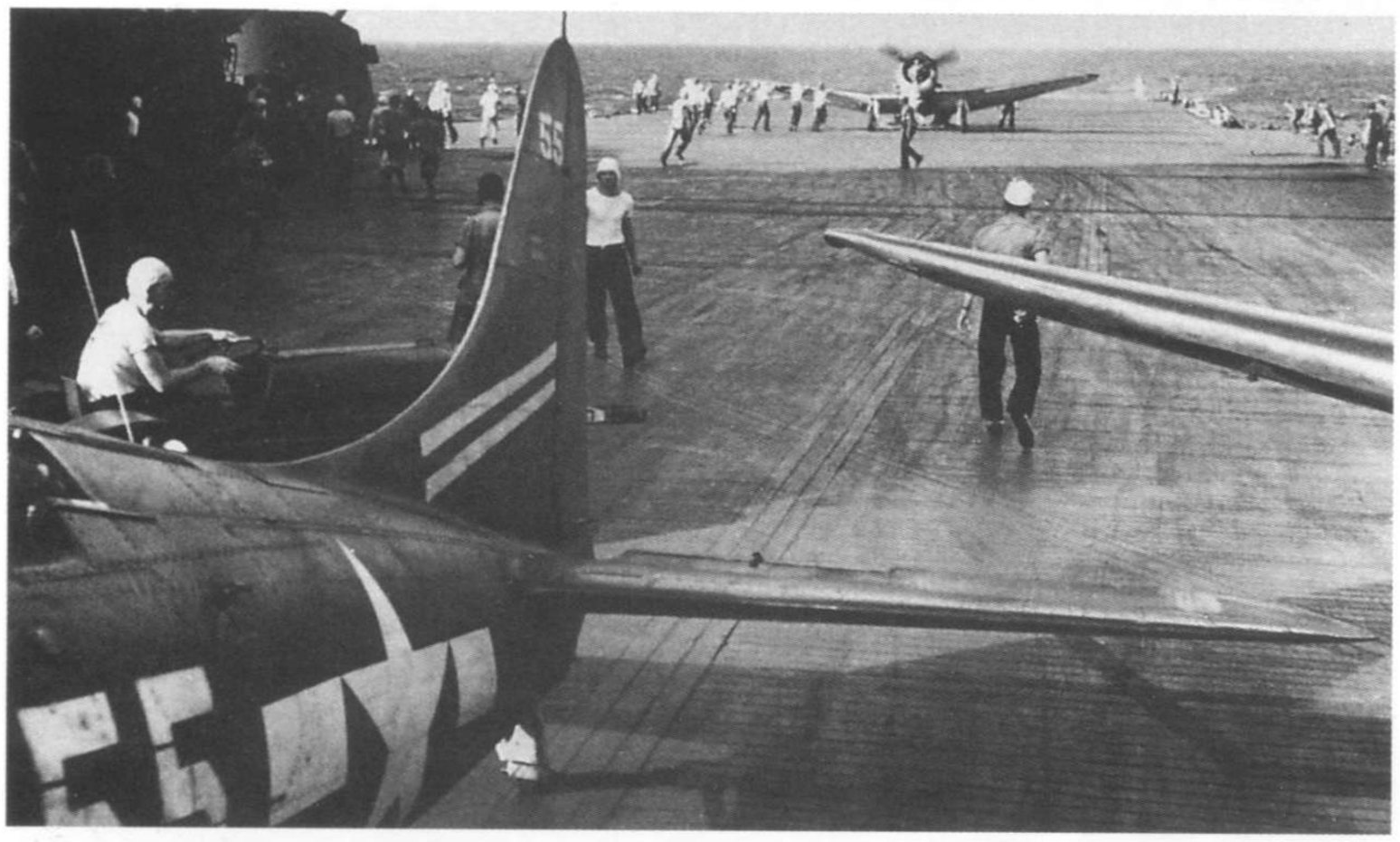

Powyżej: Douglas SBD–5 na pokładzie USS *Saratoga*, kwiecień 1944 roku. Wkrótce potem samoloty te zniknęły definitywnie z pokładów lotniskowców, zastąpione nielubianymi Curtissami SB2C *Helldiver*.

(US Navy)

Samoloty SBD *Dauntless* z Grupy Lotniczej CVG–12 z USS *Saratoga* po nalocie na Rabaul, listopad 1943 roku.

(US Navy)

25 listopada 1928 roku

Lotniskowiec przybywa do San Francisco, gdzie do końca miesiąca pozostaje w suchym doku nr 2 w Hunters Point Shipyard. Dopiero 11 grudnia okręt opuścił San Francisco i udał się do San Pedro.

1–14 stycznia 1929 roku

Ten okres „Sara" spędziła w Coronado, a jej dywizjony lotnicze prowadziły rutynowe szkolenie.

15 stycznia 1929 roku

Saratoga opuszcza Coronado Roads o 12.26 i wyrusza w rejs na wody południowe, w strefę Kanału Panamskiego. Tam wraz z *Lexingtonem* bierze udział w wielkich manewrach floty Fleet Problems IX.

25 stycznia 1929 roku

W ramach manewrów lotniskowiec *Saratoga*, wchodzący w skład sił Błękitnych, otwiera ogień do napotkanego niszczyciela sił Czarnych i „zatapia" go ogniem swych ośmiocalowych dział. 70 samolotów z „Sary" pokonuje 145 mil dzielących je od wybrzeży Panamy i atakuje bazy w Miraflores, Pedro Miguel oraz lotniska Fort Clayton i Albright. W tym samym czasie *Saratoga* zostaje „zatopiona" przez pancerniki przeciwnika, następnie przez okręt podwodny i po raz trzeci przez lotnictwo z *Lexingtona*.

27 stycznia 1929 roku

Na lotniskowcu świętowano tysięczne lądowanie. Okręt otrzymał od pilotów miano „Okrętu Szczęśliwych Lądowań".

8 lutego 1929 roku

Na pokładzie „Sary" wylądował sławny „Samotny Orzeł" — pierwszy samotny pilot, który dwa lata wcześniej przeleciał maleńkim, jednosilnikowym samolotem Atlantyk — Charles Lindbergh. Tym razem przyleciał za sterami nowego myśliwca marynarki F–3B–1 i pozostał na lotniskowcu w charakterze gościa przez dwa dni.

11 marca 1929 roku

„Sara" opuściła rejon Kanału Panamskiego i przyjmując kurs na San Diego, wyruszyła w rejs. Do celu przybyła 22 marca.

20 kwietnia 1929 roku

Kolejna zmiana na stanowisku dowódcy okrętu. Na miejsce kmdr. Halligana mianowany zostaje kmdr Frederic J. Horne, pełniący wcześniej funkcję dowódcy tendra lotniczego *Wright*.

10 maja 1929 roku

Na lotniskowcu wylądował trzytysięczny samolot.

17 sierpnia 1929 roku

105 samolotów z *Saratogi* i *Lexingtona* przeprowadziło pokazy lotnicze w rejonie North Island. Okręty znajdowały się na kotwicowisku Coronado Roads. Niebawem samoloty myśliwskie F2B–1 z eskadry VF–1B wzięły udział w wyścigach lotniczych w Cleveland (Ohio), jako reprezentacja US Navy.

27 września 1929 roku

„Sara" przyjmuje na pokład czterotysięczny samolot.

10 października 1929 roku

Samoloty torpedowe z VB–2B z „Lexa" wykonały ćwiczebny atak na *Saratogę*. Jeden z samolotów w czasie tego symulowanego ataku (T4M–1) rozbił się blisko dziobu lotniskowca, podchodząc zbyt nisko do ataku.

Tydzień później „Sara" opuszcza kotwicowisko w San Pedro i udaje się do Bremerton. W stoczni Puget Sound pozostaje przez dwa kolejne miesiące w celu dokonania koniecznego przeglądu i bieżących modernizacji.

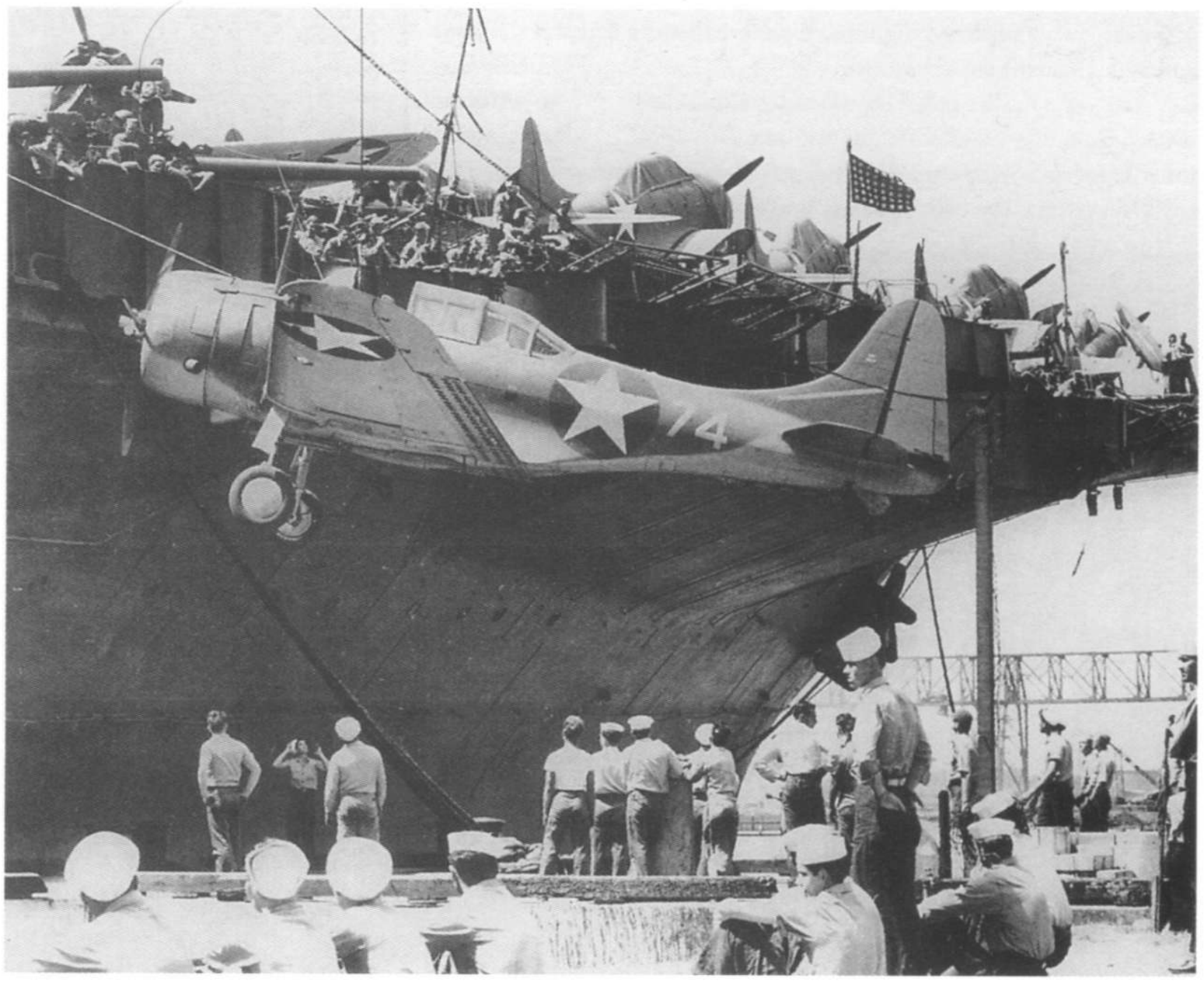

Załadunek *Dauntlessów* na USS *Saratoga*, 6 czerwca 1942 roku.

(National Archives)

Pokład USS *Saratoga*, listopad 1943 roku. Widoczne są bombowce nurkujące Douglas SBD–5 *Dauntless*; przed nimi na dziobie samoloty torpedowe Grumman TBF–1 *Avenger*.

(US Navy)

17 grudnia 1929 roku
Tego dnia „Sara" opuściła Puget Sound. W rejonie San Francisco jej eskadry odbywały tymczasem ćwiczenia lotnicze, które trwały do 20 grudnia. Czas ten poświęcono na testowanie nowego typu aerofinisherów, zainstalowanych poprzecznie w rufowej części pokładu lotniczego w miejsce starych, zdemontowanych we wrześniu, podłużnie i poprzecznie ułożonych lin hamujących, które były przyczyną wielu uszkodzeń podczas lądowań samolotów.

23 grudnia 1929 roku
Lotniskowiec wszedł do portu w Los Angeles, gdzie spędził święta Bożego Narodzenia. Nowy Rok okręt spędza na kotwicowisku w Long Beach.

15 lutego 1930 roku
Saratoga wyrusza w rejs w składzie Battle Fleet trasą poprzez Kanał Panamski, Morze Karaibskie, Nowy Jork do bazy Floty Atlantyckiej w Norfolk w Wirginii. W dniu 27 lutego powraca w strefę Kanału Panamskiego, aby wziąć udział w manewrach Fleet Problems X.

14 marca 1930 roku
W ramach ćwiczeń samoloty z „Lexa" dokonały ataku na *Saratogę* (siły Błękitnych) i udało im się „zatopić" lotniskowiec. 20 marca „Sara" wpłynęła do amerykańskiej bazy Guantanamo na Kubie, skąd przez kolejny tydzień dywizjony prowadziły szkolne operacje bojowe.

5 kwietnia 1930 roku
„Sara" rzuciła kotwicę w zatoce Carlisle, Bridgetown na Barbados (Indie zachodnie), gdzie pozostała przez tydzień.

25 kwietnia 1930 roku
Lotniskowiec został wprowadzony do suchego doku nr 4 w Norfolk Navy Yard, gdzie poddany został konserwacji. 17 maja „Sara" opuściła dok i popłynęła do Hampton Roads, gdzie czekał już na nią *Lexington*, aby 20 maja wziąć wspólnie udział w rewii floty na cześć prezydenta Herberta Hoovera. Prezydent przyjmował defiladę floty z pokładu nowego krążownika *Salt Lake City*.

7 czerwca 1930 roku
Saratoga wyszła z Hampton Roads i popłynęła do Limon Bay w Panamie, dokąd przybyła w dniu 11 czerwca. Pokonując Kanał Panamski, okręt popłynął dalej, do Coronado Roads, docierając tam 20 czerwca. W cztery dni później lotniskowiec zakotwiczył w San Pedro.

lipiec–sierpień 1930 roku
Okres ten okręt spędził w swojej macierzystej bazie, sporadycznie wychodząc w morze, w celu prowadzenia krótkich ćwiczeń lotniczych.

Poniżej: USS *Saratoga* tuż przed ostatnią modernizacją, 1945 rok. Na dziobie widoczne są cztery anteny (trzy na prawej burcie i jedna na lewej) w położeniu horyzontalnym.

(US Navy)

12 sierpnia 1930 roku
„Sara" przybyła do San Francisco, gdzie została włączona w skład Battle Fleet. Razem z innymi okrętami floty przeprowadzono manewry w rejonie wybrzeża Kalifornii, po czym 27 sierpnia *Saratoga* powróciła do San Diego.

5 września 1930 roku
Nowym dowódcą lotniskowca zostaje mianowany kmdr Frank McCrary, oficer o dużym doświadczeniu lotniczym, jeszcze z okresu I wojny światowej. W miesiąc później na czas zimowego przeglądu okręt zostaje dokowany w Bremerton, skąd wychodzi w morze 2 grudnia.

styczeń 1931 roku
Saratoga przygotowuje się u wybrzeży Kalifornii do kolejnych manewrów floty Fleet Problems XII.

luty 1931 roku
2 lutego lotniskowiec opuszcza Coronado i płynie w strefę Kanału Panamskiego. W dniach 9–10 lutego oba bliźniacze lotniskowce prowadzą szkolne operacje lotnicze symulowanej wojny. W dwa dni później „Sara" rzuca kotwicę w Panama Bay.

5 marca 1931 roku
Na pokładzie *Saratogi* dokonano dziewięciotysięcznego lądowania. Po zakończeniu ćwiczeń 23 marca okręty przeszły przez śluzy Kanału Panamskiego i skierowały się w stronę Guantanamo Bay, gdzie rzuciły kotwicę 1 kwietnia.

5 kwietnia 1931 roku
Pokonując Kanał Panamski, lotniskowiec powrócił na zachodni Pacyfik, 15 kwietnia zawijając do San Diego. Okręt przebywa na macierzystych wodach w rejonie południowej Kalifornii przez dwa miesiące.

1 czerwca 1931 roku
Tego dnia na pokładzie „Sary" świętowano lądowanie dziesięciotysięcznego samolotu. W tym też okresie na pokładzie lotniskowca ekipa filmowców z Hollywood kręciła zdjęcia do filmu „Helldivers", z udziałem m.in. Clarka Gable'a.

październik 1931 roku
W Dniu Floty USA (27 października) na lotniskowcu wylądował jedenastotysięczny samolot. Pod koniec miesiąca „Sara" opuściła Coronado Roads i po raz pierwszy zawinęła do portu San Diego Harbor, bowiem dotychczas zatrzymywała się jedynie na kotwicowisku San Diego.

listopad 1931 roku
Saratoga przebywa w rejonie San Diego, gdzie załoga prowadzi szkolne operacje lotnicze.

Pod koniec miesiąca miało miejsce dwunastotysięczne lądowanie na pokładzie Okrętu Szczęśliwych Lądowań. Do końca roku okręt pozostał na wodach swego macierzystego portu.

styczeń 1932 roku
Lotniskowiec przebywa na południe od San Diego i tam prowadzi przygotowania do kolejnych manewrów floty Fleet Problems XIII.

W ostatnich dniach stycznia „Sara" wyszła w morze w składzie Battle Fleet, kierując się w stronę Hawajów. Tam samoloty z lotniskowca „atakują" bazę amerykańskiej marynarki w Pearl Harbor. Swoistym paradoksem jest fakt, iż niemal według tego samego scenariusza przebiegał późniejszy, dobrze wszystkim znany, atak lotniczy Japończyków.

10 marca 1932 roku
Lotniskowiec i cała Battle Fleet zostają odwołane z Hawajów. Cztery dni później „Sara" przyjmuje na

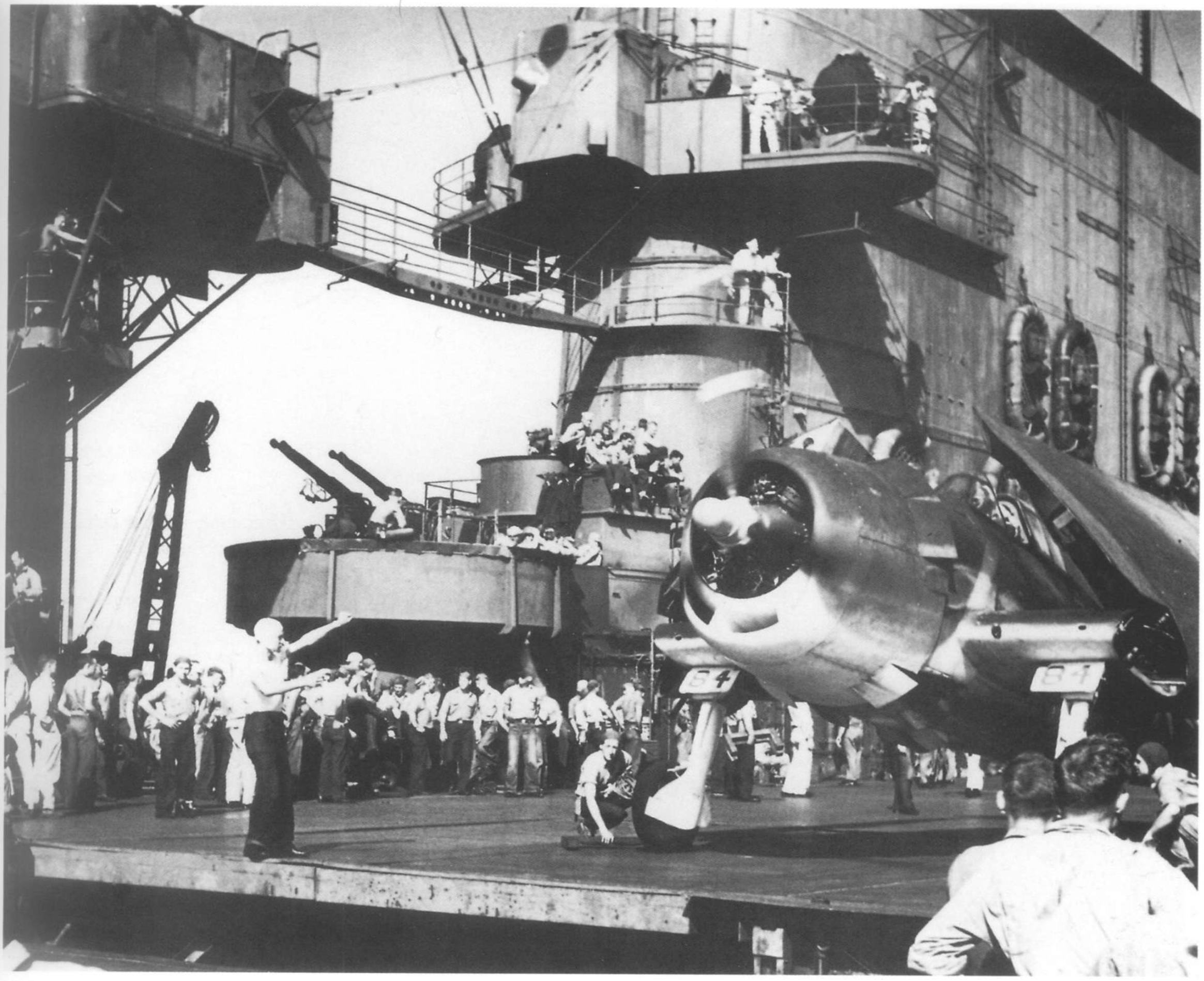

Hellcat z VF–12 przygotowywany do startu z pokładu USS *Saratoga*, 1943 rok.

(National Archives)

pokład czternastotysięczny samolot. Lotniskowiec powraca na zachodnie wybrzeże 19 marca i rzuca kotwicę w Coronado Roads.

25 kwietnia 1932 roku

Saratoga opuszcza Long Beach i wpływa do San Francisco, gdzie pozostaje do 12 maja. Przy okazji okręt dokowany jest w Puget Sound, w celu przeprowadzenia rutynowych przeglądów. Dok nr 2 lotniskowiec opuszcza 1 lipca 1932 roku.

11 lipca 1932 roku

Kolejnym dowódcą *Saratogi* zostaje mianowany kmdr George Steele. Do 19 lipca nadal trwają prace remontowo-konserwacyjne, przy których zatrudniono 769 robotników różnych specjalizacji.

29 lipca 1932 roku

„Sara" opuszcza Long Beach i udaje się do Los Angeles Harbor. Tam przebywa przez kolejne dwa tygodnie, po czym powraca do Long Beach. W pobliżu Huntington Beach i Seal Beach przeprowadzono ćwiczenia lotnicze.

sierpień–wrzesień 1932 roku

Lotniskowiec w owym czasie przemierzał obszar południowych wód Kalifornii, gdzie pozostawał aż do 20 września.

27 października 1932 roku

Z okazji Dnia Floty przez pokład *Saratogi* przewinęło się 2600 osób cywilnych, zwiedzających ten potężny okręt.

14 listopada 1932 roku

W tym dniu lotniskowiec rozpoczął krótki rejs, w czasie którego ćwiczono bombardowanie — ćwiczebnym celem przez kolejne cztery dni była Santa Barbara Island. 1 grudnia po ćwiczeniach lotniskowiec zawinął do Los Angeles Harbor.

3 grudnia 1932 roku

„Sara" została dokowana w doku nr 2 w Bremerton. Aż do końca roku okręt przebywał w Los Angeles Harbor w Kalifornii.

1 stycznia 1933 roku

Zmiana na stanowisku dowódcy — obowiązki przejął kmdr Rufus Zogbaum Jr. W styczniu lotniskowiec prowadził szkolenie eskadr myśliwskich, torpedowych i rozpoznawczych na wodach południowej Kalifornii.

23 stycznia 1933 roku

Okręt wraz z *Lexingtonem* opuścił wody Coronado Roads i wyruszył w rejs na Hawaje. Tam lotniskowce wzięły udział w manewrach Fleet Problems XIV.

luty–marzec 1933 roku

17 lutego „Sara" powróciła do San Francisco, cumując przy nabrzeżu nr 13. 10 marca okręt przeżył w Los Angeles Harbor silne trzęsienie ziemi. 20 marca opuścił San Pedro, aby wziąć udział w manewrach taktycznych floty.

kwiecień 1933 roku

„Sara" przebywa na wodach Coronado Roads, gdzie prowadzi szkolne operacje bojowe.

5 sierpnia 1933 roku

Na pokładzie lotniskowca wylądował osiemnastotysięczny samolot.

9 sierpnia 1933 roku

Okręt opuścił San Diego i popłynął do San Francisco na dziesięciodniowe manewry z udziałem *Langleya* i *Lexingtona*.

wrzesień–październik 1933 roku

Saratoga z *Langleyem* powróciły do San Diego 21 sierpnia. Wrzesień i październik były dla załogi okrętu czasem ćwiczeń w ramach jesiennych Gier Wojennych, rozgrywanych na południe od San Diego.

27 października lotniskowiec cumuje w Long Beach, gdzie z okazji Dnia Floty jednostkę zwiedziło 3800 osób. Na pokładzie gościł m.in. Sekretarz Floty oraz Szef Biura Aeronautyki, Ernest J. King, późniejszy dowódca całej US Navy.

14 listopada 1933 roku

„Sara" wraz z innymi okrętami opuściła San Franci-

Powyżej: USS *Saratoga* podczas operacji „Magic Carpet", 1945 rok.

(National Archives)

Powyżej: USS *Saratoga* po ostatniej modernizacji, sfotografowana 15 maja 1945 roku. Na kominie widoczna jest antena radaru SM.

(NARA)

Poniżej: *Saratoga* w końcowym okresie służby, druga połowa 1945 roku.

(archiwum A. Szewczyka)

sco, by wziąć udział w manewrach w rejonie Coronado Roads.

7 grudnia 1933 roku

Lotniskowiec powrócił do Long Beach, po czym popłynął do Bremerton, gdzie 11 grudnia wszedł do Puget Sound Navy Yard. Tam spędził w doku kolejne dwa miesiące.

13 lutego 1934 roku

Saratoga opuściła Puget Sound. 24 lutego zawinęła do San Francisco. Tydzień później ruszyła do Long Beach.

kwiecień 1934 roku

3 kwietnia lotniskowiec rozpoczął najdłuższe w swojej karierze manewry. Dzień później na pokładzie ląduje dwudziestotysięczny samolot. 21 kwietnia, w ramach manewrów floty, samoloty z „Sary" atakują Kanał Panamski, bazę okrętów podwodnych Coco Solo oraz bazy armii. Następnie lotniskowiec udaje się na Morze Karaibskie, a stamtąd do Nowego Jorku, gdzie przygotowano rewię floty na cześć nowego prezydenta USA, Franklina D. Roosevelta, przebywającego na pokładzie krążownika *Indianapolis*.

4–19 czerwca 1934 roku

Lotniskowce: *Saratoga*, *Lexington*, *Langley* i nowy lotniskowiec *Ranger* cumują przy pirsie nr 90 w Nowym Jorku, gdzie zostają udostępnione zwiedzającym. Okręty zwiedziło 1.400.000 osób.

12 czerwca nastąpiła kolejna zmiana na stanowisku dowódcy okrętu. Nominację otrzymał kmdr Kenneth Whiting.

czerwiec–lipiec 1934 roku

Saratoga opuściła Nowy Jork 18 czerwca i wyruszyła w rejs do bazy w Norfolk, dokąd przybyła w dniu 23 czerwca.

4 lipca, z okazji Dnia Niepodległości, przez pokład jednostki przewinęło się około 1000 gości.

6 września 1934 roku

Lotniskowce: *Saratoga*, *Lexington* i *Langley* zakotwiczyły w pobliżu Wirginia Capes, a ich samoloty wzięły udział w pokazie lotniczym.

15 września 1934 roku

„Sara", wchodząc w skład sił Błękitnych, udała się w stronę Morza Karaibskiego na taktyczne manewry floty. 21 września wpłynęła do Connaires Bay na Haiti, a 28 września do Guantanamo.

23 października 1934 roku

Pokonując Kanał Panamski, „Sara" powróciła na Pacyfik i 29 października zawinęła do San Diego. W rejonie San Diego przeprowadzono ostatnie ćwiczenia, które zakończyły siedmiomiesięczny okres intensywnych ćwiczeń lotniskowca.

11–21 grudnia 1934 roku

„Sara" wpłynęła do Puget Sound, gdzie spędziła dwa tygodnie w suchym doku nr 2.

styczeń–luty 1935 roku

Okręt po opuszczeniu doku spędził początek nowego roku w rejonie San Diego oraz Santa Barbara na ćwiczeniach.

marzec 1935 roku

Podczas pobytu w San Pedro lotniskowiec od 5 marca przygotowuje się do kolejnych ćwiczeń, tym razem dla samolotów torpedowych. Pomiędzy 17 a 29 marca „Lex" wraz z „Sarą" prowadzą wspólne ćwiczenia lotnicze w rejonie Coronado Roads.

1–25 maja 1935 roku

„Sara" przebywa na ćwiczeniach w rejonie Hawajów wraz z *Lexingtonem* i *Rangerem*, w ramach manewrów floty Fleet Problems XVI.

10 czerwca 1935 roku

Saratoga wraz z „białą flotą" powraca na zachodnie wybrzeże USA, do Coronado Roads.

14 czerwca 1935 roku

Opuszcza wody Coronado Roads i obiera kurs na Long Beach, gdzie przebywa do końca miesiąca.

lipiec 1935 roku

W dniu 3 lipca okręt wypłynął z Long Beach i udał się w krótki rejs do Santa Monica. Z okazji święta tego miasta przez pokład *Saratogi* przeszło około 5000 gości i zwiedzających.

6 lipca nastąpiła kolejna zmiana na stanowisku dowódcy okrętu. Na miejsce kmdr. Whitinga nominację otrzymał kmdr William F. Halsey Jr.

6–13 sierpnia 1935 roku

Okręt na przełomie letnich miesięcy przebywał w San Pedro, skąd 6 sierpnia wyruszył w rejon Coronado Roads na ćwiczenia lotnicze. 16 sierpnia lotniskowiec powrócił do San Diego, aby tam połączyć się z *Rangerem*. Obydwie jednostki wyruszyły na wspólne ćwiczenia mające na celu szkolenie pilotów w nocnych atakach lotniczych na okręty.

23 sierpnia 1935 roku

Saratoga, w składzie wielkiej armady okrętów, wzięła udział w niezwykle wystawnej rewii floty w San Diego. O niezwykłości tej parady niech świadczy

USS *Saratoga* w drodze z Espiritu Santo, październik 1943 roku.

(US Navy)

Pokład USS *Saratoga* z przygotowującymi się do startu *Devastatorami*, sfotografowany z samolotu, który przed chwilą wystartował, koniec 1941 roku.

(US Navy)

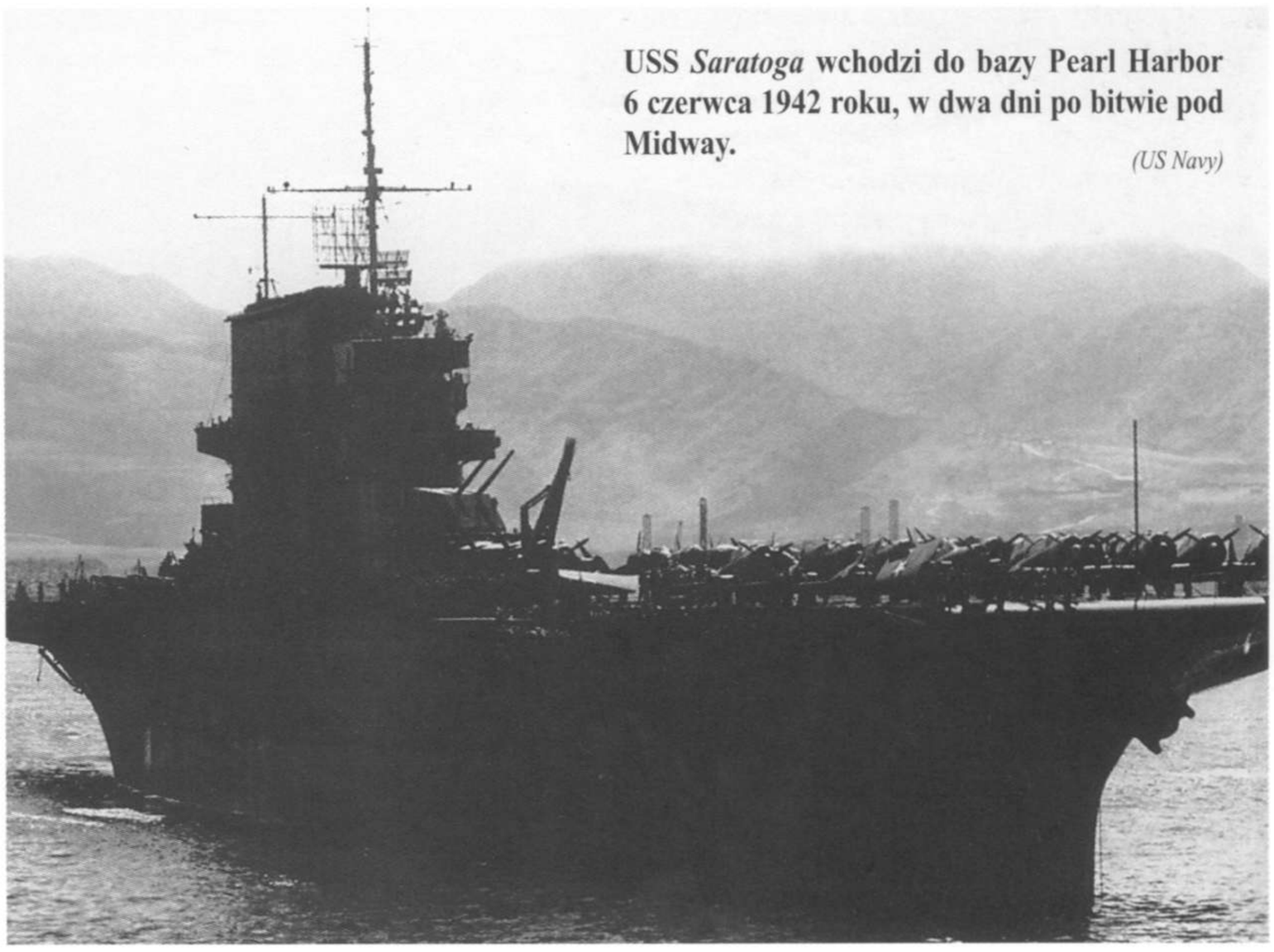

USS *Saratoga* wchodzi do bazy Pearl Harbor 6 czerwca 1942 roku, w dwa dni po bitwie pod Midway.

(US Navy)

Holowniki dobijają do burty USS *Saratoga* w celu doholowania okrętu do Pearl Harbor po jej remoncie, 6 listopada 1942 roku.

(National Archives)

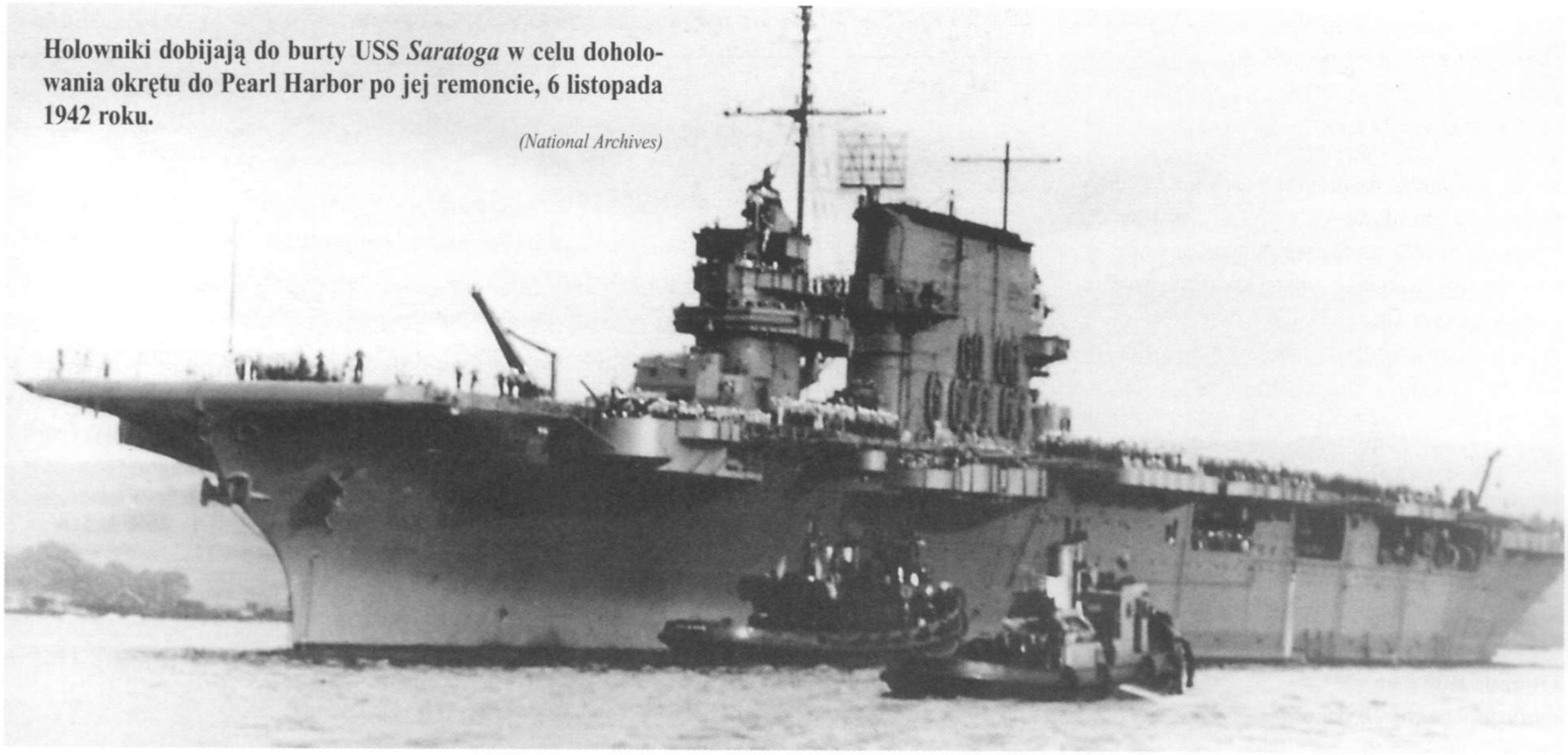

fakt, iż kolumna okrętów, na czele z pancernikiem *Pennsylvania*, liczyła 15 mil długości.

październik 1935 roku

Wszystkie lotniskowce US Navy, wraz z „Sarą" oraz innymi okrętami Battle Fleet (łącznie 129 jednostek i 449 samolotów na pokładach lotniskowców), wzięły udział w prezydenckiej rewii floty, zorganizowanej z okazji przybycia prezydenta Roosevelta do San Diego na pokładzie krążownika *Houston*.

grudzień 1935 roku

Ostatnie dni roku „Sara" spędziła w Bremerton na zimowym przeglądzie. Po Nowym Roku, 14 stycznia, z Bremerton lotniskowiec popłynął do Long Beach, a dwa dni później zakotwiczył w Los Angeles Harbor.

5 lutego 1936 roku

Saratoga opuściła Los Angeles i wyruszyła nocą w rejs na południe od San Diego, na ćwiczenia wraz z 11 pancernikami, 12 ciężkimi i sześcioma lekkimi krążownikami oraz 28 niszczycielami. Do Long Beach powróciła 13 lutego, a do San Diego dnia 27 lutego.

2–6 marca 1936 roku

Samoloty z *Saratogi* wykonywały nocne ćwiczebne bombardowania. Okręt powrócił do Long Beach 7 marca i spędził tam kolejne dwa tygodnie.

kwiecień 1936 roku

Od początku miesiąca *Saratoga* przygotowywała się do manewrów Fleet Problems XVII, które tym razem rozegrane zostały w rejonie Panamy. 23 kwietnia okręt opuścił Long Beach i popłynął do San Diego. Tam połączył się z zespołem *Lexingtona*. 27 kwietnia okręty osiągnęły strefę Kanału Panamskiego. 9 maja „Sara" rzuciła kotwicę w Balboa Harbor.

22 maja 1936 roku

Saratoga opuściła rejon Panamy i wyruszyła w rejs powrotny do San Diego.

czerwiec–sierpień 1936 roku

Lotniskowiec spędził ten okres na wodach południowej Kalifronii.

wrzesień–październik 1936 roku

„Sara" spędziła miesiąc w suchym doku w Puget Sound na przeglądach i konserwacji. Dok opuściła

Zacumuwane w NAS Alameda amerykańskie lotniskowce: *Saratoga*, *Enterprise*, *Hornet* i *San Jacinto*, 16 listopada 1945 roku.

(National Archives)

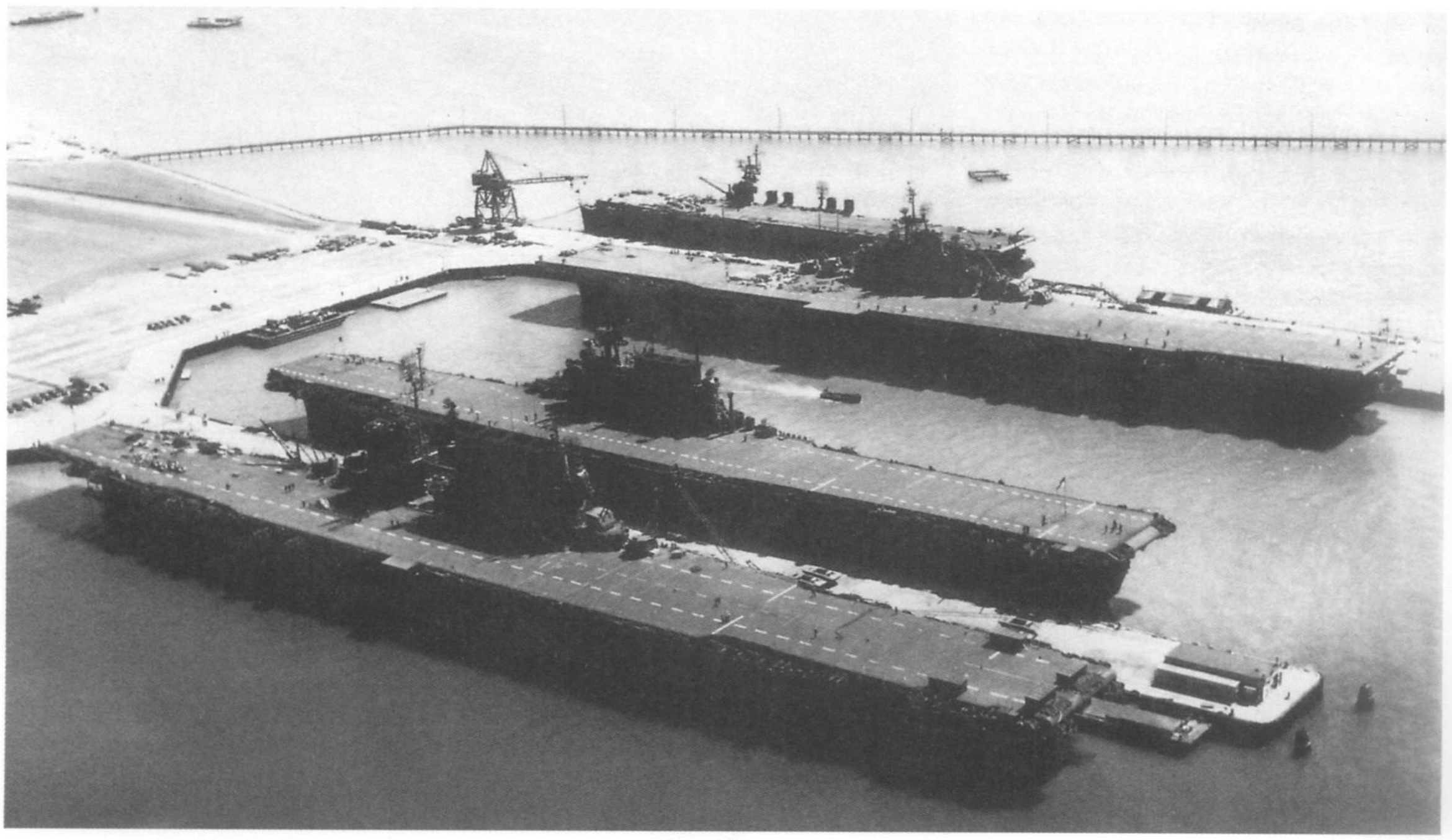

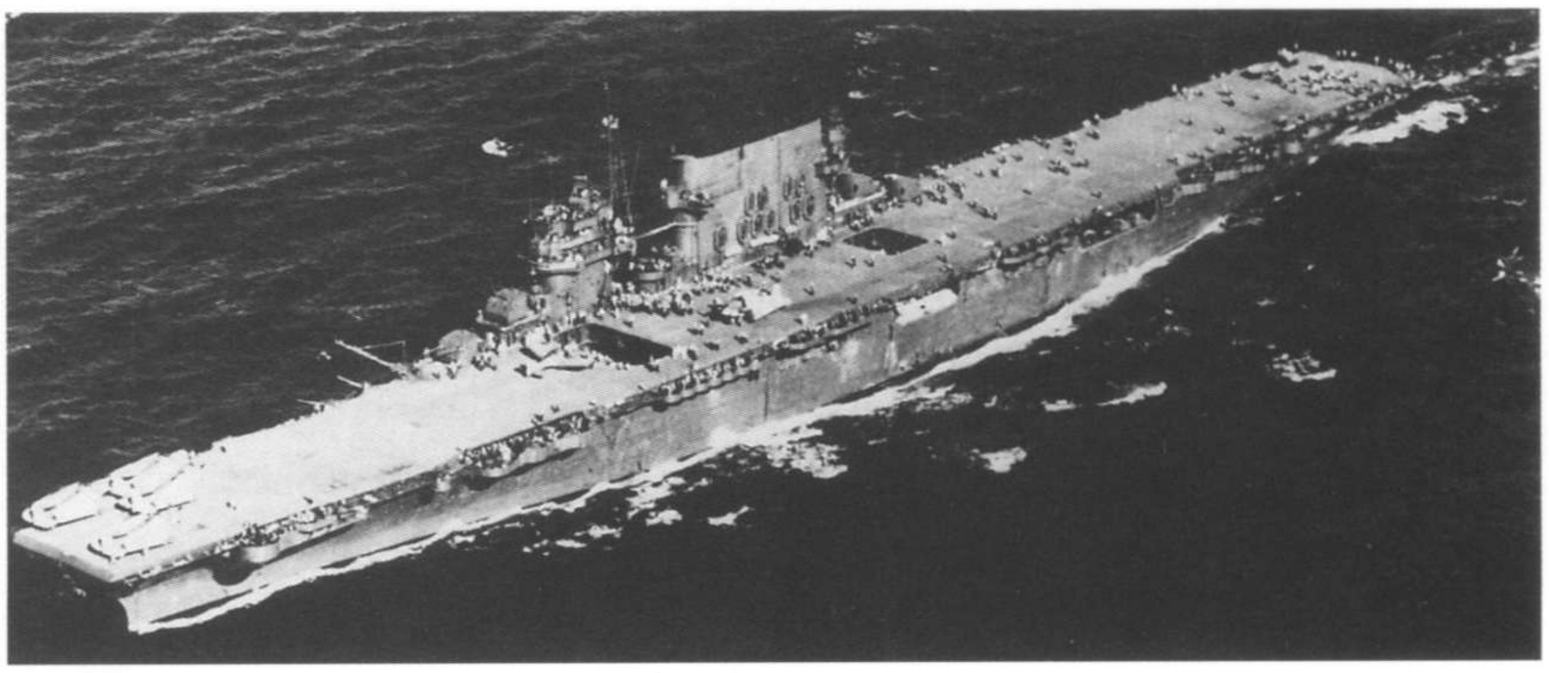

USS *Saratoga* sfotografowana 12 listopada 1942 roku krótko po remoncie.

(US Navy)

5 października, a w dwa dni później osiągnęła Long Beach. Do końca października samoloty z „Sary" ćwiczyły bombardowania w rejonie San Clemente Island. Dywizjony myśliwskie w tym samym czasie ćwiczyły loty na nowych, całkowicie metalowych samolotach firmy Grumman F3F, które sukcesywnie zastępowały stare Boeingi F4B–4.

listopad 1936 roku

16 listopada w trakcie ćwiczeń w rejonie południowej Kalifornii miało miejsce na pokładzie lotniskowca trzydziestodwutysięczne lądowanie, ustanawiając zarazem rekord w historii US Navy.

grudzień 1936 roku

Do końca roku jednostka przebywała na wodach w rejonie San Diego. Nowy Rok załoga lotniskowca powitała w Long Beach.

8 stycznia 1937 roku

Saratoga i *Lexington* odbywają wspólne ćwiczenia lotnicze na południe od San Diego.

luty 1937 roku

„Sara" uczestniczy w manewrach floty w rejonie San Clemente Island.

marzec 1937 roku

Większą część miesiąca okręt spędził w San Diego, przygotowując się do manewrów Fleet Problems XVIII, które przewidywały tym razem ćwiczenia w rejonie Hawajów.

9 czerwca 1937 roku

Saratoga po raz kolejny przechodzi pod nową komendę. Nowym dowódcą lotniskowca zostaje mianowany kmdr John Towers. Dotychczasowy dowódca, kmdr W. F. Halsey, został awansowany do stopnia kontradmirała i objął stanowisko szefa szkoły lotniczej w Pensacoli.

1 lipca 1937 roku

Lotniskowiec wszedł do doku w Bremerton na trzymiesięczny przegląd i modernizację; pozostawał wyłączony ze służby aż do 7 października.

W tym samym czasie na wyposażenie eskadr torpedowych zaczęły wchodzić nowe, jednopłatowe samoloty Douglas TBD–1 *Devastator*, zaś na wyposażenie dywizjonów bombowych i rozpoznawczych — ostatnie dwupłatowe samoloty pokładowe firmy Curtiss SBC–3 *Helldiver*.

październik 1937 roku

„Sara" opuściła Puget Sound 7 października i popłynęła do San Francisco, gdzie spędziła najbliższe dwa tygodnie. 30 października okręt powrócił do Long Beach.

listopad 1937 roku

Jednostka bierze udział w ćwiczeniach obrony przeciwlotniczej w rejonie Long Beach.

grudzień 1937 roku

Ostatnie dni roku lotniskowiec spędził na wodach macierzystych, kilkakrotnie odbywając ćwiczenia w rejonie San Clemente Island. Nowy Rok załoga przywitała, stojąc w Long Beach.

6 stycznia 1938 roku

Dzień ten *Saratoga* spędziła na szkolnych operacjach lotniczych w rejonie Coronado Roads. W trzy dni później jednostka powróciła na macierzyste wody, celem przeprowadzenia kolejnych ćwiczeń w rejonie San Clemente Island. Jej samoloty wraz z samolotami z VB–4 *Rangera* odbyły wspólne ćwiczenia obrony przeciwlotniczej. Trwało to do połowy miesiąca.

12 lutego 1938 roku

Saratoga wraz z *Lexingtonem* i *Rangerem* prowadzą wspólne ćwiczenia w ramach Gier Wojennych. Manewry dobiegły końca 17 lutego.

10 marca 1938 roku

Lotniskowiec rozpoczął przygotowania do kolejnych manewrów Fleet Problems XIX, których założeniem była tym razem symulowana inwazja na Kalifornię. W tydzień później „Sara" straciła jeden ze swoich samolotów SB2U *Vindicator*, który rozbił się w Camp Kearny.

19 marca 1938 roku

Lotniskowce *Saratoga* i *Lexington* uczestniczą w ćwiczeniach w rejonie Hawajów.

kwiecień–maj 1938 roku

„Sara" i „Lex" powróciły na wody macierzyste. W maju „Sara" prowadzi szkolne operacje lotnicze w rejonie San Diego i San Clemente. Dywizjon VT–3 stracił w tym okresie dwa *Devastatory*. Jeden w czasie ćwiczeń torpedowych 26 maja, drugi rozbił się w czasie lądowania na pokładzie „Sary" 31 maja.

16 czerwca 1938 roku

Saratoga po raz kolejny przechodzi pod komendę nowego dowódcy — kmdr. Alberta C. Reada. W najbliższych dniach okręt wchodzi do doku nr 2 w Puget Sound, gdzie spędza dwa dni. Następnie udaje się do Bremerton, cumując przy pirsie nr 4. Pozostaje tam do końca lipca.

sierpień 1938 roku

Wraz z początkiem miesiąca wyrusza w morze, aby w rejonie Coronado Roads przeprowadzić kolejne ćwiczenia swoich dywizjonów.

2 sierpnia rozbija się następny *Devastator* z VT–3, a dwa tygodnie później, 15 sierpnia, jeszcze jedna maszyna TBD zostaje utracona.

16 sierpnia załoga maszynowni świętuje wyróżnienie, na jakie zasłużyła, racjonalnie wykorzystując zapasy paliwa. Dzięki temu wyróżnieniu okręt otrzymał prawo do wymalowania wielkiej białej litery „E" (Engineering) po obu stronach swojego wielkiego komina.

wrzesień 1938 roku

Samoloty dywizjonów *Saratogi* wzięły udział w rewii lotniczej dla ponad 100.000 widzów w Long Beach.

październik 1938 roku

Kolejny Dzień Floty, 27 października, „Sara" świętowała w Long Beach, gdzie w czasie zaledwie ośmiu godzin okręt zwiedziło 4300 osób.

listopad 1938 roku

Lotniskowiec uczestniczy w manewrach floty w rejonie San Diego i Long Beach, mających za zadanie przygotowanie okrętów do kolejnych Fleet Problems XX, zaplanowanych na początek 1939 roku. W dniu 11 listopada powraca do macierzystego portu, aby wziąć udział w uroczystościach z okazji dwudziestej rocznicy zakończenia I wojny światowej. Okręt do końca roku pozostał już w Long Beach, cumując przy nabrzeżu X–1.

styczeń 1939 roku

4 stycznia „Sara", „Lex" i *Ranger* popłynęły na południe od San Diego, aby w składzie Battle Fleet wziąć udział w manewrach floty Fleet Problems XX, rozgrywanych tym razem na Atlantyku. Jednak w tydzień później *Saratoga* została wyłączona z ćwiczeń i powróciła do San Diego, a następnie została dokowana w Puget Sound, w celu dokonania niezbędnych prac remontowych. 13 stycznia okręt powrócił w rejon Coronado Roads. W dwa dni później rozpoczął szkolne operacje lornicze, trwające do 18 stycznia. 27 stycznia powrócił do Coronado Roads.

luty 1939 roku

W rejon Long Beach „Sara" wyruszyła w pierwszym tygodniu lutego i tam prowadziła szkolenie dla dywizjonów lotniczych. 16 lutego wpłynęła do portu w San Francisco, a 19 lutego weszła do Bremerton, gdzie przy pirsie nr 6 pozostawała przez kolejny miesiąc. 13 kwietnia „Sara" została dokowana w doku nr 2.

maj 1939 roku

Saratoga przemierzała wody macierzyste zachodniego wybrzeża, w rejonie Long Beach i San Diego. 22 maja wpłynęła do Los Angeles Harbor, cumując przy nabrzeżu X–2. Pod koniec miesiąca okręt wizytował jego dawny dowódca, kontradmirał William F. Halsey.

czerwiec 1939 roku

To czas pobytu jednostki w San Francisco. Uczestniczyła tam w wielkiej paradzie okrętów pod mostem Golden Gate. W czasie pobytu w San Francisco okręt zwiedziło około 10.000 gości. Opuściła San Francisco 17 lipca.

28 lipca 1939 roku

Od 28 lipca do 4 sierpnia lotniskowce: *Saratoga*, *Lexington*, *Enterprise* i *Yorktown* przeprowadzały wspólne ćwiczebne operacje lotnicze w rejonie San Diego.

11 sierpnia 1939 roku

„Sara" straciła dwóch pilotów i jeden samolot z VS–3, który rozbił się na lotnisku Miramar Field. Lotniskowiec do 29 sierpnia przebywał w rejonie Coronado Roads.

1 września 1939 roku

Tego dnia jednostka traci kolejny samolot z VMF–3. Dzień później rzuca kotwicę w Long Beach. Tam załoga okrętu przejmuje wiadomość o wybuchu II wojny światowej. Od 5 do 22 września trwa intensywne

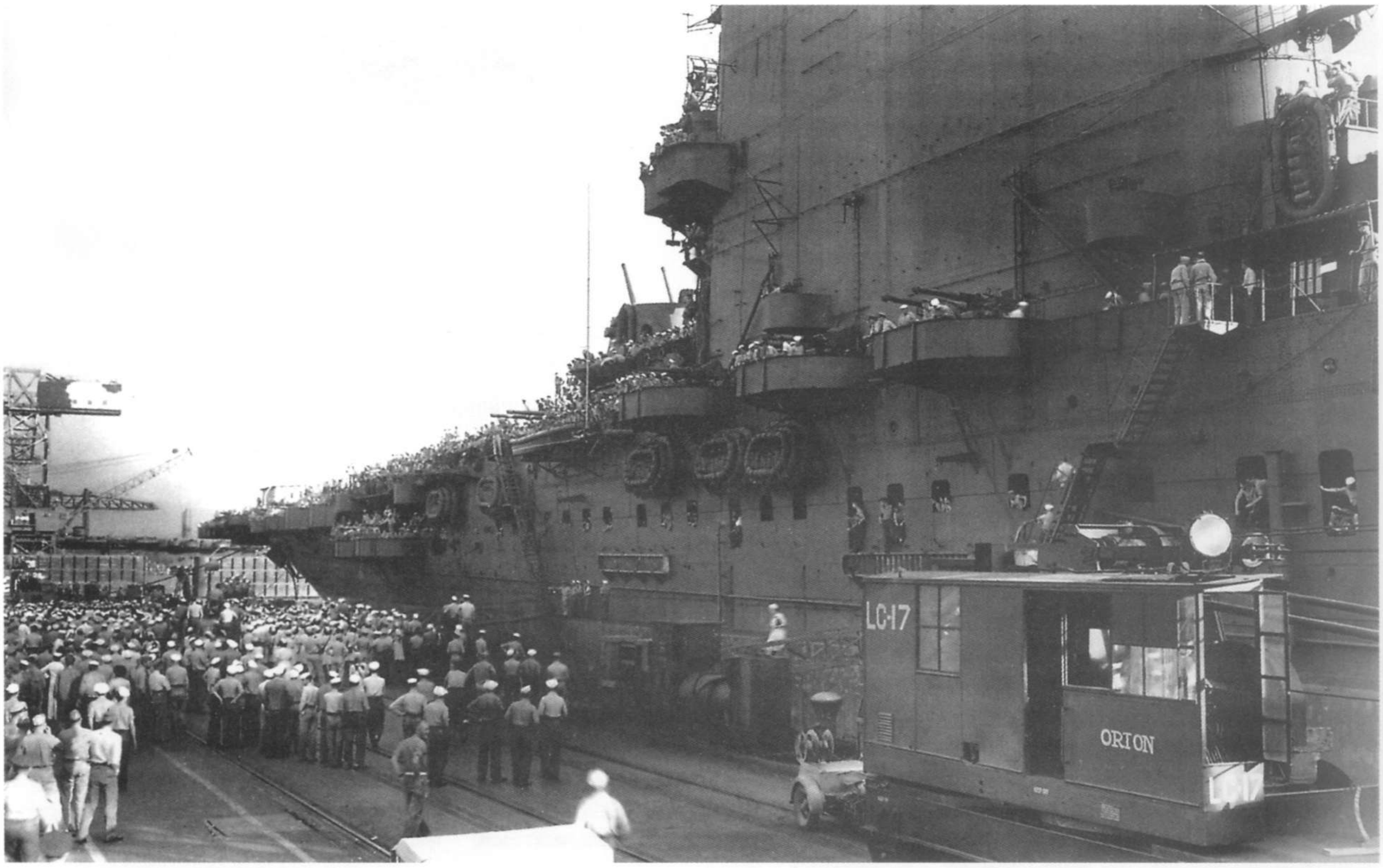

Przygotowania USS *Saratoga* do opuszczenia Pearl Harbor celem powrotu do Stanów, 8 sierpnia 1945 roku. Na zdjęciu widoczne są sponsony z bateriami działek przeciwlotniczych kalibru 40 mm.

(US Navy)

szkolenie załóg samolotów *Saratogi* w rejonie San Clemente Island.

październik 1939 roku

Od początku miesiąca „Sara" prowadziła szkolne operacje bojowe w rejonie Santa Barbara oraz Pyramid Core, zaś później, 13 października, powróciła na kotwicowisko w Long Beach.

Z uwagi na trwającą wojnę w Europie i związanymi z tym faktem obawami przed sabotażem, z okazji Dnia Floty 27 października lotniskowiec nie został udostępniony zwiedzającym go osobom cywilnym.

listopad 1939 roku

Od dnia 6 do 23 listopada „Sara" wraz z *Lexingtonem* i *Yorktownem* prowadziła szkolenie lotnicze w rejonie Coronado Roads.

grudzień 1939 roku

Dywizjon VF–3 zostaje przezbrojony w nowe, jednopłatowe myśliwce Brewster F2A–1 *Buffalo*.

Do końca roku lotniskowiec pozostaje w rejonie Long Beach.

3 stycznia 1940 roku

Saratoga zostaje dokowana w Bremerton, gdzie spędza niemal miesiąc. Puget Sound opuściła dopiero 26 stycznia i powróciła do Los Angeles Harbor, cumując w dniu 8 lutego przy kei X–4.

luty 1940 roku

Przez dwa tygodnie, począwszy od dnia 22 lutego, lotniskowiec prowadził szkolenie swoich dywizjonów lotniczych w rejonie San Clemente, a następnie odbył jeszcze czterodniowy rejs w towarzystwie *Yorktowna*, po czym 2 marca dotarł do San Pedro.

15 marca 1940 roku

Nowym dowódcą *Saratogi* został mianowany kmdr Robert P. Molten.

29 marca 1940 roku

„Sara" i „Lex" uczestniczyły we wspólnych ćwiczeniach lotniczych w rejonie na południe od San Diego.

2 kwietnia 1940 roku

Saratoga, ponownie u boku *Lexingtona*, wyruszyła w rejs na Hawaje, tym razem celem był udział w manewrach Fleet Problems XXI. 10 kwietnia przybyła do Lahaina Roads na Hawajach.

25 kwietnia 1940 roku

Lotniskowiec zakończył swój udział w manewrach i dzień później zawinął do Honolulu.

14 maja 1940 roku

Tego dnia „Sara" opuściła kotwicowisko Lahaina Roads i wyruszyła w morze wraz z lotniskowcem *Yorktown*. Celem były wspólne ćwiczenia. Okręty ćwiczyły pływanie w zespole „zygzakiem" — kursem mającym ochronić przed ewentualnymi atakami wrogich okrętów podwodnych.

28 maja 1940 roku

W czasie postoju w Lahaina Roads zmarł nagle na atak serca dowódca jednostki, kmdr Robert P. Molten, w wieku zaledwie 53 lat. W dniu 1 czerwca, w czasie pobytu okrętu w Honolulu, dowództwo na lotniskowcu objął kmdr Archibald H. Douglas — oficer z dużym doświadczeniem lotniczym, sięgającym jeszcze czasów I wojny światowej oraz służby na starym *Langleyu*.

15 czerwca 1940 roku

Po zakończeniu operacji szkolno-bojowych w rejonie Hawajów lotniskowiec wyruszył w drogę powrotną na zachodnie wybrzeże USA, osiągając południową Kalifornię 21 czerwca.

4 lipca 1940 roku

Okręt obchodził Dzień Niepodległości w San Francisco, a już dzień później popłynął w rejon Hunter's Point. Powrócił do Los Angeles Harbor 19 lipca. Od 22 lipca prowadził szkolne operacje lotnicze w rejonie San Diego. Do Long Beach powrócił 26 lipca.

sierpień 1940 roku

15 sierpnia „Sara" wyruszyła w rejon San Clemente Island na ćwiczenia bojowe, zaś od 27 sierpnia prowadziła operacje lotnicze w rejonie Coronado Roads.

wrzesień 1940 roku

Okręt nadal prowadzi ćwiczenia bojowe w rejonie San Clemente Island. 5 września dywizjon VB–3 przeprowadził szkolne „bombardowanie" własnego lotniskowca.

październik 1940 roku

9 października lotniskowiec wyruszył do Pearl Harbor na Hawajach, dokąd zawinął 19 października, cumując przy kei nr 14. W cztery dni później okręt wypłynął w rejs powrotny, docierając do Long Beach 29 października.

listopad 1940 roku

„Sara" i „Lex" prowadzą ćwiczenia artyleryjskie oraz szkolenie dywizjonów lotniczych w rejonie San Clemente oraz Coronado.

12 listopada „Sara" traci dwa samoloty myśliwskie: jeden rozbił się w czasie lądowania, drugi został utracony w wyniku przymusowego wodowania.

15 listopada „Sara" powróciła do Long Beach, kotwicząc przy pirsie X–4. Załoga świętowała trzynaste „urodziny" swojej jednostki.

grudzień 1940 roku

Lotniskowiec pozostaje na wodach macierzystych, prowadząc ustawicznie (aż do końca roku) szkolenie lotnicze i artyleryjskie w okolicach Coronado Roads i San Clemente.

4 stycznia 1941 roku

Saratoga opuściła Long Beach i w dwa dni później została wprowadzona do Puget Sound Navy Shipyard w Bremerton. Piewrotnie przewidywano dla okrętu jedenastomiesięczy remont generalny, w czasie którego m.in. miały zostać zdemontowane wszystkie wieże z działami 203 mm, a w ich miejsce miały pojawić się działa uniwersalne 127 mm, jednak remont skrócono niemal o połowę. Przebudowano wówczas pokład lotniczy w części dziobowej (został znacznie poszerzony), zmodernizowano uzbrojenie przeciwlotnicze oraz zainstalowano pierwszy na okręcie radar przeciwlotniczy typu CXAM.

czerwiec 1940 roku

Wraz z początkiem miesiąca lotniskowiec opuścił Bremerton i przez pierwszy tydzień czerwca załoga prowadziła szkolenie lotnicze. 14 czerwca jednostka wyszła z San Diego i udała się w rejs do Pearl Harbor, dokąd dotarła 20 czerwca, cumując przy kei Fox 2. Lotniskowiec spędził w rejonie Pearl Harbor kolejny tydzień na operacjach lotniczych i ćwiczeniach artyleryjskich. Do San Diego powrócił 3 lipca, a przez kolejny tydzień samoloty nadal prowadziły ćwiczenia w rejonie Coronado Roads.

18 lipca 1941 roku

Saratoga przycumowała przy pirsie Fox w North Island, gdzie pozostała do końca miesiąca. Pod koniec lipca dywizjon VS–3 otrzymał nowe samoloty Douglas SBD–3 *Dauntless*. Podobnie dywizjon VB–3, w miejsce *Vindicatorów*, otrzymał nowe SBD–3.

sierpień 1941 roku

W tym miesiącu okręt dwukrotnie odwiedził San Clemente Island, gdzie piloci szkolili się na nowych samolotach, natomiast wraz z początkiem września dywizjon VF–3 rozpoczął przezbrajanie w nowe myśliwce Grumman F4F–3 *Wildcat*.

wrzesień 1941 roku

Do 8 września załoga wraz ze swą jednostką prowadziła szkolne operacje bojowe w rejonie San Diego, po czym okręt wyruszył w rejs na Hawaje, zawijając 18 września do Pearl Harbor. Przycumował przy pirsie Fox 2, przy wysepce Ford. W czasie miesięcznego pobytu na Hawajach, piloci dywizjonów z *Saratogi* nadal doskonalili swoje umiejętności na nowych maszynach.

22 października 1941 roku

„Sara" opuszcza Pearl Harbor i obiera kurs na San Diego, a tymczasem pierwszy oficer lotniczy, Marc Mitscher, zostaje przeniesiony na nowy lotniskowiec — *Hornet*, którego zostaje pierwszym dowódcą. 28 października *Saratoga* przybywa do San Diego.

2 listopada 1941 roku

Lotniskowiec zostaje wprowadzony przez holowniki do suchego doku nr 4 w Puget Sound Navy Yard w Bremerton, celem dokonania remontu. Na okręcie zainstalowano wówczas m.in. działka plot. Boforsa 28 mm oraz nowy radar FC.

***Saratoga* zacumowana w atolu Kwajalein, luty 1944 roku. Chwila wytchnienia w działaniach bojowych pozwala na skorzystanie z kąpieli w wodach laguny.** *(US Navy)*

W dniu 2 grudnia *Saratoga* opuszcza Puget Sound i spędza dwa najbliższe dni na kotwicy w Port Townsend, po czym rusza do bazy. Kiedy lotniskowiec zawitał do San Diego, załoga odebrała szokującą wiadomość o nalocie Japończyków na Pearl Harbor w niedzielę 7 grudnia.

8 grudnia 1941 roku

O godzinie 9.58 lotniskowiec wyruszył w rejs do Pearl Harbor, dokąd zawinął 14 grudnia. Na pokładzie znajdował się dodatkowo dywizjon VMF–211 złożony z 14 samolotów F2A *Buffalo*.

15 grudnia 1941 roku

„Sara" w składzie Task Force 14, pod dowództwem kadm. F. J. Fletchera, wyruszyła z Pearl Harbor w kierunku wyspy Wake z zadaniem dostarczenia samolotów dywizjonu VMF–211 obrońcom wyspy atakowanej przez Japończyków.

22 grudnia 1941 roku

Lotniskowiec stracił swój pierwszy samolot w czasie trwania działań wojennych na Pacyfiku. *Wildcat* por. Victora Gadrowa z powodu awarii silnika runął do morza. W podobny sposób w dwa dni później utracono *Dauntlessa* por. Harolda Shridera z VS–3.

Wyspa Wake padła 23 grudnia, w związku z czym 29 grudnia okręt wraca do Pearl Harbor. Dwa dni później dowódcą Floty Pacyfiku zostaje mianowany adm. Chester W. Nimitz i tego samego jeszcze dnia (31 grudnia) *Saratoga* w składzie Task Force 14 wychodzi w morze na patrol w rejonie wysp Midway.

1 stycznia 1942 roku

Przez pierwszy tydzień stycznia lotniskowiec patrolował akweny na południowy zachód od Midway. Jeden z patrolujących *Dauntlessów* zgłosił wykrycie ja-

USS *Saratoga*, USS *Yorktown* i USS *Enterprise* zakotwiczone w Majuro Lagoon 2 marca 1944 roku. *(US Navy)*

Próby stateczności USS *Saratogi*, Tongatabu, 8 września 1942 roku. Przechył — 9,5 stopnia.

(US Navy)

pońskiego okrętu podwodnego. Obrzucił go bombami, jednak nieskutecznie.

8–10 stycznia 1942 roku

W tych dniach „Sara", pokonując wzburzone morze z prędkością 19 węzłów, nadal prowadziła działania patrolowe w rejonie Midway. Dywizjony lotniskowca uczestniczyły — oprócz lotów zwiadowczych — także w szkolnych operacjach bojowych. 10 stycznia około godziny 16.30 lotniskowiec, ustawiwszy się pod wiatr, rozpoczął przyjmowanie na pokład *Devastatorów*, z których jeden rozbił się podczas lądowania. O godzinie 17.16 pozostałe samoloty znajdowały się już na okręcie. W dwie godziny później eskortujący niszczyciel *Bagley* zameldował o nawiązaniu kontaktu z nieznanym okrętem podwodnym. Lotniskowiec rozpoczął zygzakowanie. Kontakt z okrętem podwodnym był utrzymywany aż do rana dnia następnego.

11 stycznia 1942 roku

Saratoga, wciąż zygzakując, zmierza w stronę Pearl Harbor, jednak japoński okręt podwodny doczekał się w końcu swojej wielkiej chwili. Jedna z torped wystrzelonych z pokładu I–6 trafia lotniskowiec w prawą burtę, blisko wręgu nr 125. W 13 minut później okręt nabrał 6° przechyłu na prawą burtę. Zostają zalane kotły nr 8, 10 i 12. O godzinie 21.25 drużyny antyawaryjne meldują o opanowaniu uszkodzeń. Z raportu wynikało, iż w wyniku eksplozji zginęło sześciu marynarzy z załogi lotniskowca.

13 stycznia 1942 roku

Nadwerężony kolos dotarał do Pearl Harbor nie niepokojony więcej przez okręty podwodne, choć niszczyciel *Henley* wciąż utrzymywał kontakt z Japończykiem. „Sara" cumuje przy pirsie F–9, a dwa dni później zostaje wprowadzona do doku nr 2. Dywizjony lotnicze zostają wyokrętowane z jej stanu, zasilając m.in. grupę lotniczą *Lexingtona*.

7 lutego 1942 roku

Saratoga opuściła dok i przycumowała przy kei nr 12 i 13 w Pearl Harbor. Dwa dni później okręt opuszcza Hawaje, płynąc wprost do Bremerton, w eskorcie niszczyciela *Selfridge* (przypomnijmy, że nie posiadał już na pokładzie wież z działami 203 mm, które zdemontowano w Pearl Harbor). Lotniskowiec osiągnął Restoration Point w Puget Sound 15 lutego.

17 lutego został dokowany w doku nr 4, gdzie spędził najbliższe trzy miesiące. Nadszedł wreszcie czas gruntownej modernizacji, którą planowano jeszcze pod koniec lat trzydziestych, a dotyczącej obu siostrzanych jednostek: dobudowano „bąbel" przeciwtorpedowy na prawej burcie, kompensujący ciężar nadbudówki kominowej; sam komin obniżono oraz przekonstruowano całą wieżę dowodzenia; okręt otrzymał cztery podwójne stanowiska dział 127 mm oraz dwa dalocelowniki Mk-37; zmodernizowano także uzbrojenie przeciwlotnicze, zwiększając ilość działek Oerlikona 20 mm oraz wymieniając zawodne Boforsy 28 mm na Boforsy 40 mm.

USS *Saratoga* zakotwiczona w Trincomalee, Cejlon.

(US Navy)

12 kwietnia 1942 roku

Ze stanowiska dowódcy lotniskowca został odwołany kmdr Archibald Douglas. Przez kolejny miesiąc pełniącym obowiązki dowódcy okrętu był kmdr Albert M. Pride.

12 maja 1942 roku

Nowym dowódcą „Sary" został kmdr De Witt C. Ramsey i już pod jego komendą dwa dni później okręt został poddany czterodniowemu procesowi demagnetyzacji.

21 maja lotniskowiec opuścił Puget Sound i wszedł do Port Angeles. Następnego dnia, w towarzystwie niszczycieli: *Mahan*, *Smith* i *Preston*, „Sara" wyruszyła do San Diego. Od 24 do 26 maja lotniskowiec uczestniczył w ćwiczeniach lotniczych i artyleryjskich w rejonie wybrzeża Kalifornii, a już 26 maja kontynuował próby poza San Diego. Tego też dnia podczas lądowania rozbił się jeden z SBD–3. 29 maja lotniskowiec odbywał ćwiczenia obrony przeciwlotniczej.

1 czerwca 1942 roku

Wyrusza z San Diego w eskorcie krążownika *San Diego* oraz niszczycieli: *Mahan*, *Smith*, *Preston* i *Laffey* (Task Force 11) w kierunku Hawajów. Dwa dni później traci jedną maszynę (F4F), która przymusowo wodowała w pobliżu lotniskowca. Task Force 11 osiągnął Pearl Harbor 6 czerwca, a „Sara" przycumowała przy pirsie Fox 2; zbyt późno jednak lotniskowiec znalazł się w Pearl Harbor, aby mógł wziąć udział w bitwie o Midway.

7 czerwca 1942 roku

Opuszcza amerykańską bazę, tym razem w towarzystwie zbiornikowca i pięciu niszczycieli. O godzinie 11.00 przyjmuje na pokład swoją grupę lotniczą 107 samolotów; VF–5 (z zatopionego pod Midway *Yorktowna*) — 18 *Wildcatów*, VF–72 — 20 *Wildcatów*, VF–2 — dziewięć *Wildcatów*, VS–3 — 23 *Dauntlessy*, VF–5 — dziesięć *Dauntlessów* oraz dodatkowo 11 bombowców SBD, pięć TBD i dziesięć nowych TBF *Avenger*. Tego również dnia odnotowano sześćdziesięciotysięczne lądowanie na pokładzie lotniskowca.

14 czerwca 1942 roku

Admirał Nimitz zorganizował zespół dla *Saratogi*, która weszła w skład Task Force 11 pod dowództwem kadm. Aubreya Fitcha, z krążownikiem *Vincennes* oraz niszczycielami: *Worden*, *Devey*, *Laffey*, *Hull* i *McDonough*. 16 czerwca lotniskowiec (z adm. Nimitzem na pokładzie) wyszedł w morze. Admirał osobiście obserwował szkolne operacje lotnicze.

22 czerwca 1942 roku

„Sara" z 24 samolotami Curtiss P–40 73. Dywizjonu armii wyruszyła w kierunku Midway. Okręt znalazł się w pobliżu Midway trzy dni później, wysyłając w powietrze wszystkie P–40, które bezpiecznie wylądowały na wyspie. 29 czerwca lotniskowiec z powrotem zawinął do Pearl Harbor, cumując do pirsu Fox 2.

lipiec 1942 roku

Od czasu, gdy na Guadalcanalu odkryto budowane przez Japończyków lotnisko, sztab amerykański przygotowywał operację „Watchtower", czyli uderzenie na wyspy Salomona.

Rankiem 7 lipca *Saratoga* w składzie TF–11, pod dow. kadm. F. J. Fletchera, wyszła w morze w eskorcie krążowników: *Astoria*, *New Orleans* i *Minneapolis* oraz niszczycieli z DesRon 1: *Farragut*, *Devey*,

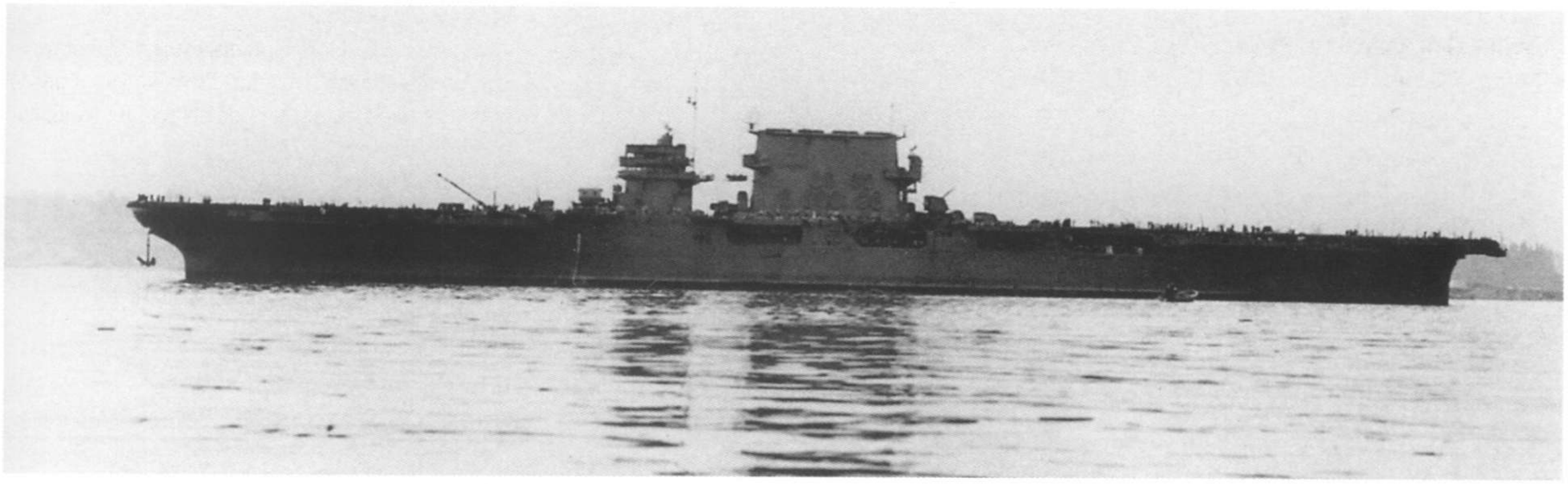

USS *Saratoga* w Puget Sound, 14 maja 1942 roku.

(US Navy)

McDonough, *Hull* i *Worden*. Na pokładzie lotniskowca bazowało wówczas 16 *Avengerów* z VT–8, 15 SBD i trzy SBD z VS–3, 19 SBD z VB–3 oraz 36 myśliwskich F4F–4 + jeden F4F–7.

26 lipca doszło do spotkania Task Force 11 z Task Force 61. Dowództwo nad całością przejął nominowany do stopnia wiceadmirała F. J. Fletcher. Lotniskowce: *Saratoga*, *Wasp* i *Enterprise* weszły w skład nowo utworzonego Task Force 61.1 i miały za zadanie osłonę powietrzną operacji inwazyjnej zespołu (również nowo powstałego) Task Force 62 na wyspę Guadalcanal.

7 sierpnia 1942 roku

Armada jednostek inwazyjnych zbliżyła się do Guadalcanalu rankiem. Lądowanie wojsk amerykańskich zaskoczyło Japończyków. Z pokładu „Sary" wystartowały 24 *Dauntlessy* oraz 12 *Wildcatów* w celu wsparcia atakującej piechoty morskiej (dołączyła jeszcze grupa lotnicza z *Enterprise'a* — osiem *Wildcatów*).

Japońskie samoloty myśliwskie wdały się w zażarte walki powietrzne, w wyniku których „Sara" straciła pięć *Wildcatów*. Dwóch pilotów wyłowiły niszczyciele. Następnego dnia dywizjon VF–5 stracił kolejną maszynę — pilota uratował niszczyciel *McDonough*.

Lotniskowce amerykańskie, które z powodu kończącego się paliwa zostały odwołane z areny walk, nie wzięły (na szczęście, jak się miało już wkrótce okazać) udziału w nocnej bitwie koło wyspy Savo. W zaciętych zmaganiach zespół krążowników japońskich pod dowództwem wiceadm. G. Mikawy zatopił trzy amerykańskie krążowniki: *Astoria*, *Quincy* i *Vincennes* oraz jeden australijski — *Canberra*.

10–17 sierpnia 1942 roku

Saratoga spędziła te dni na tankowaniu paliwa (ze zbiornikowca USS *Plate*), choć jej dywizjony pokładowe prowadziły ustawiczne patrole lotnicze w rejonie Guadalcanalu, w celu wykrycia ewentualnych sił japońskich.

19–25 sierpnia 1942 roku

Z bazy japońskiej w Rabaulu w dniu 19 sierpnia wyruszył silny zespół japońskich okrętów, złożony z czterech transportowców z wojskiem oraz sił osłony wiceadm. Kondo, wśród których znajdowały się lotniskowce: *Shokaku*, *Zuikaku* oraz *Ryujo*, z zamiarem wysadzenia desantu na Guadalcanal.

24 sierpnia amerykański patrol lotniczy wykrył flotę japońską. Wiceadm. Fletcher, dysponujący dwoma zespołami okrętów z lotniskowcami *Saratoga* i *Enterprise* (trzeci zespół z lotniskowcem *Wasp* uzupełniał paliwo na południe od Guadalcanalu), wysłał w powietrze 30 bombowców SBD oraz osiem torpedowych *Avengerów* z „Sary". Amerykanie zaatakowali w chwili, kiedy lotniskowiec *Ryujo* akurat ustawiał się pod wiatr, z zamiarem „wyrzucenia" w powietrze swoich maszyn.

Po trafieniu dziesięcioma bombami oraz jedną torpedą, o godzinie 15.30 japoński lotniskowiec poszedł na dno.

Tymczasem nad zespół amerykański nadleciały japońskie maszyny pokładowe z *Shokaku* i *Zuikaku*. Celem ataku stał się *Enterprise*, oddalony od „Sary" o niecałe dziewięć kilometrów. Otrzymał dwa trafienia bombami w rufową część pokładu lotniczego.

Po zapadnięciu zmierzchu okręty Fletchera wycofały się na południe. Bilansem bitwy u wschodnich wysp Salomona było zestrzelenie 26 japońskich samolotów oraz zatopienie lotniskowca i niszczyciela.

Rankiem 25 sierpnia samolot zwiadowczy z *Enterprise'a* zameldował o wykryciu japońskiego okrętu podwodnego, którego zaatakował nieskutecznie w odległości niespełna 15 mil od „Sary". Od tej chwili amerykańskie okręty posuwały się na południe, zygzakując.

31 sierpnia 1942 roku

Niszczyciel *Farragut* z eskorty „Sary" zameldował o nawiązaniu kontaktu z japońskim okrętem podwodnym. W chwilę później dowódca niszczyciela zaalarmował *Saratogę* o dostrzeżeniu trzech torped zmierzających w kierunku lotniskowca. Jedna z nich ugodziła okręt w prawą burtę, powodując awarię elektrowni okrętowej. Lotniskowiec zastopował, choć po godzinie intensywnej pracy elektryków „Sara" ruszyła z prędkością 7 węzłów i przechyłem 4° na prawą burtę. Po południu okręt ponownie zastopował i został wzięty na hol przez krążownik *Minneapolis*. Awarię udało się ostatecznie usunąć po południu i o godzinie 16.37 „Sara", zrzuciwszy hol, ruszyła o własnych siłach.

W wyniku eksplozji torpedy nikt nie zginął, lecz rannych zostało 12 marynarzy oraz sam wiceadm. Fletcher, który zmuszony był przekazać dowództwo nad Task Force 61 kadm. George'owi Murrayowi.

USS *Saratoga* pod koniec swojej służby, używana jako lotniskowiec szkolny. Na dziobie widoczne bombowo-torpedowe TBM–3 *Avenger*.

(US Navy)

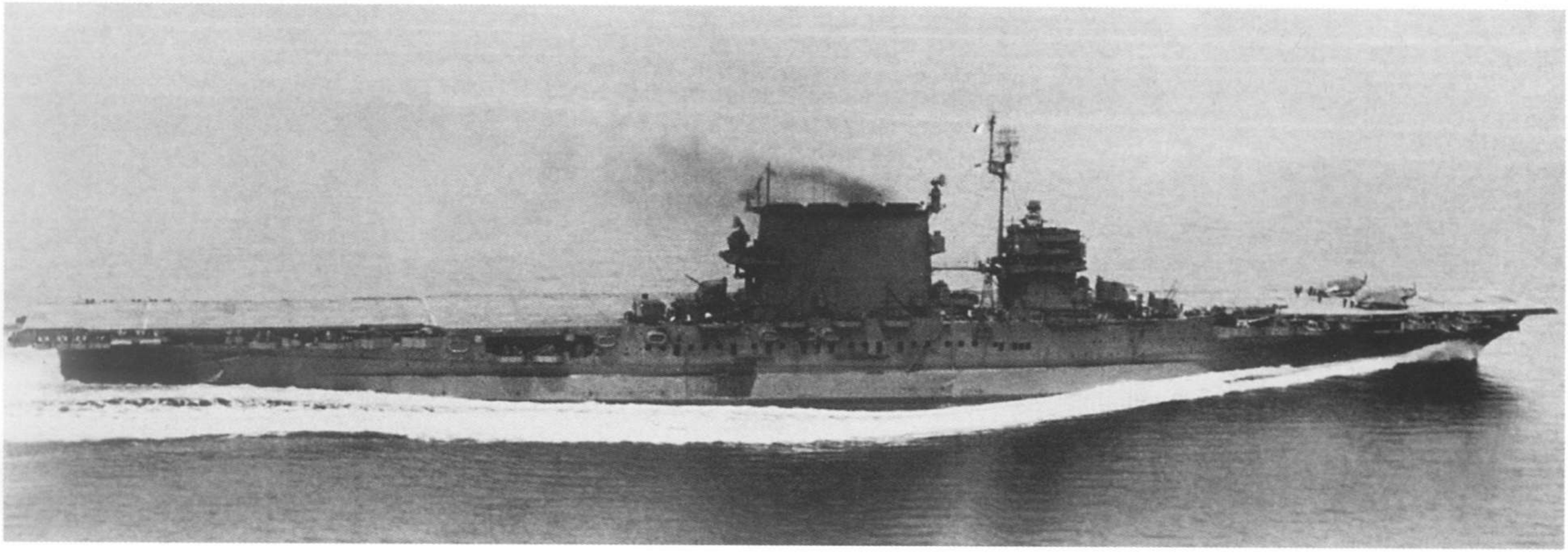

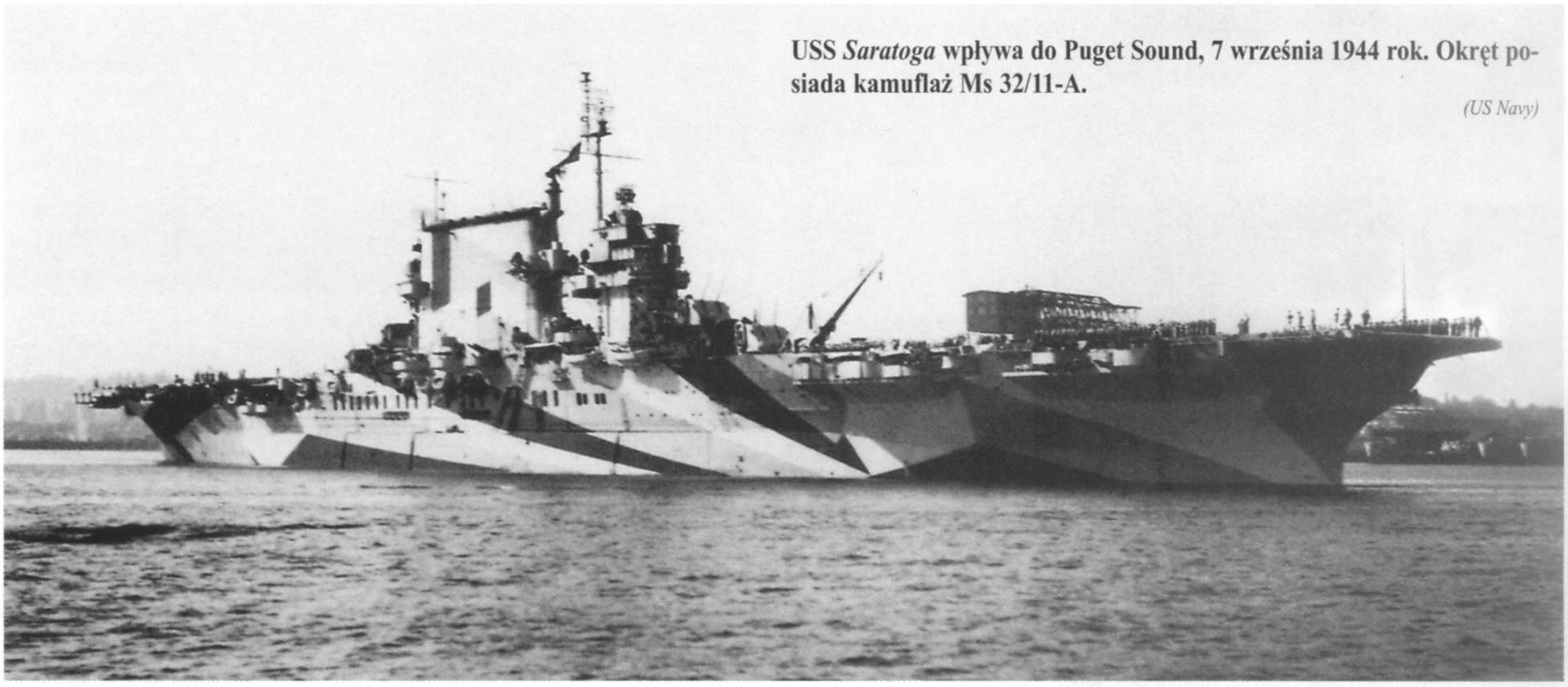

USS *Saratoga* wpływa do Puget Sound, 7 września 1944 rok. Okręt posiada kamuflaż Ms 32/11-A.

(US Navy)

wrzesień 1942 roku

W dniu 3 września *Saratoga* opuściła rejon Salomonów. Lotniskowiec w trzy dni później osiągnął wyspę Tongatabu i tam wyokrętował resztę swoich samolotów. Po południu zakotwiczył w Makualofa Harbor, gdzie spędził kolejne sześć dni na doraźnych naprawach. Rankiem 12 września po pobraniu paliwa ze zbiornikowca *Navajo* lotniskowiec wyruszył do Pearl Harbor w eskorcie części sił TF–11.

Do Pearl Harbor „Sara" wpłynęła 21 września. Po wyokrętowaniu samolotów, lotniskowiec wszedł następnego dnia do doku nr 2, gdzie rozpoczęto remont. 23 września na pokład lotniskowca zawitał adm. Nimitz, który dokonał odznaczenia załogi.

27 września nastąpiła kolejna zmiana dowódcy *Saratogi*. W miejsce awansowanego do stopnia kontradmirała De Witt Ramseya dowódcą lotniskowca mianowany został kmdr Gerald Bogan.

październik–listopad 1942 roku

Remont i dozbrojenie (przybyły kolejne działka plot.) *Saratogi* zakończono 6 listopada. Sześć dni później lotniskowiec, jako flagowiec kadm. Ramseya, dowodzącego Task Force 11, opuścił Pearl Harbor i wyruszył w rejs przez Pacyfik do Noumea na Nowej Kaledonii. W czasie rejsu lotnictwo pokładowe nieustannie odbywało patrole lotnicze.

22 listopada Task Force 11 znalazłs się w pobliżu Fidżi. „Sara" rzuciła kotwicę w porcie Tombo Ko Nandi w Viti Levu (wyspy Fidżi). W dniu 1 grudnia lotniskowiec wraz z eskortą opuścił Fidżi i skierował się do Noumea.

grudzień 1942 roku

Lotniskowiec rzucił kotwicę w Noumea Harbor 5 grudnia. Port ten miał się stać bazą „Sary" na najbliższe kilka miesięcy. W czasie podróży do Noumea okazało się, że siłownia okrętowa nadal szwankuje i okręt nie jest zdolny do rozwijania prędkości powyżej 30 węzłów. Do 13 grudnia załoga jednostki warsztatowej *Prometeus* usuwała awarię jednej z turbin, aby lotniskowiec ponownie mógł bez przeszkód rozwinąć prędkość ponad 30 w.

Trzy dni później „Sara" wyruszyła w morze na spotkanie z Task Force 16 z lotniskowcem *Enterprise*, co nastąpiło 18 grudnia. Obydwie grupy połączyły się, tworząc teraz Task Force 61, pod dowództwem kadm. Teda Shermana.

Do końca grudnia samoloty z lotniskowców przebywających w pobliżu Noumea prowadziły patrolowanie obszarów w rejonie wysp Salomona.

styczeń 1943 roku

7 stycznia na pokład *Saratogi* dotarła wiadomość o zbliżającym się huraganie. Lotniskowiec z 33 samolotami na pokładzie wyruszył w kierunku punktu oddalonego o 80 mil od Noumea, skąd miał prowadzić patrolowe operacje lotnicze w rejonie Nowych Hebrydów.

10 stycznia podczas lądowania jeden z *Dauntlessów* rozbija się na pokładzie „Sary". Następnego dnia okręt powraca do Noumea.

20 stycznia powróciły na pokład „Sary" pozostawione wcześniej w Tontouta jej samoloty. Następnego dnia lotniskowiec opuścił Noumea w składzie Task Force 11 z 55 samolotami na pokładzie, aby wykonać zadanie osłony niewielkiego zespołu inwazyjnego, mającego wzmocnić załogę lotniska Henderson Field na Guadalcanalu. Operacja została przeprowadzona pomyślnie, a lotniskowiec powrócił do Noumea, rzucając kotwicę w Great Roads 26 stycznia po południu, a po dwóch dniach odpoczynku w składzie zespołu został ponownie wysłany w morze. Wraz z TF–16, 63, 64 i 67 *Saratoga* miała za zadanie zniszczyć japońkie siły, które według danych wywiadu przygotowywały się do zajęcia wyspy Canton.

luty 1943 roku

Do 4 lutego lotniskowiec prowadził patrolowanie obszaru w rejonie Indispensable Reefs, gdy tymczasem pojedynczy samolot japoński zestrzelił jednego z *Wildcatów* z VF–6. Dzień później „Sara" wyruszyła do Noumea, gdzie zakotwiczyła 14 lutego. Lotniskowiec spędził tam cały miesiąc, a jego samoloty przebazowane zostały na lotnisko Tontouta, skąd prowadziły operacje lotnicze.

marzec 1943 roku

Task Force 11 kontynuował operacje lotnicze w rejonie Guadalcanalu aż do 15 marca; została wówczas przemianowana na Task Force 14. Samoloty *Saratogi* wciąż jednak stacjonowały na lotnisku Tontouta.

29 marca zupełnie przypadkowo dowódca *Saratogi*, kmdr Bogan, uległ wypadkowi i został przetransportowany do szpitala w Auckland na Nowej Zelandii. Tymczasowo dowództwo lotniskowca przejął jego zastępca, kmdr Edgar Cruise.

kwiecień 1943 roku

2 kwietnia *Saratoga* wraz z krążownikiem *San Juan* odbyła ćwiczenia artyleryjskie oraz szkolenie lotnicze (7 kwietnia). Od dnia 7 kwietnia dowództwo *Saratogi* obejmuje kmdr Henry Mullinix. Najbliższe cztery miesiące, w czasie których dowodził on okrętem, upłynęły załodze na intensywnych szkoleniach w rejonie Noumea na Nowej Kaledonii.

12 kwietnia lotniskowiec wyruszył poza Great Roads, by przeprowadzić ćwiczenia lotnicze. W czasie ćwiczeń jeden z *Wildcatów* przymusowo wodował. Pilota wyłowił niszczyciel *Case*. Również 12 kwietnia na pokładzie „Sary" odnotowano sześćdziesiąt siedmiotysięczne lądowanie.

maj 1943 roku

Miesiąc ten załoga lotniskowca w dalszym ciągu spędzała na intensywnym szkoleniu. W czasie ćwiczeń 7 maja „Sara" straciła kolejnego F4F, którego pilot wyłowiony został przez niszczyciel *Gridley*. Lotniskowiec powrócił do Noumea 9 maja. Task Force 4 została wzmocniona 17 maja brytyjskim lotniskowcem *Victorious*. W ten sposób pod dowództwem Ramseya znajdowały się dwa lotniskowce, dwa krążowniki oraz osiem niszczycieli.

W kolejnych ćwiczeniach — początek 18 maja — wzięły udział także pancerniki: *North Carolina*, *Indiana* oraz *Massachusetts*, które wraz ze swoimi niszczycielami eskorty weszły w skład Task Force 14.

22 maja okręty amerykańskie podzieliły się na dwie grupy. *Saratoga* wraz z krążownikiem *San Juan*, pancernikiem *Massachusetts* oraz sześcioma niszczycielami utworzyła grupę pierwszą. Drugą stanowił lotniskowiec *Victorious*, pancernik *North Carolina* i pozostałe niszczyciele. W czasie ćwiczeń obu zespołów jeden z *Wildcatów* „Sary" rozbił się w wodzie, podchodząc do lądowania. Lotnika wyłowił niszczyciel *Craven*.

W sześć dni później nastąpiło znaczne pogorszenie pogody i, przyjąwszy na pokład wszystkie swoje samoloty (wykonano w tym czasie sześćdziesięcioośmiotysięczne lądowanie), *Saratoga* zakończyła operacje lotnicze.

czerwiec–lipiec 1943 roku

Task Force 14 (wraz z lotniskowcem *Victorious*) wyruszył 16 czerwca na ćwiczenia w rejonie Bulari Pasage. Szkolono zarówno pilotów amerykańskich

Powyżej i u góry: Widok prawej i lewej burty USS *Saratoga* w kamuflażu Ms 32/11-A, wrzesień 1944 rok. Kamuflaż składał się z kolorów Light Grey, Ocean Grey i Dull Black.

(oba zdjęcia US Navy)

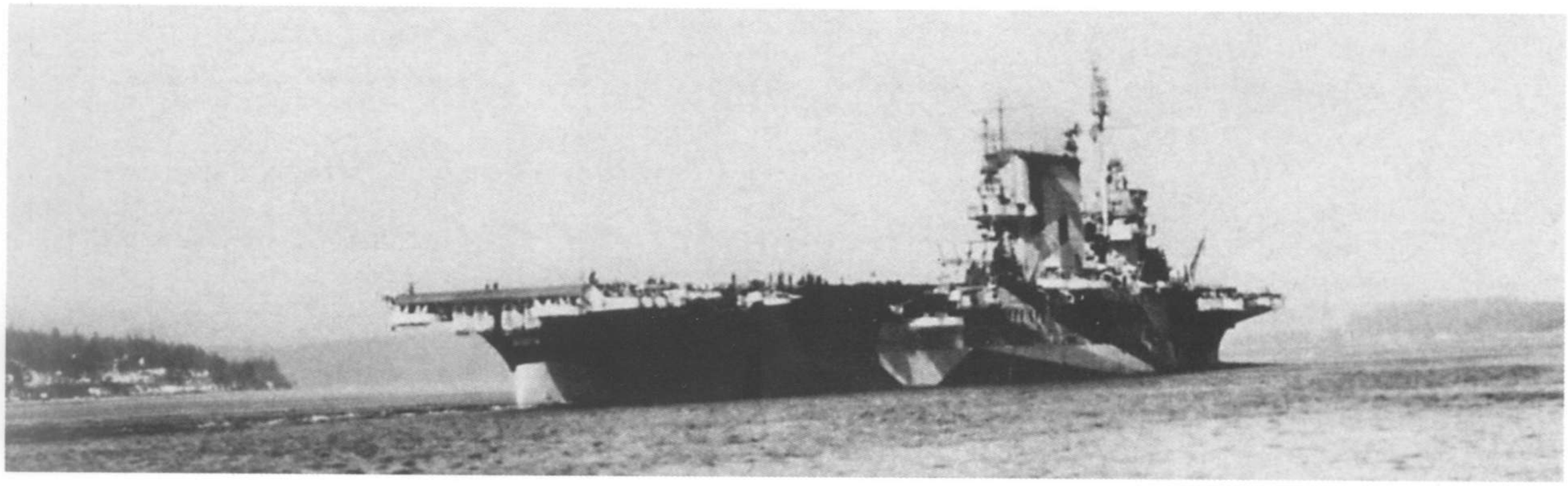

Powyżej i poniżej: USS *Saratoga* w kamuflażu Ms 32/11-A, lato 1944 roku.

(oba zdjęcia US Navy)

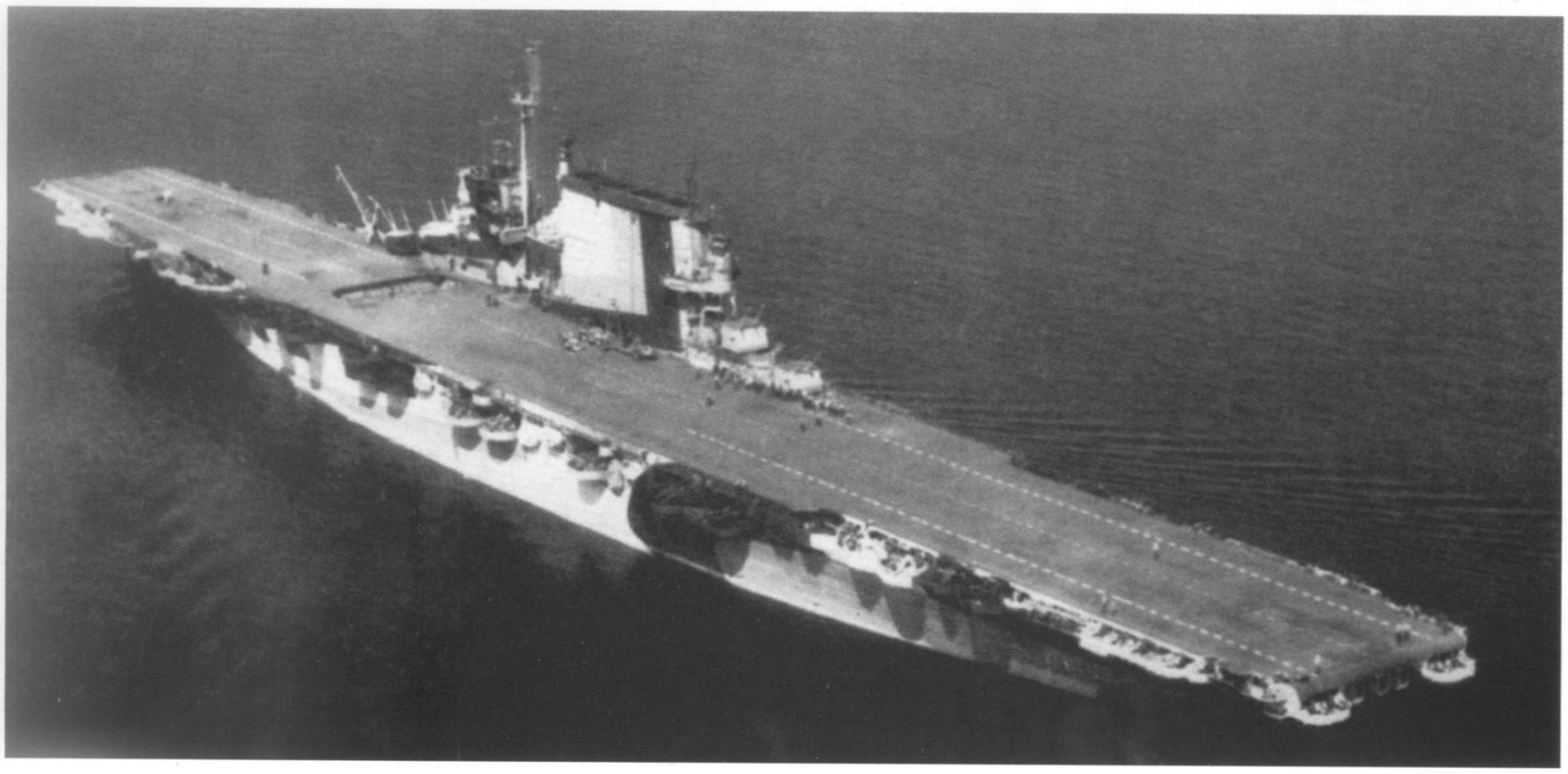

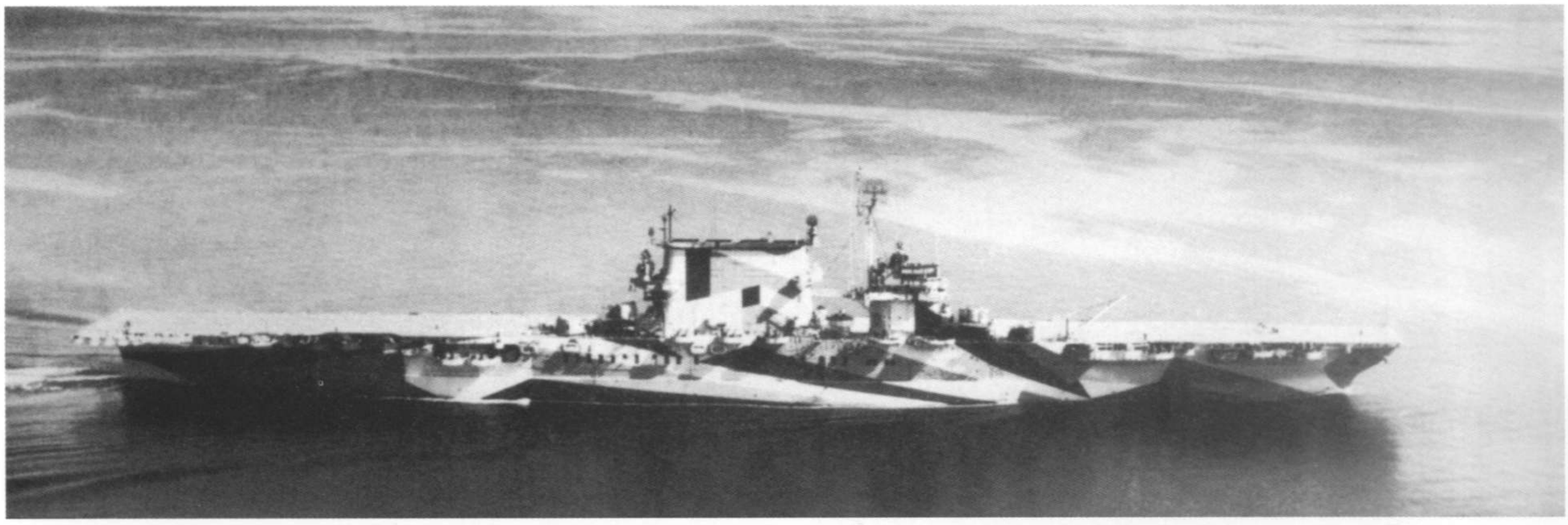

Powyżej i poniżej: USS *Saratoga* w kamuflażu Ms 32/11-A, lato 1944 roku.

(oba zdjęcia US Navy)

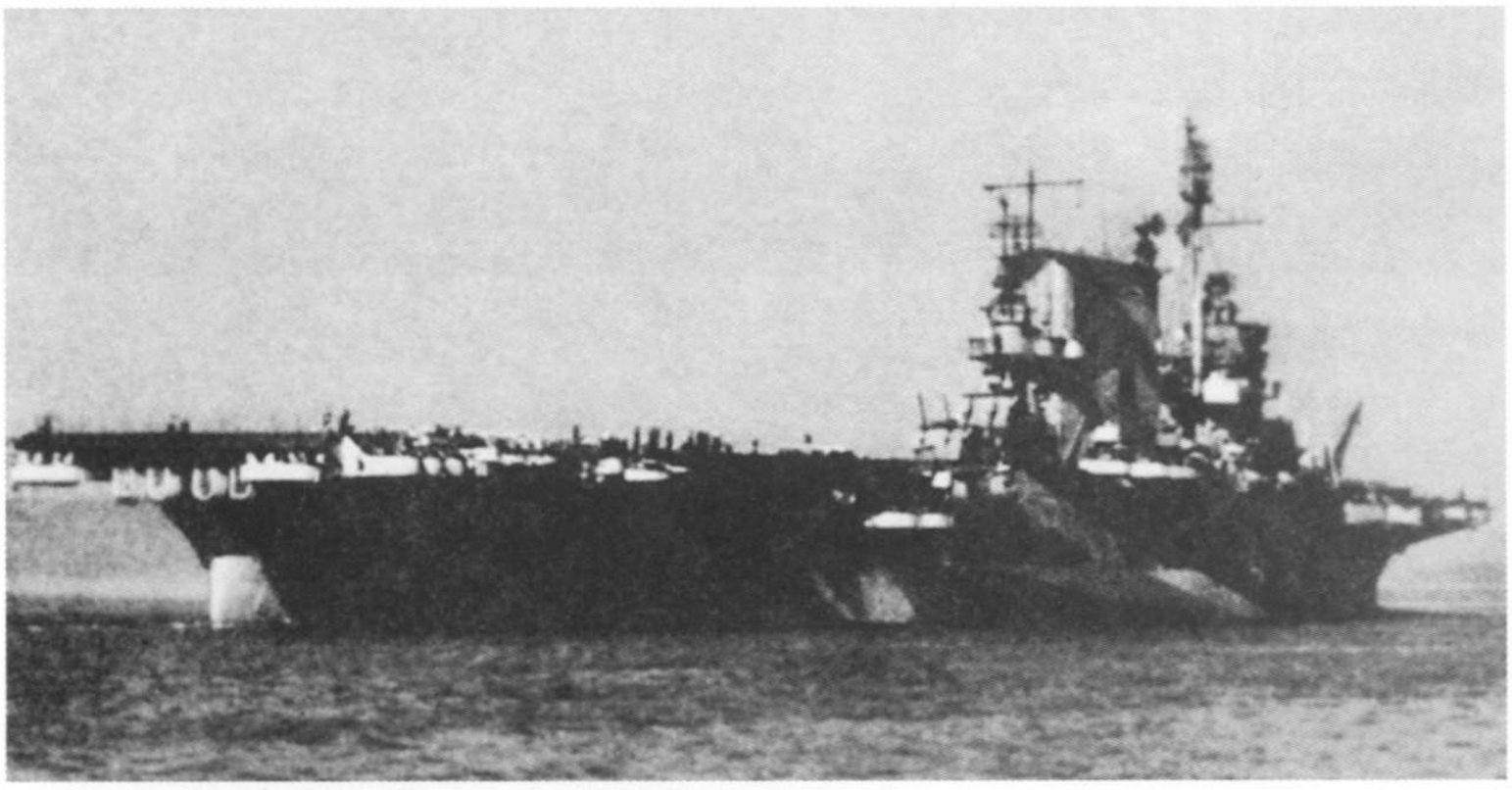

w lądowaniu na lotniskowcu brytyjskim o zupełnie innej konstrukcji, jak i lotników brytyjskich na pokładzie *Saratogi*. Okręty powróciły do Noumea 20 czerwca.

Tydzień później Task Force 14 adm. Ramseya przemianowano na Task Unit 36.3.1., z *Saratogą* jako okrętem flagowym. Zespół opuścił Noumea 27 czerwca, udając się na zakrojone na wielką skalę manewry, trwające aż 28 dni. W tym czasie „Sara" pokonała 12.000 mil morskich. Okręty powróciły do Noumea dopiero 25 lipca.

26 lipca adm. Ramsey został odwołany do Waszyngtonu i mianowany szefem Biura Aeronautyki. Na jego miejsce powołano kmdr. Teda Shermana. Następnego dnia na pokład lotniskowca dotarła wiadomość o planowanej wymianie samolotów. *Saratoga* wyruszyła wraz z innymi okrętami Task Force 36 do Elate na Nowych Hebrydach.

sierpień 1943 roku

Po przybyciu do Elate 1 sierpnia po południu wylądowała na pokładzie *Saratogi* Grupa Powietrzna 12, złożona z nowiuteńkich myśliwców F6F *Hellcat* oraz F4U *Corsair*, które po raz pierwszy miały być użyte do startu i działań bojowych z pokładu lotniskowca.

4 sierpnia nastąpiła reorganizacja zespołu *Saratogi*: część okrętów, jako Task Unit 36.3.2 i Task Group 36.2, odesłano do Espiritu, zaś *Saratoga*, jako Task Unit 36.3.1, wyruszyła do Havannah Harbor. Po przybyciu na miejsce, rozkazem dowódcy 3. Floty, została włączona w skład Task Force 38, z pancernikami *Massachusetts*, *North Carolina*, krążownikiem *San Juan* oraz niszczycielami DesRon 6 i DesDiv 16. Z wyjątkiem niewielkiej grupy samolotów (po sześć każdego typu), wszystkie pozostałe maszyny przebazowano na ląd.

W trzecim tygodniu sierpnia dowódca *Saratogi* otrzymał awans do stopnia kontradmirała oraz nowe stanowisko dowódcy grupy lotniskowców eskortowych. Jego miejsce na pokładzie *Saratogi* zajął (od 22 sierpnia) kmdr John Cassady — lotnik z *Saratogi* z lat trzydziestych.

24 sierpnia lotniskowiec wyrusza w rejs na trzydniowe ćwiczenia, w czasie których traci dwa samoloty — jeden *Dauntless* rozbił się w czasie lądowania, a jeden *Hellcat* przymusowo wodował obok lotniskowca. Okręt powraca do Havannah 26 sierpnia po południu.

wrzesień 1943 roku

30 sierpnia wyruszył z Efate w składzie Task Force 38 na kolejne ćwiczenia. W czasie tego szkolenia miało miejsce siedemdziesięciotysięczne lądowanie na pokładzie lotniskowca. Okręt powócił do Efate 5 września. Tydzień później opuścił Havannah Harbor i udał się do Espiritu Santo, gdzie zakotwiczył 14 września.

23 września lotniskowiec opuścił bazę Espiritu Santo, kierując się w rejon Guadalcanalu. 12. Grupa Powietrzna przeszła swoisty chrzest bojowy, wykonując rajd lotniczy na Guadalcanal. *Saratoga* powróciła do Espiritu Santo 29 września.

październik 1943 roku

Task Force 38 opuścił Espiritu Santo 7 października, aby połączyć się na pełnym morzu z Task Force 37 i 39 już następnego dnia.

Cztery dni później lotniskowiec odniósł niewielkie uszkodzenia w kolizji ze zbiornikowcem *Atacosa*.

W tym czasie 12. Grupa Powietrzna ćwiczyła się w lataniu nocą. Jeden z *Hellcatów* został utracony w czasie nieudanego lądowania. „Sara" powróciła do Espiritu Santo następnego dnia.

22 października siły Task Force 38 zostały wzmocnione lotniskowcem *Princeton*.

29 października *Saratoga* wyruszyła w morze z zadaniem zniszczenia japońskich lotnisk na wyspach Bonin i Buka. Atak miał stanowić amerykańskie preludium przed lądowaniem na Bougainville w Zatoce Cesarzowej Augusty.

listopad 1943 roku

Począwszy od 1 listopada, *Saratoga* prowadziła operacje lotnicze w rejonie Bougainville, atakując japońskie pozycje na Bonin. Dzień po pobraniu paliwa (4 listopada) samoloty „Sary" (71 maszyn) i *Princetona* (26 maszyn) wykonały nalot na japońską bazę w Rabaulu, gdzie Japończycy zgromadzili potężną flotę, mającą przeciwdziałać lądowaniu Amerykanów na Bougainville. Atak zakończył się poważnymi uszkodzeniami krążowników japońskich (*Maya*, *Takao*, *Mogami*, *Atago* oraz lekkich *Agano* i *Noshiro*), a także — niestety — stratą dziesięciu maszyn amerykańskich.

Natychmiast po powrocie samolotów na lotniskowce, Amerykanie wycofali się. Choć Japończycy wysłali w pościg za nimi samoloty torpedowe, nie udało im się odnaleźć w ciemnościach celu. *Saratoga* i *Princeton* powróciły nietknięte do Espiritu Santo 8 listopada. Jeszcze tego samego dnia okręt był wizytowany przez dowódcę 3. Floty, adm. Halseya, który gratulował załodze sukcesu.

Po raz kolejny „Sara" wyszła w morze już 11 listopada. Jej lotnictwo ponownie dokonało nalotu na Rabaul. Do Espiritu Santo lotniskowiec powrócił trzy dni później.

16 listopada załoga świętowała szesnaste „urodziny" swojego lotniskowca tym weselej, iż okręt otrzymał rozkaz powrotu do domu. Jeszcze tego dnia po południu okręt wyruszył do San Francisco poprzez Pearl Harbor, dokąd zawinął 4 grudnia.

grudzień 1943 roku

Na Hawajach *Saratoga* wyokrętowała wszystkie swoje samoloty i wyruszyła w dalszy rejs do San Francisco, dokąd dotarła rankiem 9 grudnia. Następnego dnia z samego rana została wprowadzona do doku, gdzie przebywała do 1 stycznia 1944 roku.

styczeń 1944 roku

Opuszczając dok, „Sara" zakotwiczyła przy kei nr 12

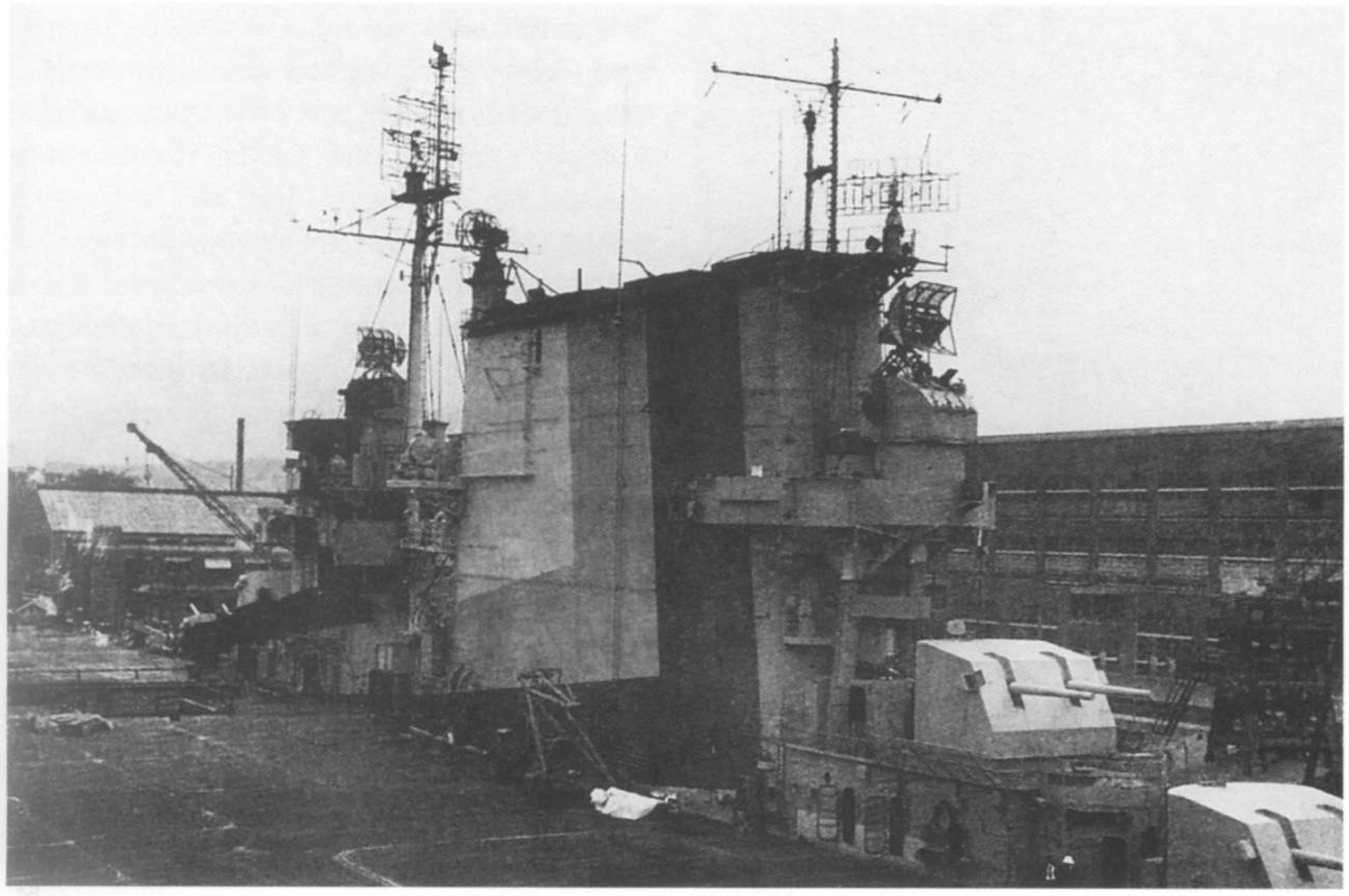

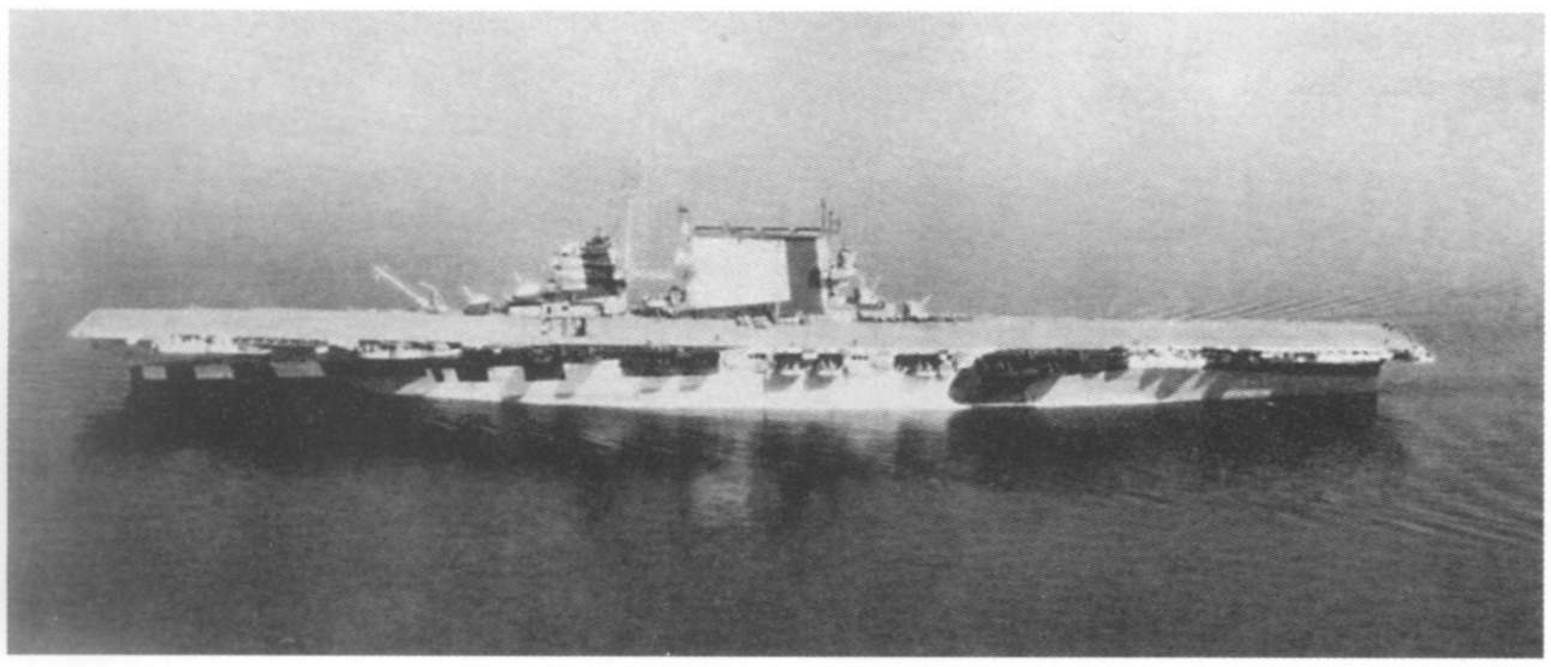

Na tej stronie: USS *Saratoga* w kamuflażu Ms 32/11-A, lato 1944 roku.

(wszystkie zdjęcia US Navy)

w zatoce San Francisco; tam też została jeszcze poddana drobnym modernizacjom.

Następnego dnia (3 stycznia) lotniskowiec, w asyście niszczyciela *Caldwell*, wyruszył do Pearl Harbor, mając na pokładzie 73 samoloty oraz 1576 pasażerów. Rankiem 7 stycznia okręt rzucił cumy przy kei F–13.

10 stycznia ponownie wychodzi w morze — tym razem celem rejsu jest uczestnictwo w ćwiczeniach artyleryjskich w rejonie Oahu. Na pokładzie znajdowała się 12. Grupa Powietrzna oraz dodatkowo 2. Grupa Powietrzna nocnych myśliwców. Okręt powraca do Pearl Harbor 13 stycznia, dokończono wówczas prace instalacyjne nowych działek plot.

Następnego dnia lotniskowiec zostaje okrętem flagowym kadm. Samuela P. Gindera, dowódcy 11. Dywizjonu Lotniskowców oraz Task Group 58.4.

17 stycznia *Saratoga* zostaje włączona w skład Task Force 58, pod rozkazami dowódcy Piątej Floty, adm. Marca Mitschera. Task Force stanowił w owym czasie ogromny potencjał bojowy, złożony z 12 szybkich lotniskowców (ponad 650 samolotów!), dziewięciu szybkich pancerników oraz wielu krążowników i niszczycieli.

Task Group 58.4 Gindera z *Saratogą* (także z lekkimi lotniskowcami *Langley* i *Princeton*) opuścił Pearl Harbor 19 stycznia. Przez cały tydzień okręty prowadziły intensywne szkolenie na morzu przed zbliżającą się ofensywą Amerykanów na Pacyfiku.

29 stycznia 12. Grupa Powietrzna „Sary" dokonała ataku na japońskie lotniska na wyspie Wotje (atol Kwajalein). W akcji wzięło udział 49 samolotów i wszystkie cało powróciły. Tego dnia przeprowadzono jeszcze dwa naloty na Wotje, tracąc tylko jednego *Avengera*.

W dniach 30 oraz 31 stycznia samoloty z *Saratogi* dokonały nalotów na japońskie pozycje na wyspie Taroa, po czym Task Group 58.4 wycofał się na wschód.

luty–marzec 1944 roku

W dniu 1 lutego okręty Gindera połączyły się z Task Group 50.17. Po uzupełnieniu paliwa okręty ruszyły w stronę wysp Marschalla. *Hellcaty* z *Saratogi* wykonały atak na japońskie stacje radiowe na Utirik i atolu Rongelap w dniu 2 lutego. Kilka dni później — 7 lutego — „Sara" zakotwiczyła w Roi.

8 lutego nastąpił atak lotniczy na wyspę Engebi w atolu Eniwetok, a już następnego dnia większość sił amerykańskich rzucono do ataku na japońską bazę floty na wyspie Truk; grupa *Saratogi* pozostała nadal w rejonie Eniwetok, z zadaniem zapewnienia osłony lotniczej piechocie morskiej, lądującej 18 lutego. Trzy dni później na pokładzie *Saratogi* odnotowano siedemdziesięciopięciotysięczne lądowanie.

22 lutego Task Group 58.4 rozdzielony został na dwie grupy. Zespół z lotniskowcami *Saratoga* i *Princeton* (Task Unit 58.4.7) został odwołany z wód atolu Eniwetok i skierowany w stronę wyspy Roi, dokąd dotarł 29 lutego. Dzień później „Sara" rzuciła kotwicę na wodach atolu Majuro.

Z rozkazu adm. Nimitza 4 marca wyruszyła w drogę powrotną w składzie Task Group 58.5 z Majuro do Eniwetok. Dwa dni później lotniskowiec przepłynął równik — na pokładzie urządzono tradycyjne neptunalia dla nowicjuszy. Do Eniwetok lotniskowiec przybył 8 marca. Tam uzupełniono paliwo, zapasy i amunicję, po czym okręt wyruszył rankiem następnego dnia do Hobart na Tasmanii, dokąd dotarł po sześciu dniach bardzo trudnego rejsu w niesprzyjających warunkach pogodowych.

Z Tasmanii „Sara" popłynęła do portu Freemantle, gdzie pojawiła się 20 marca. Tam otrzymała rozkaz przyłączenia się do brytyjskiej Wschodniej Floty, pod dowództwem wiceadm. sir A. J. Powera, z flagą na lotniskowcu *Illustrious* — rozkaz wykonała 27 marca. Dzień później okręt wyruszył w rejs razem z okrętami brytyjskimi do bazy na wyspie Cejlon.

kwiecień 1944 roku

Podczas pobytu lotniskowca w Trincomalee na Cejlonie w dniu 1 kwietnia, kmdr Cassady przyjął wielu oficjalnych gości, w tym wiceadm. Jamesa Sommervilla z Royal Navy.

W pierwszej połowie kwietnia „Sara" uczestniczyła w szkoleniu wraz z lotniskowcem *Illustrious*, a piloci uczyli się współpracować w boju z Brytyjczykami.

W dniu 16 kwietnia *Saratoga* opuściła Trincomalee i wyruszyła w kierunku Sabang na Sumatrze. Trzy dni później samoloty lotniskowca amerykańskiego i brytyjskiego dokonały wspólnego ataku na japońskie pozycje w Sabang, po czym 21 kwietnia zespół okrętów alianckich powrócił do Trincomalee. I znów minęły trzy dni zanim lotniskowiec ponownie opuścił Trincomalee i popłynął tym razem do Colombo, gdzie wizytowany był przez brytyjskiego admirała, lorda Mountbattena. Spotkanie z dowódcą wszystkich sił obszaru południowo-wschodniej Azji wywarło silne wrażenie na załodze amerykańskiego lotniskowca.

maj 1944 roku

Po wizycie na pokładzie *Saratogi* kadm. Moody, 6 maja cała Wchodnia Flota wyruszyła do zatoki Exmouth w Australii. W czasie tej dziewięciodniowej podróży samoloty z lotniskowców prowadziły nieu-

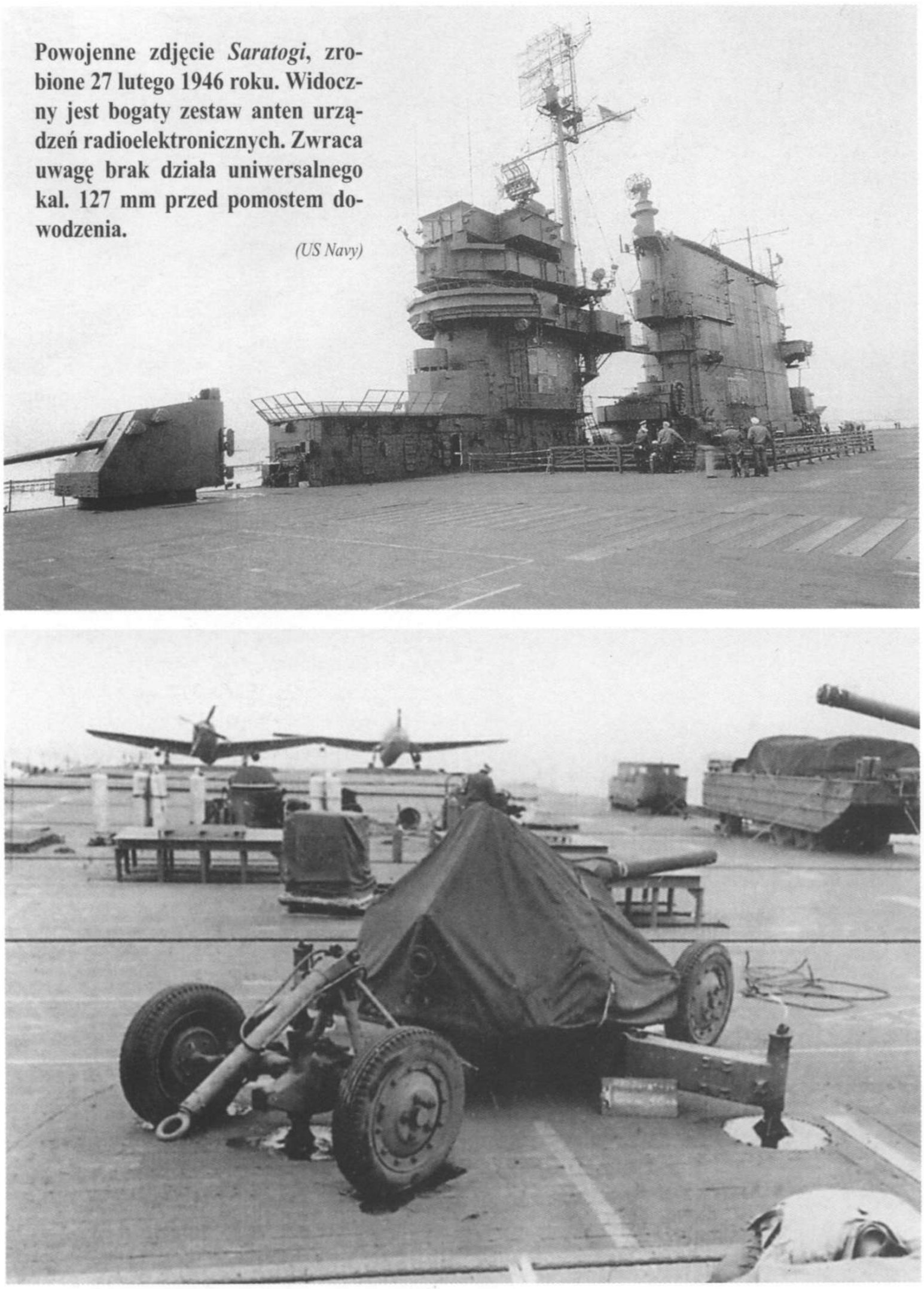

Powojenne zdjęcie *Saratogi*, zrobione 27 lutego 1946 roku. Widoczny jest bogaty zestaw anten urządzeń radioelektronicznych. Zwraca uwagę brak działa uniwersalnego kal. 127 mm przed pomostem dowodzenia.

(US Navy)

Powyżej: Pokład USS *Saratoga*, widziany w kierunku rufy, podczas przygotowań do testów z użyciem broni jądrowej na atolu Bikini; 1946 rok.

(US Navy)

stannie szkolne operacje, wykonując pozorowane ataki na własne okręty.

Saratoga po raz kolejny przekroczyła równik 8 maja, a w zatoce Exmouth zakotwiczyła 15 maja. Tam okręt został zaopatrzony w paliwo oraz inne zapasy, przygotowując się do kolejnej misji.

17 maja samoloty z „Sary" i *Illustriousa*, zgodnie z rokazem adm. Kinga, wykonały atak na Surubaję, okupowaną przez Japończyków. Akcja zakończyła się sukcesem (utracono tylko jednego *Avengera*), a adm. Nimitz oczekiwał powtórzenia rajdu.

Następnego dnia *Saratogę* odwołano ze składu sił Floty Wschodniej i w pełnym składzie Task Group 58.5 wyruszyła w kierunku Freemantle w Australii, zawijając do portu 20 maja. Następnego dnia okręt opuścił Freemantle, aby udać się w pięciodniowy rejs do Sydney. 30 maja lotniskowiec opuścił Sydney i skierował się wprost do Pearl Harbor, po drodze osiągając, 2 czerwca, Great Roads w Noumea.

czerwiec 1944 roku

Po uzupełnieniu tam zapasów paliwa lotniskowiec wyruszył do Pearl Harbor w eskorcie niszczycieli: *Dunlap*, *Cummings* i *Fanning*.

8 czerwca Task Force 58.5 został przemianowany na Task Group 12.5. Następnego dnia okręty wyszły w morze, z zadaniem przeprowadzenia ćwiczeń obrony przeciwlotniczej. Okręt powrócił do Pearl Harbor 10 czerwca, cumując przy pirsie F–2 przy wysepce Ford.

W dniu 12 czerwca lotniskowiec opuścił Pearl Harbor, udając się w rejs do Stanów Zjednoczonych. Po pięciodniowej podróży *Saratoga* zakotwiczyła w Seattle. Grupa lotnicza lotniskowca została wyokrętowana i przeniesiona do lądowej bazy Sand Point Naval Air Station. W tym czasie okręt wprowadzony został do doku nr 4 w Puget Sound Navy Yard, gdzie już następnego dnia rozpoczęte zostały prace remontowe.

31 lipca 1944 roku

Kmdr John Cassady opuścił stanowisko dowódcy lotniskowca 24 czerwca, a na jego miejsce mianowano dowódcą *Saratogi* kmdr. Luciana Moabusa, który objął stanowisko z dniem 31 lipca.

sierpień 1944 roku

Po zakończeniu remontu lotniskowiec opuścił dok 14 sierpnia. Dzień później zostaje poddany demagnetyzacji, a nastepnie skierowany na poremontowe próby stoczniowe, które zakończono 27 sierpnia. Następnego dnia testowano dwie nowe katapulty, zainstalowane w dziobowej części pokładu lotniczego, wyrzucając w powietrze najcięższe samoloty pokładowe typu *Avenger*.

wrzesień 1944 roku

13 września *Saratoga* w nowej „szacie" (pomalowana w całości segmentowym kamuflażem Ms–32/11A) była gotowa do wypłynięcia w rejs do Pearl Harbor, jednak fatalne warunki pogodowe panujące tego dnia uniemożliwiły opuszczenie Puget Sound.

16 września lotniskowiec zawinął do San Francisco, gdzie uzupełniono zapasy oraz wprowadzono na pokład 85 nowych samolotów dla jej grupy lotniczej. Po skończonym remoncie lotnikowiec zyskał nowe przeznaczenie — jako jednostka specjalna, wyposażona w samoloty przygotowane do działań nocnych.

Mając 1500 dodatkowych pasażerów na pokładzie, *Saratoga* wyruszyła do Pearl Harbor, gdzie pojawiła się 24 września, cumując przy kei F–13. W rejonie Hawajów, wraz z lotniskowcem *Ranger*, świeżo przerzuconym z Atlantyku na Pacyfik, została włączona w skład grupy specjalnej Com CarDiv 11, której dowódcą został kadm. Matthias Gardner.

Czas do końca miesiąca wypełniły załodze ćwiczenia lotnicze na wodach Hawajów.

październik 1944 roku

W dniu 1 października „Sara" opuściła Pearl Harbor w składzie Task Group 19.5, pod dow. kadm. Gardnera, z zadaniem przeprowadzenia ćwiczeń dla własnej grupy lotniczej oraz 4. Grupy Lotniczej lotniskowca *Ranger*. W ramach wspólnych manewrów 3 października samoloty *Rangera* wykonały symulowany atak na *Saratogę*. Grupa specjalna powróciła po zakończeniu ćwiczeń do bazy 5 października.

12 października lotniskowiec ponownie wyruszył w rejs szkoleniowy w rejonie Hawajów, szkoląc pilotów w nocnych operacjach lotniczych. Ćwiczenia miały jednak niespodziewany finał, ponieważ po dwóch dniach „Sara" wróciła do Pearl Harbor z uszkodzeniem lewej burty, powstałym w wyniku kolizji z niszczycielem *Clark*. Choć uszkodzenia wydawały się niegroźne, następnego dnia niespodziewanie wybuchł pożar oparów benzyny lotniczej, ulatniających się z uszkodzonych lewoburtowych zbiorników. Pożar ugaszono niemal natychmiast, ale trzech robotników stoczniowych, pracujących przy usuwaniu uszkodzeń, doznało poważnych poparzeń.

Tego samego pechowego popołudnia rozbił się na pokładzie samolot, który lądując, nie zaczepił hakiem o aerofinishery.

18 października lotnictwo *Saratogi* wraz z 4. Grupą Lotniczą oraz samolotami Armii wykonały wspólny pozorowany atak na Oahu.

25 października 1944 roku

„Sara" wyruszyła w morze z zadaniem przeprowadzenia ćwiczeń w ramach nocnych operacji lotniczych. W składzie Task Group 19.5 lotniskowiec

odbywał szkolenie do końca miesiąca, odnotowując 722 lądowania i… 12 rozbitych samolotów. 31 października powrócił do Pearl Harbor, cumując przy wysepce Ford.

listopad 1944 roku

W pierwszym tygodniu listopada został wprowadzony do doku celem dokonania doraźnych napraw i konserwacji oraz dokończenia napraw po październikowej kolizji z niszczycielem *Clark*.

Po opuszczeniu doku lotniskowiec wznowił (i trwało to aż końca miesiąca) szkolne operacje lotnicze, przygotowujące pilotów do wzięcia udziału w mającym niebawem nastąpić finałowym uderzeniu na Japonię. Do końca listopada odnotowano 1400 lądowań i tylko siedem rozbitych maszyn.

grudzień 1944 roku

9 grudnia *Saratoga* wyruszyła (z adm. Nimitzem na pokładzie) w morze na kolejne ćwiczenia nocnych myśliwców typu *Hellcat* z dywizjonu VF(N)–17. W czasie ćwiczeń jeden z *Hellcatów* rozbił się na pokładzie, powodując groźny pożar w rejonie dziobowego podnośnika oraz magazynu torped na pokładzie hangarowym.

Do Pearl Harbor powróciła 15 grudnia, lecz już trzy dni później ponownie wyruszyła w morze na ćwiczenia. 20 grudnia jeden z *Hellcatów* z VF–42 rozbił się przy lądowaniu, pilot zginął. Następnego dnia wykonano aż 422 lądowania, tym razem bez strat, niestety 22 grudnia znów utracono dwa *Corsairy*.

Na święta Bożego Narodzenia lotniskowiec powrócił do bazy, cumując przy pirsie B–17 wysepki Ford. Tam pozostał już do końca roku.

styczeń 1945 roku

Pierwsze dziewięć dni stycznia spędził w doku Pearl Harbor Navy Yard na drobnych naprawach i modyfikacjach wyposażenia, natomiast nadchodzące trzy tygodnie wypełniła załodze dalsza służba szkoleniowa.

22 stycznia swoją flagę na lotniskowcu *Saratoga* podniósł nowo mianowany dowódca Task Group 12.2, kadm. Clifton A. F. Sprague, a po tygodniu „Sara" podniosła kotwicę i wyruszyła — w składzie TG–12.2 — w rejs poprzez Pacyfik, udając się w rejon atolu Ulithi.

luty 1945 roku

Atol Ulithi (zachodnie Karoliny) zespół TG–12.2 osiągnął 8 lutego. „Sara" zatrzymała się na kotwicowisku Urushi, a kadm. Sprague przeniósł wówczas swoją flagę na lotniskowiec eskortowy *Natoma Bay*.

Po dwóch dniach uzupełniania paliwa i zapasów została włączona (od 10 lutego) w skład Task Group 58.5, specjalnego zespołu nocnych lotniskowców. Na jej pokładzie stacjonował wówczas dywizjon CVG(N)–53, sformowany 2 stycznia.

Pomiędzy 11 a 14 lutego samoloty z *Saratogi* prowadziły szkolne operacje lotnicze, a już 19 i 20 lutego wykonywały rzeczywiste patrole lotnicze w rejonie Iwo Jimy.

21 lutego 1945 roku

Saratogę wraz z niszczycielami: *Melvin*, *McGowan* i *McNair* wydzielono z zespołu jako Task Unit 52.2.4. Jej zadaniem było zbliżenie się do Iwo Jimy i zapewnienie osłony lotniczej siłom amfibijnym, znajdującym się u brzegów Iwo Jimy oraz Chichi Jimy.

Około godziny 16.30 *Saratoga*, znajdująca się w odległości 75 mil na północny zachód od wyspy, wykryła nadlatujące samoloty, początkowo określone jako amerykańskie. Tymczasem większość samolotów znajdowała się na pokładzie i na patrol lotniczy wysłano w powietrze tylko 14 maszyn, które niebawem starły się z nadlatującymi samolotami japońskimi. Na lotniskowcu ogłoszono alarm bojowy. W dziesięć minut później z wysokości 1000 metrów znurkowało sześć myśliwców-samobójców „Zero". Na lotniskowiec spadła lawina ciosów.

USS *Saratoga* po raz ostatni przepłynęła pod mostem Golden Gate, udając się w podróż do Pearl Harbor.

(US Navy)

Dwa pierwsze samoloty zostały trafione i rozbiły się tuż przy burcie, a podwieszone pod kadłubem bomby wyrządziły, eksplodując, nieznaczne szkody na okręcie; trzeci kamikaze wbił się niemal pionowo w dziobową część pokładu startowego, wyrywając sporą jego część; czwarty na szczęście trafił wprost do morza, za to piąty, lecąc tuż nad powierzchnią morza, wbił się z impetem w lewoburtową katapultę, na której znajdował się właśnie gotów do startu *Hellcat*; szósty samolot japoński zaatakował od prawej burty i rozbił się na dźwigu, niszcząc go i zasypując odłamkami wieże dział 127 mm.

Na lotniskowcu wybuchły potężne pożary. Na szczęście nie ucierpiała maszynownia i okręt mógł nadal rozwijać sporą prędkość 25 węzłów.

Kiedy po godzinnej walce z pożarami wydawało się, że niebezpieczeństwo zostało zażegnane, nad *Saratogą* pojawiła się kolejna grupa pięciu kamikaze. Choć artylerzystom udało się zestrzelić czterech Japończyków, piąty niepostrzeżenie przedarł się i zrzucił bombę, która wyrwała ośmiometrową dziurę w pokładzie lotniczym.

W wyniku ataku kamikaze lotniskowiec stracił 123 zabitych i 192 rannych oraz 36 samolotów, sam jednak nie został zatopiony. Mniej szczęścia w czasie tego samego ataku kamikaze miał lotniskowiec eskortowy *Bismarck Sea* — japońscy straceńcy posłali go pod wodę. Zginęło 218 marynarzy z załogi.

Około godziny 21.30 na *Saratodze* pożary zostały opanowane i okręt skierował się w rejs do Eniwetok.

Lotniskowiec wpłynął do Eniwetok 25 lutego. Tam przekazano na ląd rannych oraz ciała zmarłych w drodze. Dzień później pokiereszowana „Sara" wyruszyła w rejs do Pearl Harbor. Po drodze lotniskowiec zboczył nieco z kursu, otrzymawszy zadanie poszukiwania zaginionego samolotu armii z kilkoma ważnymi osobistościami na pokładzie (łącznie z gen. Millardem Harmonem, dowódcą Sił Lotniczych Armii na obszarze Pacyfiku). Poszukiwania niestety okazały się daremne. Generał Harmon nigdy nie został odnaleziony.

marzec 1945 roku

Lotniskowiec zawinął do bazy w Pearl Harbor 6 marca, cumując przy pirsie F–9 przy wyspie Ford. Całe trzy dni zajęło usuwanie z okrętu ekwipunku, bomb, amunicji i samolotów. 10 marca „Sara" opuściła Pearl Harbor i wyruszyła w rejs do Bremerton. 16 marca okręt osiągnął zachodnie wybrzeże. Niebawem został wprowadzony do suchego doku i tam dopiero przystąpiono do prac remontowych.

kwiecień–maj 1945 roku

W dniu 27 kwietnia nastąpiła kolejna zmiana na stanowisku dowódcy lotniskowca — w miejsce odwołanego kmdr. Moebusa nominację otrzymał kmdr Frank Akers, nawigator z *Horneta* w czasie jego rajdu na Tokio w 1942 roku.

Ponieważ uszkodzenia lotniskowca były rozległe, a pełna rekonstrukcja nieopłacalna (zważywszy na stopień zużycia okrętu, jak i ze względu na dużą liczbę wielkich lotniskowców oddanych do służby w ostatnim okresie), podjęta została decyzja o ukończeniu remontu z punktu widzenia dalszej służby *Saratogi* w charakterze okrętu szkolnego. Uszkodzony podnośnik został zaspawany, a część pokładu hangarowego wypełniły sale dydaktyczne.

Trwające dwa miesiące prace remontowe dobiegły końca 12 maja, jednak pierwszy rejs próbny zakończył się już po 20 minutach, bowiem uszkodzeniu uległa jedna z turbin. Pechowe okazały się także ćwiczebne strzelania z dział 127 mm. Na stanowisku nr 8 eksplodował pocisk, niszcząc działo i zabijając na miejscu 11 ludzi obsługi. Okręt musiał powrócić do stoczni remontowej.

Pełne próby morskie *Saratogi*, przeprowadzone 20 maja, zakończyły się wreszcie sukcesem. Ostatecznie lotniskowiec opuścił Puget Sound 22 maja, wyruszając w rejs do Alameda. Po drodze przepro-

Zdjęcie wykonane w ułamek sekundy po eksplozji bomby atomowej w teście Baker, 25 lipca 1946 roku. Okręty od lewej: USS *Pennsylwania*, USS *New York*, USS *Saratoga*, USS *Salt Lake City*, USS *Arkansas*, USS *Independence*, *Nagato* i USS *Nevada*.

(National Archives)

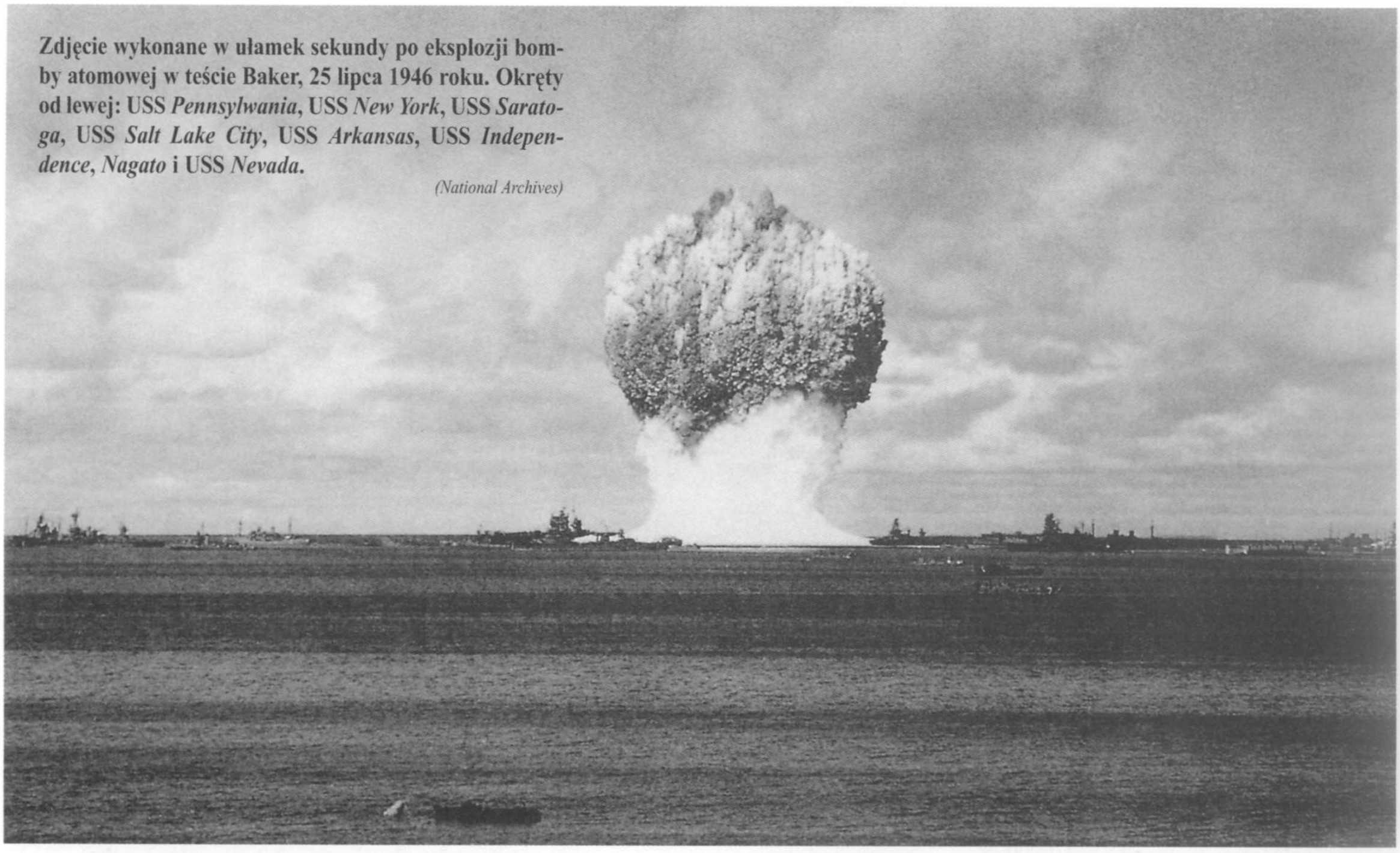

(National Archives)

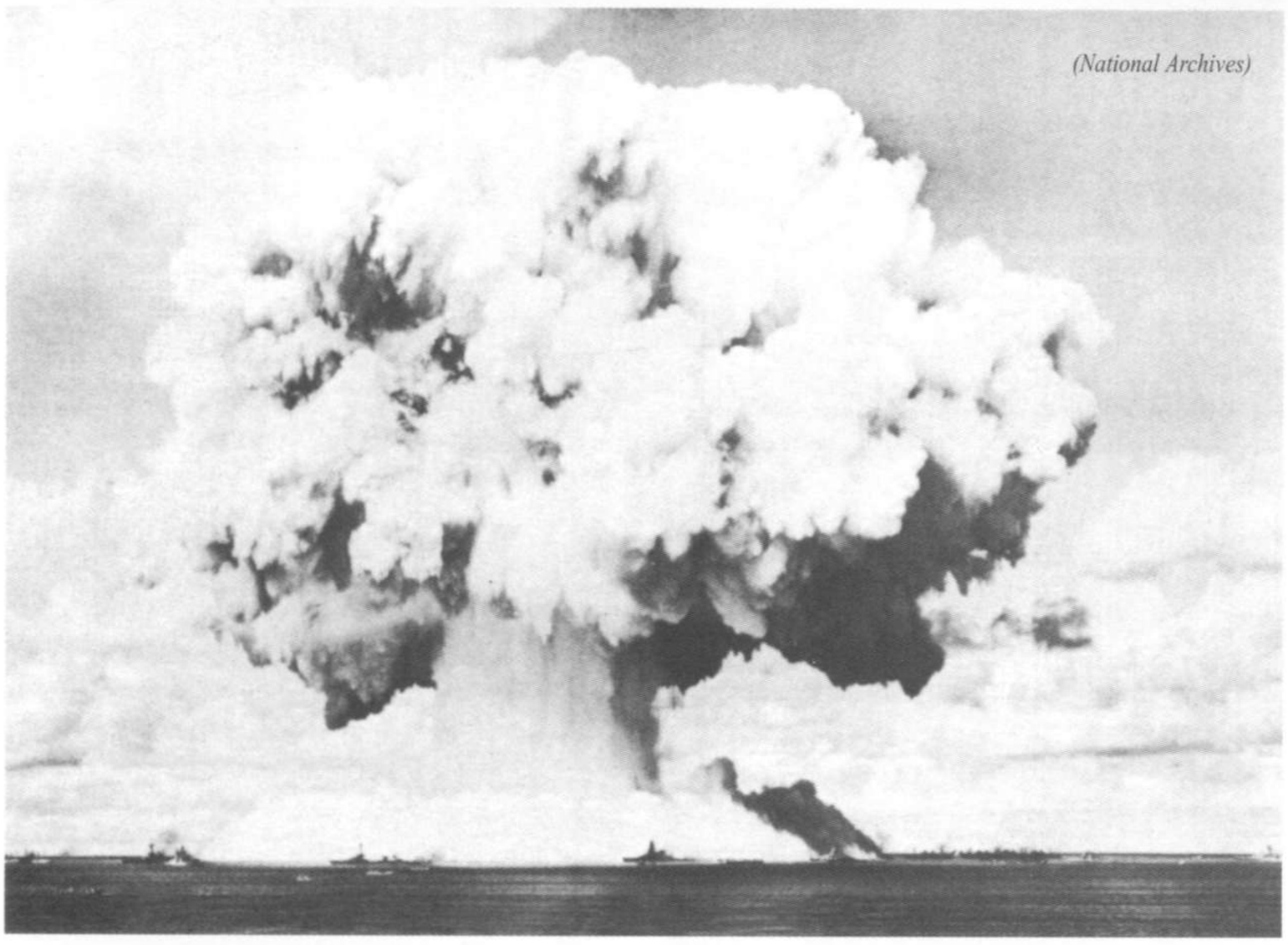

wadzono ćwiczebne strzelania artylerii plot. do holowanych „rękawów".

24 maja w Alameda okręt dokowano na okres dwóch dni. Po opuszczeniu doku wyruszył w pięciodniowy rejs do Pearl Harbor.

czerwiec 1945 roku

Lotniskowiec osiągnął Hawaje 1 czerwca i już następnego dnia otrzymał przydział do Carrier Division 11 — zespołu jednostek szkolnych, pod dowództwem kadm. Ralpha R. Jenningsa (jako jego jednostka flagowa).

3 czerwca lotniskowiec opuścił Pearl Harbor, udając się w tygodniowy rejs szkoleniowy, powracając do bazy 10 czerwca. Dopiero teraz robotnicy stoczniowi zainstalowali w miejsce zniszczonego nowe działo pięciocalowe nr 8. Dzień później kadm. Jennings przeniósł swoją flagę na lotniskowiec *Hancock*.

lipiec–październik 1945 roku

Trzy najbliższe miesiące, począwszy od czerwca, lotniskowiec *Saratoga* spędził w monotonnych rejsach szkoleniowych, przebywając w morzu kolejno: od 19 do 23 czerwca, od 14 do 18 lipca, od 21 do 24 lipca, od 28 lipca do 10 sierpnia, od 14 do 19 sierpnia, od 26 do 29 sierpnia. Ostatnia misja szkolna przypadła na pierwszy tydzień września i zakończyła się powrotem jednostki do Pearl Harbor 6 września.

W tym miejscu warto odnotować fakt, iż w ciągu 17 lat służby, licząc do tego czasu, na pokładzie lotniskowca dokonano 98.549 lądowań, co stanowiło rekord wśród ówczesnych lotniskowców.

Za służbę bojową w okresie II wojny światowej okręt został uhonorowany ośmioma gwiazdami Battle Stars:

1. Operacja pod Guadalcanalem 7 sierpnia 1942 roku;
2. Zdobycie i utrzymanie Guadalcanalu 10 sierpnia 1942–2 lutego 1943 roku;
3. Operacja u wschodnich Salomonów i wyspy Stewart 23, 25 sierpnia 1942 roku;
4. Operacja w rejonie Bougainville 27 października–15 grudnia 1943 roku;
5. Operacja w rejonie wysp Gilberta 20 listopada 1943 roku;
6. Zajęcie atolu Eniwetok 17 lutego 1944 roku;
7. Akcja pod Sabang 19 kwietnia 1944 roku i nalot na Surubaję 17 maja 1944 roku;
8. Akcja pod Iwo Jimą 15–21 luty 1945 roku.

W dniu 8 września *Saratoga* wyruszyła z Pearl Harbor do San Francisco, dokąd wpłynęła pod mostem Golden Gate 13 września. Po wyokrętowaniu wszystkich pasażerów, zarówno cywilnych jak i wojskowych, lotniskowiec rzucił cumy w Alameda i tam już pozostał do 19 września. Tego dnia „Sara" wyruszyła na Hawaje z 803 cywilami i 1474 osobami personelu armii. *Saratoga* odbyła jeszcze kilka podobnych rejsów tam i z powrotem (Pearl–Alameda) do końca roku 1945.

listopad–grudzień 1945 roku

W listopadzie okręt zakończył rejsy „pasażerskie" w ramach operacji „Magic Carpet" i pozostawał w Alameda, gdzie od 5 grudnia rozpoczęto demontowanie stanowisk działek plot. Boforsa.

22 grudnia lotniskowiec wyruszył ponownie z Alameda do Pearl Harbor, żeglując w trudnych, sztormowych warunkach przez Pacyfik. Na Hawaje dotarł 27 grudnia.

styczeń–kwiecień 1946 roku

Nowy Rok 1946 załoga *Saratogi* powitała w morzu, w czasie rejsu powrotnego do Kalifornii. Do Alame-

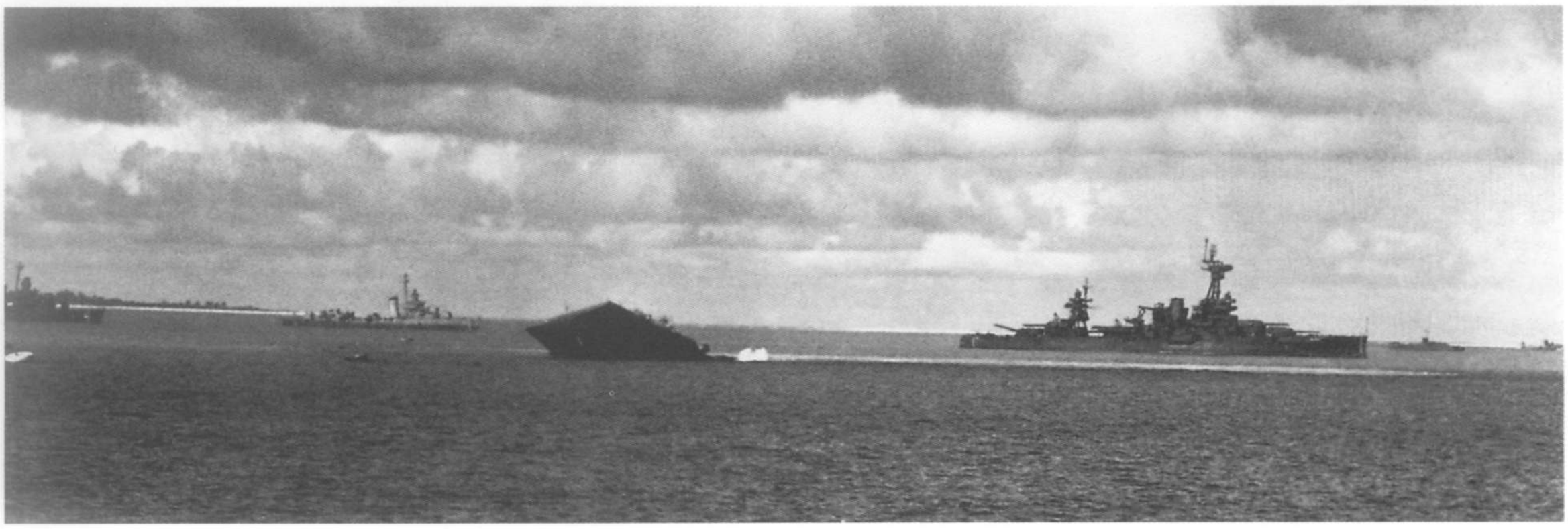

da okręt dotarł 3 stycznia i tam też następnego już dnia znalazł się w stoczni Hunter's Point Ship Yard, gdzie przebywał do 14 stycznia. W osiem dni później zapadła decyzja o włączeniu lotniskowca *Saratoga* (zamiast proponowanego *Rangera*) do specjalnej grupy okrętów-celów, mających wziąć udział w operacji „Crossroads", czyli w próbnych wybuchach bomb atomowych na atolu Bikini.

Uznano, iż *Saratoga* z ogromną ilością przedziałów wodoszczelnych będzie znakomitym obiektem do przeprowadzenia testu zachowania się wielkiego okrętu wobec bezpośredniego wybuchu bomby atomowej. Przygotowania okrętu w Hunter's Point objęły demontaż niektórych elementów uzbrojenia (zdjęto dwie wieże dział pięciocalowych) oraz wyposażenia, a także zainstalowanie specjalnej aparatury pomiarowej.

1 kwietnia *Saratoga* opuściła Alameda i dzień później weszła do stoczni Bethlehem Steel Company w Hunter's Point, cumując przy pirsie nr 8.

maj–czerwiec 1946 roku

17 kwietnia lotniskowiec wpłynął do San Francisco, skąd z kilkusetosobową załogą wyruszył 1 maja w drogę do Pearl Harbor, po raz ostatni przechodząc pod mostem Golden Gate i żegnając się ze stałym lądem na zawsze.

Do Pearl Harbor „Sara" wpłynęła 7 maja, cumując przy pirsie B–22. Następnego dnia przybyły również do Pearl Harbor pozostałe okręty, wyznaczone do udziału w operacji „Crossroads", m.in. pancerniki *Nevada* i *Arkansas*.

18 maja do amerykańskiej bazy dotarł przekazany Amerykanom poniemiecki ciężki krążownik *Prinz Eugen* — także wyznaczony do udziału w testach z bronią jądrową.

Na tej stronie: „Okręt Szczęśliwych Lądowań" (The Ship of Happy Landings) tonący w dniu 25 lipca 1946 roku po udziale w teście Baker.

(wszystkie zdjęcia National Archives)

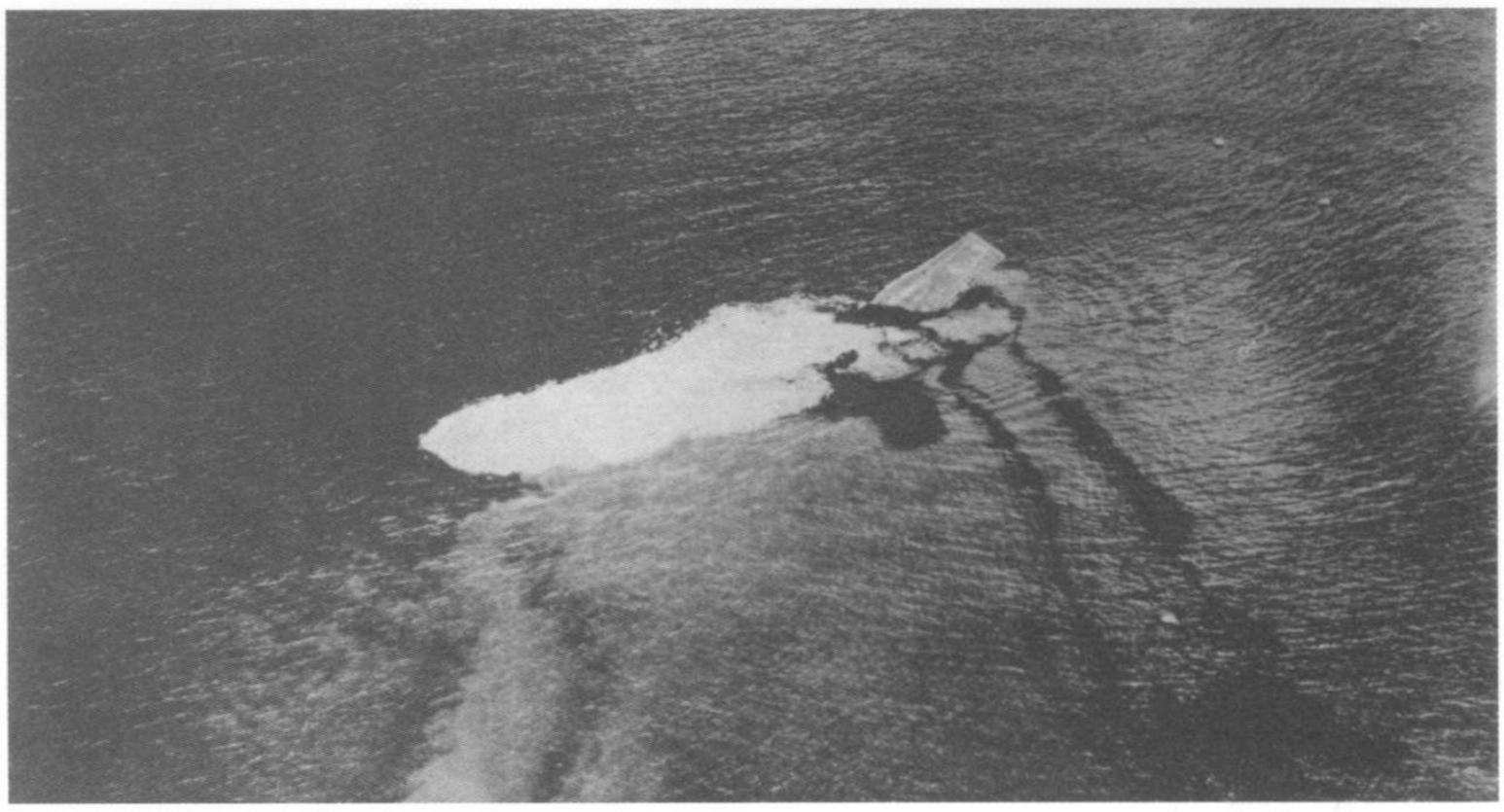

W asyście niszczyciela *Anderson*, *Saratoga* po raz ostatni opuściła Pearl Harbor 23 maja, kierując się w stronę atolu Bikini, dokąd dotarła 31 maja.

1 lipca 1946 roku

Ostatniego dnia czerwca w nocy ewakuowano resztę szkieletowej załogi lotniskowca. Około godziny dziewiątej rano bombowiec B–29 „Dave's Dream" zrzucił bombę atomową, nazwaną „Gilda" (na cześć filmu z Ritą Hayworth). *Saratoga* przetrwała ten wybuch w dość dobrym stanie, znajdując się w odległości około 2400 m od epicentrum wybuchu.

25 lipca 1946 roku dokonano drugiego próbnego wybuchu bomby atomowej, tym razem o nazwie „Helen of Bikini". Bomba wybuchła tuż nad okrętem desantowym LSM 60, dosłownie zmieniając go w pył i wyrzucając w powietrze dwa miliony ton wody! *Saratoga*, znajdująca się w odległości zaledwie 400 metrów od epicentrum, tym razem nie była w stanie wytrzymać takiego ciosu — dokładnie o godzinie 16.08 stary lotniskowiec pogrążył się w płytkich wodach laguny Bikini.

Sześć lat później nowy lotniskowiec (druga jednostka typu *Forrestal*) otrzymał nazwę *Saratoga* (CVA–60) — był to siódmy okręt o tej nazwie w historii US Navy. Nowa *Saratoga* służyła znacznie dłużej niż jej poprzedniczka, bo ponad 30 lat. Definitywnie okręt wycofano ze służby 20 sierpnia 1994 roku. Może w niedalekiej przyszłości kolejny nowy okręt przejmie nazwę sławnego lotniskowca z II wojny światowej?

LEXINGTON, SARATOGA — SAMOLOTY (cz. II)

Opracowanie rozdziału Adam Jarski

Para F4F–3A z VF–3 z *Lexingtona*. Samolot na pierwszym planie (F–1) pilotuje dowódca jednostki — komandor podporucznik John S. Thach, drugi zaś (F–13) pierwszy as US Navy — porucznik Edward „Butch" O'Hare.

(National Archives)

Por. Edward „Butch" O'Hare w kabinie swego F4F–3 z VF–3 10 kwietnia 1942 roku po jego odznaczeniu Congressional Medal of Honor za zestrzelenie pięciu japońskich bombowcow zamierzających zaatakować jego macierzysty lotniskowiec USS *Lexington*.

(National Archives)

Grumman F4F–3 *Wildcat*
Jednosilnikowy jednomiejscowy pokładowy samolot myśliwski

Rozpiętość:	11,58 m
Długość:	8,76 m
Napęd:	silnik gwiazdowy Pratt & Whitney R–1830–86 *Twin Wasp* o mocy 1217 KM
Uzbrojenie:	6 km-ów 12,7 mm oraz 2 bomby po 45 kg na zaczepach
Masa startowa:	3607 kg
Prędkość maks.:	512 km/h
Zasięg:	1240 km

Następna wersja, F4F–4, posiadała składane skrzydła i zredukowane do czterech km-ów uzbrojenie z wiekszym zapasem naboi.

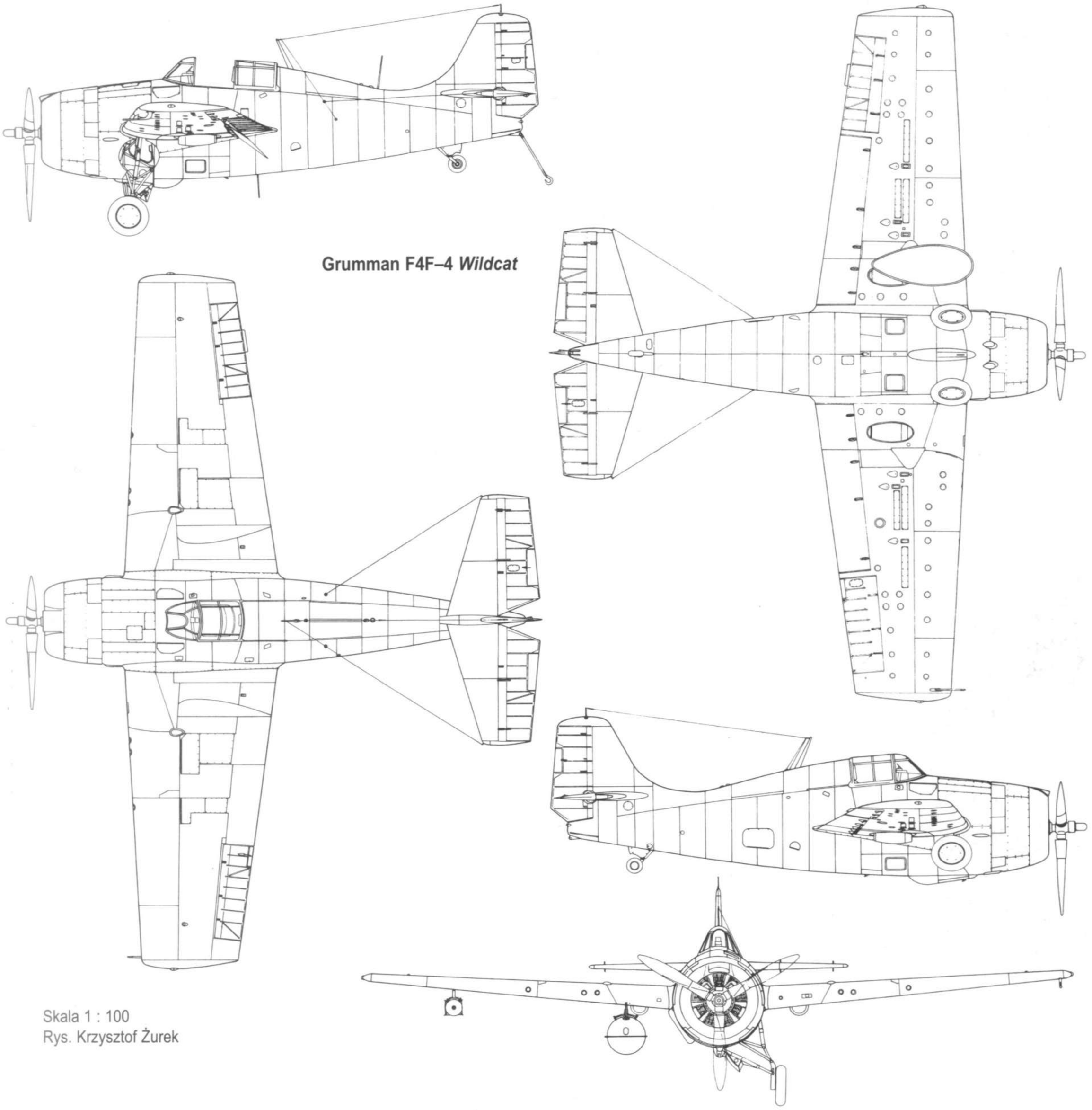

Grumman F4F–4 *Wildcat*

Skala 1 : 100
Rys. Krzysztof Żurek

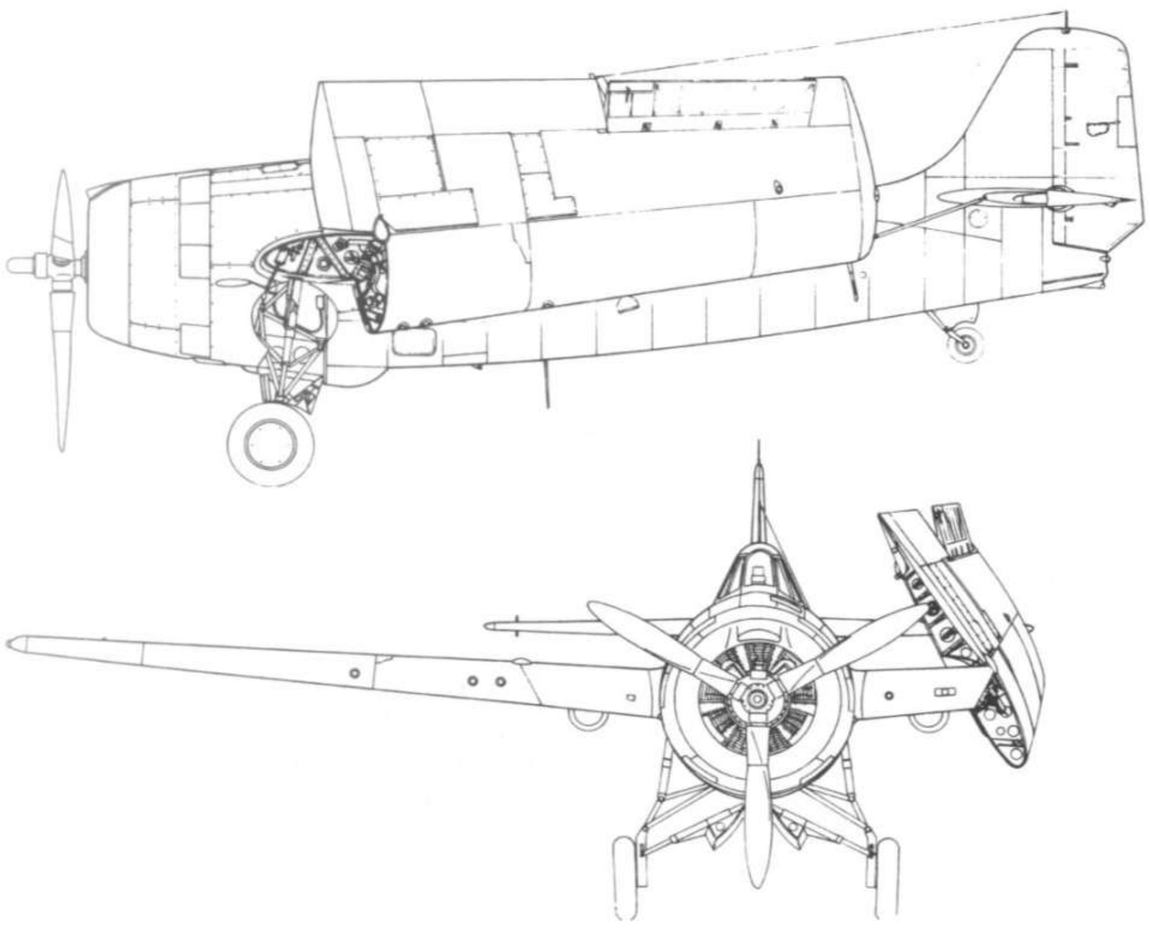

Grumman F4F–4
ze złożonymi skrzydłami

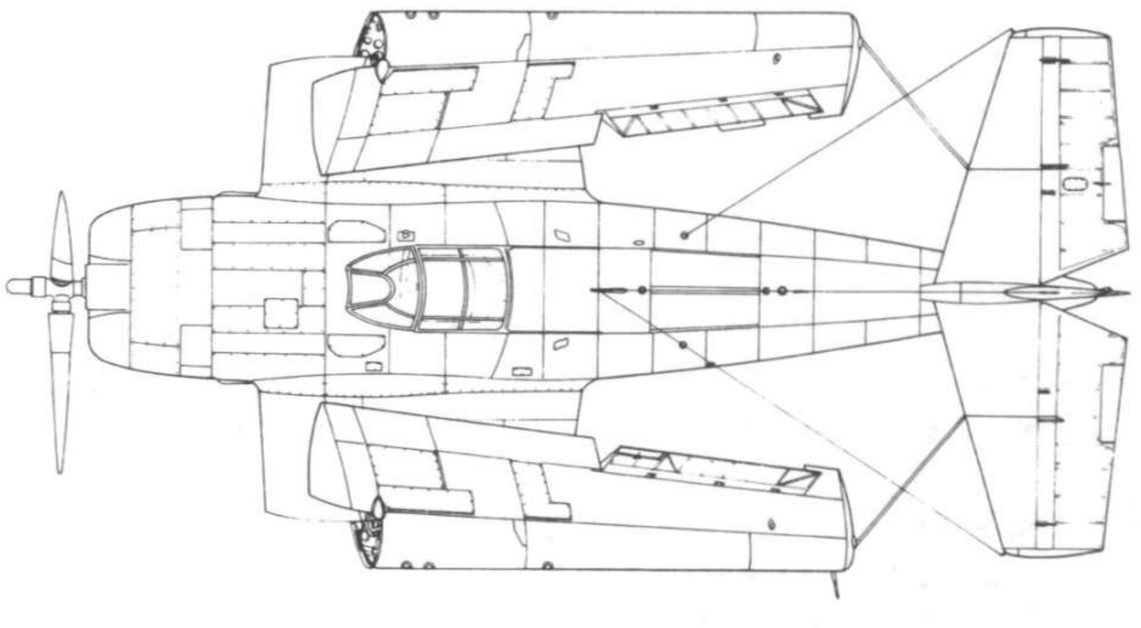

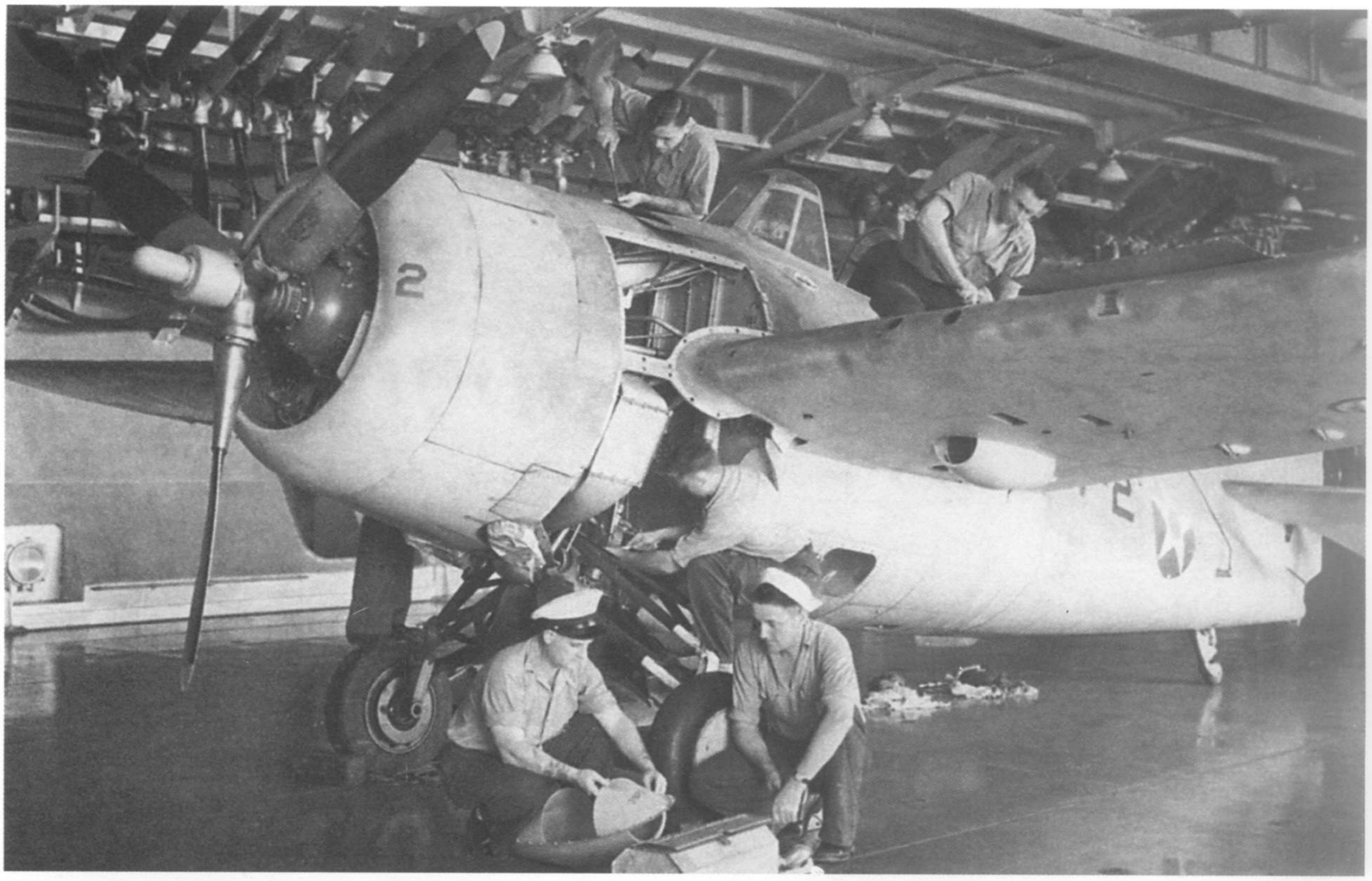

Powyżej: Przegląd F4F–3 na pokładzie hangarowym. W tle widoczne są podwieszone pod stropem hangaru zapasowe śmigła.

(National Archives)

Poniżej: F4F–4 *Wildcat* (BuNo 5171) — samolot nr 1 z VF–3, przeznaczony dla komandora podporucznika Johna S. Tchacha. Latał on na nim podczas drugiego ataku Japończyków na *Yorktowna* dnia 4 czerwca 1942 roku (atak samolotow torpedowych Tomonagi). Zdjecie wykonano 29 maja 1942 roku.

(National Archives)

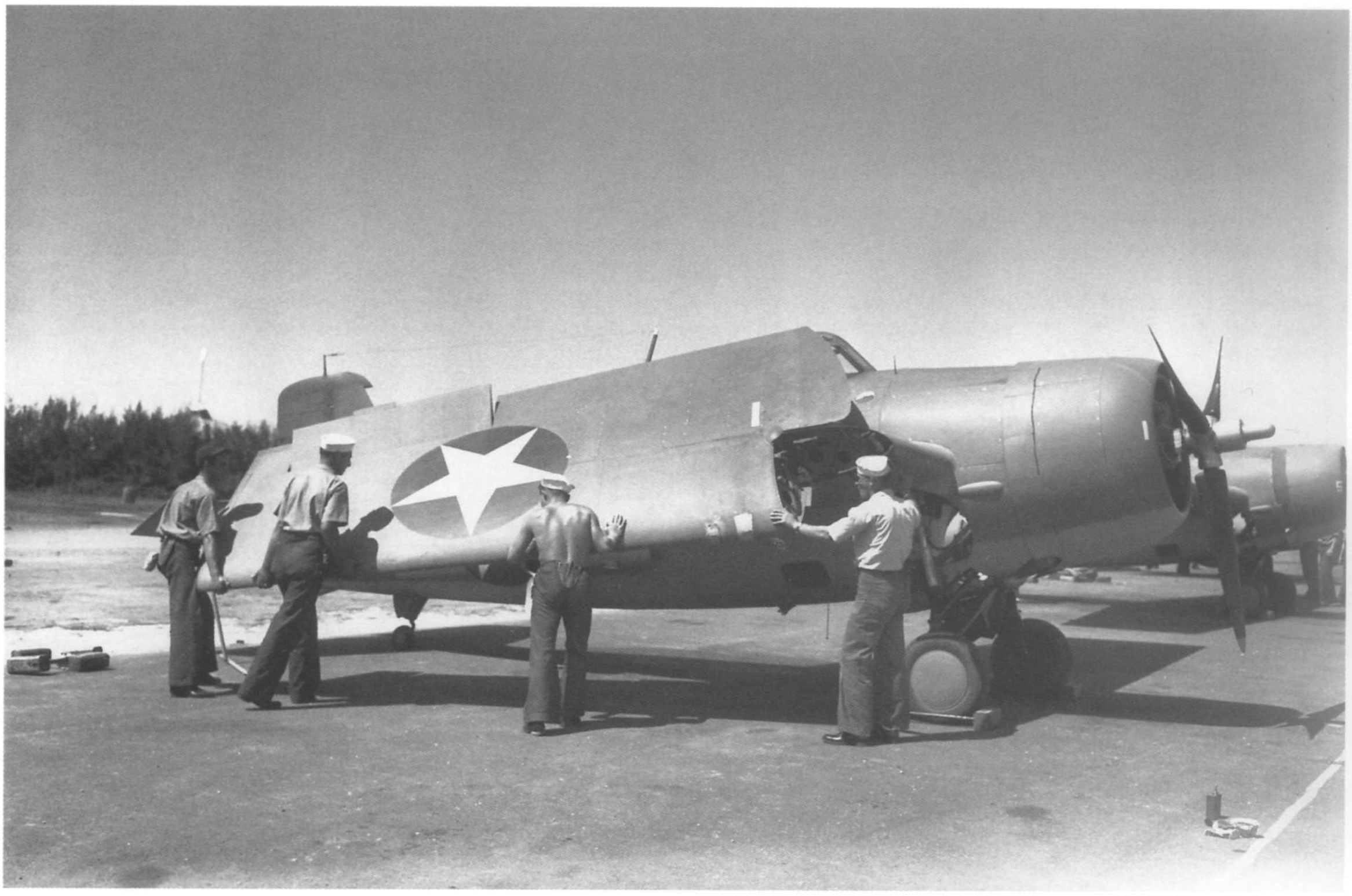

Powyżej: Grumman F6F–3 — podstawowy myśliwiec pokładowy US Navy od 1943 roku. Stacjonował również na USS *Saratoga*. Samolot malowany jest na górnych i bocznych powierzchniach kolorem Non-specular Blue Gray, na dolnych natomiast Light Gray. Był to kamuflaż pierwszych *Hellcatów*. 15 maja 1943 roku.

(National Archives)

Grumman F6F–3 *Hellcat*. Samolot posiada późniejszy, trójkolorowy kamuflaż — na górnych powierzchniach Non-specular Sea Blue, na bocznych Non-specular Intermediate Blue, a na dolnych — White.

(MAP)

Grumman F6F–3 *Hellcat*

Skala 1 : 100
Rys. Witold Hazuka

Grumman F6F–5 *Hellcat*
ze złożonymi skrzydłami

Grumman F6F–5 *Hellcat*

Skala 1 : 100
Rys. Witold Hazuka

Grumman F6F–5N
nocny myśliwiec

Nocny F6F–5N z widoczną na krawędzi natarcia skrzydła kopułą radaru AN/APS–4, w trakcie uzbrajania. Zwracają uwagę specjalne rury wydechowe, które miały zapobiegać „świeceniu" spalin. Samoloty te malowane były całkowicie na kolor Glossy Sea Blue.

(National Archives)

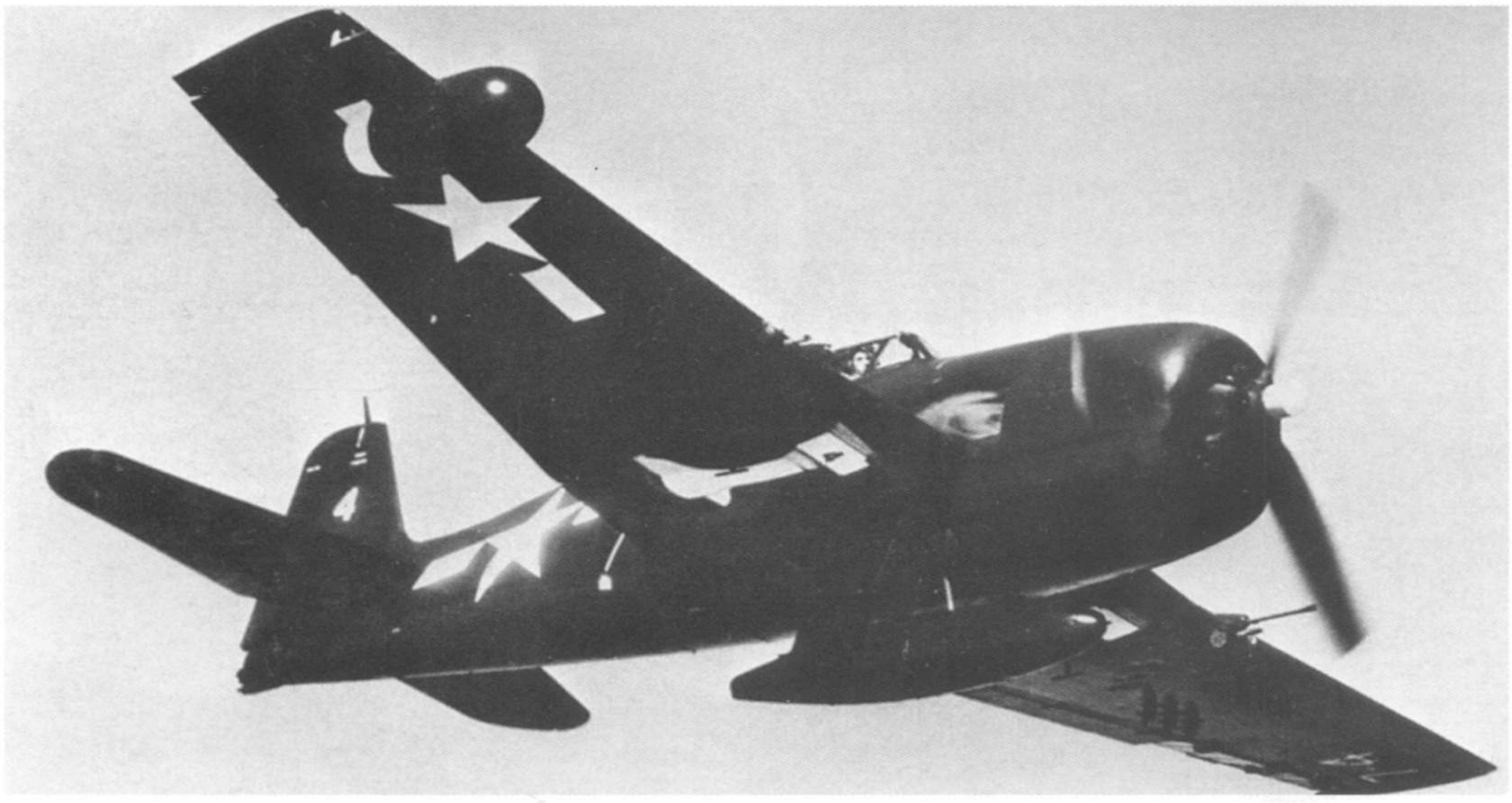

Nocny F6F–5N w locie. Na prawym skrzydle kopuła radaru AN/APS–4. Samoloty nocne uzbrojone były w dwa działka kalibru 20 mm (widoczna jest ich długa lufa, wystająca z krawędzi natarcia skrzydła) i cztery kaemy kal. 12,7 mm.

(National Archives)

Grumman F6F–5 *Hellcat*
Jednosilnikowy jednomiejscowy pokładowy samolot myśliwski i bombardujący

Rozpiętość:	13,05 m
Długość:	10,20 m
Napęd:	silnik podwójna gwiazda Pratt & Whitney R–2800–10W *Double Wasp* o mocy 2030 KM
Uzbrojenie:	6 km-ów 12,7 mm oraz 6 rakiet 127 mm lub 454 kg bomb na zaczepach zewnętrznych
Masa startowa:	6443 kg
Prędkość maks.:	605 km/h
Zasięg:	1750 km
Zasięg maks.:	2180 km

Grumman TBM–3 *Avenger*
Jednosilnikowy trzymiejscowy pokładowy samolot bombowo-torpedowy

Rozpiętość:	16,51 m
Długość:	12,48 m
Napęd:	silnik gwiazdowy Wright R–2600–20 *Cyclone* 14 o mocy 1927 KM
Uzbrojenie:	3 km-y 12,7 mm i 1 km 7,62 mm oraz 907 kg bomb lub 1 torpeda w wewnętrznej komorze
Masa startowa:	8117 kg
Prędkość maks.:	444 km/h
Zasięg:	1625 km

Używany również w wersji z radarem, oznaczonej TBM–3E. Wersje oznaczone TBM produkowane były przez zakłady General Motors.

Na sąsiedniej stronie: Grumman TBF–1 — podstawowy typ samolotu bombowo–torpedowego, używanego przez US Navy po bitwie pod Midway w czerwcu 1942 roku, w której zadebiutował. Używany był do końca wojny na wszystkich lotniskowcach, w tym i na USS *Saratoga* w różnych wersjach i odmianach. Na górnym zdjęciu samolot posiada dwukolorowy kamuflaż — na górnych i bocznych powierzchniach pomalowany jest kolorem Non-specular Blue Gray, na dolnych natomiast Light Gray. Na dolnym zdjęciu samolot w trójkolorowym kamuflażu — na górnych powierzchniach Non-specular Sea Blue, na bocznych Non-specular Intermediate Blue, a na dolnych — White.

(oba zdjęcia National Archives)

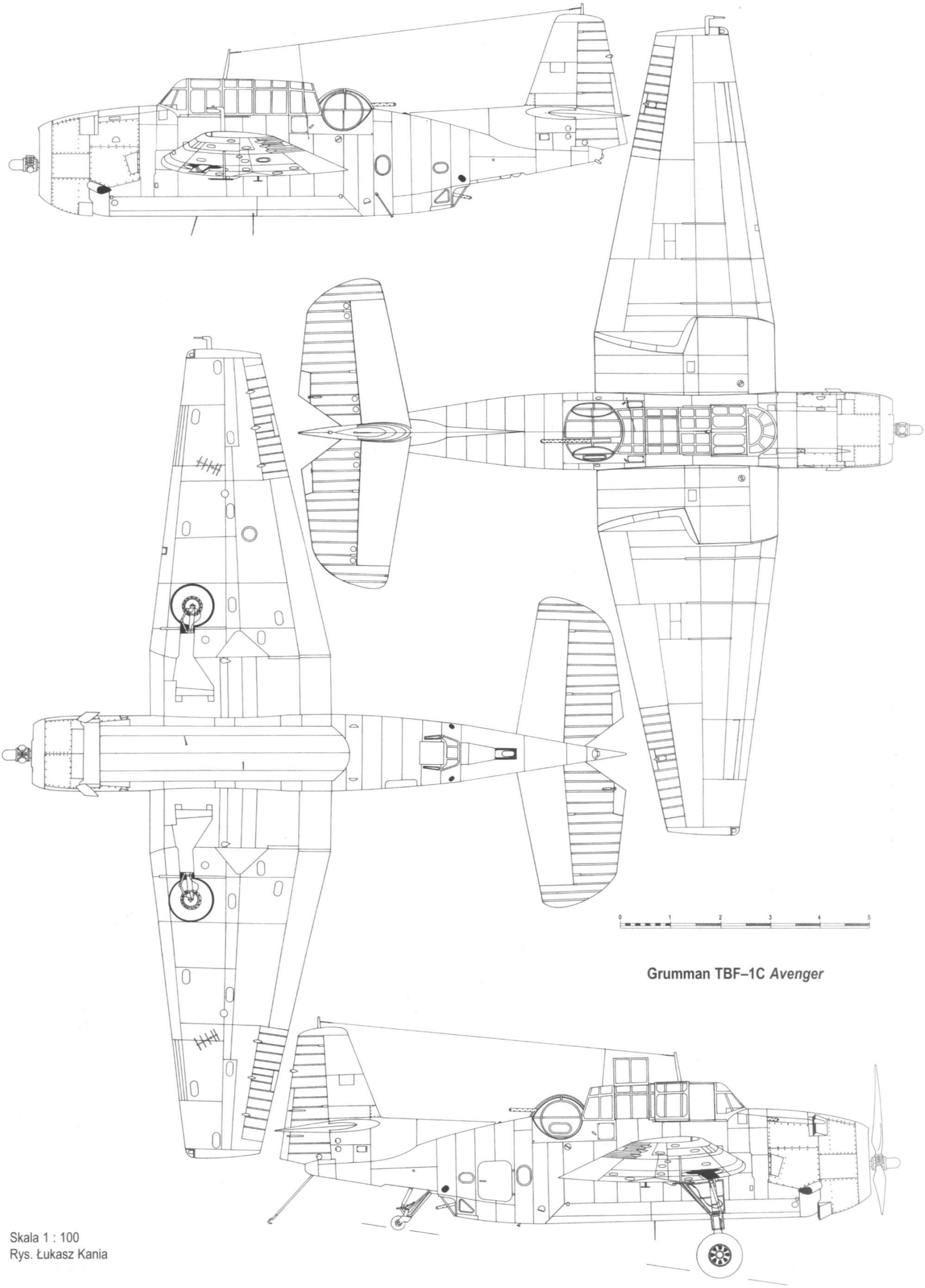

Grumman TBF–1C *Avenger*

Skala 1 : 100
Rys. Łukasz Kania

ARKUSZ 1

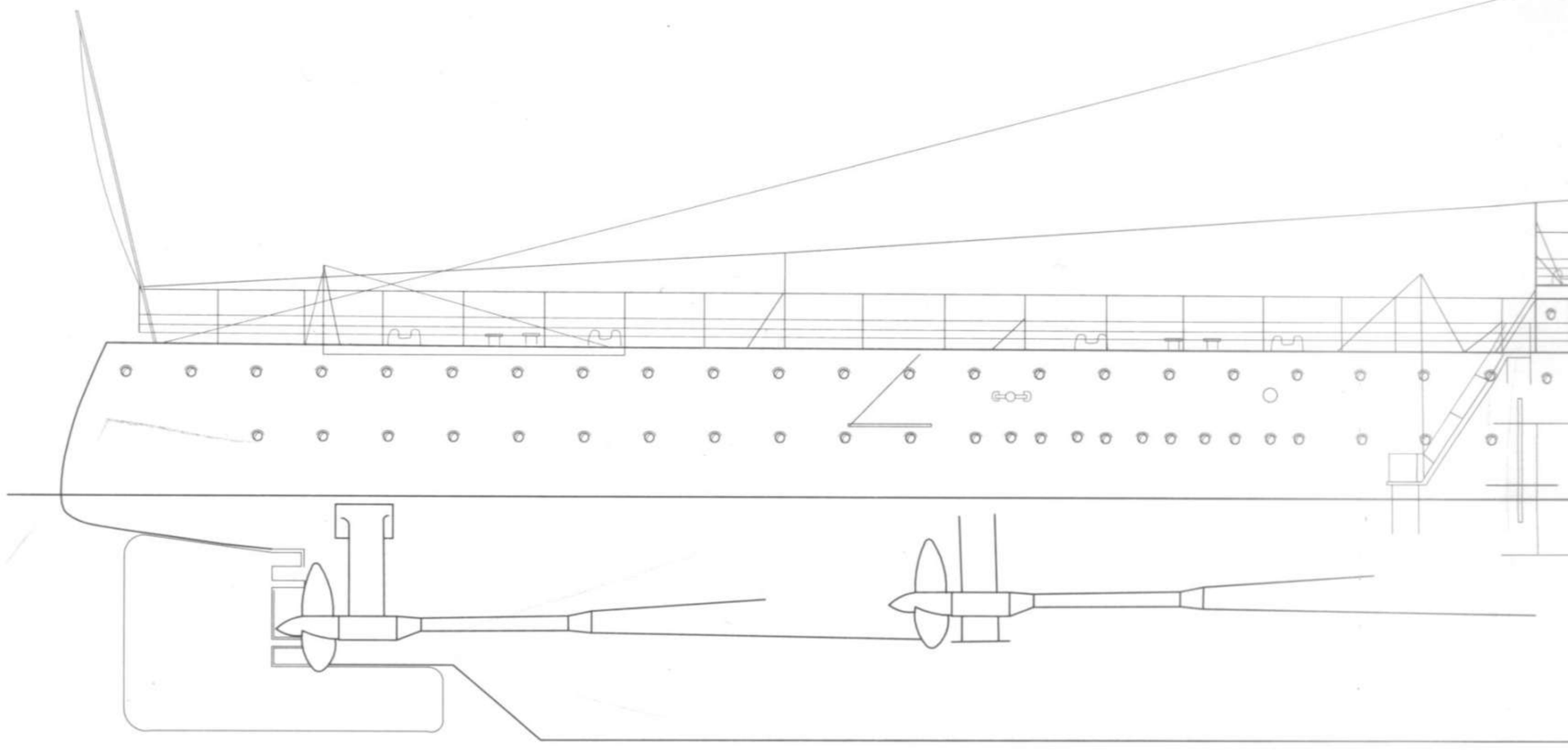

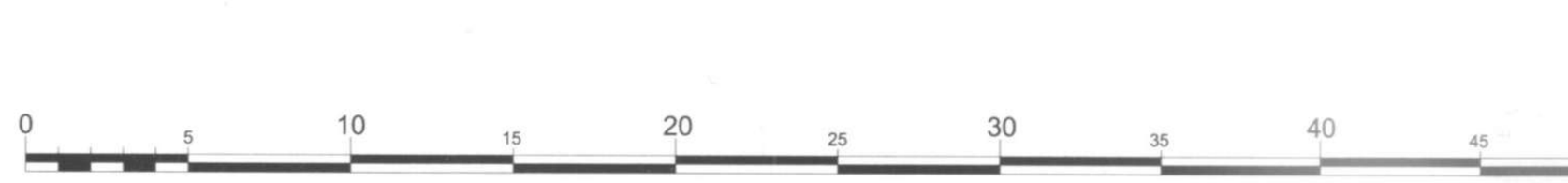

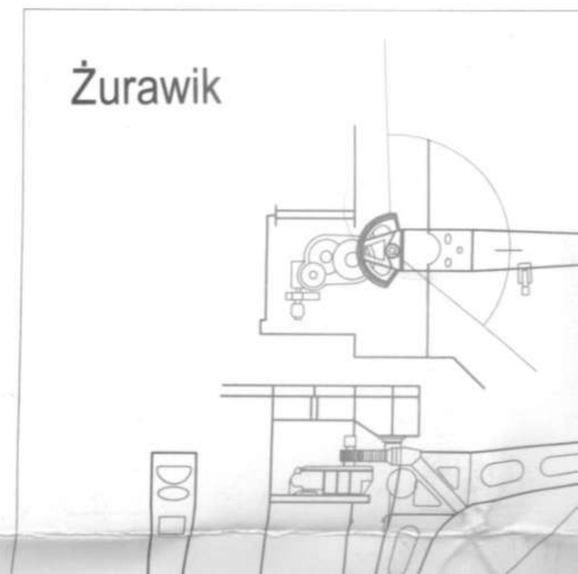

45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 m

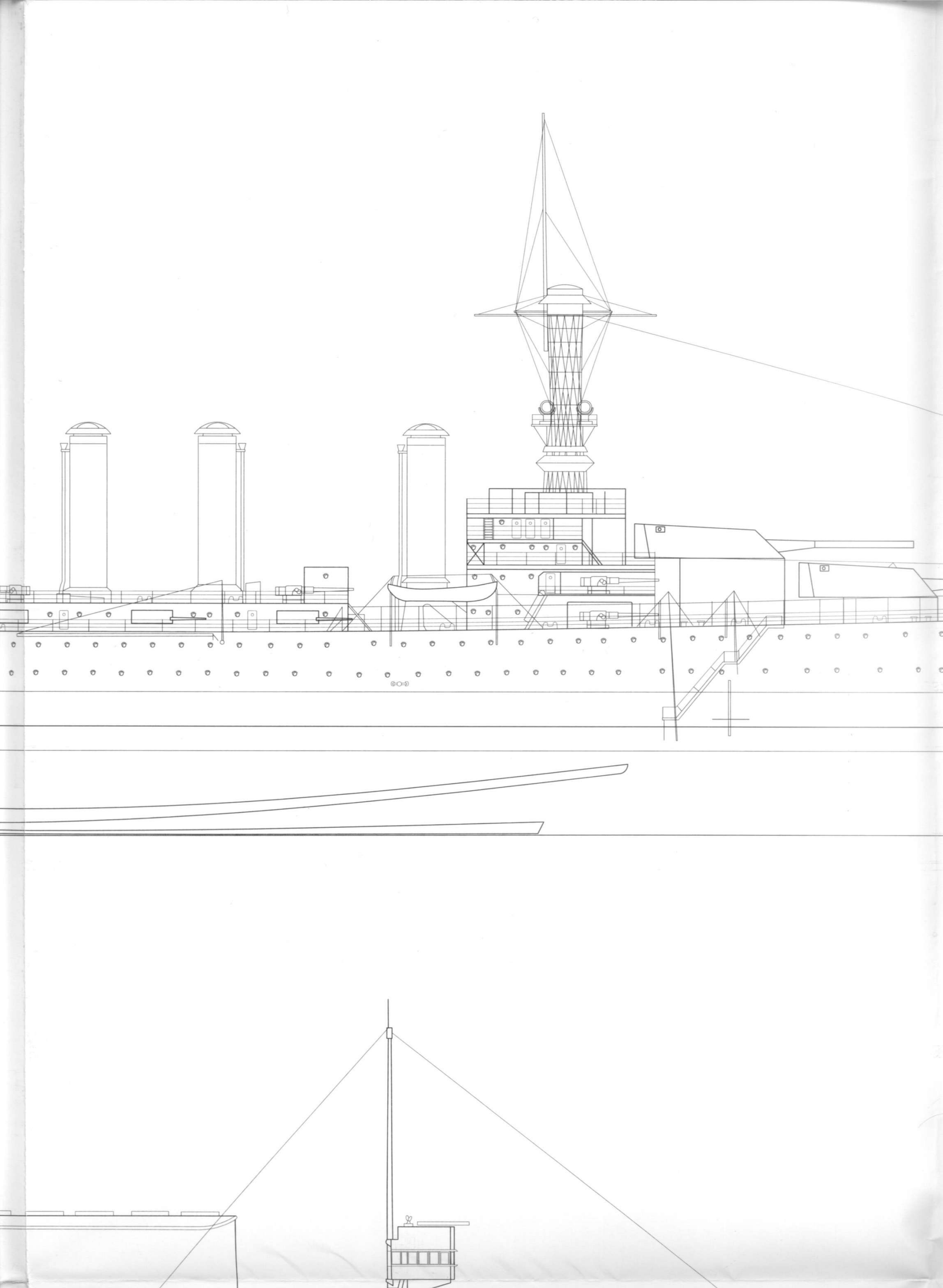

PROJEKT KRĄŻOWNIKA LINIOWEGO CC–2

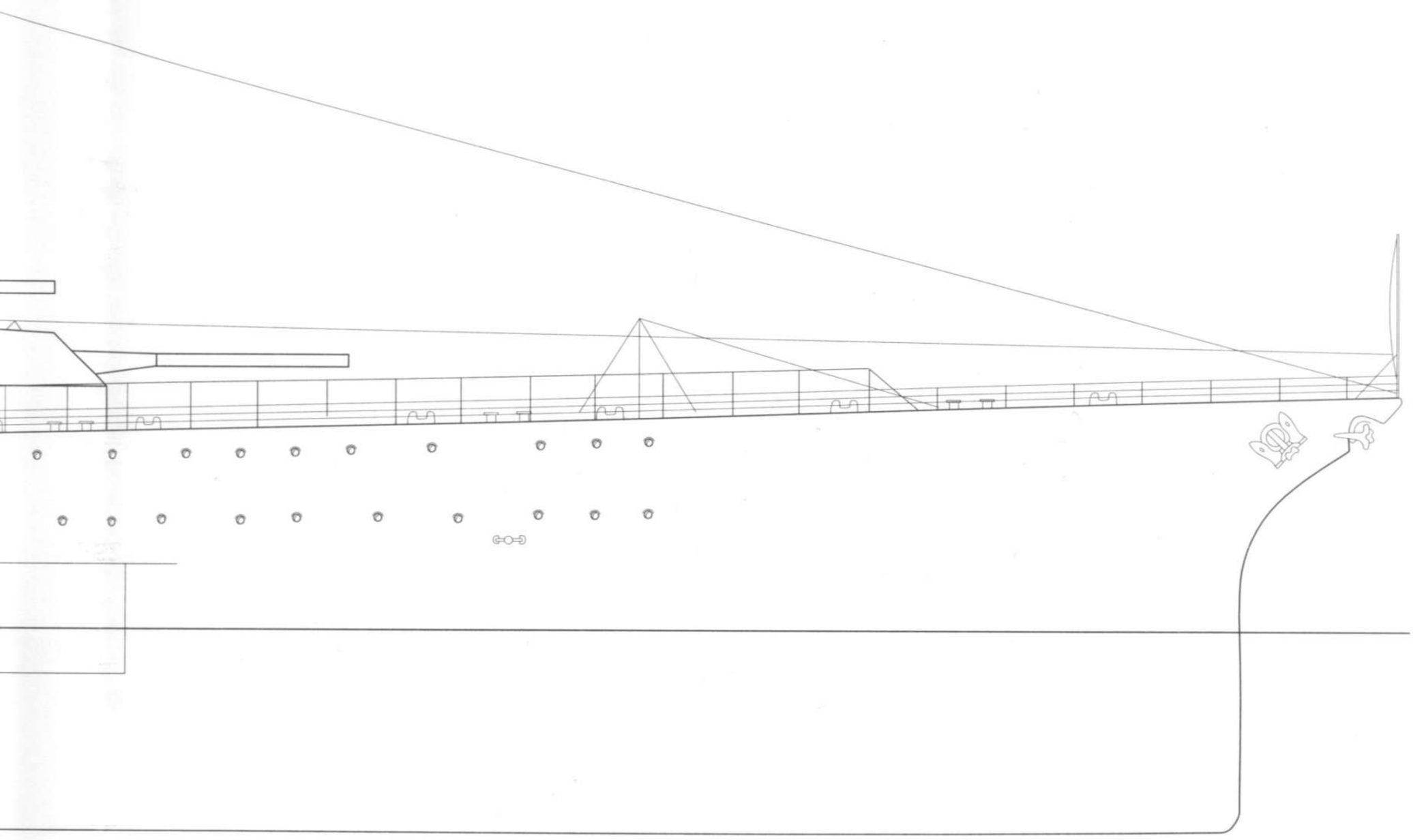

Skala 1 : 350

PROJEKT LOTNISKOWCA CV–2

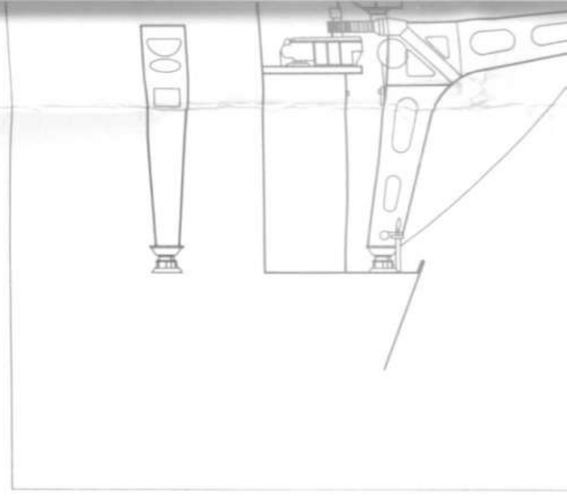

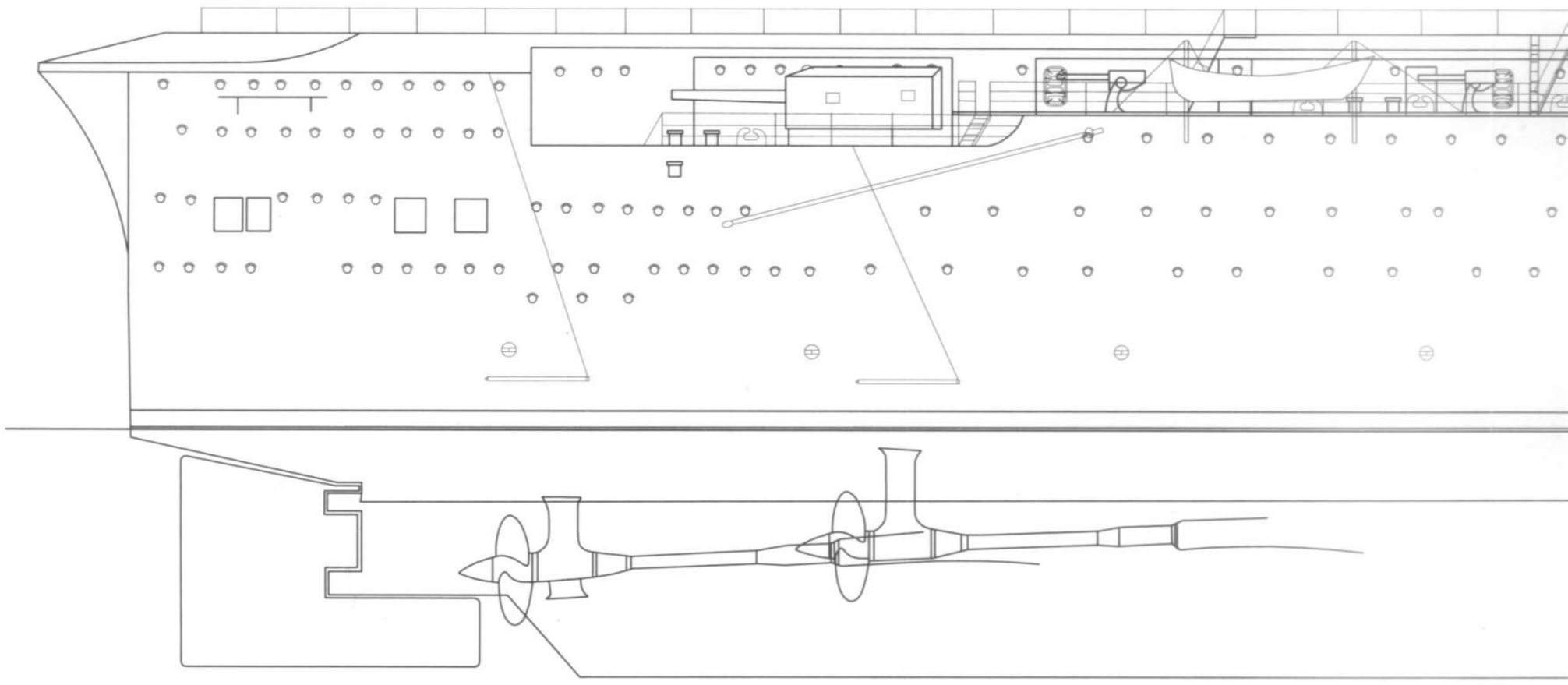

Fragment pokładu USS *LEXINGTON* z ustawionymi samolotami Boeing F3B–1

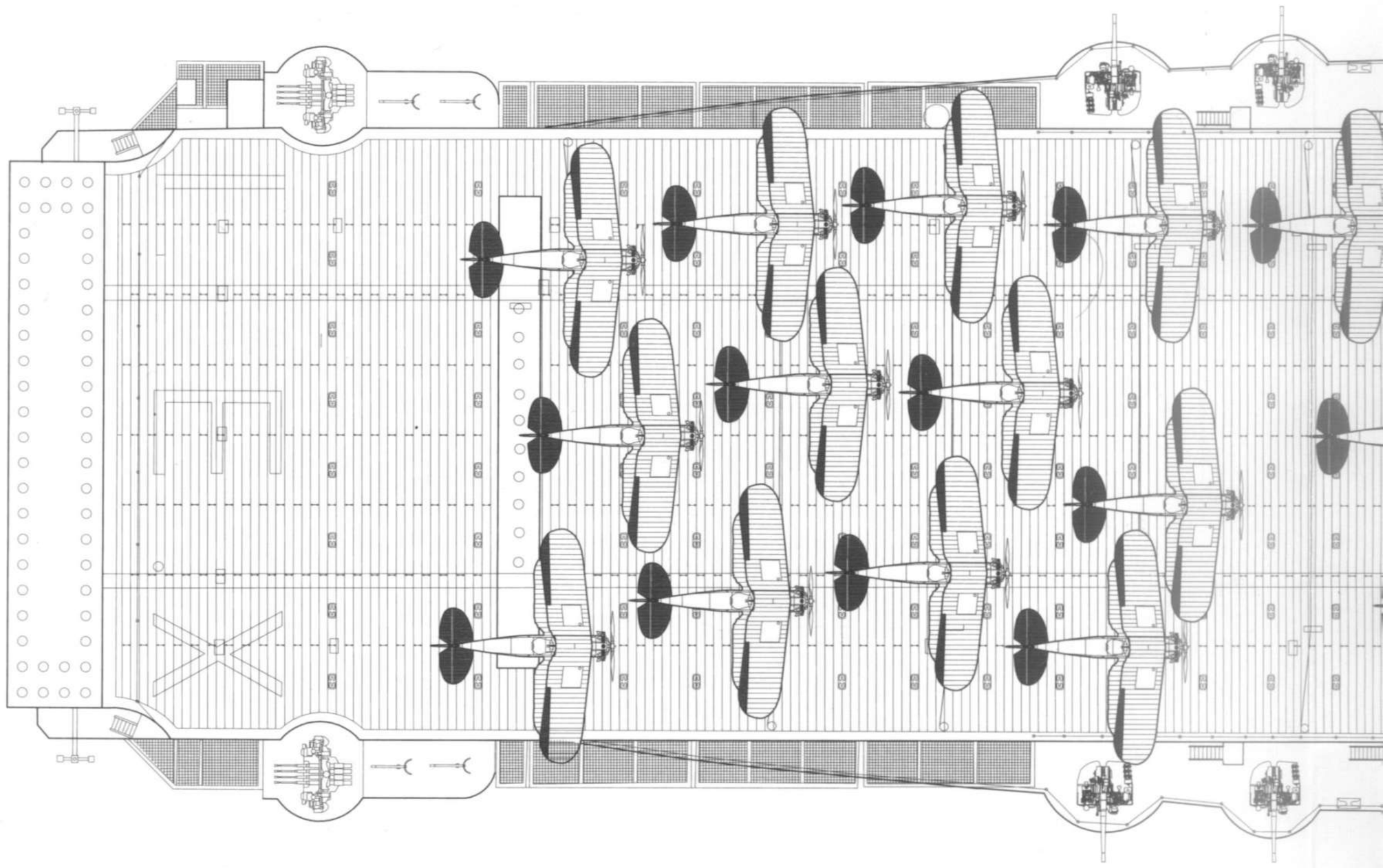

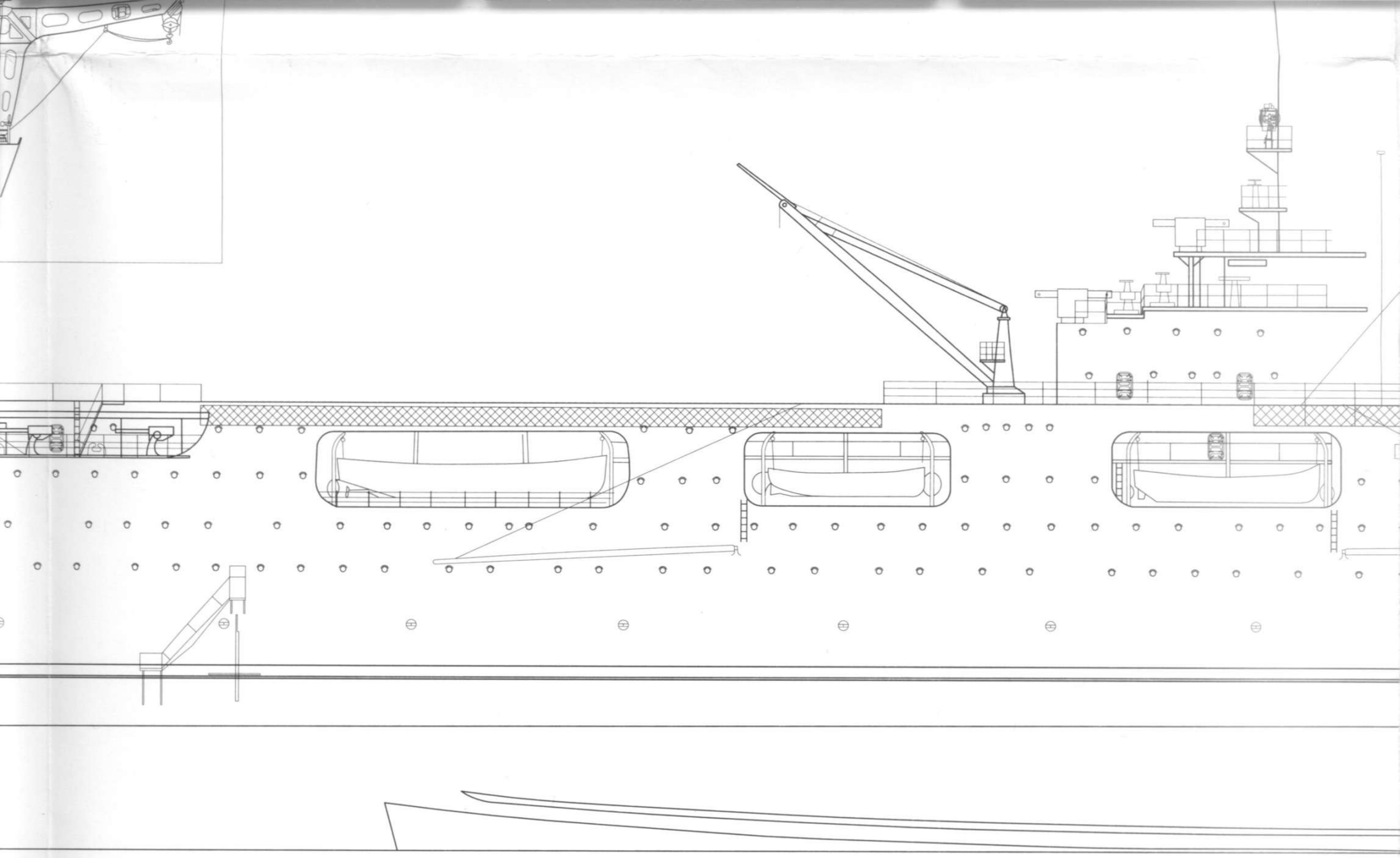

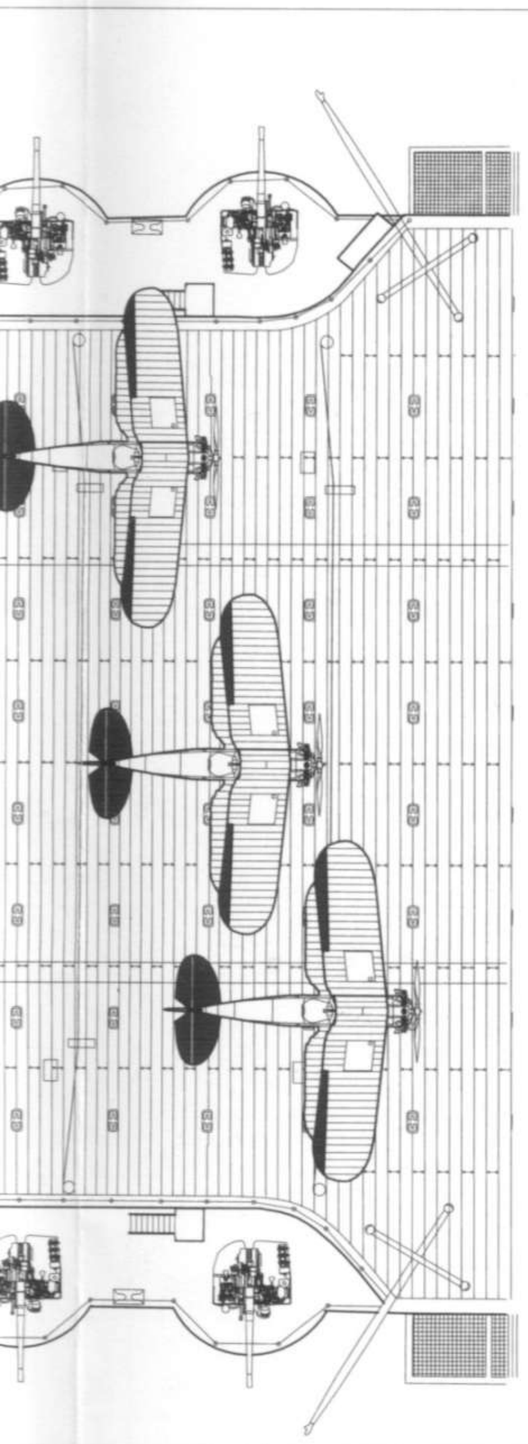

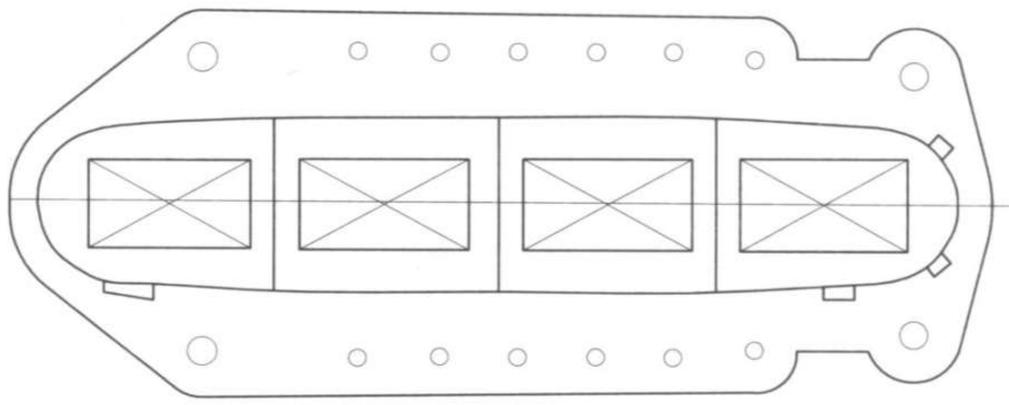

A6 — pomost reflektorowy

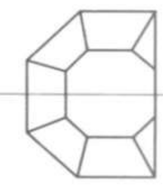

A4 — pomocni

A5 — pomost dalmierzy dział 127 mm

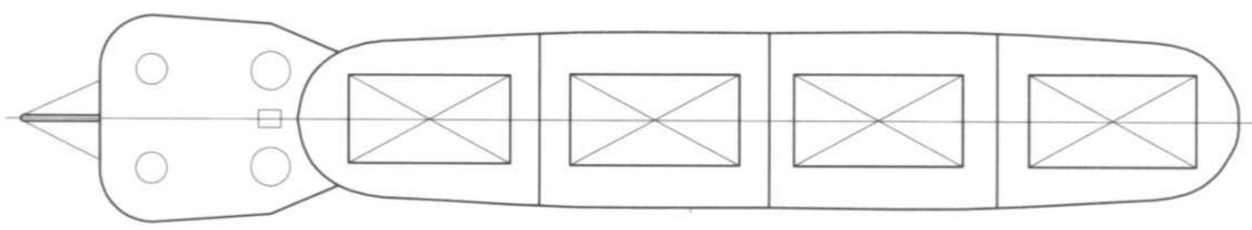

A3 — poziom stanowis

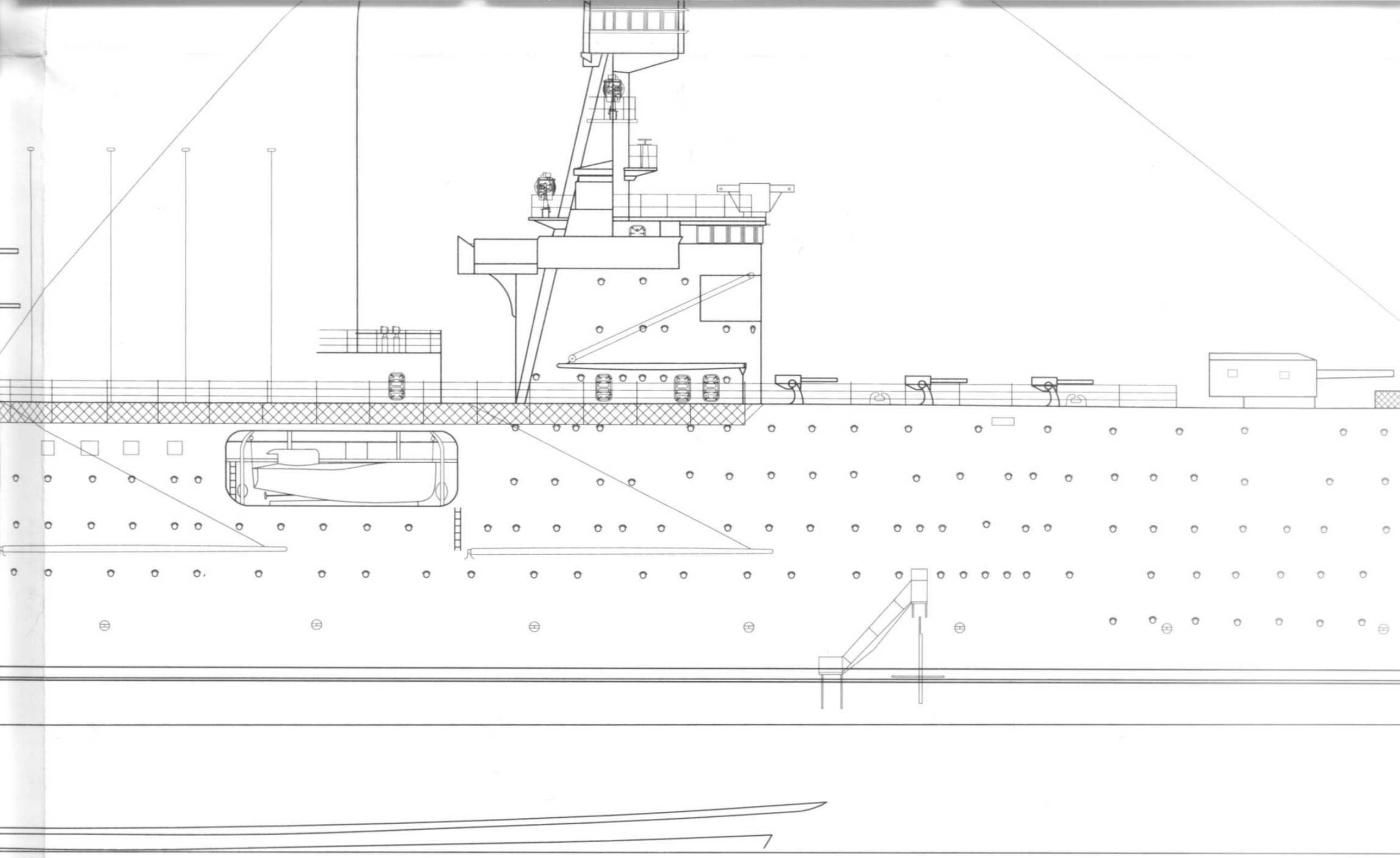

© Tadeu

mocnicze stanowisko dowodzenia

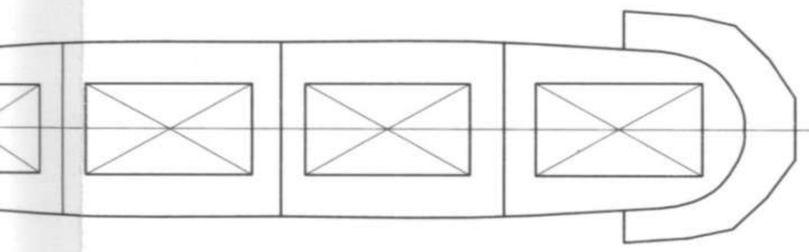

A2 — poziom wieży „C“

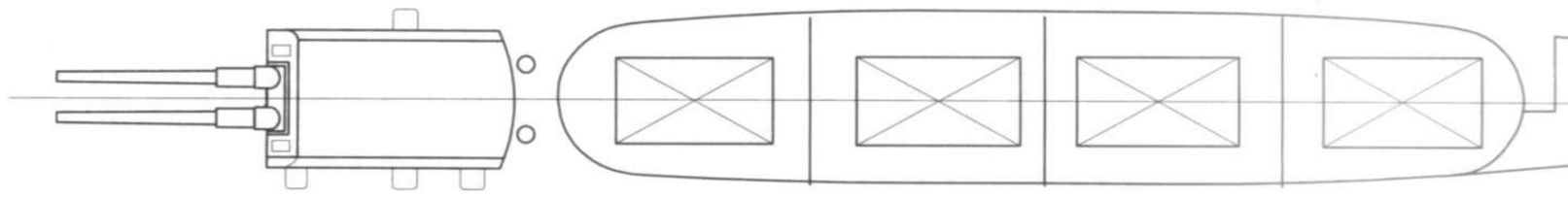

nowiska kierowania ogniem dział kal. 203 mm

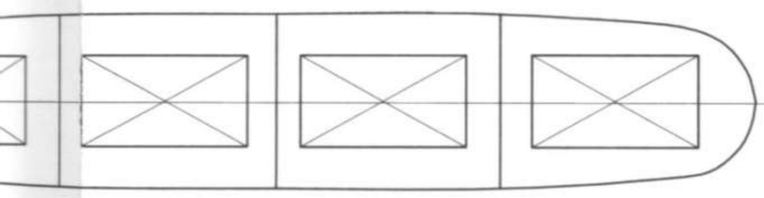

A1 — poziom pokładu głównego

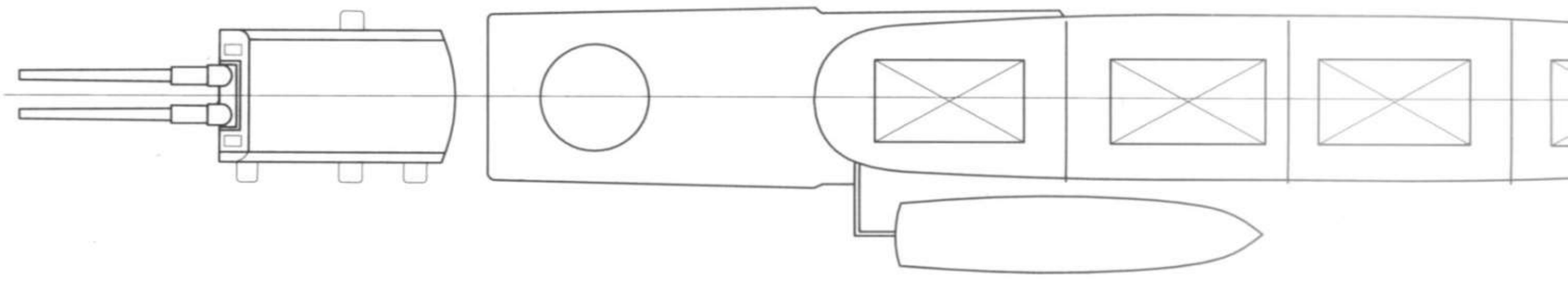

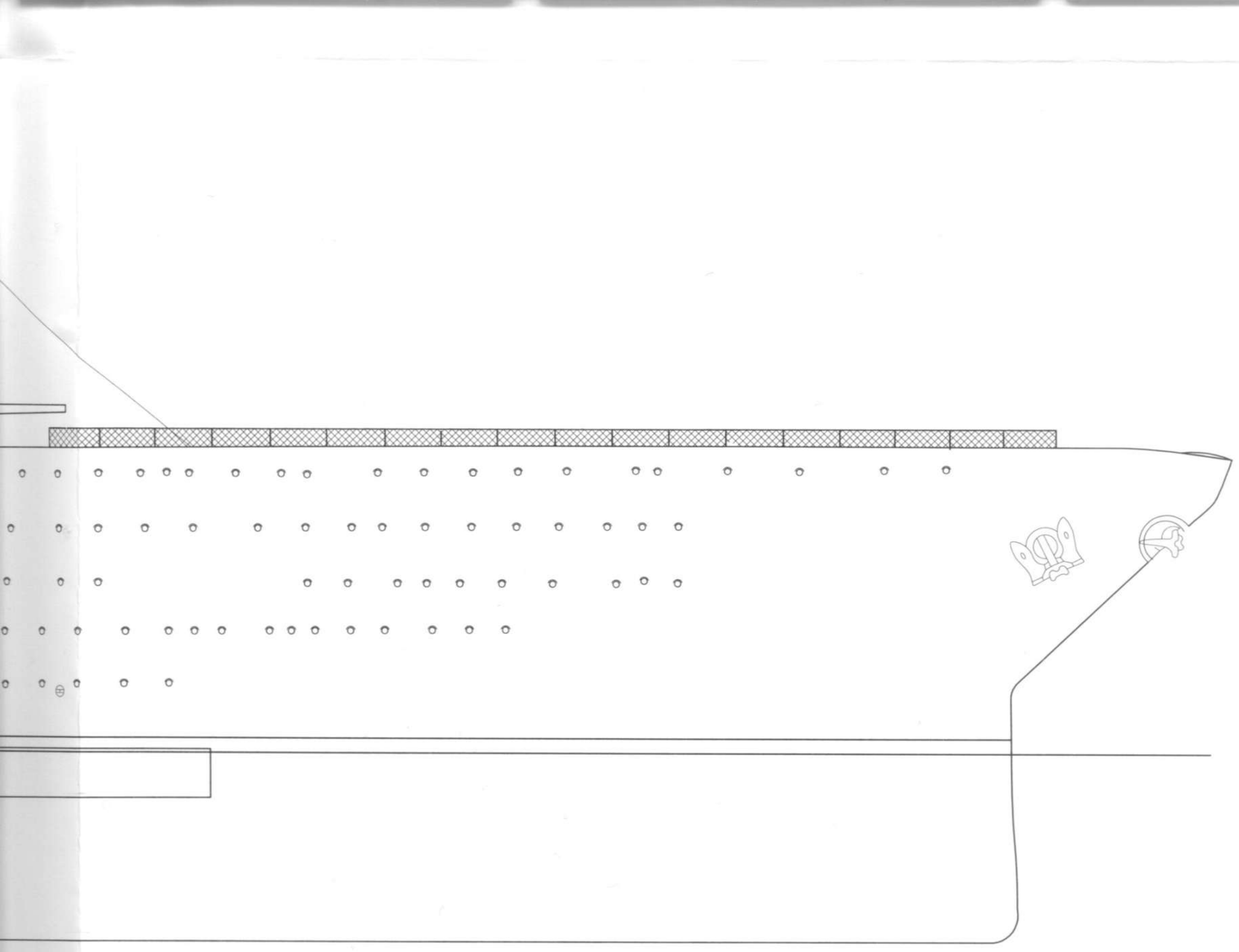

© Tadeusz Skwiot

USS *LEXINGTON*

– PRZEKRÓJ POPRZECZNY

NA OWRĘŻU

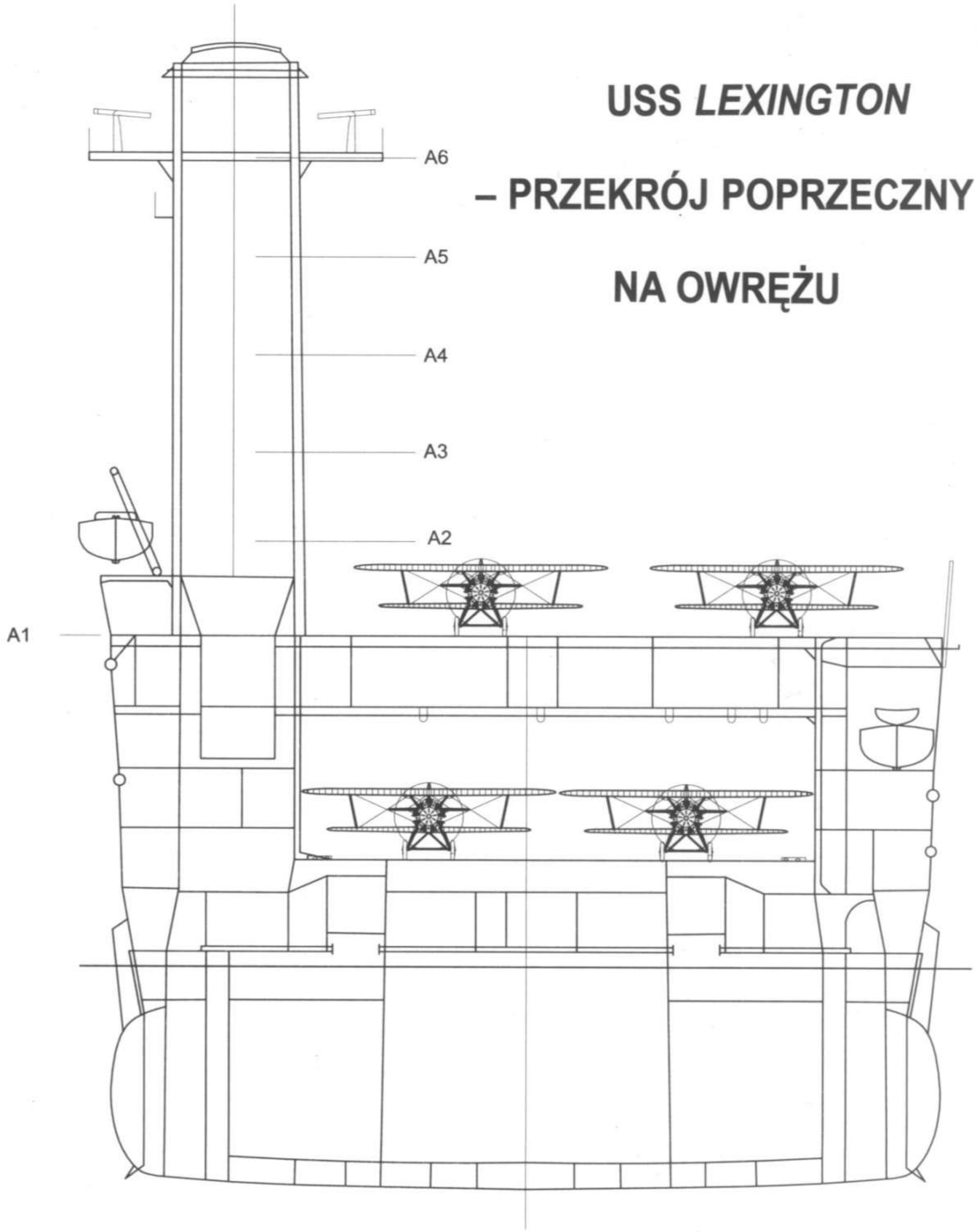

USS *LEXINGTON* (CV–2) — LINIE TEORETYCZNE

Podział wzdłużnic

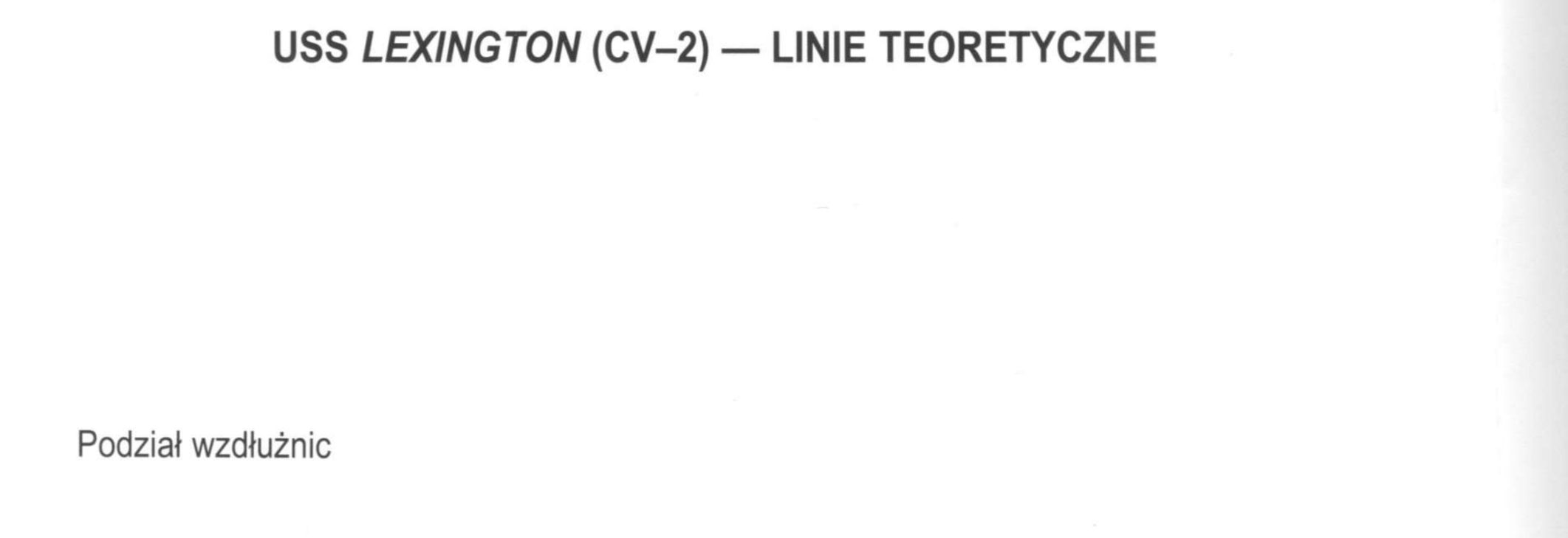

Podział wodnic

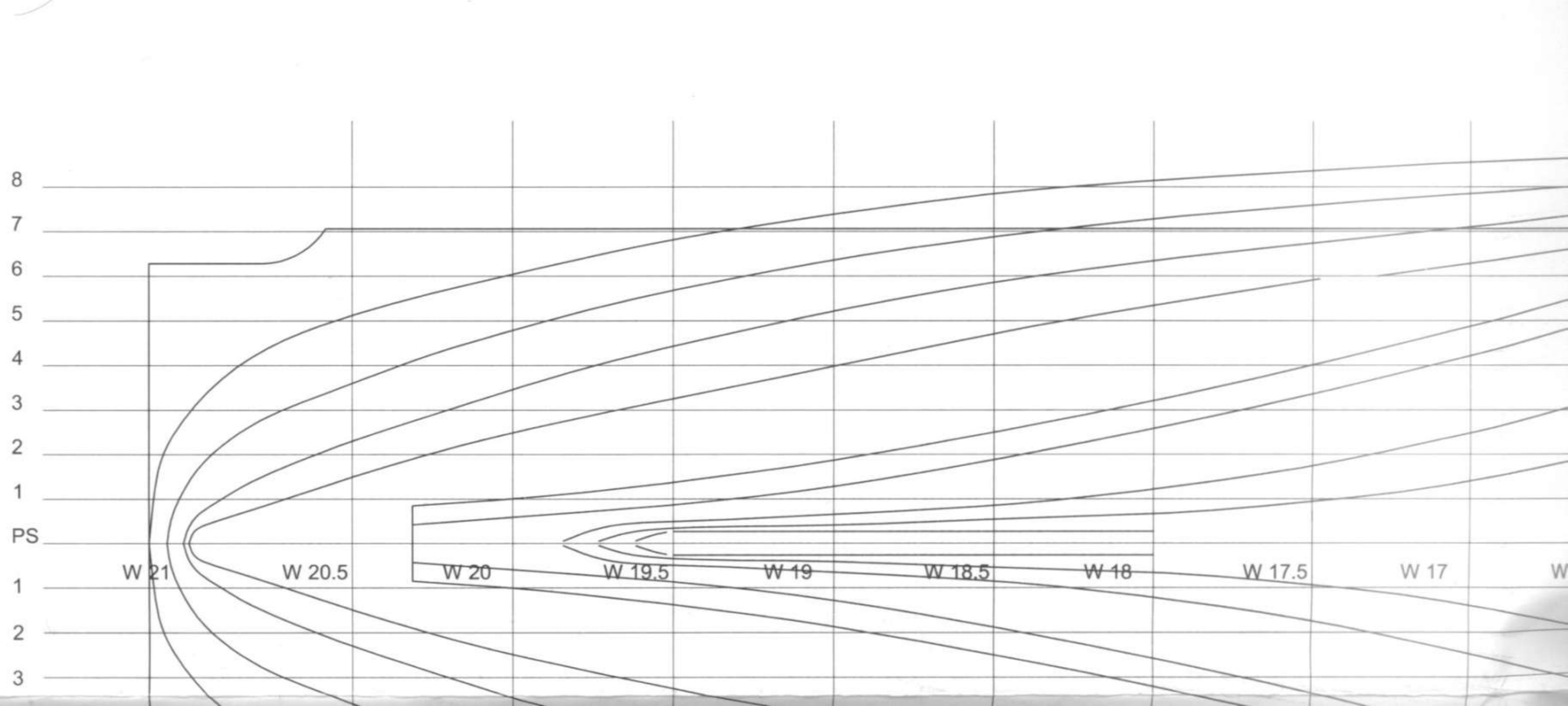

Podział wręg

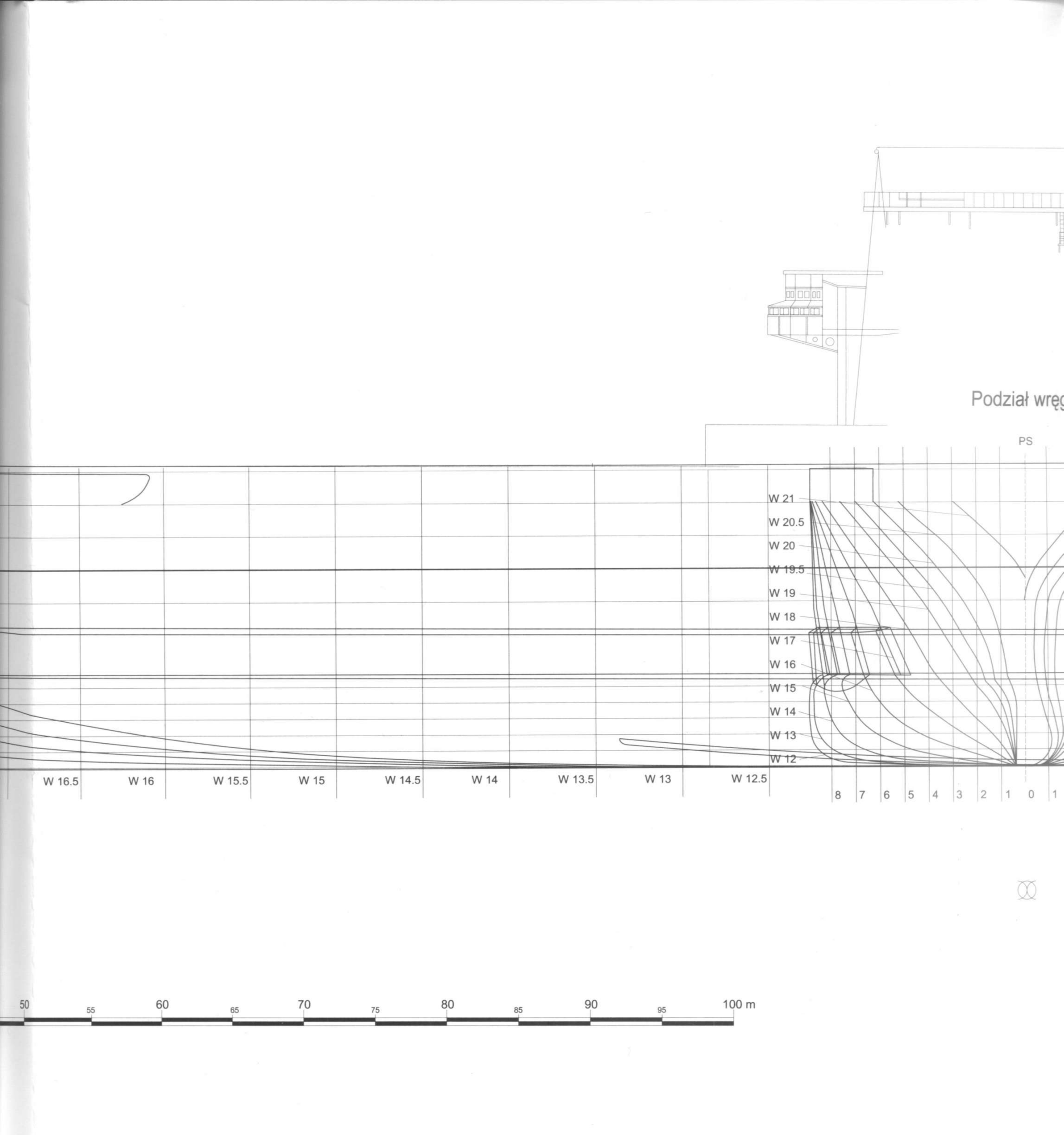

ł wręgowy

s

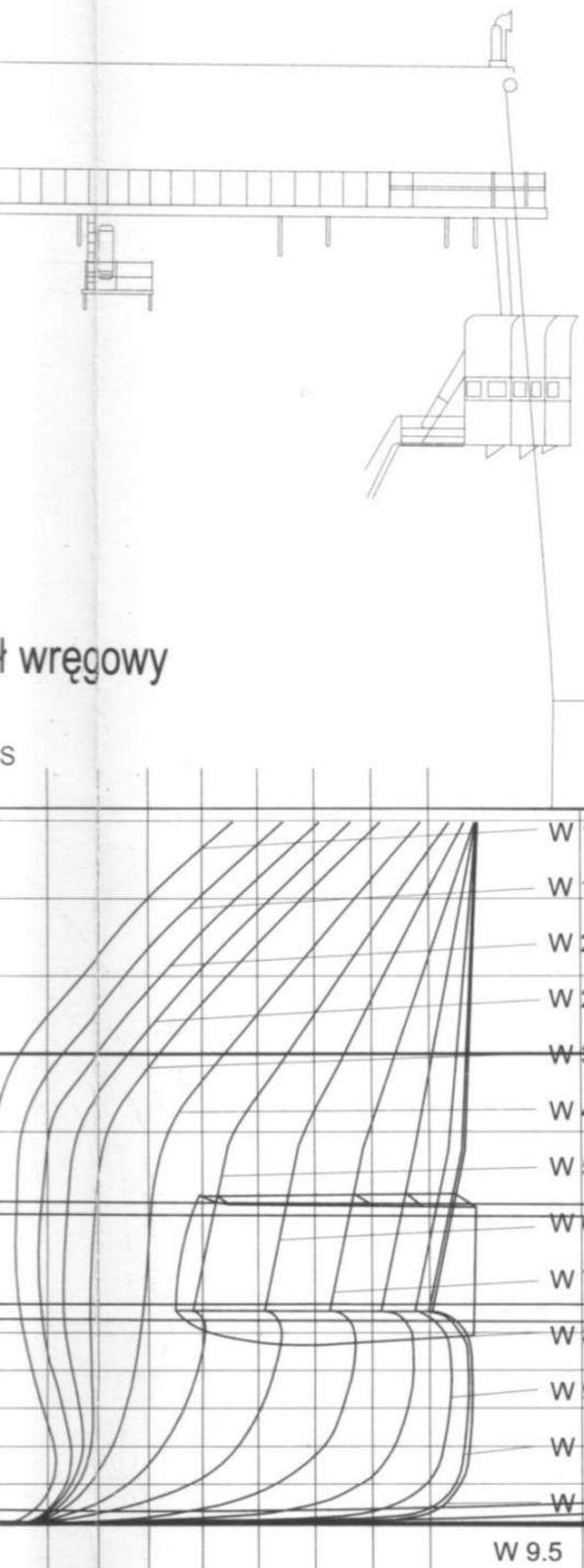
W 1
W 1.5
W 2
W 2.5
W 3
W 4
W 5
W 6
W 7
W 8
W 9
W 10
W 11
W 9.5
W 9
W 8.5
W 8
W 7.5
W 7
W 6.5
W 6
W 5.5
W 5
0
1
2
3
4
5
6
7
8

W 11
W 10.5
W 10
W 9.5
W 9
W 8.5
W 8
W 7.5
W 7
W 6.5
W 6
W 5.5
W 5

ARKUSZ 2

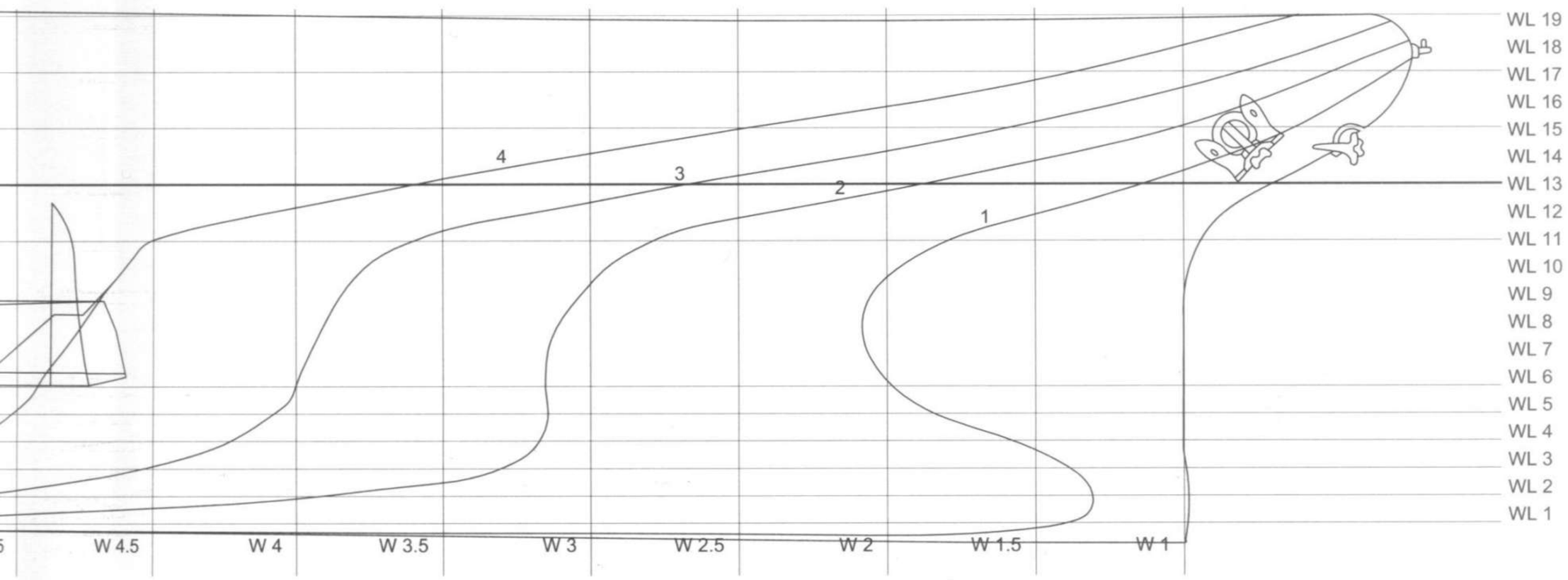

Skala 1 : 350

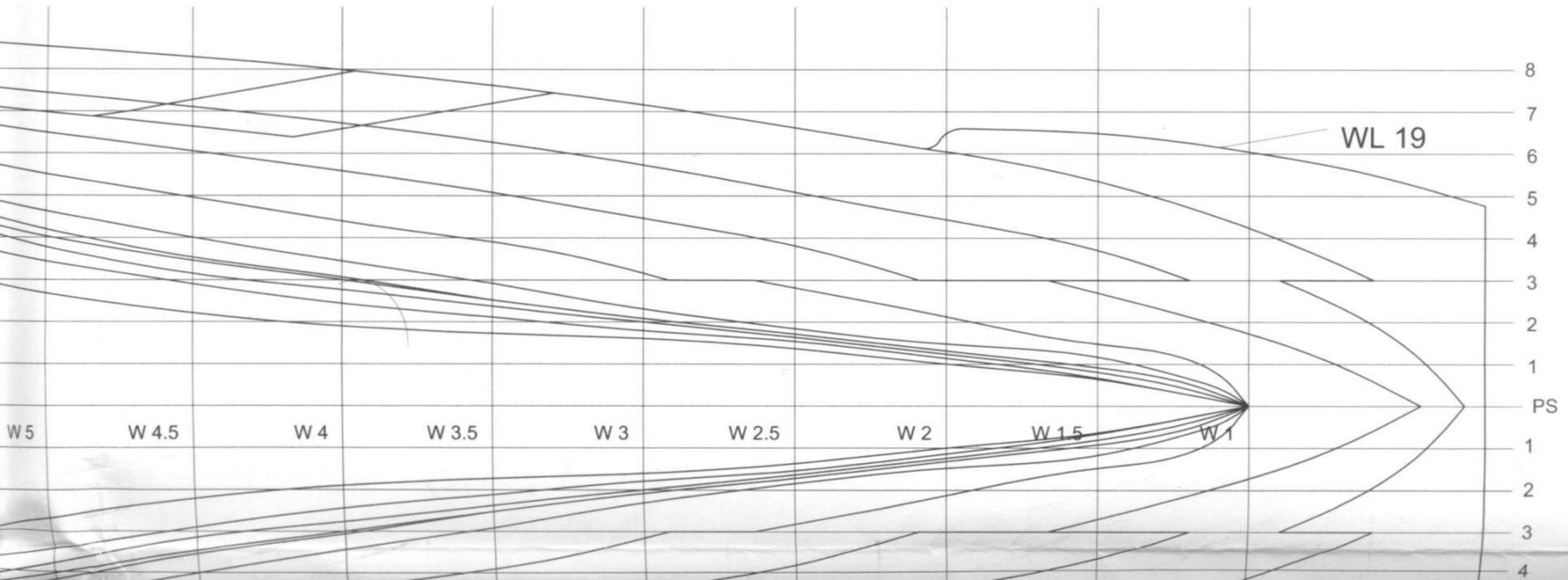

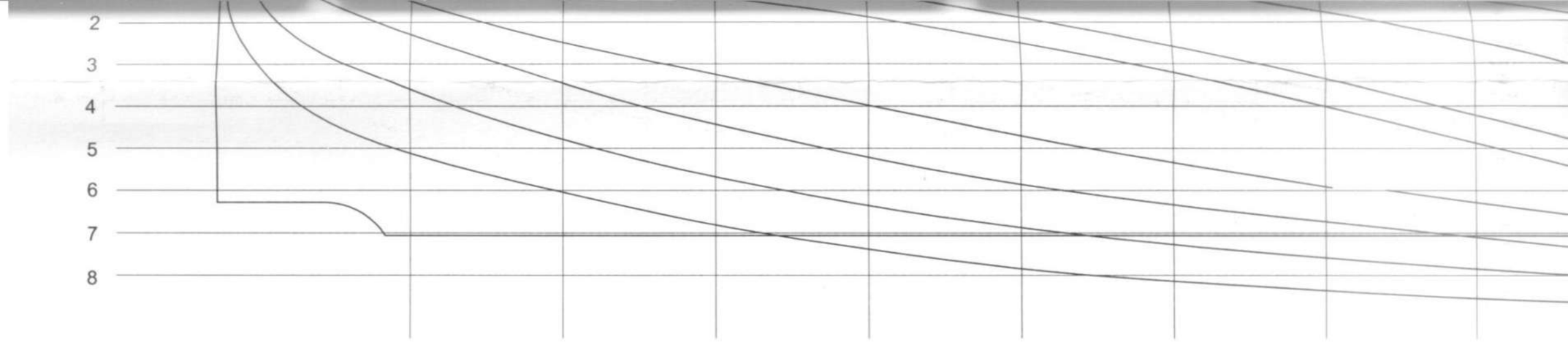

USS *LEXINGTON* (CV–2) — PRZEKRÓJ WZDŁUŻNY

Plan pomieszczeń

1. Pokład startowy
2. Warsztat ogólny
3. Skład olejów i farb (lewa burta) i magazyn przyrządów optycznych (na prawej burcie)
4. Pracownia krawiecka (lewa burta), szewska (lewa burta) i areszt (prawa burta)
5. Stanowisko prób silników (lewa burta) i spadochroniarnia (prawa burta)
6. Magazyn bielizny do prania
7. Arsenał
8. Magazyny sprzętu obsługi pokładowej
9. Magazyny części zapasowych do samolotów
10. Pralnie
11. Skrajnik rufowy
12. Magazyny części okrętowych
13. Hangar
14. Umywalnie załogi
15. Pomieszczenia magazynowe
16. Pomieszczenie maszyny sterowej
17. Maszynownia sterowa
18. Pomieszczenia załogi
19. Pomieszczenia magazynowe
20. Magazyn skrzydeł do samolotów
21. Magazyn kadłubów
22. Magazyn okuć i mocowań
23. Magazyn części zapasowych do silników łodzi
24. Pomieszczenie sterowni silników maszyn sterowy
25. Magazyn części zapasowych artylerii
26. Magazyn ładunków wybuchowych
27. Magazyn amunicji kalibru 1,1 cala
28. Pokład hangarowy
29. Skład samolotów rezerwowych
30. Magazyn części zapasowych (lewa burta) i pomi załogi (prawa burta)
31. Pomieszczenia załogi
32. Zbiornik skrajny
33. Zbiornik paliwa
34. Koferdam
35. Zbiornik wody kotłowej
36. Zbiornik szczytowy
37. Lewoburtowa i prawoburtowa maszynownia głównych silników elektrycznych

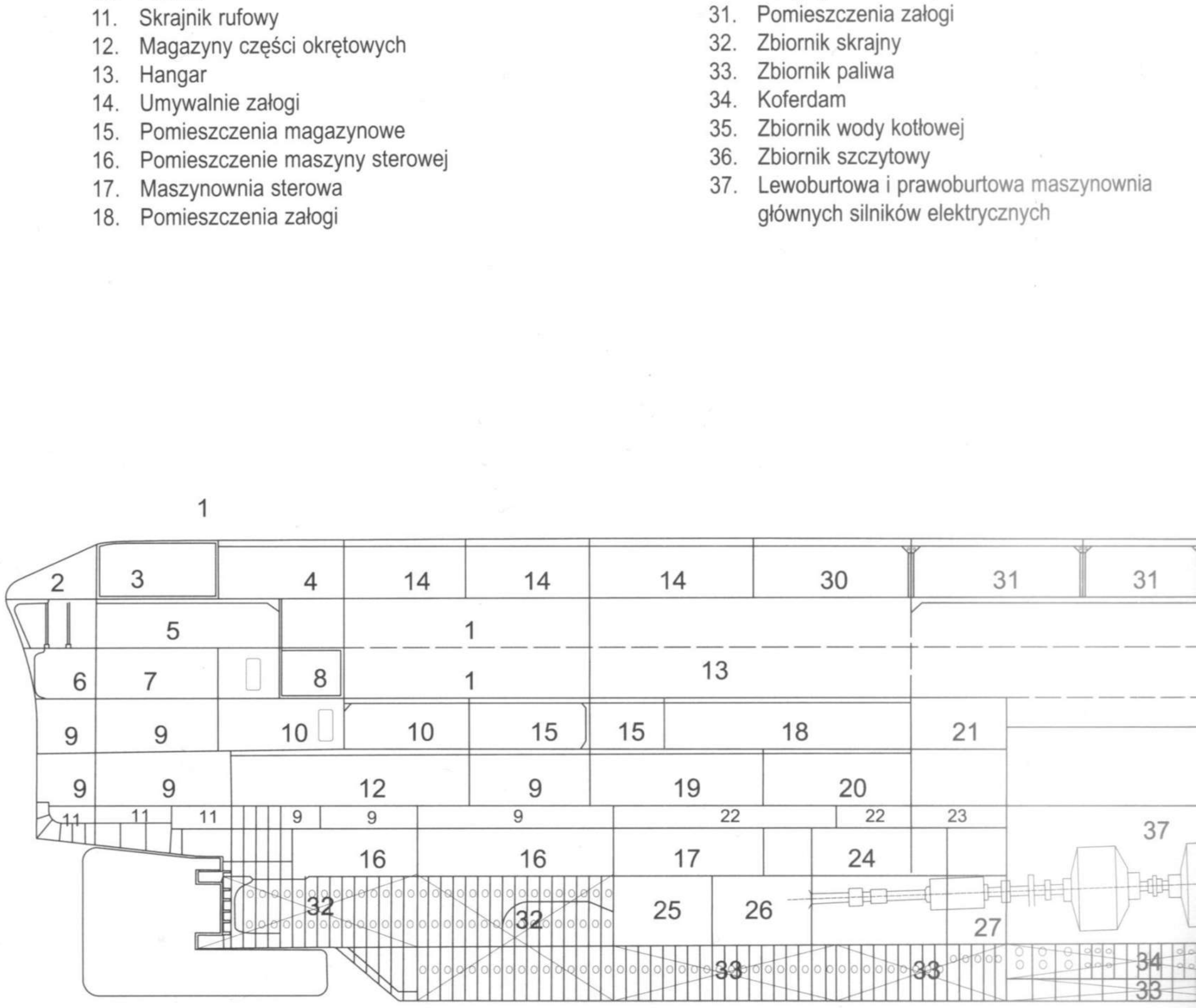

© Tadeusz Skwiot

ków łodzi
zyn sterowych

urta) i pomieszczenia

nownia

38. Magazyn ładunków miotających dział kal. 203 mm
39. Łożysko oporowe wału głównego (lewa i prawa burta) i magazyny podręczne (pośrodku)
40. Magazyny podręczne
41. Lewoburtowa i prawoburtowa maszynownia głównych silników elektrycznych
42. Magazyn części zapasowych
43. Rozdzielnia mocy
44. Główna centrala manewrowa
45. Pomieszczenie chłodni
46. Magazyn części elektrycznych
47. Rufowa maszynownia (pośrodku), kotłownie rufowe (prawa i lewa burta)
48. Pomieszczenie pomp
49. Platforma generatorów
50. Dziobowa maszynownia (pośrodku), kotłownie dziobowe (prawa i lewa burta)
51. Kolektor spalin
52. Barbeta działa kalibru 203 mm
53. Pomieszczenie nadajnika radiowego
54. Korytarz

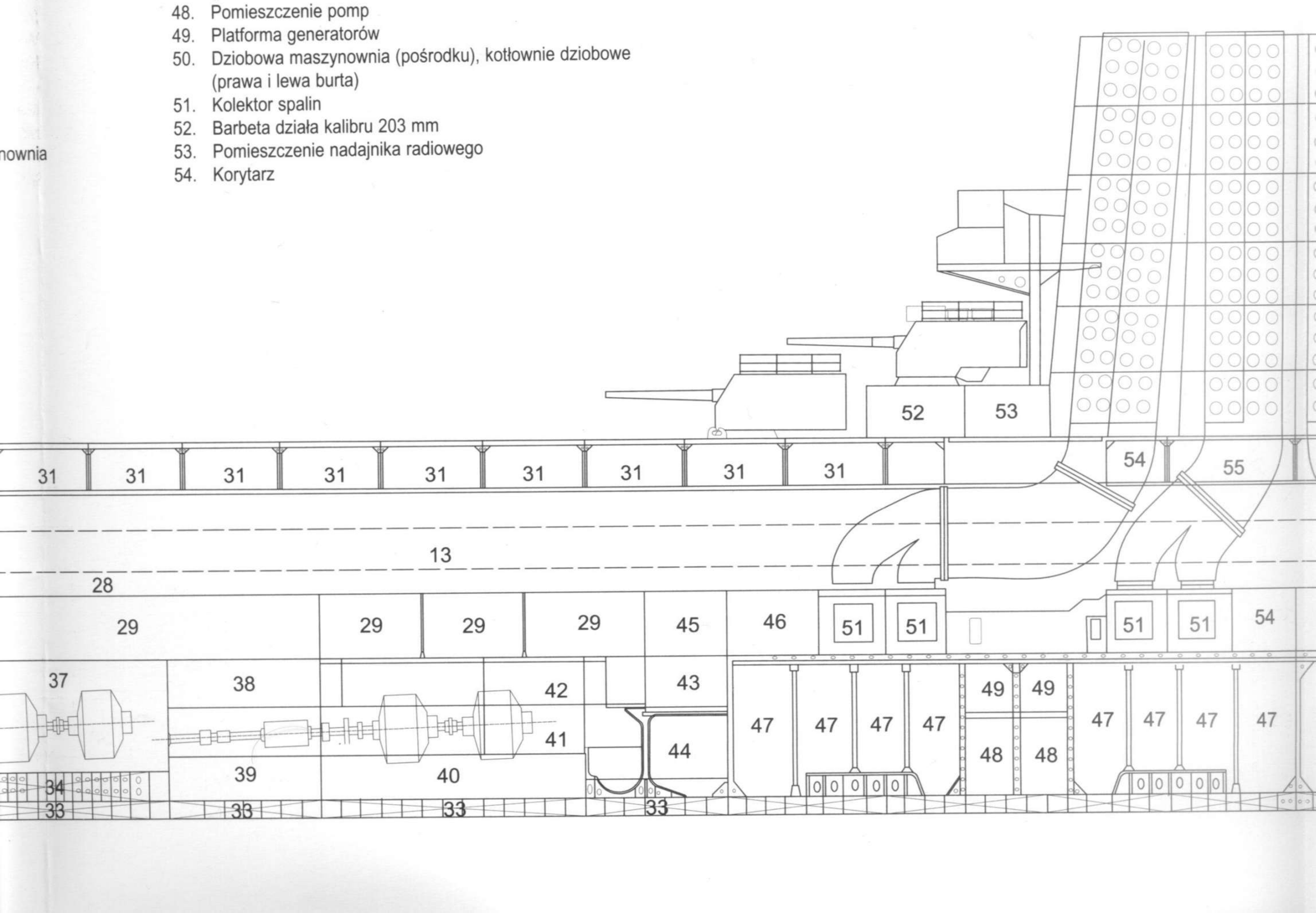

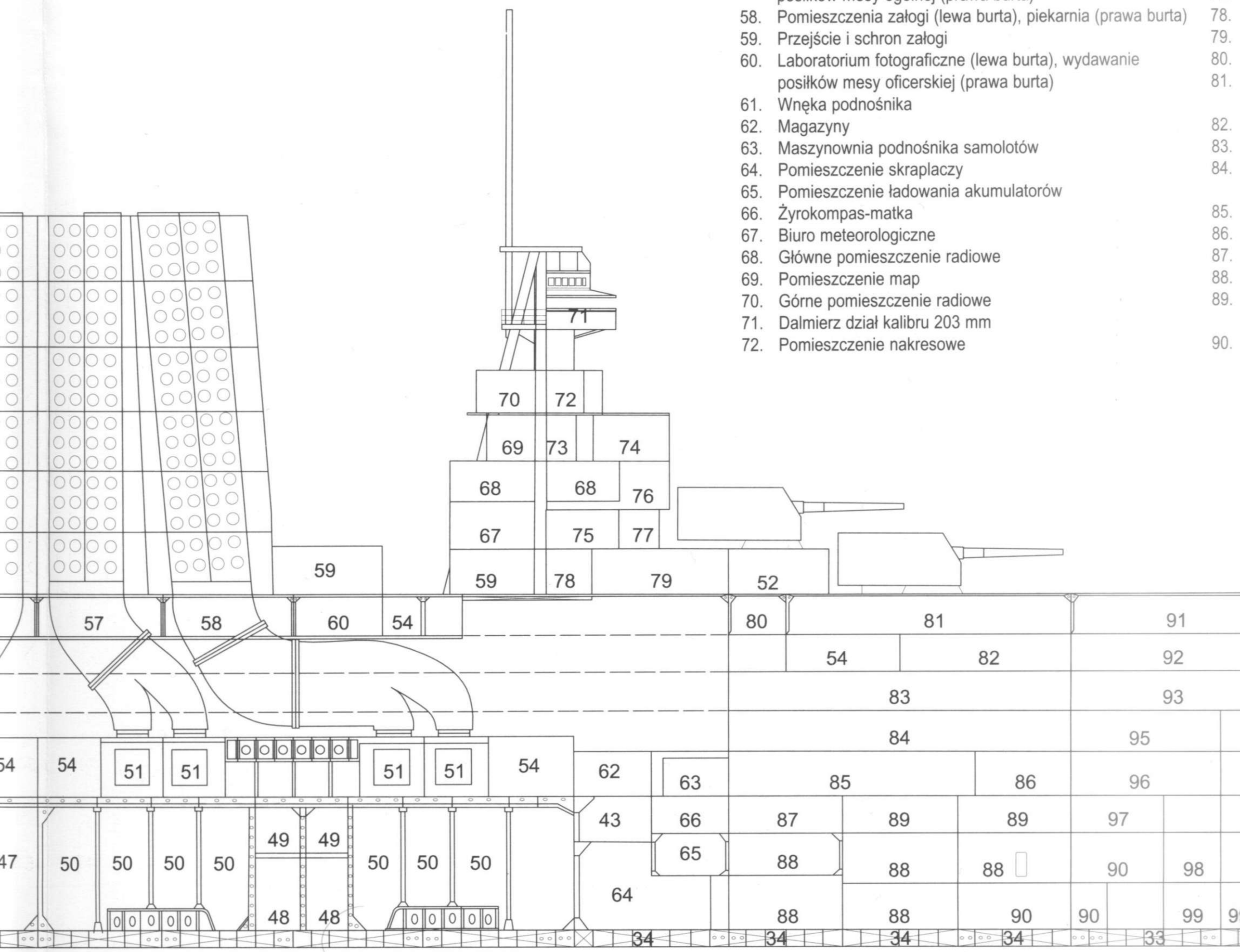

55. Skład mięsa (lewa burta) i pentra mesy ogólnej (prawa burta)
56. Magazyn rur zapasowych kotłów i skraplaczy
57. Kuchnia załogi (lewa burta) i pomieszczenie wydawania posiłków mesy ogólnej (prawa burta)
58. Pomieszczenia załogi (lewa burta), piekarnia (prawa burta)
59. Przejście i schron załogi
60. Laboratorium fotograficzne (lewa burta), wydawanie posiłków mesy oficerskiej (prawa burta)
61. Wnęka podnośnika
62. Magazyny
63. Maszynownia podnośnika samolotów
64. Pomieszczenie skraplaczy
65. Pomieszczenie ładowania akumulatorów
66. Żyrokompas-matka
67. Biuro meteorologiczne
68. Główne pomieszczenie radiowe
69. Pomieszczenie map
70. Górne pomieszczenie radiowe
71. Dalmierz dział kalibru 203 mm
72. Pomieszczenie nakresowe

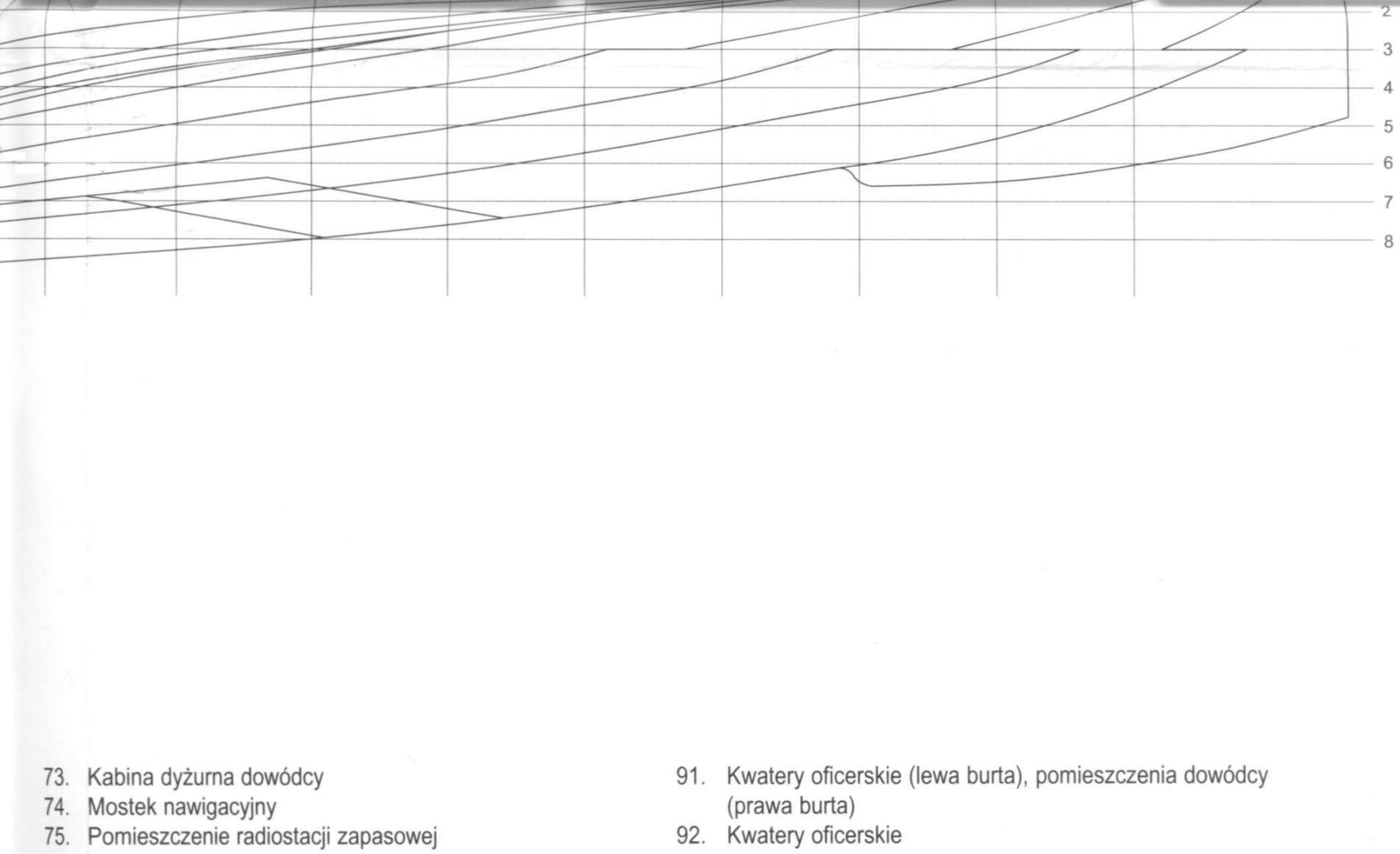

73. Kabina dyżurna dowódcy
74. Mostek nawigacyjny
75. Pomieszczenie radiostacji zapasowej
76. Stanowisko dowodzenia
77. Pomieszczenie wywiadu lotniczego
78. WC (lewa burta), korytarz (prawa burta)
79. Pomieszczenie dyżurne lotników
80. Pomieszczenie flagowe
81. Pentra admiralska (lewa burta), pomieszczenia oficerów sztabowych (prawa burta), kabina admiralska (lewa burta)
82. Mesa oficerska
83. Przejście i schron załogi
84. Pomieszczenie wydawania broni (lewa burta), korytarze (pośrodku), biura oficerskie (prawa burta)
85. Warsztat ogólny
86. Kwatery podoficerskie
87. Główna tablica rozdzielcza
88. Magazyn bomb
89. Magazyny ładunków miotających i pocisków do dział kal. 203 mm
90. Magazyn amunicji kalibru 127 mm
91. Kwatery oficerskie (lewa burta), pomieszczenia dowódcy (prawa burta)
92. Kwatery oficerskie
93. Mesa oficerów młodszych
94. Kwatery podoficerskie i mesa
95. Korytarz (pośrodku), biuro lotnicze (prawa burta)
96. Pomieszczenia personelu obsługi pokładu startowego
97. Magazyn amunicji kalibru 12,7 mm
98. Pomieszczenie pomp
99. Pomieszczenie pomp wody słodkiej
100. Magazyn amunicji przeciwlotniczej i magazyn broni ręcznej
101. Magazyn zaopatrzenia
102. Natryski i WC oficerów
103. Natryski i WC podoficerów
104. Bagaże oficerów
105. Magazyn żeglarski
106. Magazyn medyczny
107. Zbiornik wody słodkiej
108. Pomieszczenie windy
109. Stopery łańcucha kotwicznego
110. Magazyn flar lotniczych

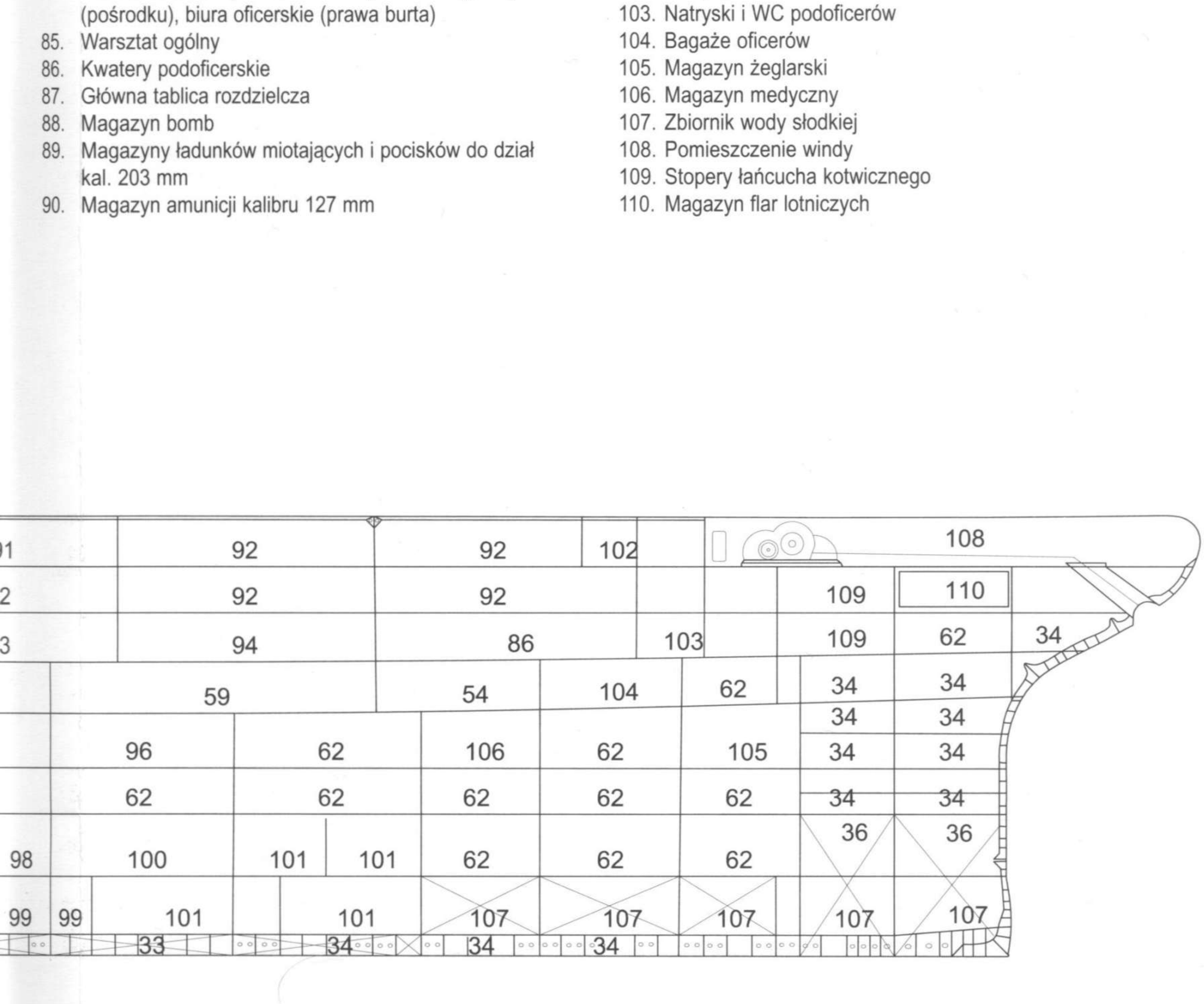

USS *SARATOGA* (CV–3) — prawa burta okrętu, wygląd z 1936 roku

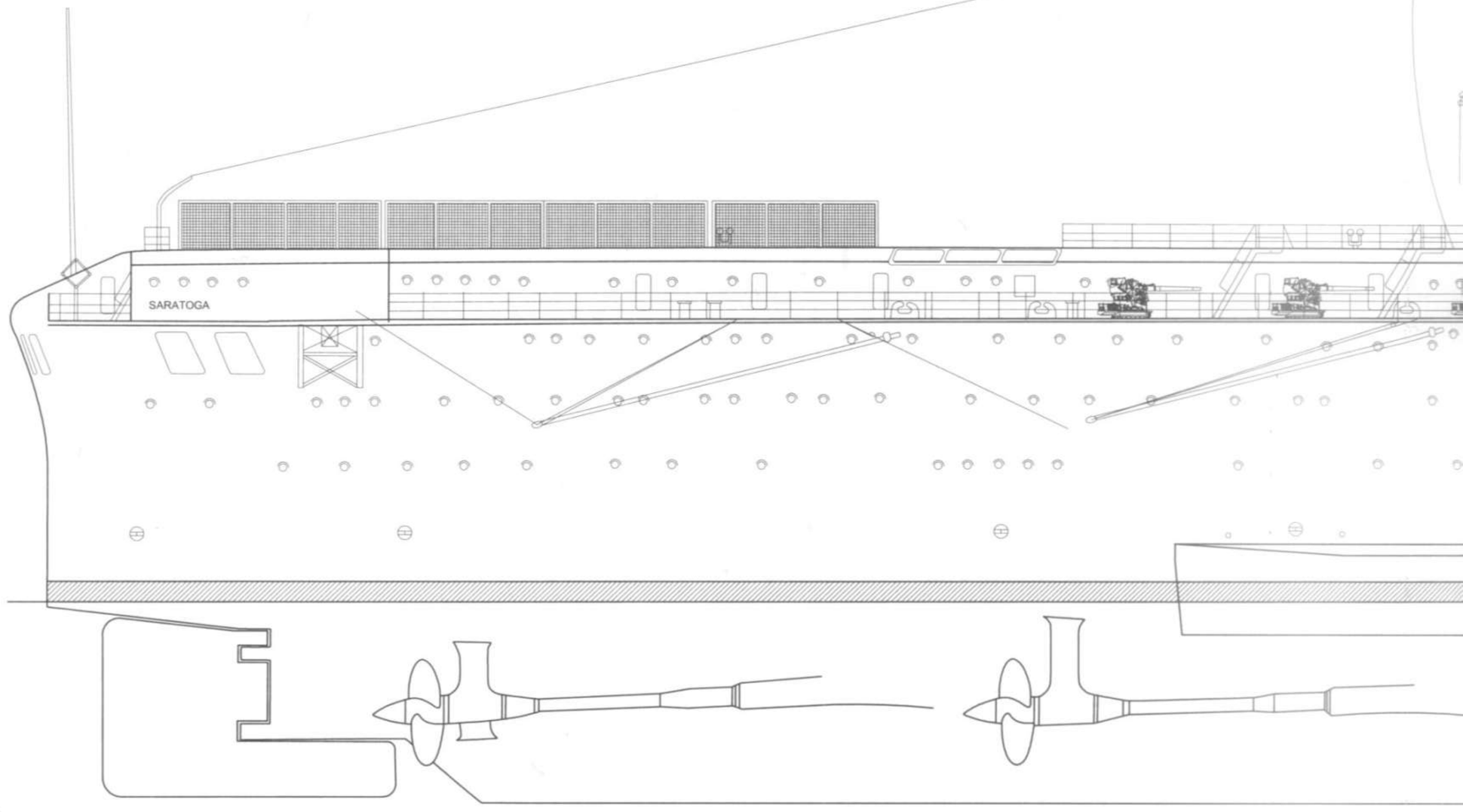

USS *SARATOGA* (CV–3) — pokład okrętu, wygląd z 1936 roku
(rekonstrukcja oparta na materiale zdjęciowym)

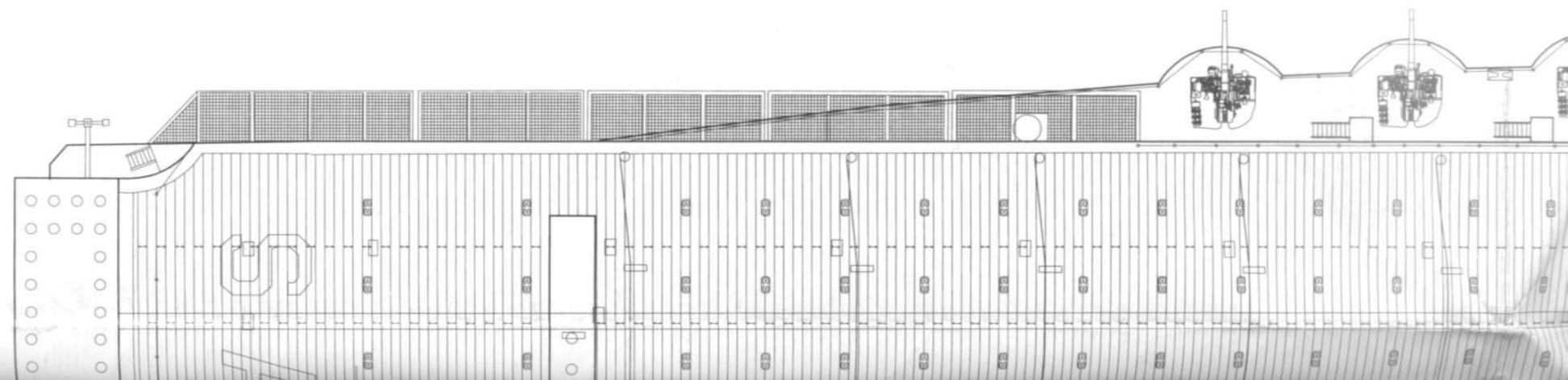

roku

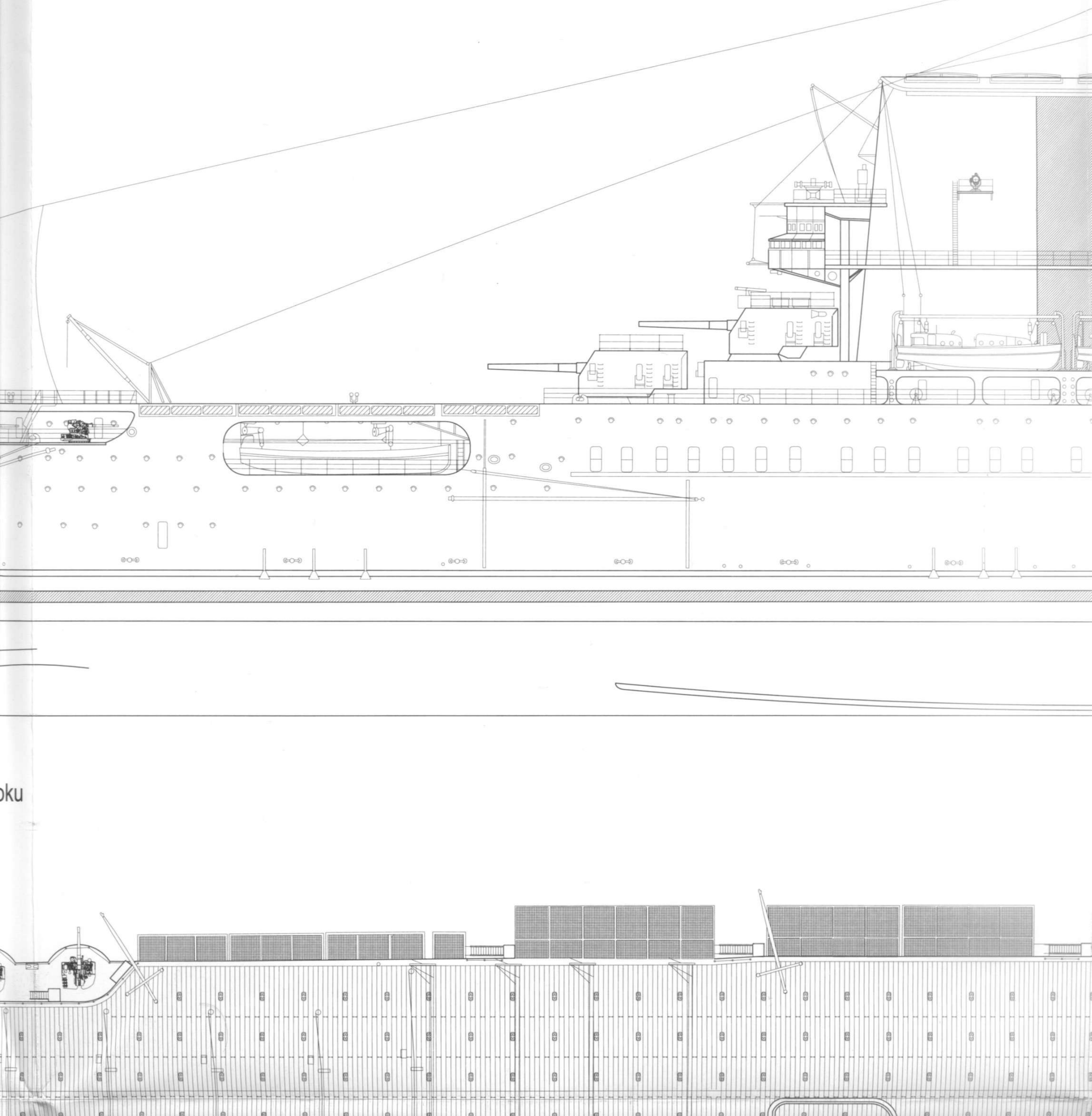

roku

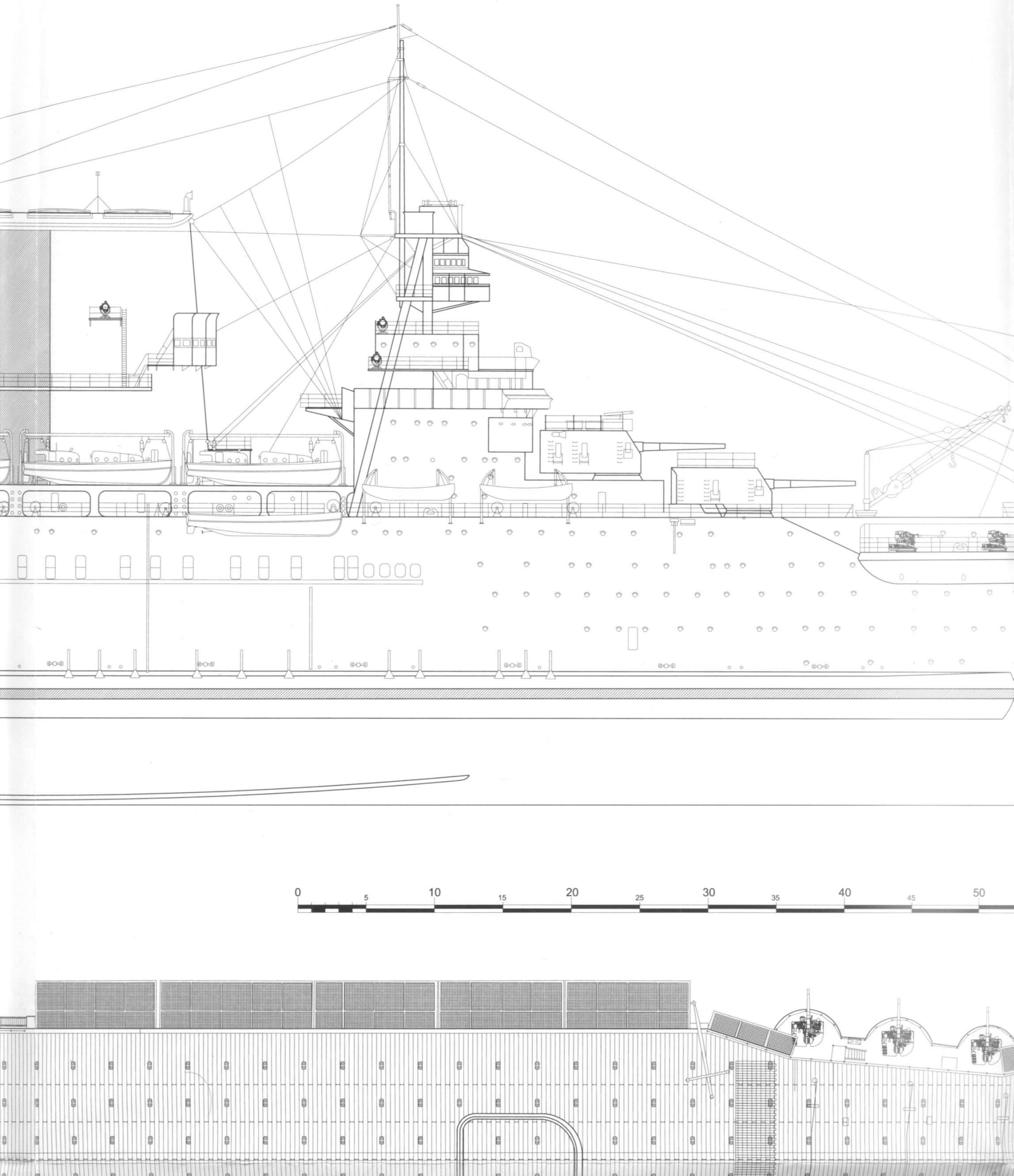
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50

ARKUSZ 3

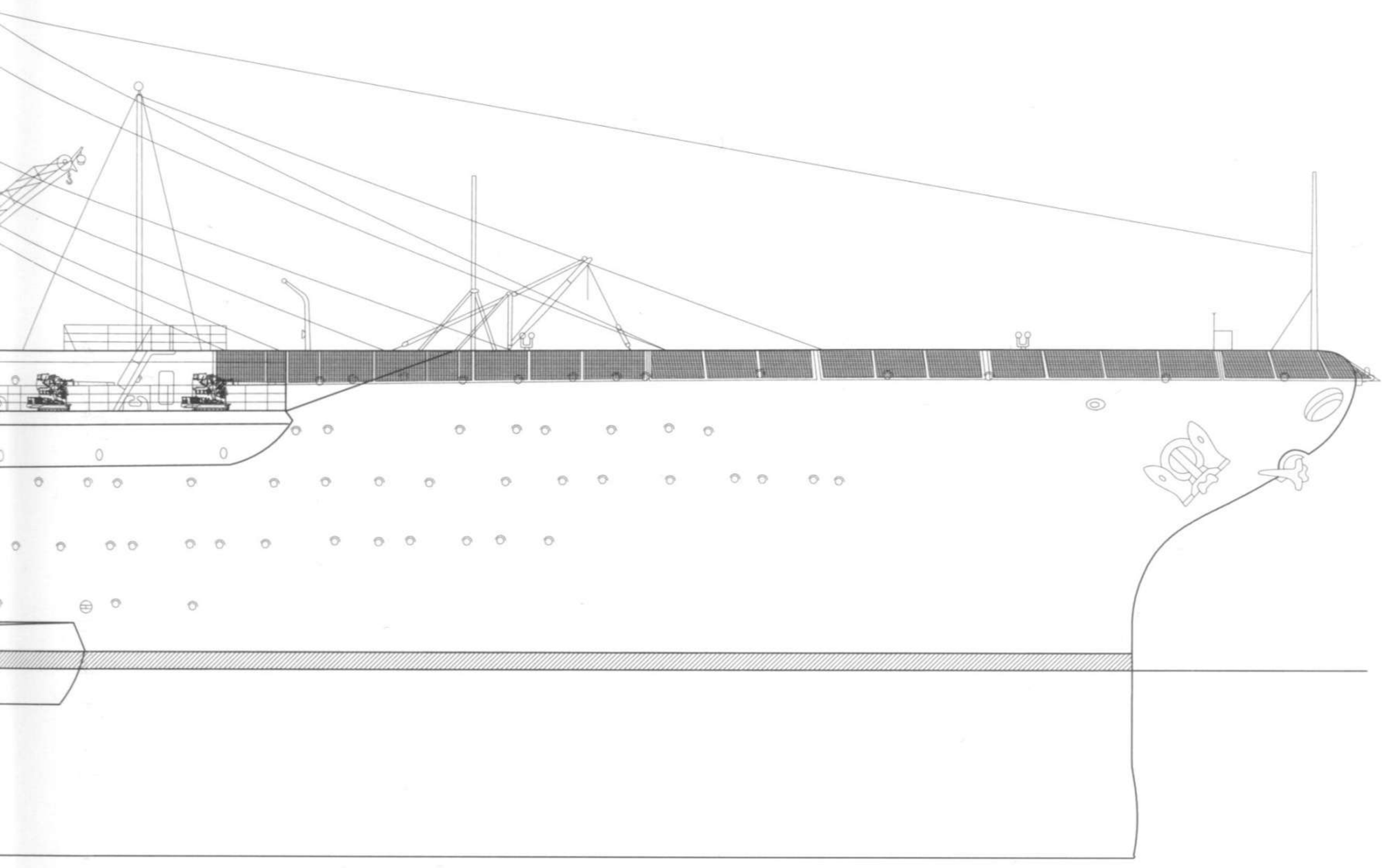

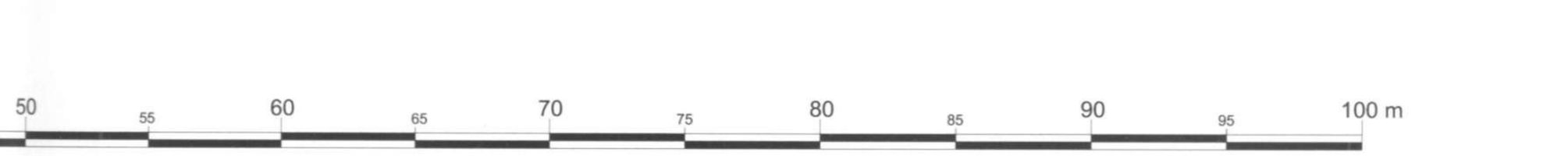

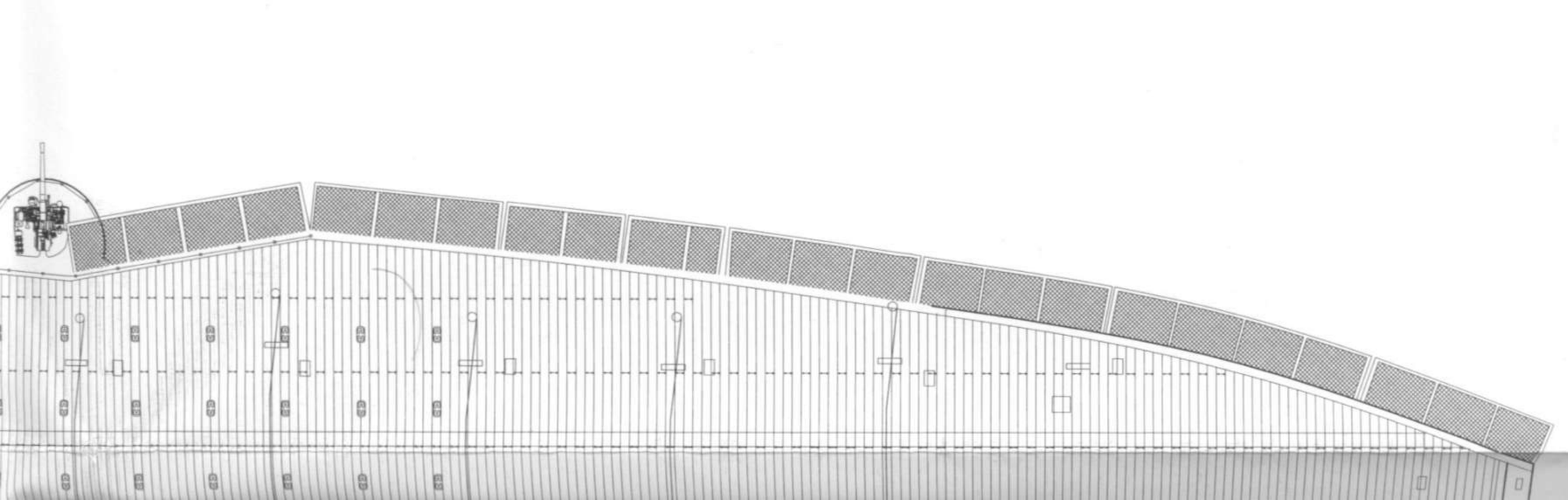

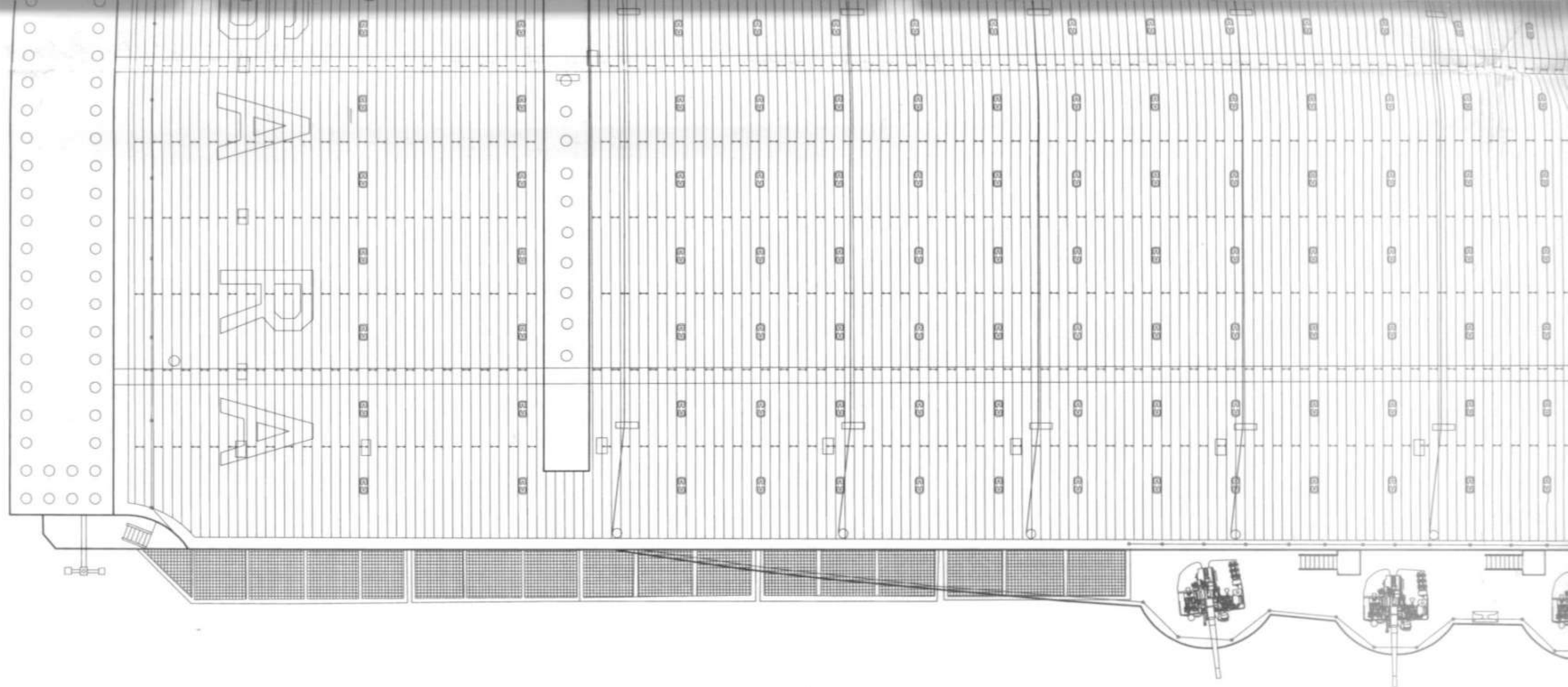

USS *SARATOGA* (CV–3) — lewa burta okrętu, wygląd z 1936 roku

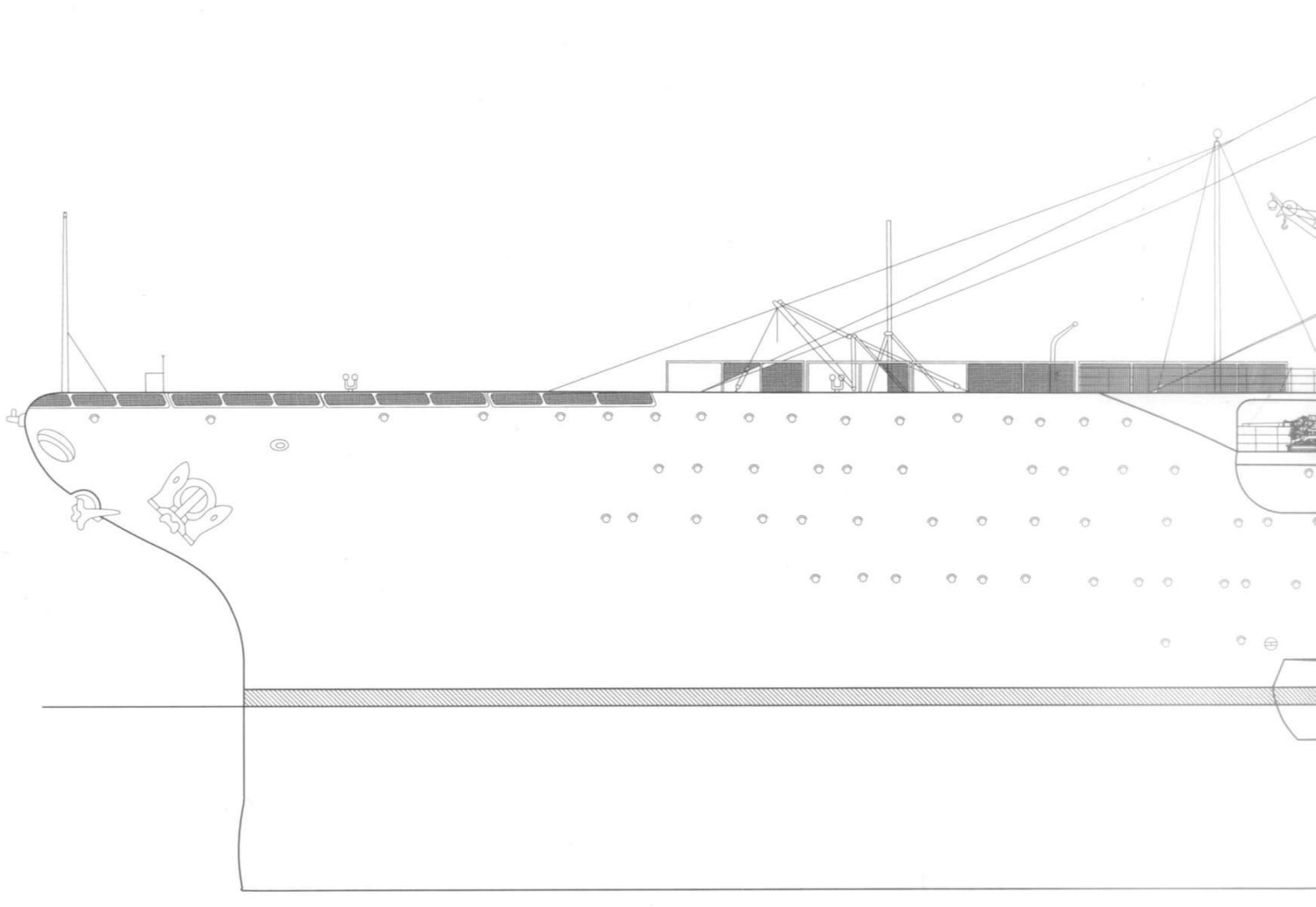

ku

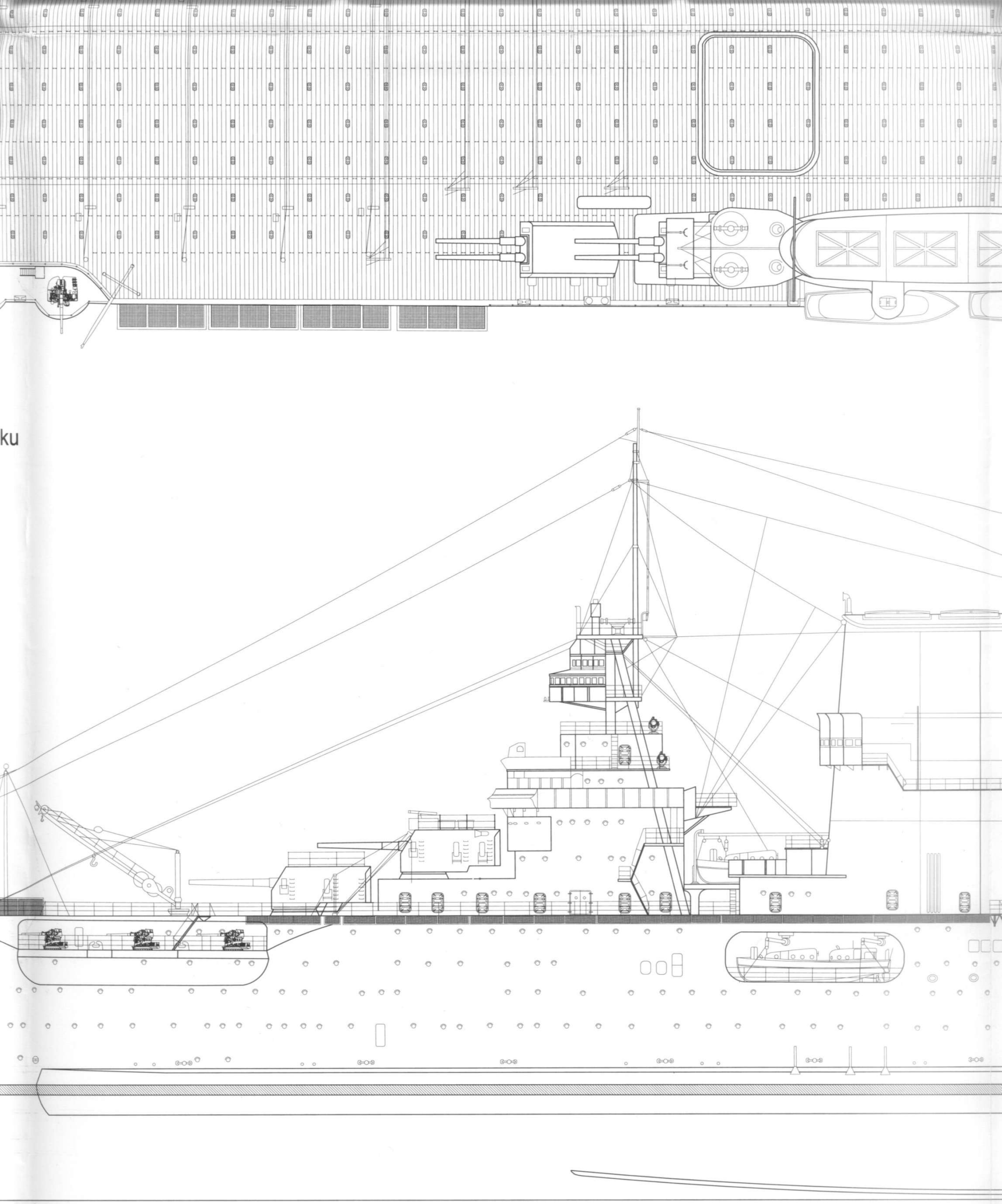

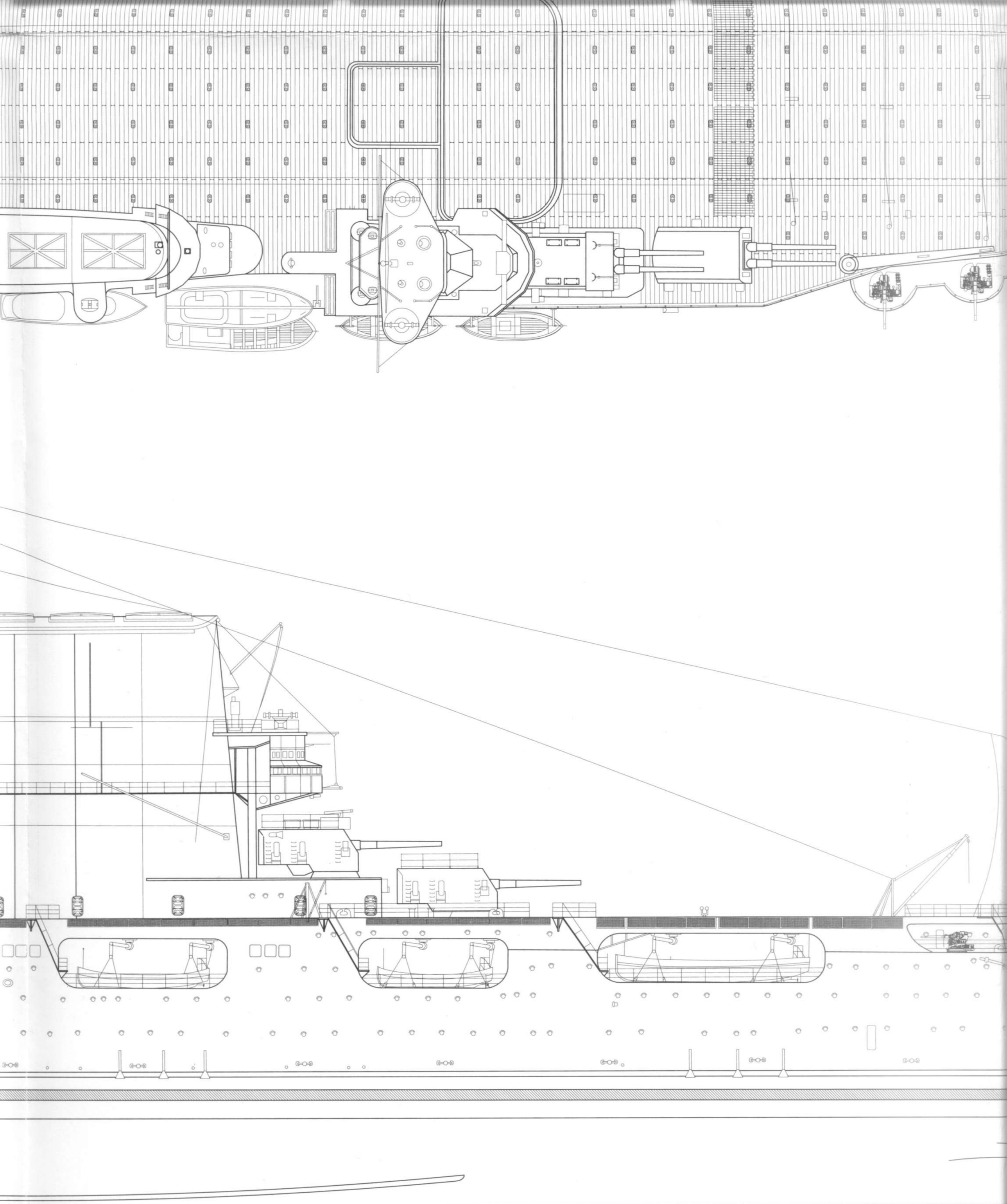

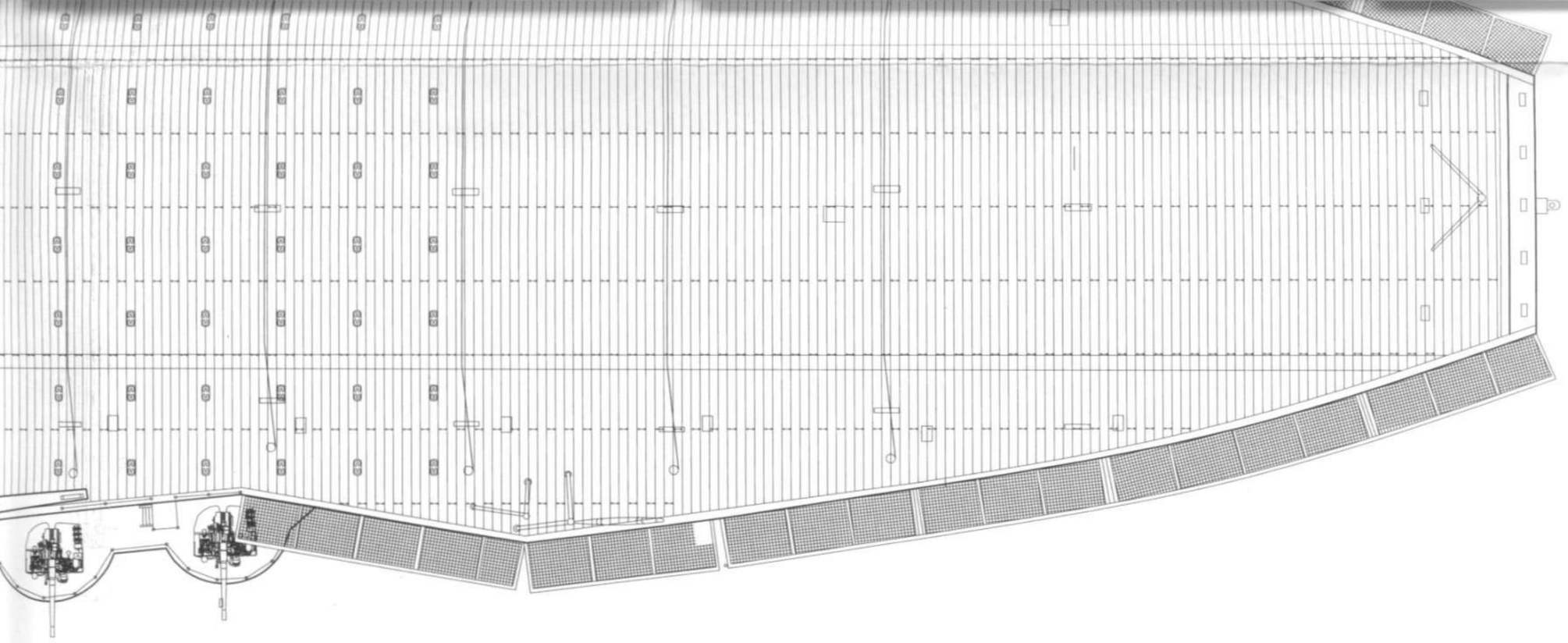

© Tadeusz Skwiot

Skala 1 : 350

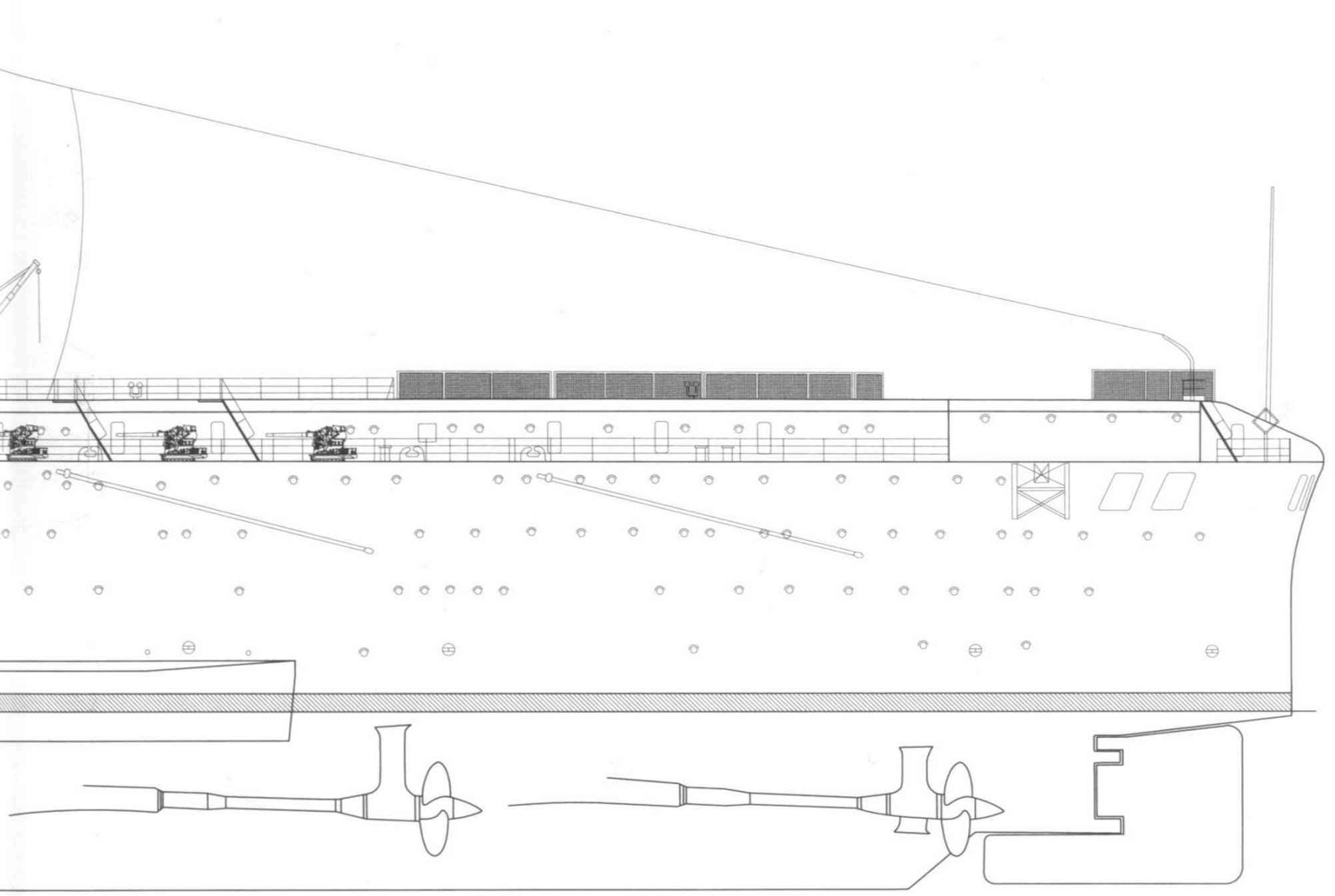

USS *LEXINGTON* (CV–2) — prawa burta okrętu, wygląd z 1941 roku

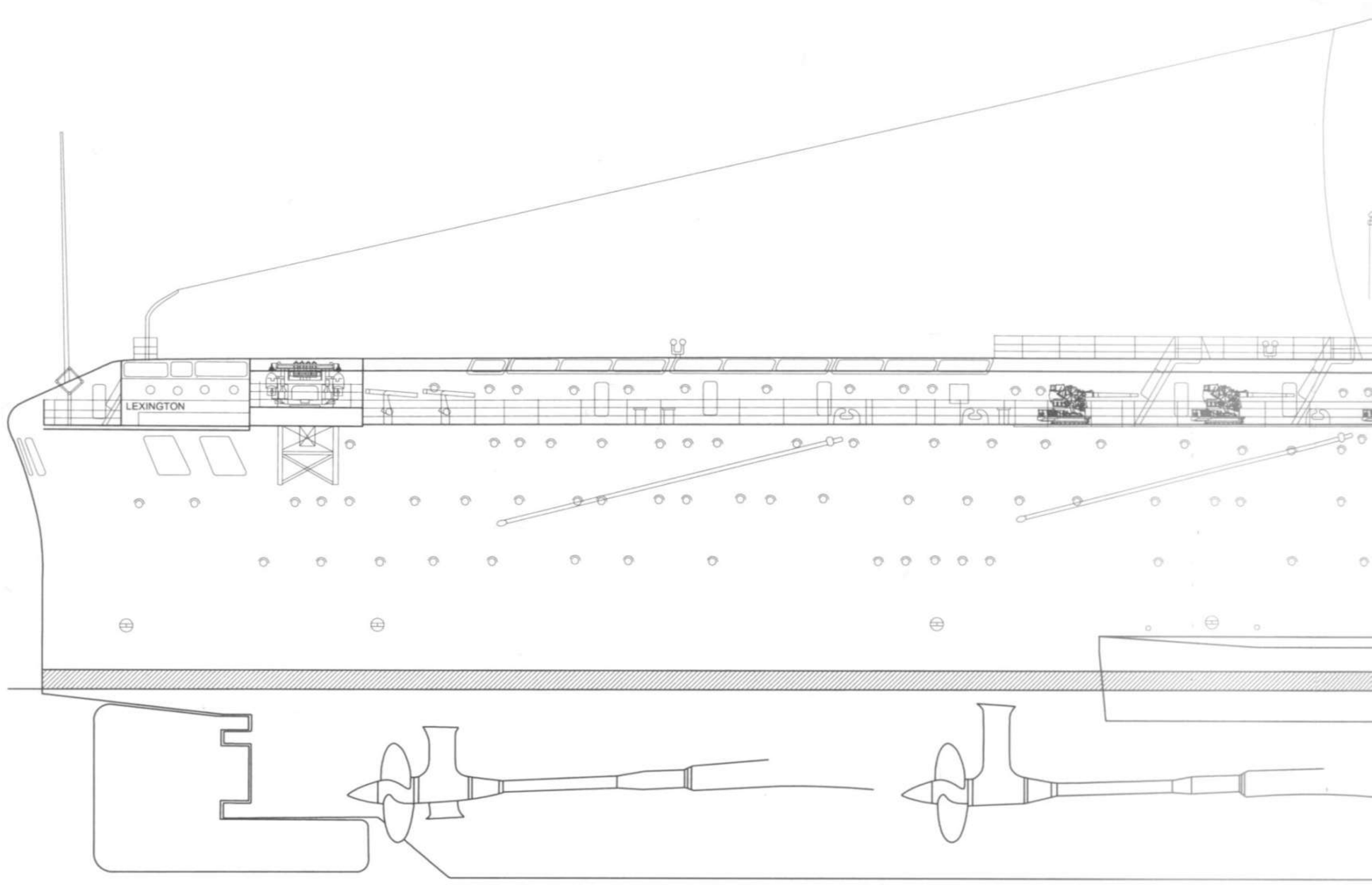

USS *LEXINGTON* (CV–2) — pokład okrętu, wygląd z 1941 roku
(rekonstrukcja oparta na materiale zdjęciowym)

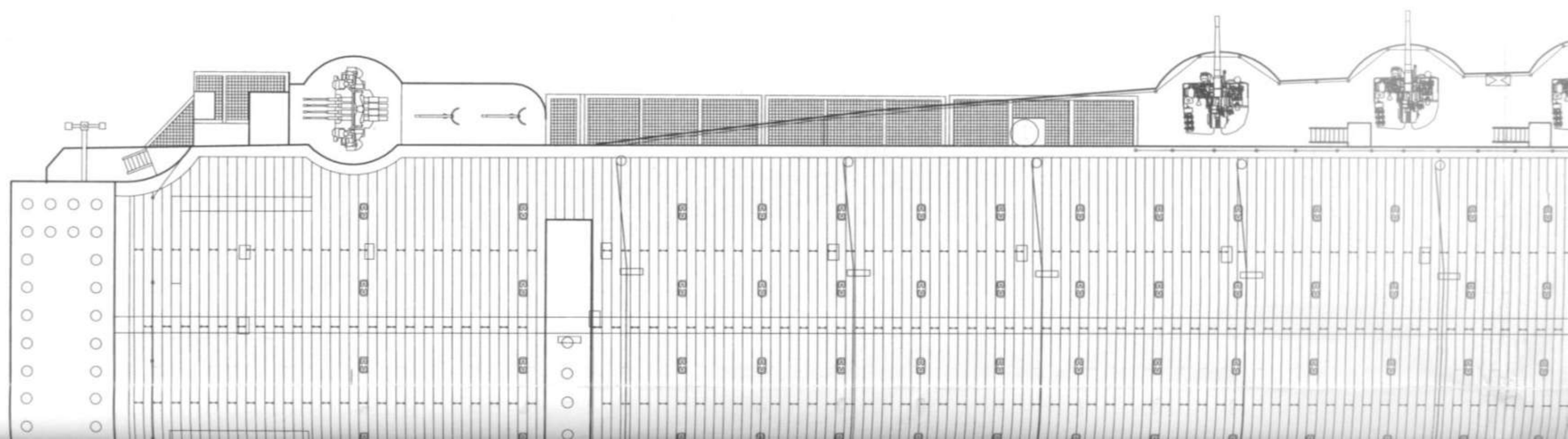

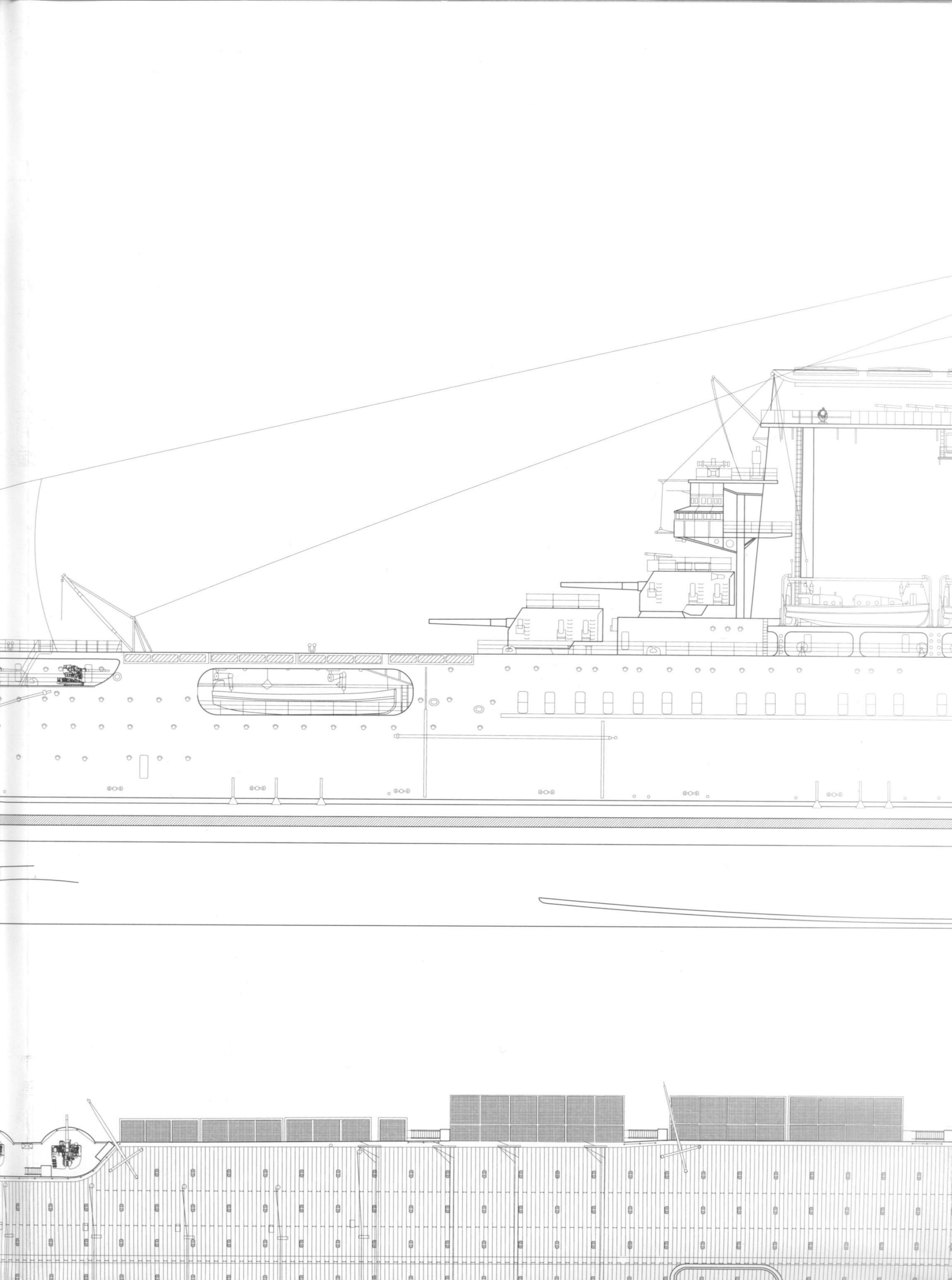

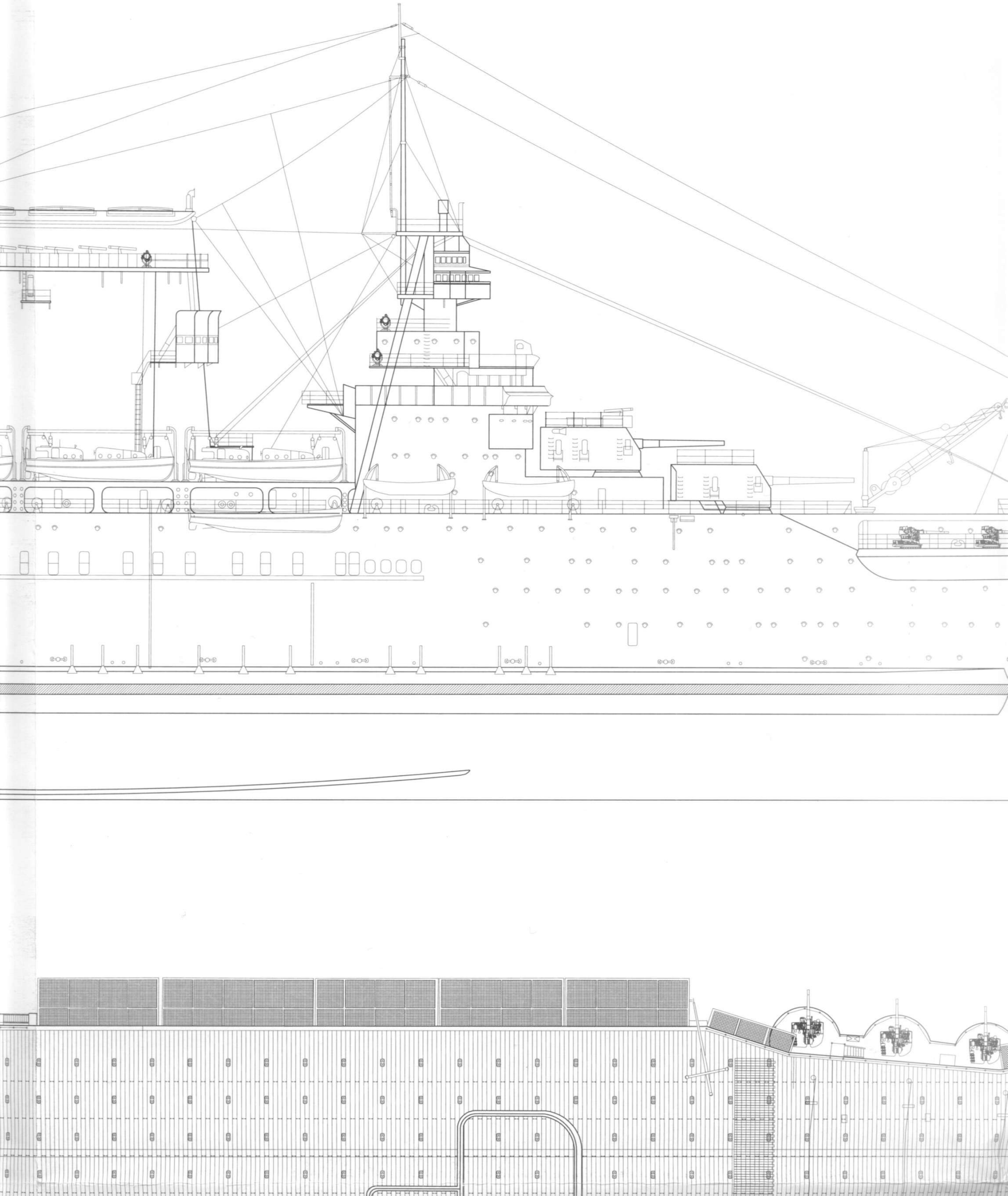

ARKUSZ 4

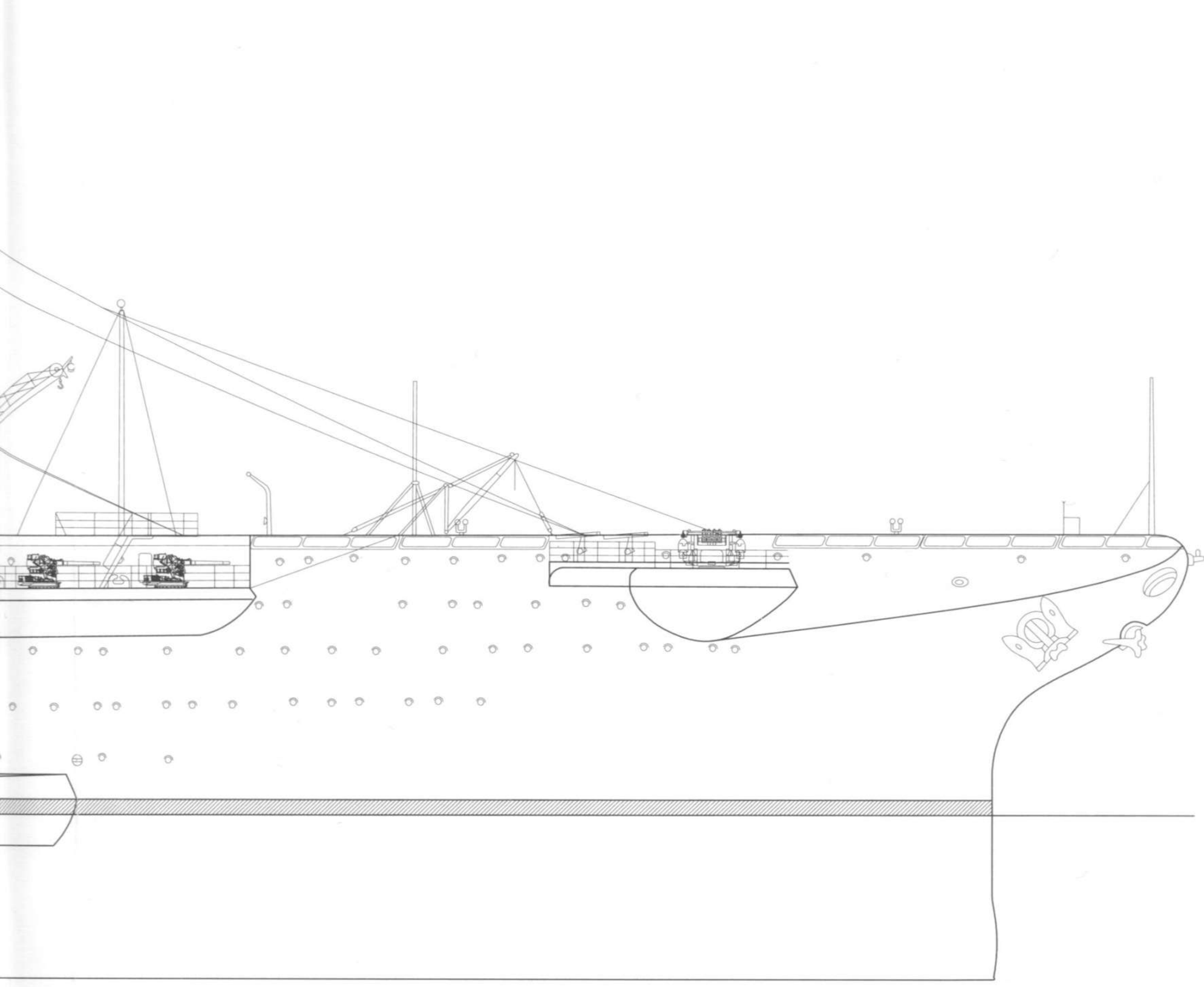

Skala 1 : 350

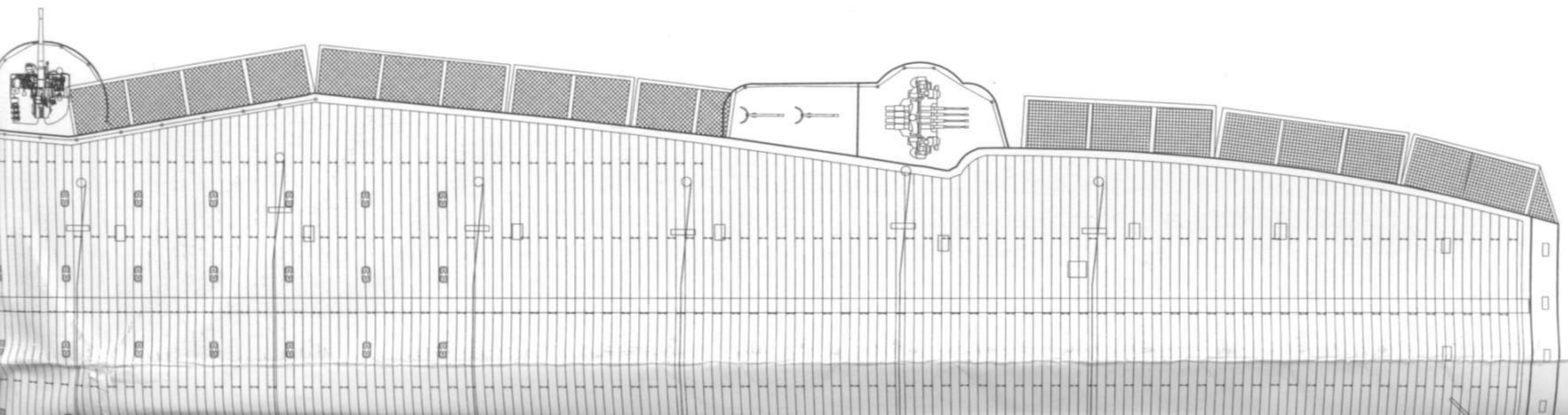

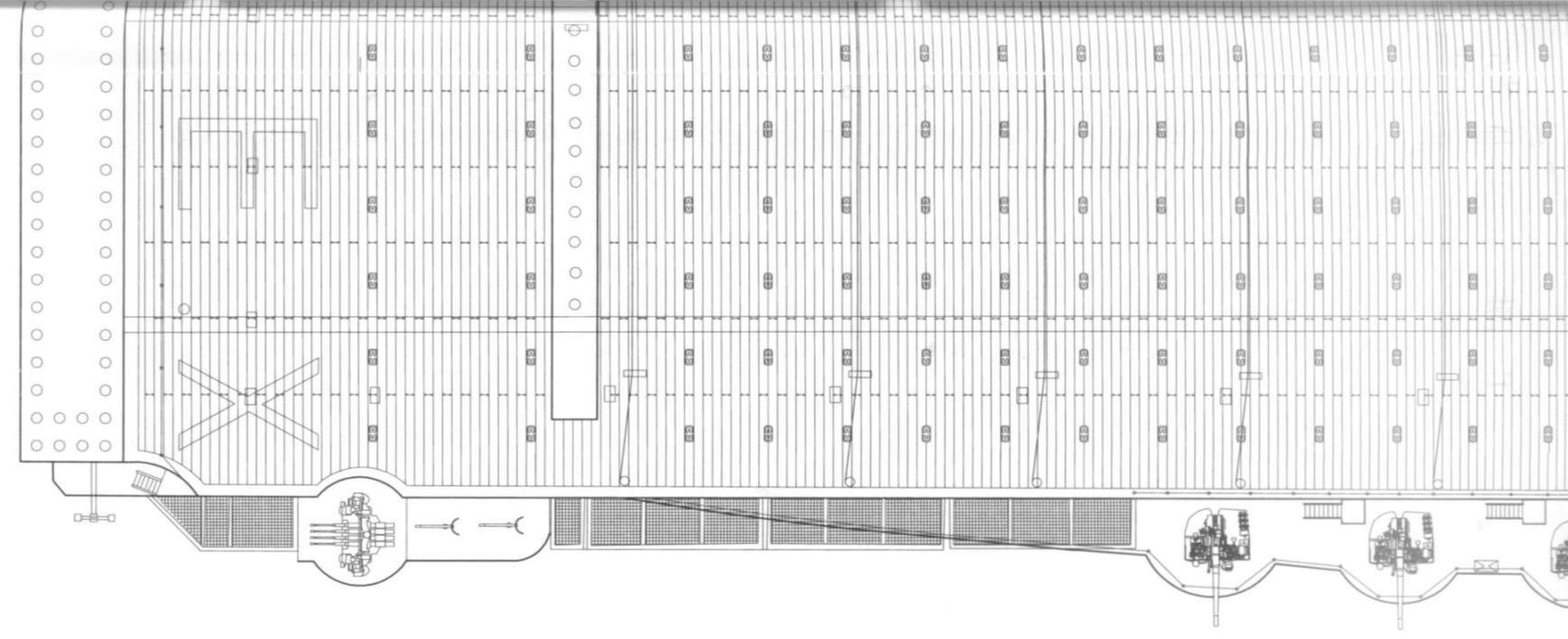

USS *LEXINGTON* (CV–2) — lewa burta okrętu, wygląd z 1941 roku

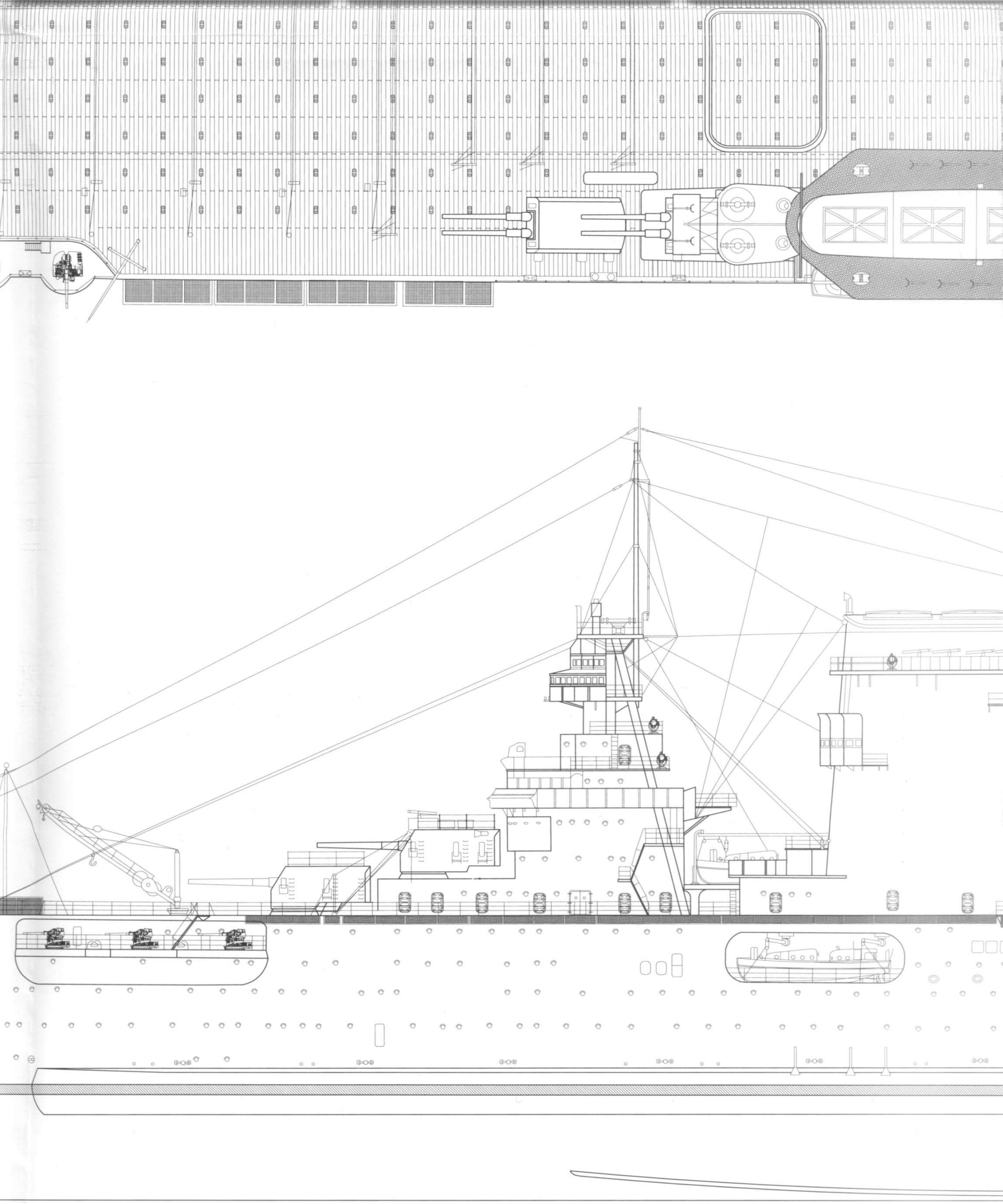

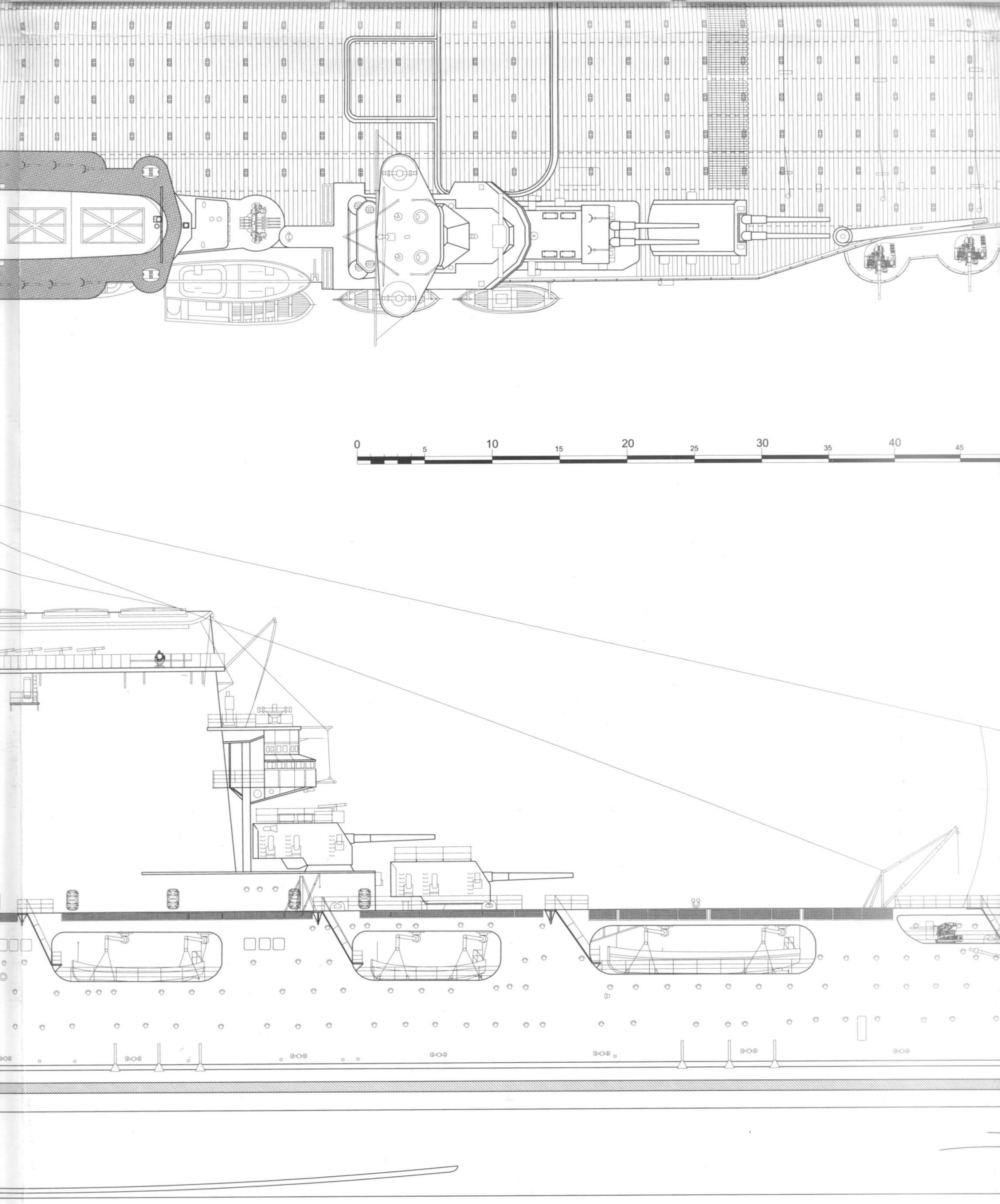
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45

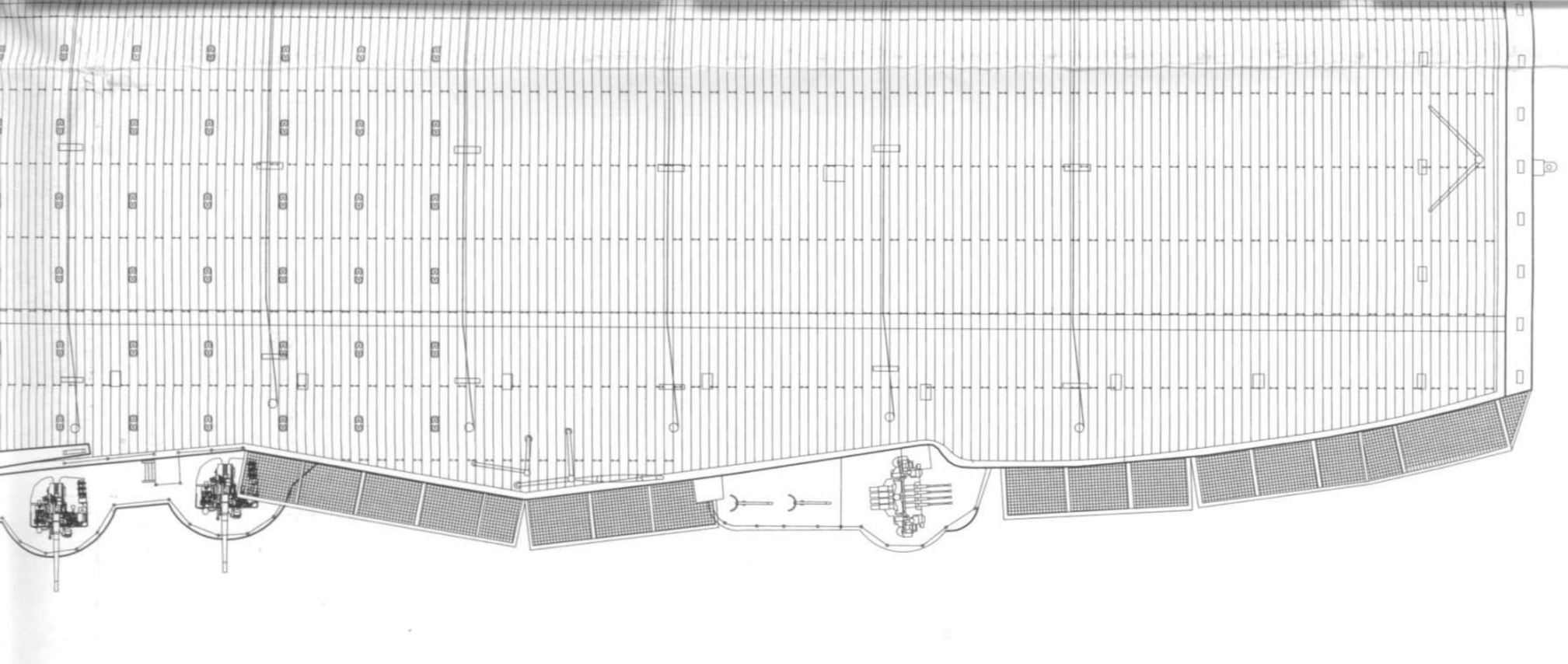

© Tadeusz Skwiot

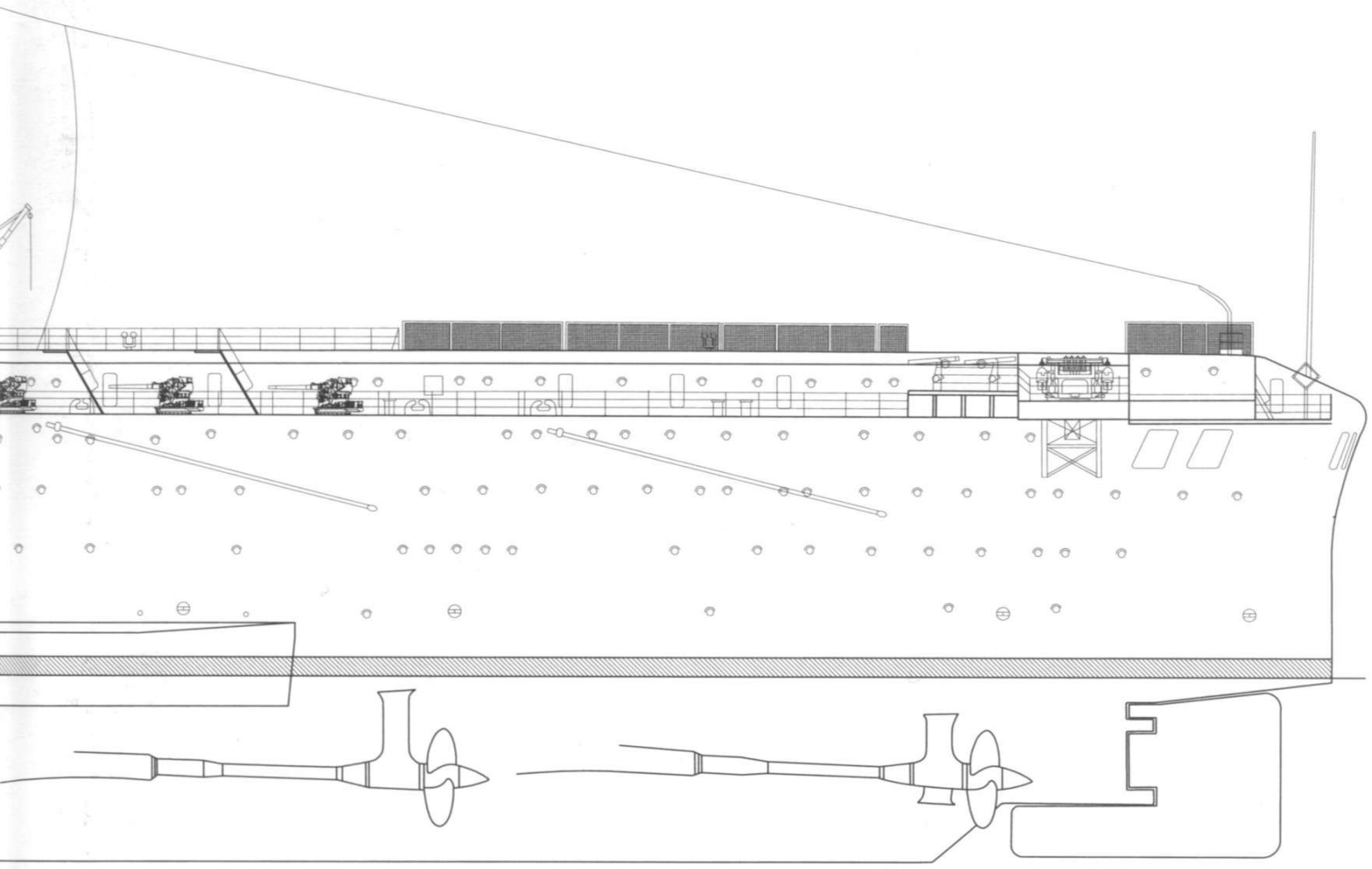

Śródokręcie USS *Saratoga*, zakotwiczonego w Naval Air Station na wyspie Ford, Hawaje, czerwiec 1945 roku.

(National Archives)

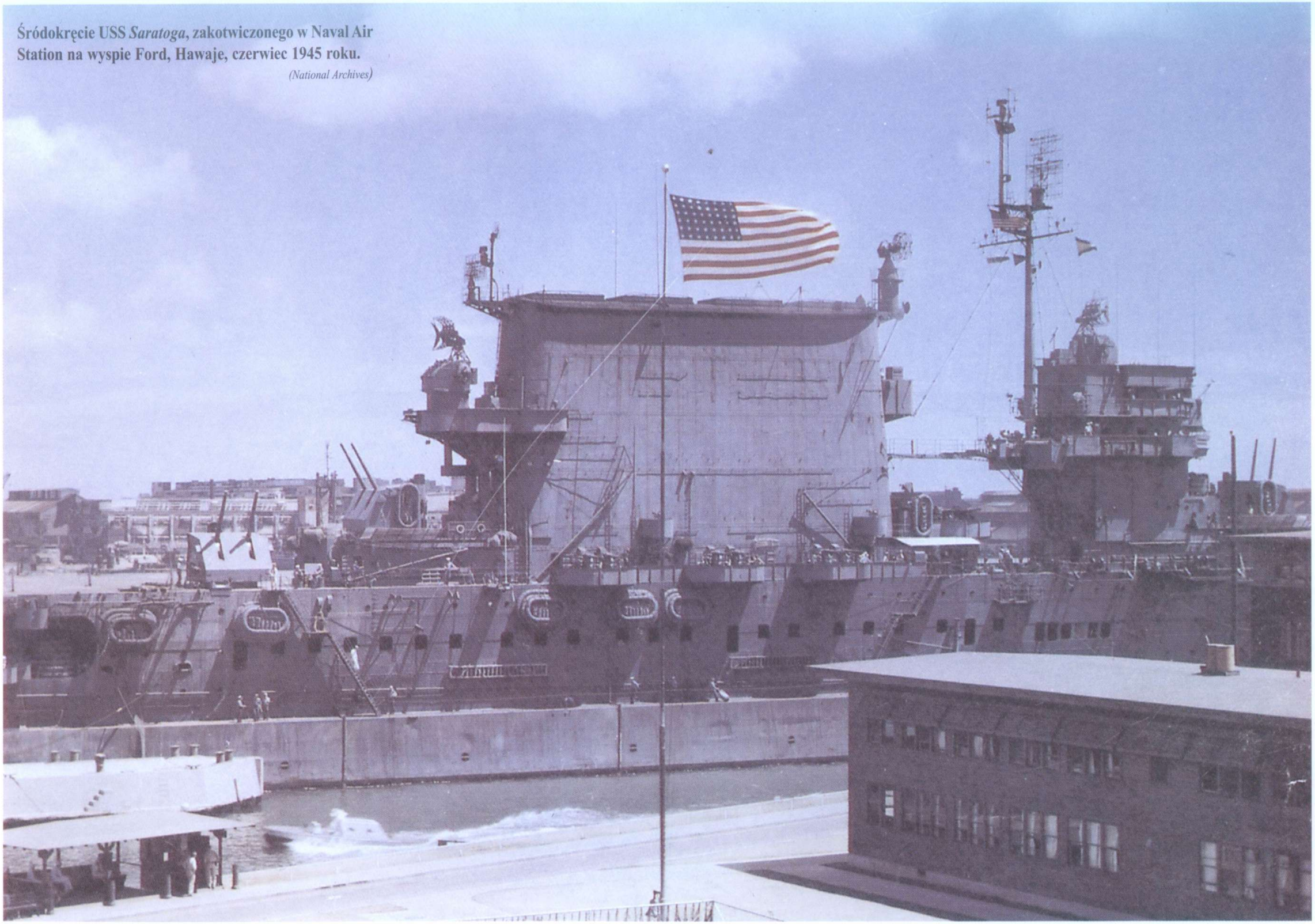

ISBN 83-7237-073-7